



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

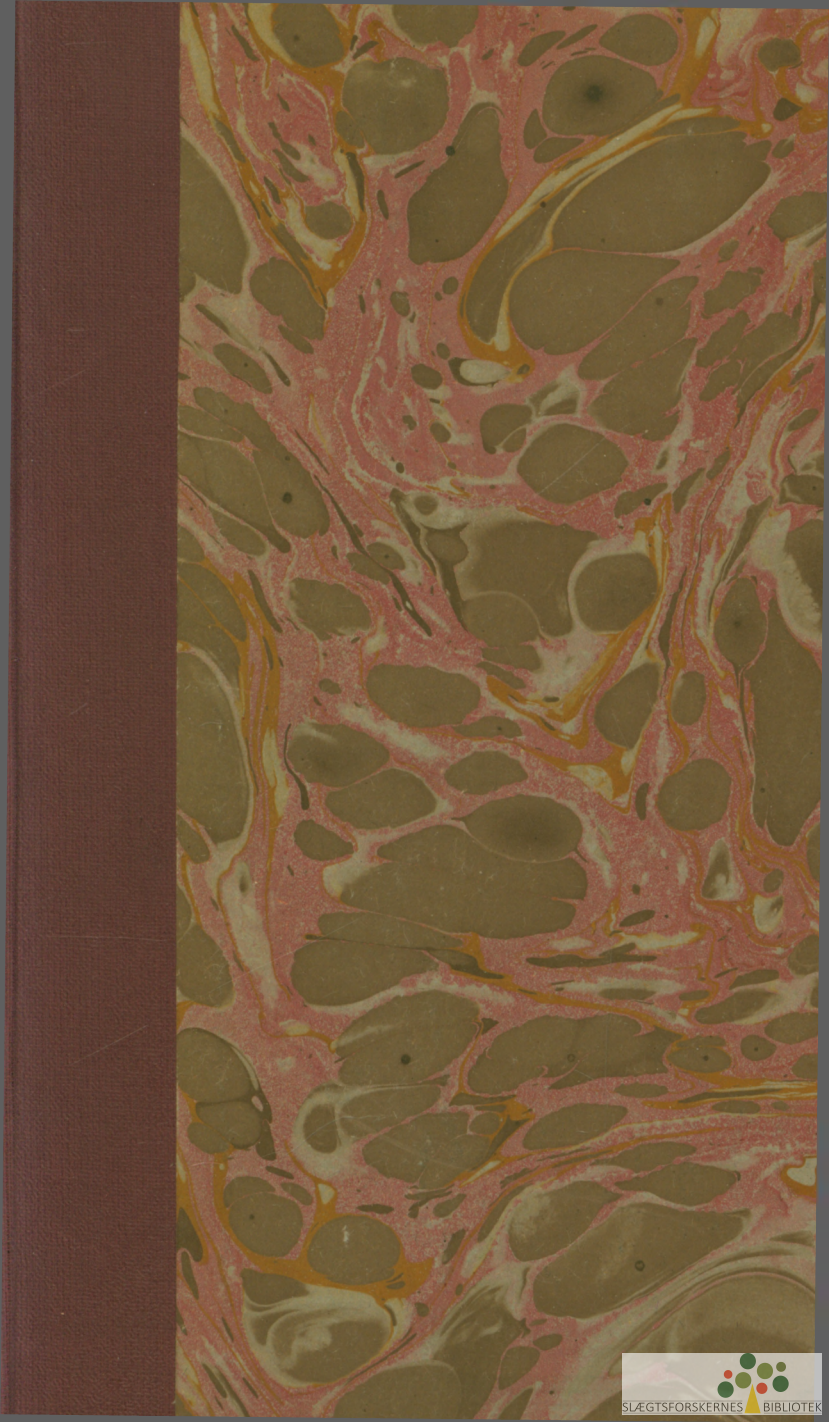
### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>





A. Thiel ad Viennam del. et sc.

JUSTITSRAAD

# PEDER NICOLAI NYEGAARD

TIL FREDERIKSKILDE

TRANSLATÖR I NI SPROG  
LANDVÆSENS- OG TIENDEKOMMISSÆR

---

EN SELVBIOGRAFI

UDGIVET AF

S. NYGÅRD

ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE

1 9 2 9

## Forord

---

Det er i år 150 år siden min bedstefar — farfar — justitsråd P. N. Nyegaard til Frederikskilde ved Sorø fødtes. Sét ham har jeg aldrig, for jeg kom først til verden adskillige år efter, at han som en højtbedaget gubbe — dog rørig, åndsfrisk og med alle sine sanser i behold — havde endt sit lange og virksomme liv, men kendt ham har jeg, siden jeg blev så gammel, at jeg kunde skønne, for den sjældne kærlighed og beundring, hvormed han altid omfattedes af sine børn, forplantede de til deres småfolk ved hyppigt at fortælle os om livet på hin gård, hvor han virkede i over halvhundrede år, og ved tidligt at føre os til familiebegravelsen på Lyng kirkegård, hvor han hviler, omgivet af så mange af sine nærmeste.

Også hans oldebörn lærte i deres unge år at vende blikket mod Frederikskilde, hvorfra alle de nulevende medlemmer af den gamle familie Nyegaard, som ikke har antaget navnet Nieuwenhuis — ja, også adskillige af disse — stammer; men nægtes kan det jo ikke, at alt som tiden går bliver det vanskeligere for de kultiverede slægter i ord og gærning at bevare familietraditionerne. Vor demokratiske — halv bolshevikiske — forsimplede, floskelmættede og overfladiske tid, der nærer større beundring for stærke muskler end for gode hjærner, og som umætteligt boltrer sig i materielle nydelser, kan vel fatte, at det indebærer berettigede forventninger om gode, medfødte anlæg, når en hund eller en hest har gode aner, men vil ikke anerkende det for menneskenes vedkommende, da det strider mod de tåbelige, demokratiske teorier. Den er derfor uvillig stemt mod slægtstraditionerne. Men, trods tidernes ugunst ønsker jeg efter ringe ævne at virke for at bevare *min* families og for i de yngre

## IV

og yngste af dens generationer — hvadenten de nu bærer navnet Nyegaard eller kun hører til slægtens spindeliner — at vedligeholde mindet om dem, fra hvem vi stammer. Derfor har jeg ladet bedstefars erindringer, som han har skrevet for sine efterkommere, mangfoldiggøre ved trykken, efter at de i så mange år har ligget hengemte, kun kendte af få. Det er ikke noget stilistisk mesterværk — langt fra! Bedstefar var nærmest uddannet som kontormand og næsten alt, hvad han skrev, blev affattet i en slags kontorstil, men for dem, der nedstammer fra ham, vil de altid være af interesse, og enkelte andre vil vel nok også kunne finde et eller andet i dem, som ikke er helt uden værd.

Disse erindringer begyndte han at skrive i vinteren 1813—14; senere fortsatte han dem fra tid til anden; således er det, der angår hans ophold i Philadelphia (s. 67) og New York 1807 (s. 70) skrevet tidligst 1816 og, hvad han meddeler om 1810, er skrevet efter 1824, da Bilsted blev generalfiskal (se s. 92); om 1812 har han skrevet 1826, om 1815 1828, osv., og mod slutningen synes de nærmest at være skrevne år for år, og tyndere og tyndere bliver de. Manuskriptet fylder 133 store kvartsider, lige til det sidste skrevne med hans faste, tydelige og øvede hånd; men dertil slutter sig hans optegnelser på en rejse gennem De forenede stater i Amerika 1807 (8 store og tætskrevne kvartsider) og hans breve til hjemmet under en rejse til Holland 1836 (25 dobbelte brevarksider). På denne sidste var han ledsaget af sin datter Cora — komponistinden — som har fyldt alle de tomme pladser i brevene med, hvad hun havde på hjerte, ofte således på kryds og tværs, at hendes bemærkninger rækkefølge nu ikke kan bestemmes. Disse kunde naturligvis her helt udelades, men jeg har foretrukket at medtage dem, da de både giver adskillige oplysninger om de hollandske slægtninge, hun færdedes iblandt, og om hendes egen elskelige personlighed.

Erindringerne gengives ord- og bogstavret. Dog er enkelte vitterlige skrivfejl rettede, tegnsætningen ændret, nogle forkortelser opløste og nogle senere tilføjede småbemærkninger

i margenen indarbejdede i teksten ved en let omstilling af nogle få ord. Enkelte noter er udeladte, fordi de kun var forkortede gentagelser af de »Erindringer og betragtninger«, som her meddeles i uddrag sidst (s. 188 ff.); de bibeholdte noter er betegnede ved: (F. A.); alle de andre er tilføjede af mig. Jeg fandt det nemlig om ikke nødvendigvis så dog ønskeligt, at en hel del af de nævnte personer m. m. blev nærmere bestemte og at enkelte nu antikverede fremmedord blev forklarede. Derimod har jeg næsten ganske afholdt mig fra iøvrigt at kommentere, skønt det på nogle steder nok kunde behöves, men det håber jeg senere at kunne råde bod på. Det er jo nemlig således, at disse erindringer, da de er skrevne for börnene, ganske naturligt så at sige intet giver om det, som de alle kendte, om hans eget indre liv, om det arbejdsomme liv, der förtes i hjemmet indendörs og udendörs, om det musikalske liv, der udfoldede sig i de lave stuer, i haven, i lunden og på sönen, når »sangfuglene fra Frederikskilde« — som börnene kaldtes — fyldte de lange, mörke vintertimer og de lyse sommeraftner med musik og sang, om det brogede liv, der rörte sig under gårdens beskedne tag, hvor videnskabsmænd og kunstnere, digtere og skuespillere, embedsmænd af alle rangklasser, gejstlige og verdslige, civile og militære, gamle og unge af bægge kön mödtes og altid fandt gæstfri modtagelse, hvor — så at sige — dören altid stod åben, bordet altid dækket og en seng altid beredt til den, der trængte til hvile. Om dette og meget mere håber jeg senere at kunne meddele familiens yngre medlemmer adskilligt på grundlag af mundtlig tradition, bevarede dagböger og gamle breve, og så vil der blive al ønskelig lejlighed til at gøre de bemærkninger til bedstefars erindringer, som der måtte findes anledning til. Men det er fremtidsdrömme. Foreløbig har den gamle justitsråd selv ordet.

S. Nygård.

## Oversigt over Indholdet

---

	Side
Barndom 1779—96.....	3—11
Förste Ungdom, i Helsingör og Köbenhavn, 1796—1800	11—23
I Vestindien 1801—07.....	23—51
Hjemrejse gennem Amerika og England 1807.....	51—82
I Köbenhavn og paa Svinningegaard 1807—11.....	82—96
Paa Frederikskilde 1811—62 .....	97—188
Herunder: Pengekrisen, Börneflokkens Forögelse 1812 —27 (S. 97—111); Smaa Begivenheder 1828—35 (S. 111—18); Rejse til Holland 1836 (S. 118—60); Bör- nene drager af Gaarde, Dödsfald, sidste Dage 1836—62 (S. 161—88).	
»Erindringer og Betragtninger« .....	188—200
Navneregister.....	202—212

---

---



Bidrag  
til  
Peder Nicolai Nyegaards Levnetsløb.

---

Skrevne af ham selv i Vinteren 1813—14, 1818 osv.

Kgl. Translateur	1802.	
Adsk. Constitutioner i		} fra 1802 til 1807
Vestindien, Secretaire,		
Mægler, Notarius publ.,		
Adjutant		
Tiende- og Landvæsens-		
Commissair i Sorøe Amt	1820.	
Virkelig Kammerraad	1836.	
Justitsraad	1859.	

VED at savne paalidelige og udförlige Efterretninger om min forevige Faders Levnetslöp opstod först den Tanke hos mig, at forekomme en lignende Mangel mod min Afkom, at den engang kan vide, hvorledes jeg levede og leed heneden, og troer derved at efterlade mine Elskede en Arvedel, som deres Kierlighed vil sætte Priis paa. — Sandhed og Simpelt skal före min Pen; og ligesom hiin ikke vil tillade mig at besmykke, hvad jeg anseer daddelværdigt i mit Liv, saa skal ingen utidig, ja falsk Beskedenhed bevæge mig til aldeles at forbigaae dets lysere Sider. — Den Fremmede, som kastede et Blik i disse Bidrag, vilde finde meget af det Anföorte ubetydeligt; men den, som med Blodets og Kjærligheds Deltagelse læser dem, vil finde, at de alle, mere eller mindre, havde Indflydelse paa mit Vel eller Vee! — Enkelte af mit Livs Tildragelser nödsages jeg at forbigaae, ikke for derved at skjule noget med Hensyn til migselv og min Andel deri, men af Skaansomhed mod Andre, der endnu leve og for endel ere Nærpaarörende.

---

Jeg er födt den 8. August<sup>1)</sup> 1779 i Kiöbenhavn, hvor mine Forældre, Peder Nicolai Nyegaard og Meta Sophie Lemvig, dengang boede. I Aaret 1781 droge de til Randers, hvor min Fader var udnævnt til Tolder, dengang et meget betydeligt Embede; jeg havde da tvende ældre — Hans Jörgen Nicolai og Niels —

---

<sup>1)</sup> Ifölge min Döbeseddel; men efter min Faders Optegnelse d. 1. August, — og da kun hiin i juridisk Henseende er gyldig, og man ej kan have to, anseer jeg d. 8. for min Födselsdag. (F. A.)

og een yngre Broder Henrik; vi alle fulgde; her er den erindringsløse Del af mit Liv, som udgiör den tidligste Barndom, tilbragt; at mine Anlæg og første Opdragelse ikke forsömtes beviser, at jeg i mit ottende Aar blev indsadt som Privatist i Randers latinske Skole, hvor mine ældste Brödre forud vare indlemmede; min umiddelbare Lærer, Rosendal<sup>1)</sup>, bevidnede mig ofte sin Tilfredshed; men et vist Skoletyrannie, ilde Forstaaelse mellem de forskiellige Lærere og siden mellem Rectoren<sup>2)</sup> og min Fader (der ellers var hans Ven og Velgiörer), alt dette biedrog til at forfeile de blide Udsigter til en videnskabelig Dannelse, Savnet af hvilken jeg i det hele Löb af mit Liv saa bitterligen har fölt; og jeg maa derfor lægge særdeles Vægt paa denne dets tidlige, men vigtige Epoke, saameget mere, som samme foreenede Familieuheld med sig, der kuldcastede vores dengang i borgerlig Henseende lykkelige Stilling. — Min Fader havde nemlig betroet sig til Betjente, især een, som lönnede hans Tillid med en lumsk Adfærd, hvorved den ædle, humant tænkende Mand for sildig indsaac sin Vildfarelse. — Tolder Embedet i Randers var meget indbringende, blandt de Handlende herskede Velstand og i Byen var Selskabelighed (ikke altid den indskrænkede). Min Faders Hus var aabent som hans Hjerte; at tilfredsstille begge kostede ham over Evne, giestmild modtog han Enhver, og aldrig kunde han nægte Gave eller Laan, endog til uværdige. Hiin Betjent, hvis Navn være begravet med hans Skjændsel, benyttede min ejegode Faders svage Side og byggede Haab om Embedet paa hans Fald; endog i mit barnlige Öre löd rædsomt det Ord: »Kassemangel!« —

<sup>1)</sup> Christen R., senere Præst i Tjele. — <sup>2)</sup> Jens Riddermann Schjöth, sidst Præst i Ballerup.

Endnu havde Redning været mulig, dersom ikke en midt i Ulykken ubøjelig Stolthed hos min Fader, der med al hans Blidhed var et Særkjende i hans Karakter, havde lukket Hjerter og Punge; ubedet vilde Ingen hjælpe, og bede vilde Manden ej; han reiste til Kiöbenhavn og efterlod Kone og Börn i en skrækkelig Tilstand; kort derefter erfarede vi, han havde faaet sin Afskeed og var altsaa uden Bröd, krænket og miskjendt! Familien var nu foröget med tre — Jacob Jersin, Christian Carl og Ernst Henrik. Kummerfuld ventede vores Moder Bestemmelsen for vores tilkommende Skjebne; i Randers kunde vi umulig blive. Endelig meldte vores Fader at have lejet Pedersborg Præstegaard<sup>1)</sup> ved Soröe, og at han der ventede os alle! Mine ældste Brödre og jeg havde han ikke Evne til at lade forblive i Skolen, Ingen vilde understötte os; vi maatte altsaa med; et Par ædle Mænd i Randers, Hans Christian og Frederik Hansen<sup>2)</sup> drog Om-sorg for den besværlige Rejse; den sidste ledsagede min Moder, og i May Maaned 1788 kom vi til Pedersborg, hvor vi nogle Dage efter omfavnede vores elskede Fader! — Længe har jeg dvælet ved denne for min Familie vigtige Tildragelse, saameget mere, som den har havt den upaatvivleligste Indflydelse paa min Tænkemaade, saavel ved det förste barnlige Indtryk som modnere Erindring. Derfra regner jeg en vis Mistillid til Menneskene og Spiren til en stræng Spar-sommelighed og Nöiagtighed i alle pecuniaire Forhold, endelig en Ængstelighed ved at udöve goddædige Handlinger, at de ikke skulle træffe Uværdige eller Midlerne dertil gaae over mine Evner.

---

<sup>1)</sup> Præst var da Christian Haundorph, der var ugift. — <sup>2)</sup> Hans Christian og Johan Frederik Hansen var Brödre, den förste Köbmand og Gods-ejer, den anden Köbmand og Vejer og Maaler.

I Pedersborg førte vi et meget eensformigt og ofte kummerfuldt Liv; min Fader var mest i Kiöbenhavn, hvor han sørgede for vores Ophold ved nogle Skrivters Udgave; undertiden tilbragte han dog flere Maaneder i sin Families Skjöd og glædede os da altid ved faderlig Ömhed, Deltagelse i vore uskyldige Lege og Opmuntring til det Gode; mine tvende ældste Brödre<sup>1)</sup> bleve anbragte i Slagelse latinske Skole ved nogle veldædige Mænds Understöttelse, men denne kunde ikke strække til en tredie, og jeg blev da den ældste hjemme. Ved min Faders idelige Fraværelse, og da Ingen medens denne tog sig af den, blev vores Opdragelse saare forsömt; det Lidet, vi lærte, var uden Orden og Sammenhæng; endogsaa i hiin tidlige Alder indsaae og beklagede jeg dette! — Min Fader var lidenskabelig hengiven for Dramatiken; han fik i Sorö indrettet et lidet privat Theater for Börn, hvor jeg udförte adskillige Roller og vandt Biefald; dette og Omgangen med nogle dannede Börn gav mig tidlig et heldigt Anströg af en vis Verdensdannelse. En Ungdomsven af min Fader, Karl Anker Borch<sup>2)</sup>, og hans Kone toge megen Deel i disse Sysler; denne Mand fik siden en med de vigtigste Indflydelser paa min hele Skjebne. — Hvad jeg för sagde om vores Opdragelse maa især gjelde for den daglige; hvad derimod vores Sædelighed angik, da biedrog meget til denne vores Indgetogenhed, den Smag, vores Fader vidste at biebringe os for uskyldige Lege med Ting, vi selv forfærdigede, Papparbeider, Haugeanlæg, alt hvilket fraholdt os at söge usömmeligt Selskab og gav os en Velanstændighed i Adfærd, en Rolighed og et Maadehold, som jeg ofte har sadt stor Priis paa.

<sup>1)</sup> Hans og Niels Nyegaard. — <sup>2)</sup> † 1801 som Subrektor paa Sct. Thomas; g. m. Anna Margrethe f. Grüner.

Landlivet var min Glæde, at kunne hjælpe Landmanden i Hösten min kjereste Syssel, og det var som Barn i Pedersborg, at denne lykkelige Stand erholdt saameget tillokkende for mig, at den Beslutning blev rodfast hos mig, om Forsynet nogensinde skienkede mig Uafhængighed og frit Valg af Stilling i Livet, ingen at foretrække for denne; til dette Maal sigtede siden hele mit Livs Idræt. Blandt mange gyldne Leve-regler og Tankesprog, som vores Fader indpræntede os, mindes jeg de vakkre Linier:

Oh, nyd med Tak, hvad Gud har givet,  
undvær glad, hvad du ej kan naae!  
Hver Stand sin Glæde har i Livet,  
hver Stand sin Byrde bære maa!

men jeg kunde dog allerede dengang indsee, at den nogenlunde velhavende Agerdyrkers Stilling er den uafhængigste og lykkeligste blandt alle!

Ikke bör jeg forlade denne Periode af mit Liv — der med alle dens Bitterheder bliver mig evig kjær — uden at omtale vores elskede Moders kjerlige Omsorg for os midt under Gjenvordigheder, da Mangel ofte var vor Lod og foraarsagede hende Kummer; det, min Fader kunde erhverve ved sine Skrifter, var utilstrækkeligt til vores Ophold, og hvem leed da mere end den kjærlige Moder, til hvem vi mest vare overladte. I Pedersborg bragte hun vore Tvillingsödskende Christian Gotlieb og Elisa Sophie til Verden; vi vare altsaa, foruden mine tvende ældste Brödre i Slagelse (der dog ofte trængte til Understöttelse) syv Börn hjemme; ofte savnede hun det Fornödenste til os, men med urokkelig Standhaftighed gik hun alt igjennem.

Efter saaledes at have tilbragt tre Aar i Pedersborg, besluttede min Fader at forflytte Familien til Kiöbenhavn for at kunne virke mere for os og idelig være

samlet med os. Vi bröde op i Foraaret 1791; med Smerte forlod jeg Pedersborg, der ej kunde erstattes mig af Hovedstaden, hvis Indtryk paa mig jeg forbigaaer, da det vel har været, som det i min Alder kunde være; jeg saae kun den lyse Side. Familieforbindelser skaffede mig snart Jevnlunge; vores Fader, hvis Kaar syntes at höste Frugter af foröget Virksomhed, gav os en Huuslærer, hvortil vi saameget trængte; hvad vi lærte, indskrænkede sig til Historie, Geographie og Religion, Skrivning og Regning. Forresten fortsatte vi vore Paparbejder, og jeg lærte Bogbinderie for at være vores Fader behielpelig dermed ved hans Skrivters Udgivelse; jeg fik en vis Betaling derfor og lærte Orden og Husholderskhed ved vore smaae Lomme-penges Anvendelse, hvorfor vi maatte aflægge Regnskab. — I den Bildstedske Familie<sup>1)</sup> lærte jeg Blomsterforfærdigelse; alt dette holdt os til Arbeidsomhed og fra at söge usömmelig Omgang med vanartige Börn. — Jeg læste Correctur med min Fader, som nu begyndte at lære mig noget Tydsk, fortsatte den os i Pedersborg meddelte Smag for Musik, der har ledsaget mig gjennem Livet og forsödet mig mangen dets Stund; kun maa jeg hiertelig beklage, at det kun var Liebhaberie, der ledsagedes af et sjældent Gehör og naturligt Anlæg, og burde været dyrket, men, desværre! aldrig lærte jeg at kiende en Node, skiöntd vores Fader var meget musicalsk og spillede, Fiolin især, til en Grad af Fuldkommenhed, desuden Claveer og Guitarre; enhver kiendte ham i dette som saameget for en baade fra Forstandens, Kundskabers, Smagens og Udövelsen af selskabelige Forhold saare dannet og

<sup>1)</sup> Faderens Söster Mareen Severine var forlængst död efter knap et Aars Ægteskab med Grosserer, Kancelliraad Jacob Bilsted, men Forbindelsen mellem de to Familier vedligeholdtes gennem langt over halvhundrede Aar.

elskelig Mand! — Hverken var det Ligeegyldighed eller Mangel paa Faderkjerlighed, der gjorde, at han ej tilfulde forplantede alle hans herlige Gaver paa os (han havde fortrinsviis, blandt saameget andet, lagt sig efter Pædagogiken, tænkt og skrevet meget derover) men hans Tid medtoges, for at forskaffe en altfor talriig Familie Opholdet, og ved en maaskee overdreven Lyst til det selskabelige Liv, der berövede hans huslige Kreds meget af hans dyrebare Nærværelse! — Min Lyst til Musik og mit gode Gehör bragte mig til at lære migselv aldeles uden Vejledning at spille noget paa Guitarre; min Fader forærede mig et godt Instrument og glædede sig ved min Fremgang derpaa; saa ubetydeligt dette Talent var, saa forskaffede dets Dyrkelse mig da og siden giennem Livet mangen glæderiig Time; vist nok blev det aldrig grundigt, men dog var jeg af Nöisomhed tilfreds dermed; en reen og højelig Syngestemme, der har trodset flere Himmelnegnes Indflydelse og været mig troe indtil nu, jeg skriver dette, bödede paa mit Spils Ufuldkommenhed.

Jeg forlader nu snart mit Livs barnlige Alder, der henrandt under mange Skikkelser og desværre ikke saae mig udrustet med synderlig Dyrkelse af Anlæg, jeg ellers ikke savnede. I mit sextende Aar (mange ville undres over, at jeg endnu dengang ansaae mig som Barn, men min Faders hele Idræt med os gik ud paa ret længe at holde os i den Tilstand, og jeg troer, han handlede vel heri) blev jeg stadfæstet i min Troesbekiendelse ved daværende Dr. og Sognepræst til Helliggeistes Kirke, siden Biskop Hansen<sup>1)</sup>, en Mand, hvis Minde er mig dyrebart! Med Inderlighed og ualmindelig Deltagelse ledsagede og veiledede han mig paa Religionens velgiörende Bane; aldrig forlod

<sup>1)</sup> Peter Hansen, † 1810 som Biskop over Fyns Stift.



eller skal forlade mig de lyse og tröstende Begreber om denne Menneskets Helligdom, den værdige Lærer meddelte mig; med udmærket Biefald ansaae han min Fliid, og den Confirmations Attest, han meddelte mig, indeholder den første offentlige Biefalds-Yttring — men G. s. Lov ikke den eneste — i mit Liv.

Ved denne Tid havde min Fader lagt Planen til og bragt igang en betydelig Enkekasse, ved hvis Administration han skaffede sig selv et Levebröd, medens det Offentlige var döv mod det Krav derpaa, hans Fortjenester havde; jeg blev ansadt som hans Haandskriver, førte adskillige af Protocollerne og vænedes herved til Regnskabs Forretninger; min Fader gav mig en bestemt Lön og lærte mig tidlig forsigtig Omgang med Penge. Dog snart blev det faderlige Hus mig for trangt.

Der Mann muss hinaus in das feindliche Leben,  
muss walten und wagen,  
muss wirken und streben  
das Glück zu erjagen!

Længere at forblive der var i mere end een Henseende skadeligt for mig; min elskede Fader havde en Forkjerlighed for mig, der ofte svækkede Harmonien mellem mig og mine övrige Södskende, af hvilke nu Döden havde berövet os en Broder, Ernst Henrick, den vi alle inderligen elskede for hans Blidhed og fredelige Sindelag.

Mit Önske, at drage ud i Verden, blev mere og mere levende, men hvorhen og hvorledes? Nogen fast Bestemmelse kunde saameget mindre tages med mig, som jeg aldeles manglede de mangfoldige Forkundskaber, man allerede dengang i saamange Fag gjorde Fordring paa. Min Fader forenede sine Önsker og Bestræbelser med mine, og mindst haabede vi, at

deres Opfyldelse var saa nær. — Karl Anker Borch, om hvem jeg för har talt som en Ungdomsven af min Fader, havde dengang (1796) et Institut i Helsingöer. Han underrettede os, at den engelske Consul Fenwick<sup>1)</sup> attraaede et ungt Menneske paa sit Contoir, af hvem han kun fordrede en tækkelig Haandskrift, Regning og noget Tydsk (dette var ogsaa fast alt, hvad jeg kunde præstere!), og at denne Plads maa-skee kunde erholdes for mig som Lærling; vist nok var den tilbudte Lön kun ringe, og af min Fader hverken kunde eller vilde jeg vente Understöttelse, men desstörre var Lejligheden til at lære Endel under en saa klog Mands Vejledning, og see ud i Verden. — Vi betænkte os ikke længe! Ikke uden Smerte toges Beslutningen<sup>2)</sup> og den tunge Afsked fra det fædrene Huus, fra min dyrebare Moder og Södskende; min Fader ledsagede mig til Helsingöer og forestillede mig for min Foresatte, en Mand, hvis Udvortes var ikke lidet frastödende, men hvis Minde evig skal vel-signes af mig for den gavnlige Strængthed, hvormed han i min farlige Alder og paa saa farligt et Sted vidste at bevogte mine Sæder ubedærvede, især ved en uafbrudt Virksomhed, der dengang undertiden forekom mig slavisk, men som jeg i modnere Alder saae fra en anden Synspunkt.

Med röerte Hjerter skildtes Fader og Sön; det var i Marts 1796 (mit saakaldte Lærebrev er dat. d. 5. Marts). Mange kjerlige, faderlige Raad modtog jeg, lagde dem ret inderlig paa Hierte og stod nu fast eene og forladt i Guds viide Verden; min Tröst var til Gud og mig-selv, med tillidsfulde Forsæt at dyrke Dyd og Fliid,

<sup>1)</sup> Generalkonsul Nicolai Fenwick († 1799). — <sup>2)</sup> Blandt 11 Concurrenter blev jeg foretrukken paa Grund af min smukke latinske Skrift, som Consulen satte megen Priis paa. De andre besade flere Kundskaber end jeg. Det var dengang! (F. A.)

og da, meente jeg, skulde jeg vinde Menneskenes Biefald. Alt var mig fremmed i det Huus, jeg betraadte, indtil Sproget selv — der taltes kun engelsk, man forstod dansk — Levemaaden var mig uvandt, men ej ubehagelig, jeg lærte tidlig at agte det ejendommelige Bestemte i den engelske Character, övede mig tidlig og sildig i Sproget, som jeg yndede, og kom snart, især ved Hjelp af nogen Kundskab om Grammatik saavidt, at jeg nogenledes forstod, hvad jeg læste og hørte; men meget fattedes mig endnu. General Consulen forskaffede mig grundig Underviisning, og gradviis nærmede jeg mig den Fuldkommenhed, jeg siden opnaaede i dette mig saa kjære Sprog. Der betroedes mig visse Grene af Handels og Consulat Correspondancen, og snart vandt jeg den retskafne gamle Mands Yndest og Tillid i en høj Grad; vist nok var alt hos ham indfattet i Haardhed og en vis Frastödenhed, men dermed gjorde jeg mig snart fortrolig. En ellers ubetydelig Tildragelse fra min förste Anträdelse ved Contoiret maae jeg her anföre, da den characteriserer baade Manden og mig.

Han gav mig nemlig et volumineust Stykke Arbeide at afskrive i det engelske Sprog, der, som han sagde, var bestemt at sendes til London; han paalagde mig at skrive smukt og flittigt, da han gierne saae det færdigt. Jeg var utrættelig endog i mine Frietimer, og leverede det endelig efter mangen en halv Nats Vaagen til General Consulen, som var tilfreds dermed, og glad var jeg. Kort derefter blev det min Tour at aflöse den Gamle [i] at giöre Ild i Contoir Kakkelovnen, hvortil ingen Domestik maatte bruges, og [jeg] gienkjendte [da] med Fölelser, der ikke lade sig beskrive, nogle halv forbrændte Levninger af mit möisommelige Arbejde; grædende traf Consulen mig med Styk-

kerne i Haanden; han maatte nu forklare, at han kun havde ladet mig skrive for at skrive og holde mig i Aande; det gjorde ham ondt, at jeg havde seet Ödelæggelsen, og han tillod mig at udbede mig noget til Giengjeld for min Græmmelse. — Han havde den Grille, at Ingen af Contoir Betjentene maatte læse paa Contoiret; jeg bad mig undtaget fra denne Regel og erholdt hans Ja til de andres Forundring! — Generalconsul Fenwick var miskjendt og misyndet af Mange; hvad mig angaaer, da skal jeg evig velsigne hans Minde, saa ofte jeg endog maatte savne den Blidhed hos ham, der vinder Hjerterne; uden hans strænge Tilsyn med mit moralske Forhold var jeg maaskee, mine gode Grundsætninger uagtet, revet hen i samme fordærvelige Ström, som saamange mine jevnlige i Helsingöer, et Sted, hvis hele Væsen kun formeget begunstigede et ungt Menneskes Fordærvelse.

Min Broder Henrik blev anbragt paa Consul Claesens<sup>1)</sup> Contoir omtrent et Aar efter min Antrædelse i Helsingöer; han havde gode Anlæg og et lyst Hoved, men den Frihed, han nød fra sin Foresattes Side, havde en betydelig og vist nok uheldig Indflydelse paa hans Fremtids ublide Skjebne.

Faderen Fenwich døde efter en langvarig Afkræftelse, og den ældste Sön Charles, som var hjemkommen fra England, erholdt Consulatposten og vedblev Handelen i Forbindelse med Moderen<sup>2)</sup>. Min Stilling blev nu mindre tvungen og Behandlingsmaaden mere liberal. Jeg var nu saa vandt til uafbrudt Virksomhed og Undværelser, at man uden Fare kunde unde mig et friere Liv; og det gjorde min nye Foresatte.

<sup>1)</sup> Maaske fhv. Konsul i Marokko Michael Classen, der 1797 blev Kommitteret i Økonomi- og Kommercekollegiet. Det laa ellers nærmere at tænke paa Storkøbmanden Jean Jacob Claessen i Helsingör, men han vides ikke at have været Konsul. — <sup>2)</sup> Hestor F.

Hans Adfærd mod mig vandt mit Hjerte og min Agtelse, og hans Erindring bliver mig stedse dyrebar; med Lyst og Glæde fremturede jeg i en uafbrudt Virksomhed og lønnedes ved stedse at betroes vigtigere Forretninger, der vidnede om Consulens Tillid til mig og mine Evner; saaledes sendtes jeg engang som Tolk og Consulens Befuldmægtigede i et meget indvikket Anliggende af diplomatisk Beskaffenhed til Fredensborg, hvor en mistænkelig Person opholdt sig, en anden Gang i en ikke ubetydelig Havariesag til Kiöbenhavn; og da en russisk Flode i Sommeren 1798 eller 99 blev provianteret paa Helsingöers Rhed, forestod jeg endel af Leverancerne og blev oftere sendt til Admiralen Tchitchagoff<sup>1)</sup> med Ærinder; stedse erhvervede jeg Biefald og nye Opmuntring, der altid skaffede mig hjertelig Glæde og Tilfredshed med mig-selv, een af Menneskets skjønneste Fölelser. Blandt flere Maader, hvorpaa Consulen gav mig sin Yndest tilkjende, var ogsaa den for mig kjerkomne, at han paa sin Bekostning lod mig grundig lære det franske Sprog, hvori jeg ogsaa snart gjorde god Fremgang; ved en særdeles Lejlighed forærede han mig en kostbar Copier Machine, som dengang var nylig opfundet.

Blandt Bekiendskaber med mine Jevnlige, med hvilke jeg var meget varsom, udmærkede sig et ungt Menneske fra Holsteen: Conrad von Bergen<sup>2)</sup> var hans Navn, ædelt hans Hjerte, lys hans Forstand og stor Overeenstemmelsen mellem hans og min Maade at tænke og leve paa; snart bleve vi inderlige, ja næsten sværmeriske Venner; vi vare uadskillelige, naar vore Forretninger undte os en Frietime; vi advarede hinanden,

---

<sup>1)</sup> Paul Vasilijevitsch Tschitschagov. — <sup>2)</sup> Conrad Peter Heinrich v. Bergen. Han købte 1813 Björnkær af Bedstefader, solgte den igen 1815 og døde 1832 som Toldassistent i Elmshorn,

naar nogen af os gjorde et vakkende Skridt, delte enhver uskyldig Glæde; aldrig tabe jeg Erindringen om dette lykkelige Ungdoms Venskab, hvilket Skjebnen havde bestemt til Uforgiængelighed, i det den paa saa besynderlig en Maade gienknyttede det i vores modnere Alder, og efter lang Adskillelse bragte mig min Conrad tilbage, stedse den Samme!

Foruden denne Vens Omgang kiendte jeg til liden eller ingen Adspredelse; kun een, hvortil Anledningen i sig selv var sørgelig, maa jeg her omtale. Min gode Faders Helbred aftog paa denne Tid meget, og for at nyde Landluften opholdt han sig en Sommer i Birkeröd; jeg besøgte ham der jevnlig; i Huset, hvor han var, befandt sig en ung Pige af Familien, som gjorde et levende Indtryk paa mig — det første af den Slags i mit Liv. Til Lykke for os begge besad jeg Overvindelse nok til at neddæmpe denne ej stort andet end barnagtige Kiærlighed, og min lykkelige Rolighed afbrödes kun for en kort Tid.

Jeg skrider nu til en Tidspunkt og en Tildragelse, der havde den vigtigste Indflydelse paa min Skjebne: Allerede længe havde jeg fölt en uimodstaaelig Trang hos mig til at see noget mere af Verden end Helsingöer. Naar jeg saae Skibe sejle ud forbie Cronborg, var det som Jorden brændte under mig; men aldrig blev jeg eenig med migselv om Maaden at afhjælpe denne Trang; den laae begravet hos migselv. Min Fader var sygelig og taalte ej den Anstrængelse, en forvoven Idée kunde foraarsaget ham, og min Conrad var ligesaa uerfaren i Verden som jeg. Med Eet var alt klart for mine Öjne: Karl Anker Borch, som vil erindres fra min Barndom, var draget til Sanct Thomas i Vestindien som Rector; endogsaa der erindrede han mig med Deltagelse og skrev mig engang,

at det kun kom an paa at rive mig lös og fatte en dristig Beslutning for at finde Adgang til Held og Hæder i hiin Himmelegn; han anviiste mig Maaden at gaae frem paa, dog ikke med megen Erfarenhed; jeg læste alt, hvad der var skrevet om Vestindien med Begierlighed, udledte lutter smilende Resultater, og snart var min Bestemmelse taget: naar jeg kunde löse de Baand, der bandt mig, at vove det dristige Skridt; men dette var ikke let; til Fenwicks Contoir var jeg bundet endnu i to Aar, og jeg forudsaae alle de Vanskeligheder, der vilde möde mig; med Ængstelse aabnede jeg mit Forsæt for Consulen; han forkastede det som forvovent, og næsten begyndte jeg at opgive Haabet, da det omsider lykkedes mig at overtale ham til at give sit Samtykke. Han foreholdt mig de lyse Udsigter, der var for mig til at blive Compagnon af Huset, önskede, jeg maatte aldrig fortryde min Beslutning, viiste mig megen Deltagelse og forsikrede, at han nödig gav Slip paa mig.

Nu var da den störste Vanskelighed ved mit vovelige Foretagende ryddet af Vejen, men sandeligen, der var endda mange og vigtige tilbage! ikke var det den mindste, at Enhver, jeg betroede mig til, forkastede min Plan; min Onkel<sup>1)</sup> spurgte mig endogsaa, da jeg meddelte ham min Hensigt, hvad jeg havde forseet mig i, at jeg vilde drage til, hvad han ansaae at være en Samlingsplads for Menneskehedens Udskud? Jeg savnede Penge, uden hvilke Intet lod sig foretage; min Gage og det lidet, jeg ved een eller anden Commission kunde erhverve, gik med til Klæder, min Fader kunde ikke understötte mig (jeg havde, siden jeg forlod hans Huus, hverken forlangt eller erholdt det mindste af ham). Alt dette uagtet vedblev jeg med

<sup>1)</sup> Antagelig den tidligere nævnte Grosserer Jacob Bilsted.

en om et heldigt Udfald ahnellesfuld Bestemthed min Beslutning og erholdt af Consulen Tilladelse henimod Foraaret 1800 at begive mig til Kiöbenhavn for at treffe nærmere Anstalter til min Reise, den han ofte kaldte eventyrlig; imidlertid erholdt jeg hans Lövte, at min yngre Broder Jacob Iersin skulde erholde min Plads paa Contoiret, som meget glædede mig.

Med Mod og Tillid traf jeg nu alle de smaa Forberedelser, der stode i min Magt, sögte at stifte Bekiendskaber, der kunde være mig nyttige, indhentede Oplysninger om mit Bestemmelsessted og hvad jeg bedst der kunde opoffre mig til — da pludselig det smertelige Budskab traf mig, at min Fader var saa slet, man tvivlede om hans Liv! Jeg maatte ile, om jeg endnu skulde modtage hans Velsignelse; dog — denne Tröst ved et saa haardt Stöd havde Skjebnen ikke bestemt mig; da jeg kom til Kiöbenhavn — i October 1799 — var den bedste Fader ikke mere<sup>1)</sup>; jeg tilbragte det meste af Natten ved hans afsjelede Legeme; »de Döde svare os ikke, men maaskee forstaae de os« — denne Tanke var mig en Tröst, medens jeg overöste hans jordiske Levninger med Kjer-tegn. Med saamegen Glæde, der kunde blande sig i min Sorg, erfoer jeg, at den Forevige havde erfaret, biefaldet og velsignet mit Forsæt, at vove mig ud for at söge Lykken og maaskee engang blive en Stötte for min Familie. — Saasnart jeg havde bievaanet Jordefærden, maatte jeg atter forlade min trösteslöse Moder; hendes Kummer forögedes ved mangt et Savn, og ak! jeg kunde ikke hjælpe hende! nogen Beroligelse for os alle var det, at den Enkekasse, min Fader havde stiftet, sikkrede hende en aarlig Pension af

<sup>1)</sup> Han döde d. 21de Octob., begravet 28de. (F. A.)



300 <sup>rd</sup>, — vistnok kun lidet for hende og flere ufor-  
sørgede Börn!

Jeg kom tilbage til Helsingöer, det jeg nu snart for-  
stedse skulde forlade; imidlertid havde jeg valgt Han-  
delen til Standpunkt for min vestindiske Reise, i det  
jeg haabede dels at erholde Laan, dels muligen at  
vorde anbragt som Cargadeur<sup>1)</sup>). Handelshuset v. Meh-  
ren<sup>2)</sup> i Helsingöer var det förste, der betroede mig  
nogle Vare paa Bodmerie; Fenwick tilböd mig Intet,  
og jeg var for stolt til at bede ham; fra Borch indlöp  
jevnligen Breve, der lovede mig alt Godt, naar jeg  
först kunde naae at komme derover; hans Kone var  
paa Reisen til Danmark og skulde ved sin Ankomst  
give mig nærmere Oplysninger og Adgang til Mænd,  
der kunde fremme mit Foretagende.

Saaledes forlod jeg d. 6te Februar 1800 — altsaa  
fire Aar efter min Antrædelse der — Helsingöer med  
den söde Bevidsthed at efterlade mig et godt Rygte  
og manges Velvillie og Önsker for mit Vel. Min Bro-  
der Henrik og min Ven von Bergen ledsagede mig til  
Hirschholm, hvor vi veemodsfulde toge Afskeed for  
kun da at sees igjen, naar Skibet, der skulde före  
mig over Havet, anlöp Sundet.

Nu stod jeg saagodtsom eene i Verden, i det Kiö-  
benhavns Volde indeslattede mig; min hele Ejendom  
bestod i omtrent 50 <sup>rd</sup> og nogle Commissionsvare,  
hvoraf jeg havde det Uheld at see störste Delen con-  
fiskerede i Kiöbenhavns Porte. Jeg havde intet Til-  
flugtssted, thi min Moders Omstændigheder tillode mig  
ikke at tye til hende. Jeg foreenede mig da om et  
Logis med mine tvende ældste Brödre, hvis Stude-  
ringer da holdt dem i Staden, og begyndte at drive

<sup>1)</sup> Tilsynshavende med en til Sös afsendt Vareladning. — <sup>2)</sup> c: Köbmand  
Christian v. Mehren.

paa Midler til at iværksætte min Reise; men hermed gik det maadeligt, da mit vigtigste Haab, Madam Borch's Ankomst, udeblev til henad Sommeren, da hun bragte mig nye Forsikringer fra hendes Mand og snart forskaffede mig Bekjendskaber med Hr. I. M. Magens<sup>1)</sup>, Doctor Otto<sup>2)</sup> og flere Vestindianere; i dette Mellemrum havde jeg corresponderet med H. C. Hansen<sup>3)</sup> i Randers, der gav mig Haab om en Cargadeur-plads, men tilsidst indskrænkedes al Hielp fra den Kant til et Laan af nogle 100 rd paa Bodmerie; ved hine Mænds Samvirken blev det nu bestemt, at jeg kunde afgaae med det dem og flere tilhørende Skib Charlotte Wilhelmine, fört af Captain Thiis Meinertz, vist nok ikke som Cargadeur men med frie Reise imod at være Captainen behielpelig, naar han maatte forlange det; allerede dette var meget opnaaet skiöndt under min Forventning, og jeg glædede mig ved at være mine Önskers Formaal saa nær; hine Velyndere og flere meddelte mig mange formaaende Anbefalingsbreve, som havde en vigtig Indflydelse paa min gode Modtagelse i Colonierne; jeg skrabede en smule Varer sammen for min egen Regning, og alt var nu i god Gang; Skibet skulde afgaae i August, da med Eet Tidenden indtraf til Kiöbenhavn om Fregatten Frejas affaire i Canalen<sup>4)</sup>, dens Opbringelse og den engelske Regierings Anskuelse af denne Tildragelse, hvis umiddelbare Fölge var, at intet Skib for det förste afsejlede paa en lang Reise; dette var for mig et Torden-slag; kummerlig havde jeg ernæret mig hidtil, Opsæt-telsen kunde vare længe; angribe mit betroede Gods hverken burde eller vilde jeg; i denne Vaande faldt

<sup>1)</sup> Jokum Melchior Magens, Prokurator i Vestindien, senere Auditör og Landfoged paa Sct. Jan. — <sup>2)</sup> J. T. L. Otto, til 1803 Garnisonskirurg paa Sct. Thomas. — <sup>3)</sup> Nævnt ovenfor S. 5. — <sup>4)</sup> 25. Juli 1800.

det mig ind at benytte min Færdighed i det engelske Sprog. Jeg tilbød min Underviisning deri, og inden faa Dage havde jeg Dagens fleste Timer besatte og anstændig betalte; jeg saae nu roligere Udfaldet af den politiske Spænding imøde.

Min gode Moder, som siden vores Faders Död havde fristet megen Modgang, indsaae meget rigtigt, at hendes Pension ikke vilde være tilstrækkelig til at leve i Kiöbenhavn; det lykkedes hende paa Landet hos Sogne-degn Klemp<sup>1)</sup> i Wallekilde at finde et meget antageligt Opholdssted for sig og mine tvende yngste Tvillingsödskende Elisa og Gottlieb; der har hun nu i fjorten Aar funden sig saare tilfreds og vil vel ende sine Dage, da den lange Vane har gjort hende til et Lem af hiin vakkre Familie, hvilken end ikke en Söns Huus kunde erstatte hende<sup>2)</sup>).

Min Broder Christian Carl erholdt paa samme Tid en Plads paa et Apothek i Norge, hvor han omtrent et Aar derefter<sup>3)</sup> döde i en meget ung Alder. Jacob Jersin, som var traadt i mit Sted i Helsingöer og vel antaget, kom pludselig tilbage og bragte mig Brev fra Fenwick, hvori han tilkiendegav mig, at hans Stilling der maatte ansees hævet; ingen Grunde gaves mig derfor, og aldrig erfoer jeg den sande Aarsag til denne uventede og ubehagelige Tildragelse, der meget græmmede mig; jeg tog Jacob til mig i mit Logis, lod ham fortsætte, hvad han havde begyndt i det engelske Sprog, og snart yltrede han Lyst til ogsaa at drage til Colonierne; dels ved min Anbefaling og dels ved sigselv erholdt han snart tarvelige Midler til at udføre denne Plan, men det blev os ikke forundt at afgaae med eet og samme Skib, skjönt omtrent paa samme Tid.

<sup>1)</sup> Cand. theol. Jörgen Berger Klemp. — <sup>2)</sup> Som det senere omtales, flyttede hun dog 1816 til sin Sön paa Frederikskilde. — <sup>3)</sup> Dog först 1803.

Endeel af Sommeren 1800 tilbragte jeg i et behageligt Samliv med min Broder Niels, med hvem jeg logerede paa Vesterbroe; hver Dag kaldte mine Sysler mig til Staden, om Aftenen nöde vi mange reene Glæder i kjerlige og underholdende Samtaler og en særdeles Overeenstemmelse i Characteren; jeg fik denne Broder inderlig kjær. Han var dengang tolerant, eftergivende og öm; hvad Indtryk syv Aar og forskiellige Stillinger i Livet gjorde for at lade mig finde ham anderledes, vil jeg længere hen i disse Brudstykker finde Lejlighed at omtale<sup>1)</sup>,

Den Tid, der levnedes mig fra hiin Brödsysse, at undervise i det engelske Sprog, anvendte jeg fornemmelig paa at gjöre mig fuldkomnere i det franske; min Lærer var en Indfödt og dannet Mand (d'Auchamp<sup>2)</sup>), dengang Underofficier, nu Major og i en glimrende Stilling). Han anvendte megen Flid med mig, især i Sprogets practiske Deel, og stor var den Nytte, min Sprogkundskab siden indflettede i min Velfærd. —

Fra mit gamle Helsingöer modtog jeg adskillige, undertiden lucrative, dels ærefulde Andragender; til de sidste hörte nogle fra Consul Fenwick, og blandt disse kunde jeg vel seet mig paa en slibrig Bane under den politiske Spænding, dersom jeg ikke havde besiddet Klogskab og Fædrelandskhed nok, og Consulen Delicatesse, der vidnede om, at han kjendte mig; enhver engelsk Reisende, der kom fra Helsingöer for at opholde sig i Kiöbenhavn, bragte Breve til mig fra ham, og jeg fik derved en for mig behagelig Leilighed at omgaaes dannede Engellændere, der stedse vare mig kjære. Den engelske Envoyé Merry<sup>3)</sup> besøgte jeg ofte, fandt i ham en Mand af udmærkede Aands-gaver og nöd hans Opmærksomhed og Tillid.

<sup>1)</sup> Derom findes dog intet. — <sup>2)</sup> François Louis d'Auchamp, † 1847 som Generalkrigskommissær. — <sup>3)</sup> Anton Merry.

Iblandt den Kundskab, jeg søgte at udstyre mig med om Vestindien, saavel i reel som selskabelig Henseende, gjorde man mig opmærksom paa, hvor anbefalende Færdighed i Dands der er for et ungt Menneske; jeg savnede ganske dette Talent og tog Underviisning deri. Jeg bör saameget mindre forbigaae denne ellers Ubetydelighed, som jeg iblandt mine Med-Elever gjorde et qvindeligt Bekjendskab, der meget nær var blevet mig farligt og kunde kuldkastet min hele Plan; men — Forsynet og min Selvfornægtelse være lovet! jeg slap vel derfra.

Paa den politiske Horizont var nu atter alting klart; Skibene begyndte at lade; men det drog dog saa langt ud, at Charlotte Wilhelmine ikke blev sejlklar för sidst i November; de faa Vare, jeg havde paa Bodmerie, vare inladte i et andet Skib. Jeg opgav nu mine Informationer, tog Afskeed med mine Paarørende og Venner, og den 2. December 1800 var jeg ombord og d. 3. under Sejl paa det svømmende Redskab, der skulde bringe mig til den nye Verden, den jeg vilde gjestee paa Lykke og Fromme; jeg var vel forsynet med Anbefalinger og ved frejdigt Mod. En gunstig Vind förte os i faa Timer paa Helsingöers Rhed; vi landede, og her forestod mig den bittre Afskeed med min Broder Henrik og min elskede Conrad; med disse og nogle flere Venner tilbragte jeg en vemodsfuld, med Glæde blandet Aften; ogsaa med den Fenwickske Familie tog jeg Afsked; jeg blev givet fjerne men forstaaelige Vink om den nordiske Alliance, der saa kort derpaa frembragte hiin navnkundige 2. April, og havde Skib og Ladning været mine, kunde jeg vel fristedes at betænke mig paa videre Sejlads. Den 3. December lettede vi atter og henglede med en sagte, föielig Vind forbie Cronborg; mangehaande

underlige Fölelser bestormede mig da, og jeg gjorde mig et helligt Löfte, enten at see det igien som uafhængig Mand eller aldrig! Snart indfandt sig den fatale Söesyge hos mig, hvoraf jeg af og til leed under hele Reisen, især i den spanske Söe; saa ofte, jeg ikke bespændtes af denne Plage, gefaldt Söelivet mig saare meget, og jeg beklagede aldrig den Eensformighed, saamange finde derved. Captainen var en brav Mand. Som eene Passageer frygtede jeg Kiedsomhed, der dog aldrig indfandt sig; under Læsning og andre Sysler hengled Tiden behageligen, og snart vare vi under Madeira, hvor jeg beklagede, vi ej kom i Land; nu fik vi Passaten, der er meget behagelig, i det man saa tryk og sikker Nat og Dag glider sit Maal imöde; mere og mere indfandt Varmen sig og blev mig i stille Veir utaalelig. Uden at have fristet mindste Uheld eller Storm forkyndte Captainen os, at hans Regning var ude og at vi maatte lægge bie om Natten; med glædelig Længsel ventede vi nu hver Time paa Dagen at höre det frydefulde Udraab: »Land!« Dette skeete den 26. Januar [1801], da vi saae den lille Klippe Öe Rotunda og straks derefter Deseada<sup>1)</sup> med sine Bjerge i en Skye; alt var nu idel Gammen og hos Ingen vist mere end hos mig; under det yndigste Vejr henglede vi fra en Öekyst til en anden, og næste Dags Morgen laae Sanct Thomas for os!

Jeg havde nu altsaa naaet mine Önskers Maal, forsaavidt nogen Dödelig kan naae det; i Grunden skeer det aldrig, thi vi önske og haabe, indtil Graven indslutter vore Önsker og Haab; vi stræbe mod Lykken og finde den aldrig, ligesom de Wilde, der ansee Solen som deres Ophav, vandre mod Östen, og, naar de da staae ved Havbredden, sige: Vi kunne ikke naae Dig!

<sup>1)</sup> Denne lille Ö, halvhundrede km öst for Guadeloupe, kaldes nu Désirade.

Ved et europæisk Skibs Ankomst i Havnen kom mange af Öens Indvaanere ombord for at erfare Nyt fra Moderlandet; Ingen undte mig Opmærksomhed, thi ingen kjendte mig; desmere opmærksom var jeg paa alt, hvad der nu omgav mig, især Landet, som jeg saameget længtes efter at betræde. Alt skulde vel være grønt, thi her er Naturen i stedsevarende Virksomhed, men det livlige Teppe, den hos os efter Hvilten frembyder, saaes ingensteds. I de varmere Himmelegne har Vegetationen et næsten forbrændt Udseende, især efter lang Törke, som der er saa almindelig. S. Thomas er desuden intel frugtbart Land, bestaaer mest af stejle Bakker med en meget tynd Jordskorpe over vulkanagtige Bestanddele. Desmeere yndede jeg det livlige Syn af en med Skibe fra alle Verdensdele opfyldt Havn og det Liv, disse frembøde, der havde saameget tilfældes med mit gamle Helsingöer. Blandt de, der kom ombord til os, hørte jeg nævne Hr. Holte<sup>1)</sup>, til hvem jeg havde flere Anbefalingsbreve, som jeg strax afgav; han modtog mig vennehuld, indbød mig endnu til samme Dags Middag og forsikkrede mig, at det vilde glæde ham at være mig til Nytte og Behag. Dette var mere end sædvanlige tomme Ord, som jeg siden tilfulde erfarede. Denne Mand var Mægler paa Öen, velhavende og besad en ualmindelig Agtelse og Velvillie blandt Alle; dette sagde man mig, og dette oplevede jeg mange Pröver paa. — Nu gik vi i Land; Holte ledsagede mig til Rector Borchs Hus, hvor jeg havde bestemt at drage til for det Første efter hans Indbydelse; hvormeget maatte det græmme mig at erfare, at B. ikke var yndet eller agtet; dette var mig en smertelig Skuffelse, da jeg havde lovet mig saameget af Ham, hans Lövter og Forsikringer.

<sup>1)</sup> Peter Holte blev 1796 Mægler paa Set. Thomas; han døde 1803.

I Hr. Holtes Hus, omgivet af hans fortreffelige Familie og nogle Venner, tilbragte jeg den første Dag paa S. Thomas og fik et saare fordelagtigt Begreb om Menneskene og Levemaaden der, der langt overgik min Forventning. Dette sieldne Hus og den venskabelige Omgang, jeg der nød, udgjorde i flere Aar mine reene Glæder, og aldrig skal jeg glemme, hvad den retskafne, behagelige og underholdende Mand bød til at gavne og glæde mig. Næste Dag afgav jeg mange af mine øvrige Anbefalingsbreve, hvoriblandt nogle til de anseeteste Mænd paa Öen, og nød overalt den mest smigrende Modtagelse; man tilbød mig Huus og Bord; dette stemmede med Stedets daværende store Gjestmildhed, og mine mest levende Forestillinger, som Haabet havde indgivet mig, overtraffes meget. Jeg havde ogsaa Breve til Öens Commandant og første Embedsmand, Oberstlieutenant v. Scholten<sup>1)</sup>; han modtog mig med Hofmands Höflighed, sagde mig at have kjendt min Fader og affærdigede mig dermed; mindst formodede jeg, at han inden faa Dage skulde erholde en vigtig Indflydelse paa min Skjebne.

Det var mig nu om at gjøre at tage en Bestemmelse for Fremtiden; i Borchs Huus vilde jeg ikke blive; offentlige Herbergersteder fandtes da ej paa Öen, og selv at leje Værelser tilstedede min Evne ikke. Handelen önskede jeg at opoffre mig til, men neppe var jeg nogle faa Dage beskjeftiget med Planer til en Begyndelse i dette Fag, förend Havnen blev blokkeret af engelske Krigsskibe i Anledning af det strax paa fölgende Brud mellem Danmark og Engelland; mine faa Varer, som vare afgaaede med et andet Skib, bleve opbragte til en engelsk Öe; dette var mig et föleligt Stöd og en sörgelig Begyndelse; imidlertid tabte jeg

<sup>1)</sup> Casimir Vilhelm v. Scholten, † 1810.



ikke Modet; nogen anden Beskjeftigelse, haabede jeg, maatte vel aabne sig for mig — og snart saae jeg dette Haab opfyldt. Oberstl. Commandant v. Scholten tilbød mig at blive hans privat Secretaire, i det han behövede et Menneske, der var de levende Sprog, som mest brugtes paa Öen, mægtig. Jeg erholdt alt frit i hans Hus og 400<sup>rd</sup> Vestindisk aarlig Gage, vistnok kun lidet paa et Sted, hvor Penge ej række langt, men ikke desmindre skattede jeg mig lykkelig ved denne Begyndelse, især ved Haabet, at den engang kunde bane mig Vejen til noget Bedre i Embedsfaget, om jeg vedblev den Bane. Jeg tiltraadte denne Post og flyttede til v. Scholten den 10. Februar og var vel tilfreds med min Stilling hos v. Scholten, som imidlertid ikke nød almeen Yndest, hvorunder jeg stundom maatte lide som den, der ansaae det for Pligt at forfægte hans Sag. — Ved adskillige fra engelsk Side udövede Fjendligheder ansaaes Krigen erklæret, og Öen blev sadt i Forsvarsstand, som gav mig meget at bestille. Jeg indlemmede mig i et frivilligt Jægercorps og var ivrig i Vaabenövelserne, saa at jeg ofte maatte varetage mit Skriverie om Natten. — Hidtil havde jeg undgaaet Climat Sygdommen, som rammer enhver Europæer tidlig eller sildig; Mange paaskynde sig den ved en utidig Frygt og Ængstelighed. Jeg brugte Forsigtighed og Afholdenhed i Levemaaden saameget, som min Stilling tillod det. En Dag i Marts 1801 (den 3.) fölte jeg tydelig Anlæggene hos mig til en Feber; Lægen böd mig at söge Sengen; pludselig vaagnedes jeg ved Kanonskud og Trommer og Trompetter; jeg saae fra mit Vindue den kongelige Brig Lougen, forfulgt til Havnen af 2 engelske bevæbnede Skibe; alt var i Bevægelse; med Feberen i Blodet iförte jeg mig min Uniform og ilede til Corpsets Al-

larmplads; Lægen mödte mig og troede mig afsindig; imidlertid blev den borte, og dette er et nyt Beviis paa, hvad virksom Indflydelse en saa pludselig Rystelse kan have paa Legemet. Engellænderne vendte om for denne Gang, og om Natten blev Allarmen ophævet. Den brave Captain Jessen<sup>1)</sup> kom iland, og alle omringede ham jublende for hans kjække Adfærd. Rygterne forögedes fra Dag til Dag om et nær forestaaende Angreb paa vore Öer; Aarvaagenheden voxte med disse. Hveranden Dag maatte jeg paa Vagt og havde engang ved en natlig Strandpatrouille nær sadt Livet til formedelst en utidig Spög mellem mine Kammerader, i det en Riffelkugle susede tæt forbi mit Öre. Saaledes hengik Februar og endel af Marts 1801. Ingen tvivlede om, at det jo var Engellændernes alvorlige Hensigt at erobre vore Öer, ligesaa lidet som om, at det vilde lykkes dem. Imidlertid vedblev Oberstlieut. v. Scholten at treffe alle mulige Anstalter til Forsvar, hvilke dog altid under en saa blandet Folkemængde maatte ansees meget utilstrækkelige. Med Naboeöen S. Croix var al Samfærsel afbrudt; netop vidste jeg, at min Broder Jacob var ankommen dertil den 1. Marts og vel antaget, i sær af Generalgouverneur Lindemann<sup>2)</sup>, der ansatte ham som Haandskriver ved Gouvernements Forretningerne; men kort derefter blev han angreben af Climat Feberen, hvoraf den vakkre Yngling döde den 6. April; det var mig et smerteligt Tab at see ham saa tidlig henreven. Fred med hans Aske!

Imod Slutningen af Marts lode alle Efterretninger forkynde, at vi hver Dag kunde vente den til Angreb bestemte engelske Magt. Ved idelige Vaabenövelser

<sup>1)</sup> Kaptajnlöjtnant Carl Vilhelm Jessen. — <sup>2)</sup> Vilhelm Anton Lindemann, † 1807.

og Vagter samt Skriverie til langt ud paa Natten var jeg meget svækket, men dog aldrig egentlig syg. Den 28. Marts signaleredes Floden om Morgenen, Allarmskuddene gik, og alt tyede under Vaaben, ogsaa jeg, der lod denne Pligt gaae foran min Post som privat Secretaire. Fienden sendte en Parlamentair i Land; Tropperne vare nærved at udskibes. Jægerne, hvorved jeg stod, vare bestemte at modtage den første Ild; vi ladede skarpt og ventede hvert Öjeblik Ordre at gaae i den blodige Leeg. Stemningen var i vort Corps god og uforsagt; det samme kunde ikke siges om den almindelige Borgervæbning (Militz), som for en stor Deel bestod af indfödde Engellændere. Med Eet erfore vi, at der underhandlede om at capitulere, da den engelske Magt var mere end tidobbelt mod vores. Jeg blev kaldet til Gouvernementshuset og var med ved Capitulationspunkternes Affattelse; denne kom om Eftermiddagen istand og indeholdt meget fordelagtige Vilkaar. Næste Morgen skulde de Engelske besætte Fortet, og ikke uden Taarer saae jeg det danske Flag nedstryges og give Plads for et andet. Den 30. om Aftenen sejlede Expeditionen til St. Croix og opfordrede denne Öe, som capitulerede den næste Dag, ogsaa uden Modstand<sup>1)</sup>. — Denne i politisk og for mig ogsaa i privat Henseende vigtige Begivenhed gjorde et dybt Indtryk paa mig; mine Forhaabninger vare kuldkastede og min öjeblikkelige Stilling, hvori jeg befandt mig ret vel tilfreds, snart forbi, thi Commandant v. Scholten agtede at reise til Danmark, saasnart han havde bragt alt i Rigtighed. Faa Dage efter

<sup>1)</sup> Besynderlige Sammenstöd i denne korte Krig i lang Afstand:

Marts 28.—29. S. Thomas Indtagelse,	}	Een af disse Dage blev af de Danske al engelsk Ejendom sequestreret i Hamborg.
30.—31. S. Croix do.		

April 1. passerede den engelske Flaade Sundet. [Det var dog 30. Marts].  
2. Slaget og Vaabenstilstand. (F. A.)

Overgivelsen flyttede vi fra Byen til et nydeligt Landsted, neppe  $\frac{1}{2}$  Miil derfra, kaldet Hafensicht, tilhørende Hr. Eckardt<sup>1)</sup>, som med megen Artighed tilbød v. S. det. — Stedets Yndighed og den landlige Roe gefaldt mig meget. Ofte kom vi til Byen og nød fremdeles der megen Opmærksomhed. Nogle Maaneder tilbragte vi paa Hafensicht, saa behageligen, som vores Stilling tillod det, og ikke uden mangan omfåndlig Discussion med de brittiske Høistcommanderende. Da imidlertid Commandantens Anliggender vare ordnede, besluttede Han med sin Søn at tilbringe nogen Tid hos en Ven paa S. Jan, og jeg at drage til Byen igien for at komme i een eller anden Virkekreds. Jeg lejede mig en tarvelig Boepæl, hvortil jeg flyttede den 24. Junij, og nød i den forhen omtalte ædle Holtes Hus megen vennehuld Omgang. At finde en for mig passende Beskjeftigelse var ej saa let; Handelen laae stille, og i Embedsfaget var nu, under en fremmed Regiering, Intet at haabe. Imidlertid blev jeg d. 5. July angreben af den sædvanlige, farlige Climat Feber, som saalænge havde skaanet mig. Jeg var paa Gravens Bredde og havde maaskee ikke undgaaet den, dersom Menneskevennen C. G. Fleischer<sup>2)</sup> ej havde aabnet sit giestmilde Huus for mig; jeg blev didbragt midt under Feberen for at nyde der en bedre Pleje, end jeg kunde vente i mit indskrænkede Logis; ved Hielp af denne og duelige Læger kom jeg mig snart igien. Aldrig glemmer jeg det Gode, jeg nød i dette fortreffelige Huus. For ved Landluften des-snarere at komme til Kræfter modtog jeg en brav Italiæner, Joseph Bononys venskabelige Tilbud at tilbringe nogen Tid paa hans Plantage, der havde en

<sup>1)</sup> Köbmand Christian Ditlev Eckard, senere Agent og Etatsraad. —

<sup>2)</sup> Carl Gottlieb Fleischer, døde 1821 som Havnemester paa Sct. Thomas.

yndig og meget sund Beliggenhed paa Öens Ostende og tog derud d. 20. July. Jeg maatte nu alvorlig tænke paa en Udvej til at erhverve noget; mine Kaar vare saare trange; ofte havde jeg önsket at anvende mine Sprogkundskaber, og endelig faldt det mig ind at ansöge hos den engelske Commandant om at blive ansadt som Translateur og Tolk paa Öerne, indtil jeg under forandrede Omstændigheder fra Moderlandet kunde erholde denne af migselv skabte Post. Under 16. Juny 1801 blev Bevillingen eller Bestallingen meddelt mig og Eeden aflagt. D. 3. August tog jeg atter til Byen. Da Tingen var noget Nyt, var den i Begyndelsen kun lidet indbringende, men skaffede mig dog nogen Beskjeftigelse, den jeg paa alle tilladelige Maader sögte. I August blev mig ved Öens Borgerraad tilbudet det hædrende Hverv at afgaae som Parlementair til den spanske Öe Puertorico for at reclamere hos General Capitainen der endel bortrömte Slaver; denne Sendelse var mig ligesaa smigrende som fordelagtig og behagelig, da den skaffede mig Adspredelse og Lejlighed at lære at kjende hiin vigtige Öe. Forsynet med en betydelig Pengesum til Indlösning af Slaverne og Omkostninger samt en Anbefalings-skrivelse fra Commandant v. Scholten afgik jeg fra S. Thomas d. 20. Aug. og kom efter en meget heldig Fart til San Juan, Hovedstaden paa Puertorico; her mödte mig mange Ubehageligheder fra de mistænkelige Spanieres Side; ved Hielp af en Lods maatte jeg correspondere med Generalen, hvoraf Udfaldet til min store Græmmelse blev, at det ej kunde tilstedes mig at lande; man angav ingen Grunde for denne sælsomme Adfærd, men Lodsens sagde mig i Fortrolighed, at Generalen tog mig for en engelsk Spion; var det förste Gang, jeg havde med Spaniere at giöre, saa

indgaves mig just ingen fordelagtige Tanker om dem; man vilde ej engang tilstede os at erholde Forfriskninger fra Landet, hvortil vi meget trængte, da vi ikke vare forsynede for Hiemreisen, som man betydede os at tiltræde saagodt som uhörte og ukjendte, thi man vilde neppe modtage mine Breve uden som en Naade. Denne Affærdigelse smertede mig i mange Maader. Vi maatte altsaa vende om med uforrettet Sag, og paa Tilbagevejen vare vi meget nær blevne et Bytte for en Söeröver fra Crabbenejland. Jeg sad just og læste paa Dækket, da vi hörte Riffelskud under Landet, som ingen ændsede, da vi troede, det var Jagtpartie; med eet hvislede en Kugle tæt forbie mit Hoved og ind i Masten. Skippæren tabte Sands og Samling; jeg befalede at lægge bie og vise Parlementair Flag, som jeg hentede. Strax kom nogle Mennesker i en Baad; mest bekymret var jeg for de mig anbetroede Penge i Guld; jeg tog hurtig den Beslutning at ned-sænke dem i en nylig aabnet Saltmadstönde, saa at Lagen skjulte dem; nu kom Röverne ombord; de saae ud som Wilde og fordrede allehaande, som vi villigen gave dem. Spaniere vare de, og da jeg kjendte den Ærefrygt, endog Nationens Afskum bære for höje Öv-righeds Personer, fik jeg det Indfald at vise deres Höv-ding det Brev, jeg erholdt fra Generalen paa Puerto-rico; det gjorde Virkning; han kjendte Underskrivten; men da jeg mærkede, han ikke kunde læse, betydede jeg ham, at Brevet indeholdt en Sauvegarde for mig. Nu blev Manden meget höflig og bad kun om nogle Levnetsmidler, hvorhos han fik Öje paa den omtalte Kjöd-tönde; næsten opgav jeg alt Haab, at frelse Pen-gene, da jeg uden at forandre en Mine sagde til Skip-peren, han skulde for min Regning give Manden en heel Tönde Kjöd m. m., som strax skeete, og nu an-

befalede det vakkre Pak sig, efterat vi havde drukket Generalgouverneurens Skaal, som jeg sandelig havde Aarsag til. De rövede os aldeles Intet. Næste Dag, d. 25. August, ankom vi tilbage til S. Thomas, meget ilde tilmode ved det uheldige Udfald af min Mission. Borgerraadet var saa overbevist om, at jeg havde giort, hvad der stod i min Magt, at det meget liberalt af lagde mig og bevidnede mig dets Tilfredshed.

Forlængst vidste vi, at Öerne ved Bielæggelsen mellem Danmark og Engelland vare bestemte at tilbagegives, men Tiden gik længe hen, som foraarsagede megen Spænding i alle Forretninger. Indvaanerne begyndte atter at knytte sig til de danske Embedsmænd, som nu snart igien vilde komme til at indtræde i deres Poster. I Forventning af denne Tidspunkt opholdt jeg mig snart i Byen og jevnlig paa Landet hos min brave italiænske Ven Bonony, i hvis Huus jeg nød mange Glæder. — Ligesaa uventet som ukjær, skjönt tilsyneladende hæderlig nok var mig Efterretningen om min Udnævnelse ved den engelske interimistiske Regiering paa Öen til Assessor i S. Thomæ Overret; under 31. Octob. modtog jeg Bestallingen og maatte strax tiltræde Embedet. Mange vil herved smile: et ungt Menneske paa 22 Aar, uden juridisk Examen og uden juridiske Kundskaber Assessor i Landets överste Ret! Det var nu saa! Den danske Rettergang var hævdet ved Capitulationen, en dansk maatte fylde den indtrufne Vacance; af egentlige Lovkyndige vare ingen uden de höist fornödne Sagförere forhaanden, og man gjorde mig den Ære at foretrække mig blandt de Ulovkyndige. Med Iver tog jeg mig af yderste Evne af en Post, jeg altforvel fölte at være mig overlegen; imidlertid skaffede den mig Beskjæftigelse og endel Routine ved idelig Application, og —

man kalde det nu Held eller, hvad man vil — af Domme, hvortil jeg afgav Votum, bleve siden kun 2 forandrede i Danmarks Højesteret. Skjøndt aldeles uden Indtægter bragte denne Post mig Misundere og Ubehageligheder nok; over alt dette vidste jeg at sætte mig ud ved Selvbevidstheden, at jeg ikke havde søgt den men gjorde alt for nogenledes at fylde den. — Mine Kaar vare trange; enhver Erhvervskilde spærret mig; hvor maatte jeg altsaa glædes, naar Haabet om en heldigere Stilling smilede til mig; min ædle Ven Holte talte oftere om at maatte giøre en Reise til America og maaskee Europa og gav mig Løfte om hans Virkning for, at jeg skulde erholde Constitutionen i hans Embede som Mægler (der var meget indbringende og passede til mine Evner), men uforudseete Vanskeligheder hævede hans Reiseplan. Hans Collega Brochmand<sup>1)</sup> — et Menneske, der kun havde Embede men ellers intet i Verden tilfældes med H. — talte ogsaa om Reise; nogle af mine Venner foresloge mig hos ham, men han spottede istedet for at høre dem, thi han var stedse Formanden for mine Misundere. Jeg ansaae mig langt hævet over den Mands Dom!

Saaledes henrandt det første Aar af mit Ophold i hiin Himmelegn, i mange Henseender kummerligt nok! Paa den eene Siide havde jeg vundet mange retskafne Menneskers Deltagelse og Agtelse, men paa den anden var jeg uden Vej og havde aldeles intet erhvervet. Haab og Tillid var min Tröst! Allerede vidste vi, at Fregatten Iris var afgaaet fra Kiöbenhavn med de kongl. Commissarier til Öernes Overtagelse, og dette Budskab vakte Liv og Glæde overalt, selv de Engleske længtes efter at forlade os, thi kun som neutral

<sup>1)</sup> Michael Brochmand.



og Frihavn var S. Thomas Sædet for Velstand. I Februar skeete Afleveringen, men for mig var endnu meget Mörkt. Oberstl. v. Scholten, hos hvem jeg strax kunde tiltraadt min forrige Post, blev ikke for Öjeblikket sadt i Virksomhed, men skulde först taale en Undersögelse af sit Forhold ved Öernes Overgave til de Engelske og reiste kort derefter til Europa; dette var Tilfældet med alle de dengang Magthavende. Nye Mennesker fandtes overalt. Imidlertid lykkedes det mig giennem Menneskevennen C. G. Fleischer, i hvis giestmilde Huus jeg ofte opholdt mig, og som ogsaa modtog General Walterstorff<sup>1)</sup> og den brave Ober-auditeur Rosenstand<sup>2)</sup>, at blive disse sjeldne Mænd anbefalet, og snart saae jeg mig ansadt som Skriver ved den nedsatte hemmelige Undersögelses Commission. Tilfreds drog jeg nu til S. Croix, hvor denne skulde have sit Sæde, og vandt ogsaa her Yndest og Biefald. I en Tid, langt kortere end den mig foresatte, bragte jeg de vidtløftige Udskrifter af Protocolterne tilende og modtog derfor af Commissionen foruden en saare rundelig Erstatning, bestaaende af 1 Specie for hvert Ark — hvad der var mig af langt større Værdi: en særdeles smigrende Omtale af min Flid ved Aktens Indsendelse til det kongelige General-toldkammer (Öernes egentlige Departement), i det det deri hedde: »Uden den særdeles Hurtighed og Nöiagtighed, hvormed den ved Commissionen antagne Skriver Hr. P. N. N. har fuldført Afskrifterne o. m., vilde man ikke saa snart have seet sig istand til at indsende Acten« o. s. v. Jeg anförer dette saa omstændeligt, fordi dette var den förste offentlige Roes, der var bleven mig tildeel, og fordi de gode Tanker, den vest-

<sup>1)</sup> Ernst Frederik Walterstorff, der forhen havde været Generalguvernör over de dansk-vestindiske Öer. — <sup>2)</sup> Peter Rosenstand-Goiske.

indiske Regierings Commission ved denne Lejlighed fik om mig, saare biedrog til min senere Lykke under dens og den paafølgende Regierings Auspicier.

I min Vens og fordums Skolefælle, Landsdommer Möllers<sup>1)</sup> Huus nød jeg Giestmildhed og havde Lejlighed at giøre mange behagelige og nyttige Bekjendskaber. Imidlertid var jeg nu atter uden Virksomhed og greb da med Glæde en dertil sig bydende Lejlighed: Notarius publicus paa S. Croix Rector West<sup>2)</sup> reiste til Europa og i hans Sted blev Hr. I. M. Magens constitueret; denne havde jeg allerede förend min Afreise fra Kiöbenhavn lært at kjende, og han tilböd mig nu, da hans Forretninger ofte krævede hans Fraværelse fra Öen, at blive hans authoriserede Fuldmægtig ved Notariatet med Regieringens Sanction, hvilket jeg antog paa meget fordelagtige Vilkaar (foruden Logis etc. ved Contoirtet fik jeg  $\frac{1}{4}$  Deel af Embedets reene Indtægt) og modtog Regieringens Authorisation til i Hr. Magens's Fraværelse at fungere paa hans Vegne; dette var ligesaa hæderligt som fordelagtigt for mig; Herr Magens ydede mig sin Tillid og en meget venskabelig Omgang, og min Stilling var nu virkelig meget god. Det var den 13. Maj, jeg tiltraadte den, og jeg önskede mig for Öjeblikket intet bedre. Jeg havde Arbeide nok og derhos Adgang i Öens bedste Huse, vandt mange gode Menneskers Agtelse og Ven-skab, deriblandt især Doctor Keutschs<sup>3)</sup>, Politimester Smiths<sup>4)</sup>, Fuldmægtig Henriksens<sup>5)</sup> og flere — og

<sup>1)</sup> Antagelig Auditör og Advocatus regius paa Sct. Croix Hans Jörgen Möller, der 1788 blev Student fra Randers. Han var vel ikke Landsdommer, men antagelig har han været konstitueret. — <sup>2)</sup> Hans West. — <sup>3)</sup> Johan Mathias Frederik Keutsch. praktiserende Læge i Christianssted, senere Landfysikus. — <sup>4)</sup> Michael Leigh Smith blev 1800 konstitueret Politimester i Christianssted. Senere Justitsraad og Ejer af Bækkeskov ved Præstö. — <sup>5)</sup> Henrik Henriksen, Fuldmægtig hos Skifteforvalteren i Christianssted, fra 1805 kst. Skifteforvalter smst.

förte i det Hele et meget lykkeligt Liv paa denne skjønne Æ, hvis landlige Dele jeg flittig besøgte.

I July Maaned modtog jeg fra Europa ved offentlige Tidender Efterretning om min Udnævnelse under det kongl. Danske Cancellie til eedsvoren Translateur og Tolk paa S. Thomas i det danske, engelske, franske og tydske Sprog, men, om jeg end strax havde havt de fornødne officielle Communicationer derom, havde jeg dog ej gierne bortbyttet min daværende Stilling; saa kjær havde jeg faaet S. Croix.

Capitain v. Holten<sup>1)</sup>, som var constitueret Commandant paa S. Thomas, og som jeg der havde lært at kjende, betroede mig (som tillige Agent for det kongelige vestindiske Handels Selskab) dettes Forretninger paa S. Croix, hvorved jeg fik en gunstig Lejlighed at blive kjendt af Directionen i Kiöbenhavn. Ogsaa begyndte jeg paa denne Tid at erholde adskillige lucrative private Commissioner, dels fra Europa og dels fra Naboe Öerne. Jeg fik min Gield betalt med Undtagelse af noget i Europa, som först senere blev afgjort, og kunde med en god Oeconomic allerede nu begynde at sammenspare Noget; det første Brug, jeg gjorde heraf, var at lindre min gode Moders Kaar, som med en ringe Pension maatte ernære sig og mine 2 Tvillingsödskende og sørge for disses Opdragelse, hvortil jeg bødreg mere og mere som min Evne tiltog.

Mod Slutningen af Aaret blev Haab givet mig om at erholde S. Croix Notariats Constitution, naar Hr. Magens havde kommet overens med Byefoged Winding<sup>2)</sup> om Byefoged Embedet. I denne Anledning opkom en meget ubehagelig Controvers mellem Hr. Magens og mig, i det denne önskede begge Embederne forenede, tvertimod Regieringens Hensigt, og denne

<sup>1)</sup> Christian Ludvig v. Holten. — <sup>2)</sup> Hans Cramer Winding.

interesserede sig for mig. Det kom til en meget varm Brevvexling mellem ham og mig — og Udfaldet blev, at M. brød med Winding, beholdt altsaa Notariatet, og jeg, der fandt mig höilig krænket ved Ms. Adfærd, kunde nu ej længere fordrage at arbeide under eller med ham. I Marts 1803 forlod jeg notarial Contoiret og var saaledes atter uden Bestemmelse. Hvad jeg dengang ansaae som det smerteligst skuffende Haab blev omsider til mit sande Held, som Fölgen skal lære. Mine mange Velyndere kappedes om at formilde det ubehagelige i min Stilling. Jeg lejede Værelser i Forening med Advocatus regius Ache<sup>1)</sup>, en sielden brav, jovialsk og veltænkende Mand, i hvis Selskab jeg har tilbragt en behagelig Tid. Skifteforvalter, Kammerraad Smidt<sup>2)</sup> skaffede mig Revisions Forretninger, og Regieringen, hvis Medlemmers Bevaagenhed var mig forsikkert, ansatte mig interimistisk som Revisor i det kongelige Bogholder Contoir. Jeg havde nödtörftigt Udkomme, et glad Sind og et trygt Haab for Fremtiden.

Saaledes hengled Tiden, indtil jeg kunde modtage min Bestilling som Translateur paa S. Thomas, hvilket jeg ikke vilde iværksætte förend Oberst v. Scholtens Tilbagekomst fra Europa, i det jeg vel indsaae, at han da atter vilde behöve min Tjeneste som privat Secretaire, og at jeg kun i Forening med en anden Virkekreds kunde bestaae ved Translateur Embedet. Nödigt forlod jeg S. Croix; jeg havde der saamange kjære Forbindelser, det selskabelige Liv der stod langt over det paa S. Thomas; men — stedse hvidskede Noget mig, at det var kun her, jeg skulde naae mine Önskers Maal: en anstændig Uafhængighed, og denne

<sup>1)</sup> Ole Borch Ache blev 1801 Prokuralor i Vestindien. — <sup>2)</sup> Claus Langhaar Smidt, Skifteforvalter i Christianssteds Jurisdiktion fra 1799.

Tanke gjorde Afskeden fra alt, hvad der var mig kjærta paa S. Croix, mindre bitter.

Den 26. Iuly flyttede jeg da til S. Thomas efter at have aflagt Eed som Translateur og erfaret Oberst Scholtens Gienindsættelse i Commandantskabet; kort derefter modtog jeg ogsaa min Post som hans privat Secretaire, og den 9. Sept. behagede det Commandanten at udnævne mig til sin Adjutant. Min Stilling var nu god og behagelig; Translateur Forretningerne tiltog og saa gjorde andre private Commissioner; aldrig var jeg gladere, end naar jeg havde fuldt op at bestille, og det heterogene i mine Forretninger gjorde mig dem stedse nye og behagelige. Efter saamange skuffede Haab siden min Ankomst til Colonierne havde jeg nu de bedste Udsigter til at naae mine Önskers Maal: en tarvelig Uafhængighed; stor Rigdom har jeg aldrig attraaet, og [jeg] havde fuldt og fast foresadt mig, naar jeg havde naaet et vist Punkt, at bryde op og vende tilbage i mit Fædrelands Skjöd, hvad jeg end skulde opoffre derved. Jeg havde for Öjne saamange Exempler paa, at Mennesker i deres Umættelighed at sanke Rigdomme pludselig vare henrevne af Döden i dette dræbende Clima, og vidste desuden altfor vel, at Rigdom sielden gör lykkelig som en nöisom Uafhængigheds Tilstand<sup>1)</sup>.

Som Commandantens Secretaire og Adjutant og — jeg tör med Vished sige — som den han dengang meget yndede fulgte jeg ham overalt i det selskabelige Liv, der altid var muntert paa S. Thomas og stundom ifölge Stedets Skik udartede til Overdrivelse i at dyrke Bacchus, hvilket snarere blev mig til Vane end Tilböjelighed. Min Stilling skaffede mig en vis Indflyd-

<sup>1)</sup> D. 7. Decemher 1803 sporedes et ikke ubetydeligt Jordskjælv paa Öen, dog uden at anrette Skade. (F. A.).

else og Anseelse og banede mig Vejen til en og anden Udmærkelse; saaledes blev jeg i Marts 1804 af en formuende engelsk Kiöbmand R. D. Iennings anmodet om med Commandantens Sanction og som Afsending fra ham som hans Adjutant at udföre en betydelig Reclamation af nogle Vare og et Skib paa den hollandske Deel af Öen Sanct Martin. Hvad Hr. I. skulde tilstaae mig ved et heldigt Udfald, var betydeligt, og selv om Reclamationen mislykkedes, altid Reisen værd. Jeg afgik — og det sidste blev desværre Tilfældet. I den hollandske Gouverneur Rink fandt jeg en sledsk og intriguant Mand, der altid vidste at affærdige mig med Snak og tomme Lövter. Höflighed og Opmærksomhed nöd jeg nok af under mit korte Ophold paa Öen fra 27. Marts til 3. April; men jeg kunde hverken personlig eller ved Correspondance faa noget udrettet; kun at han paa en Maade anerkiendte Fordringens Rigtighed, der allerede maatte være vigtigt for Iennings ved siden at lade Sagen gaae den diplomatiske Vej, som var hans Hensigt og ogsaa skeete. Med et saalidet heldigt Udfald forlod jeg altsaa S. Martin, hvor jeg havde forresten tilbragt nogle ret behagelige Dage. Paa Hiemreisen til S. Thomas havde vi meget ondt Veir; jeg leed meget af Söesyge og kom endeel udmattet hiem. Kort efter blev jeg syg og nöd venskabelig Pleje i min Ven, daværende Capitain og Fortschef v. Holtens Huus, da mit eget Logis og mit Ungkarls Liv der ikke var indrettet til Sygdom. Imidlertid fik jeg snart min Helbred igien og indhentede de mange Forretnings Restancer, der hvilede paa mig. Disse erholdt en Forögelse ved, at jeg kort derefter modtog den förste Consignation af et Skib fra Europa; det var Briggen Sally, Capt. Ratken, fra Grosserer

Vogel<sup>1)</sup> og Andréa<sup>2)</sup> i Kiöbenhavn. Af yderste Evne søgte jeg at svare til deres Tillid, og alt gik ret godt. Da dette var mit første væsentlige Skridt paa Handels Banen, den jeg altid yndede, var det mig dobbelt vigtigt. Ved den kongelige vestindiske Handel assisterede jeg Kammerraad Lorenzon<sup>3)</sup>, en Ven af mig, som forestod samme, og havde den Glæde at modtage gien- tagne Bevidnelser om Tilfredshed og Biefald fra Directionen og Administrationen i Kiöbenhavn.

I dette Aar (13. August) ankom Commandant von Scholtens Familie fra Europa, som naturligviis gjorde hans Huus meget behageligere; i denne Anledning tog jeg Logis i Byen men vedblev at spise hos Commandanten. Med min Stilling hos ham bleve nu stedse flere Forretninger foreenede. Saaledes blev jeg under 2. Ianr. d. A. [1804] adjungeret Overretsskriver. Min Translateur Bevilling blev i Aar extenderet til alle vore 3 Öer og i flere Sprog, hvoriblandt det spanske, som jeg med megen Lyst dyrkede. I Anledning af Capitain og Secretaire Melstedts<sup>4)</sup> intenderede Hiemreise lykkedes det mig at blive constitueret som kongelig Secretaire den 1. Juny, men kort derefter indløbe de første Efterretninger fra Moderlandet om en forehavende Forandring med den offentlige Bestyrelse paa S. Thomas, og i Forventning af det nærmere opsatte Capt. Melstedt sin Reise. Dog vedblev jeg fra 1. Iuny til 1. August at forestaae Secretariatet (det kongelige), som jeg den Dag atter overleverede til Melstedt, i det jeg som Commandantens privat Secretaire i en Forsamling af Öens Embedsmænd og anseeligste Borgere oplæste General Toldkammerets Communication an-

<sup>1)</sup> Johan David Vogel († 1829 som Kornskriver) omtales flere Gange senere. — <sup>2)</sup> Grosserer Johannes Caspar Andréa, † 1828. — <sup>3)</sup> Henning Lorenzon; Kammerraad blev han dog først det følgende Aar. — <sup>4)</sup> Kettel Johnsen Melstedt.

gaaende et kongeligt Raads Oprettelse paa S. Thomas, bestaaende af Commandanten, Capt. Melstedt og Kammerraad Lorenzon. Förstnævnte, som nu kun udelukkende befalede det Militaire, var slet ikke tilfreds med denne nye Indretning.

Fra den 4. til den 6. September oplevede jeg den frygtelige Naturbegivenhed en Orcan, foreenet med en næsten uafbrudt Pladskregn. Omtrent 40 Skibe i Havnen toge mere og mindre Skade ligesom mange Bygninger; dog mistede intet Menneske Livet. I disse Dage var man tæt indsluttet i Husene med tillukte Døre og Luger (Glasvinduer ere her meget sieldne); man maatte altsaa bestandig brænde Lys.

Den 7. Sept. blev jeg optaget i □ 1. Gr. i St. Johannes til Eenighed, S. Thomas.

En uheldig Stjerne hvilede over S. Thomas i dette Aar; nys saae vi eet Element rase; et skrækkeligere var os forbeholdet. Man havde ofte troet, at Luftens Beskaffenhed betryggede mod Ildsvaade i hiint Clima, men vi skulde snart overtyses om det modsatte. Den 22. November, om Aftenen, udbrød Ild i en den kongelige vestindiske Handel tilhørende Bygning, ligeover for Commandants Huset. I Pakhusene vare betydelige Forraad. En stærk Östenvind drev Flammerne ned over Byens Hovedgade, og inden Morgenen lae nogle og 70 Bygninger med mange rige Pakhuse i Aske. Hvad der blev reddet var höist ubetydeligt, da Ilden greb saa voldsomt om sig og saa hurtigt fortærede de af Træ byggede Huse. Morgenen frembød et ynkeligt Skue: saamange husvilde og tildeels ödelagte Mennesker og dertil uden Bröd, da alle Forraadene af Levnetsmidler paa lidet nær vare brændte. Commandanten afsendte uopholdelig adskillige Skibe til Naboe Öerne for at hente Levnetsmidler, og jeg



troer aldrig at have været mere veltalende end i de Breve, jeg i denne Anledning skrev til vedkommende fremmede Gouvernører. Saavel i det huslige som offentlige Liv havde vi Bekymringer; ved Ildens Udbrud var allerede Frue von Scholten<sup>1)</sup> meget syg af en Climat Feber; af Frygt for Commandanthuset (der dog blev reddet) maatte hun bæres derfra, som meget forværrede hendes Tilstand, og næste Aften var hun ikke mere. Dybt nedböjet stod Manden ved hendes Dödsseng. Ogsaa jeg beklagede inderlig hendes Bortgang og Mandens tunge Skjæbne.

1805. Med dette Aars Begyndelse aabnedes den blideste Udsigt for mig i Embedsfaget. Capt. Melstedt vilde nu reise til Europa, og da han baade var Secretaire og Notarius publicus aabnedes Levevej for to i hans Fraværelse, thi jeg vidste, at Regieringen ikke vilde lade disse tvende Constitutioner forenede. Jeg tvivlede aldeles ikke om at erholde een af dem, men hvilken? Helst önskede jeg Notariatet, men, da dette var det mest indbringende, maatte jeg vente mange Medbeilere. Imidlertid indgik jeg en Forening med Capt. M. om en aarlig Afgift i hans Fraværelse, der var betydelig nok men endda levnedede et större Overskud, end jeg nogensinde hidtil havde havt. Det lykkedes mig at blive constitueret Notarius paa S. Thomas, som dengang var et af de mest indbringende Embeder paa vore Öer. Jeg tiltraadte Embedet först i Februarii Maaned og vedblev at fungere som Commandantens privat Secretaire uden at ahne, at dette Forhold snart vilde ophöre ved en Tildragelse, som skaffede mig hans Uvenskab og siden Had og Forfølgelse, der ofte forbittede mig mit fordem lykkelige Liv. Neppe var Capt. Melstedt reist, förend v. Scholten

<sup>1)</sup> Cathrine Elisabeth, f. Moldrup

engang ganske uventet sagde mig, at Notarius udövede Forretninger i Henseende til Skibs Documenter, hvortil han som Magistrat eene var berettiget. Forundret svarte jeg ham, at sligt burde været paatalt forinden Capt. Melstedts Afreise, og at jeg ikke turde indlade mig paa nogen Forandring uden hans Samtykke; desuden maatte jeg finde det besynderligt, at han — v. S. — der saa ofte havde yttret mig sin Deltagelse og Forsikring om den Glæde, han fölte, naar det gik mig vel, nu vilde forsöge paa at fratage det mig betroede Embede en saa betydelig Deel af dets Indtægter. Men her hialp ingen fornuftige Forestillinger. Han forkyndte mig kort og koldt, at han vilde vide at sætte sin formentlige Ret igiennem, og dette kunde han jo let, da Magten var i hans Hænder. Han vilde endog, at jeg som hans privat Secretaire skulde skrive et meget bydende og uhöfligt Brev til migselv som Notarius; men dette var formeget. Fra Notariatet sendte jeg ham min Congée som privat Secretaire og Commissions Skriver ved den vestindiske Gields Liquidation og udbad mig med det samme Reise Tilladelse til S. Croix, som jeg ogsaa mod Forventning fik; jeg ilede at forestille Regjeringen Sagen, og denne tog sig meget varmt af mig. Imidlertid maatte den indstilles til Cancelliet, og, da jeg kom tilbage til S. Thomas, havde v. S. beordret Forterne at skyde paa ethvert Skib, der ikke havde de af ham opfundne nye Documenter; dette var nu vist nok Kugle-Argumenter, som jeg ikke kunde giengielde. Jeg havde mod disse intet andet Vaaben end Pennen, og med denne fægtede jeg drabeligen, maaskee stundom formeget; men — jeg var kun 26 Aar — og höilig fornærmet — maatte desuden ligesaameget forsvare den fraværende Melstedts Tary som min egen. Mere end den embedsmæssige

Behandling af denne Sag krænkede mig den private Animositet, som deri blev blandet fra v. S.'s Siide. Hans Datter<sup>1)</sup> var givt med en tydsk Kiöbmand, og da denne Nation udgiör en Slags Corporation paa S. Thomas og er meget talrig, saa maatte det falde ham let at stifte et Partie imod mig, som i flere Henseender var mig skadeligt. Den Myndighed, han besad, nedlod han sig til at anvende dertil, at han saagodt-som tvang mine Embedsbrödre til at giöre Afsagn paa mit Venskab; dog bleve nogle faa mig troe, og i disses og nogle ædle Engellænderes og Franskes Kreds sögte jeg at glemme min ubehagelige Strid med en Mand, som jeg för havde höiagtet og været inderlig hengiven.

Som et ikke umærkeligt Biedrag til de Midler, man tillod sig for at chiccanere mig, og hvorledes jeg mödte samme, anföres her en lille Begivenhed fra den Tid:

Jeg og mange flere vare blevne enige om at give et Subscriptions Bal for Söeofficererne paa den danske Fregat, og blev jeg kaaret til förste Bal-Directeur, fra hvem Indbydelserne udgik. Naturligviis blev en saadan ogsaa sendt til Commandant Scholten og hans Familie. At han ikke kom, kunde jeg vel vente, men jeg gjorde saa sikker Regning paa hans Sönnere og Fröken Datter, at jeg agtede at aabne Ballet med hende, som lidenskabelig elskede Dands. Den ene Cavaleer kom efter den anden men ingen Damer. Jeg erfarede snart, at det var et Complot for at sætte mig i Forlegenhed og holdt Raad med de andre Directeurer, hvori blev vedtaget, at, dersom de indbudne hvide Damer ikke inden 1 Time indfandt sig, vilde vi strax indbyde en Mængde Friecouleerte (hvoriblandt mange meget smukke). Dette gik som en

<sup>1)</sup> Adelgunde Elisabeth Amalie, g. m. Gruner (eller Grüner).

Löbeild gjennem Byen, og da Intet er de hvide Damer ufordrageligere, end at hvide Cavalerer omgaaes og dandse med Saadanne, saae vi meget snart den ene komme efter den anden, Fröken Scholten en af de förste, og jeg aabnede Ballet med hende.

I August (d. 1.) d. A. blev jeg optaget i □ 2. Gr.; selv der kunde Brodersind ej formilde v. S.

Ved denne Tid var S. Thomæ Bye næsten ganske opstaaet af sin Aske, meget bedre bygget end tilforn, endeel endog af Steen. Handelen var i bedste Flor, og foruden de betydelige Indtægter, jeg som Embedsmand havde, tjente jeg meget ved Consignationer fra Europa og Handel for egen Regning. Min Virkelyst var nu fuldelig tilfredsstillet, og ofte maatte jeg tage Nætterne til Hielp for ej at bebreide mig, at jeg havde paataget mig mere, end jeg kunde udrede. Aldrig saae Morgenens nogen opsadt eller forsömt Forretning, og jeg nöd herved en Tilfredshed, som skulde været fuldkommen, naar mit spændte Forhold med v. S. ej saa ofte havde gydet Malurt derpaa. I mange Aar havde jeg nydt al den Giestmildhed, som dengang var vore Colonier saa ejendommelig; nu först saae jeg mig istand til at giengielde den, og billigen burde jeg det. Jeg lejede mig derfor et meget smukt og rummeligt Huus med en höj og sund Beliggenhed og en fortryllende Udsigt over hele Byen, Havnen og Havet; jeg foretrak dette for alle andre, da min Helbred kjendelig begyndte at svækkes, deels af det anstrængende Arbeide i et fortærende Clima, deels af alskens Fortrædeligheder, fremskyndede af Misundelse og Cabaler mod mig. Det Logis, jeg hidtil havde havt, var i en meget lav og usund Deel af Byen, og jeg lovede mig god Virkning af en höjere, sundere og roligere Boepæl. Denne kunde jeg dog ikke strax

tiltræde, da jeg maatte anskaffe mig et Etablissement<sup>1)</sup>, og dette gaaer langsomt i Vestindien.

Ved denne Tid omtrent brændte atter endeel af Byen, men saavel mit Logis som tilkommende Bolig bleve reddede. Almindelig troede man, at misfornøjede Slaver havde foranlediget denne gientagne Brand. En Commission blev nedsadt for at undersøge dette, hvor jeg daglig som Translateur maatte være tilstede i flere Uger, uden at der kom noget ud af Undersøgelserne.

Den 28. December om Aftenen Kl. 11<sup>1</sup>/<sub>4</sub> fornemmedes paa Øen et heftigt Jordskielv, som varede omtrent 1 Minut. Denne Naturbegivenhed er ikke almindelig paa vore Öer.

1806. I Begyndelsen af dette Aar flyttede jeg til min föromtalte nye Boepæl efterat have forsynet den med et anstændigt Meublement og alt Fornödent til en Huusholdning. Alt? En Kone, som det aller fornödenste ogsaa? — Nej! I min Beslutning: ikke at give mig i Vestindien, var og blev jeg urokkelig, skiöndt ofte nok fristet især i Begyndelsen af mit Ophold der, da jeg ikke turde tænke paa Ægteskab af Mangel paa Udkomme. Siden indsaae jeg alt mere og mere, at en Europæer i Almindelighed lænkebinder sig til Colonierne ved at ægte Indfödde formedelst vidtlöftige Slægtskabs Forhold, og aldrig kunde jeg vænne mig til den Tanke at ende mine Dage der, saa behagelig jeg end fandt den Maade, man levede paa. I mit Fædrelands Skjöd vilde jeg nyde Frugten af min Flid og kaare mig en værdig Mage (som jeg og, Gud være lovet! siden fandt). Altsaa betraadte jeg mit nye Huus en Garçon, og en duelig, redelig og agtværdig Huusholderske, nu Madame Möller, bestyrede det til min fuldkomne Tilfredshed. Hendes Alder beskyttede

<sup>1)</sup> Indbo.

os begge for Verdens Omdømme, som var mig ret kjært; thi saa frie end Tonen i denne Henseende her var, saa har jeg aldrig villet bequemme mig til at have nogen erklæret Amante i Huuset. Smaa Elskovs Handler udenfor det kan hverken jeg eller nogen, der med min Ungdom og Kraft har betraadt Indien, sige sig frie for.

Jeg kunde nu anstændigen modtage mine Venner og Bekiendte og saae dem ofte hos mig, stundom i talrige Selskaber, dog tiere i ængere Kredse, som jeg mere yndede. Ved Generalgouverneurens<sup>1)</sup> og Regieringsraadernes<sup>2)</sup> Nærværelse paa S. Thomas havde jeg den Ære at see dem ved mit Bord, og ingen saae jeg heller hos mig end de ædle Mænd, som saa meget havde biedraget til min Lykke. Officererne fra den stationerede danske Fregat bievaanede jevnlig mine Bacchanalia, hvor det stundom efter Landets Skik gik lidt braaget til<sup>3)</sup>. Denne Maade at leve kostede betydeligt, men mine Indkomster tillode det, og Erkiendtlighed böd den; jeg havde endda et meget betydeligt Overskud aarlig til at danne den Fond, hvorpaa min Fremtids Uafhængighed byggedes.

Allerede vidste jeg, at Capitaine Melstedt snart kunde ventes fra Europa, og at fölgelig min Constitution som Notarius ikke vilde blive af Varighed; jeg var itide betænkt paa at raade Bod paa dette Savn og havde allerede indledt en Foreening med Mægler Brochmand angaaende hans Embede, vist nok ikke saa anseeligt som Notariatet, men dog altid meget indbringende.

---

<sup>1)</sup> Balthazar Frederik v. Mühlensfels, † 1807. — <sup>2)</sup> Kammerjunker Hans Christopher Lillienskjold, Adrian Benjamin Bentzon og Major Adam Söbötter. — <sup>3)</sup> Nuværende Command. Falsen tilbragte som Lt. og Reconvalescent flere Uger i mit Huus, som han senere meget har paaskjönnet. (F. A.) [Deune — senere gjorde — Tilføjelse sigter til den kendte Jörgen Conrad de Falsen, † 1849 som Ejer af Söbysögaard.]

For at kunne giøre sig et Begreb herom maae man vide, at der kun ere to Mæglere paa S. Thomas, og at den frie Handel der, især i hine Tider, var yderst gunstig for Mæglerne. Regieringen paa S. Croix biefaldt min Plan, og da Capt. Melstedt atter kom og tiltraadte Notariatet, fik jeg strax under 31. Marts d. A. min Constitution som Mægler og foreenede mig med den anden Mægler Herr Prom<sup>1)</sup> under Firma Prom & Nyegaard. I dette Embede kom jeg desværre oftere i Collision med v. S., da hele Öens Toldvæsen sorterede under ham. Dog var han aldrig istand til at paabyrde mig noget, thi en naturlig Følge af mit uheldige Forhold til ham var, at jeg maatte være yderst forsigtig. Den tydske Ligue bragde mig, og min Compagnon for min Skyld, Ubehageligheder nok, i det de vilde unddrage sig fra at bruge os i deres Affairer; da vi mærkede denne Rænke, lode vi adskillige af dem indstævne og dømme som Bielöbere, og dette hjalp, saa at vi siden havde temmelig god Fred.

I April Maaned reiste jeg til Tortola i en Reclamations Sag for et Huus i Flensborg, som lykkedes meget godt, og hvorfor jeg altsaa lod mig godt betale, som var saameget billigere, som jeg maatte paadrage mig et stort Ansvar ved nogle betydelige Forskud og desuden foretog Reisen i et meget ondt og farligt Veir. Man har siden lagt mig min Fordring i denne Henseende til Last, men jeg nød dog sluttelig den Fyldestgiörelse, at en Mand fra hiint Huus siden i Kiöbenhavn bevidnede mig, at man havde gjort mig Uret.

En Proces, som jeg paa denne Tid maatte anlægge mod et anseeligt tydsk Handelshuus, förögede denne Nations Uvillie og Cabaler mod mig. Man lagde mig Faldstrikke nok, men min Klogskab og Forsigtighed lod mig undgaae dem.

<sup>1)</sup> Samuel Prom.

I □ gjorde jeg saa god Fremgang, at jeg den 1. August d. A. opnaaede den 3. Grad, stedse mere overbeviist om dette Forbunds velgiörende Öjemed.

Tvende Gange havde vi nu seet Flammerne rase paa S. Thomas; den tredie var endnu tilbage: Den 3. December, om Natten til d. 4., udbröd en voldsom Ild i Byens Midte, som inden næste Morgen atter lagde en betydelig Deel deraf i Aske, efter at næsten alle Tomter fra de foregaaende Brande vare opbyggede. Vel blev min Boelig ogsaa denne Gang reddet, men jeg leed dog betydelige Tab ved andre, som nu havde mistet Midlerne til at betale mig. De Brandlidte hialp jeg med Laan til Gienopbyggelse, saavidt det stod i min Magt. Nogle have siden redelig betalt mig, men andre lönnede mig med Utaknemmighed.

Eet lykkedes mine Cabalister, og det var at formaae Mægler Brochmand til at forlange sit Embede tilbage af mig, uagtet han var sygelig og i værre Henseende aldeles uefterrettelig. Dette skeete i November, og den 17. December fratraadte jeg, denne Gang uden det Held saasnart at öjne en Embedsstilling igien. Dertil kom, at jeg som Mægler havde maattet opgive mine directe Handelsforbindelser, som ikke saa let lode sig knytte igien. Ved disse Anledninger opstod den förste Tanke hos mig om snart at forlade Vestindien, især da jeg nu i Henseende til Formue havde naaet det Maal, jeg havde foresadt mig, og som sikrede mig en meget anstændig Uafhængighed i Fremtiden i hvad Levevej, jeg end valgte. Ved denne Tid var det mig mindre vanskeligt at bryde op, da mine Handelsforbindelser vare slappede. Snart blev denne Tanke til Beslutning; kun om Maaden var jeg endnu ikke eenig med migselv. Jeg önskede at bereise en-deel af de foreenede nordamerikanske Stater, inden



jeg vendte mig mod mit kjære Födeland, og foreslog min Ven Henriksen paa S. Croix at giöre mig Fölgeskab, da jeg vidste, at han omtrent ved samme Tid agtede at reise; vi vare næsten ganske eenige herom, da han fik Forfald og maatte indtil videre opsætte sin Reise. Dette vilde jeg ikke, og da jeg intet andet passende Reiseselskab kunde finde, saa maatte jeg, hvor ubehageligt det end var mig, være betænkt paa at reise allene. Mod Slutningen af Aaret trak jeg mig alt mere og mere ud af Forretninger, bestræbte mig for at realisere min Formue. Endog mine Effecter vilde jeg sælge, da jeg slet ikke yndede den Tanke at vende tilbage til Vestindien.

Min Reiseplan var denne: For gradviis at vænne mig til Kulden vilde jeg fra S. Thomas begive mig til de sydlige foreenede Stater og giennemreise dem nordpaa saalangt Omstændighederne tillode; dernæst til Engelland, som jeg vilde giennemreise, og derfra til Frankerige og maaske Italien; omsider giennem Tydskland hjem. Tilfælde, som jeg ej dengang ahnede, forandrede meget i Udförelsen af min tillokkende Plans sidste Deel. Min Formuestilstand var saaledes, at jeg vel turde unde mig Nydelsen af en saadan Reise, hvis Erindring vilde yde mig et behageligt Stof for min hele Levetid, i hvad Vej jeg end siden valgte, hvorom jeg nu var ganske ueenig med migselv, og som meget maatte afhænge af Omstændigheder, jeg ej kunde forudsee.

I Februar 1807 gjorde jeg Anstalt til at bortsælge mit Boe, reiste til S. Croix for at tage Afsked med mine troefaste Venner der og betingede ved min Hiemkomst min Reise til Norfolk i Virginien med Briggen Bernt Anker, Captain C. W. Rosing, fra Frederiksstad i Norge. Den 12. og 13. Marts havde jeg Auction over

mit Indboe og alt, som faldt temmelig vel ud, naar jeg undtager mit vakkre Bibliothek, som kun blev maadelig betalt, især min sieldne Samling af Dictionairer, som jeg ofte fortrød at have skildt mig ved. Derefter tilbragte jeg nogle Dage hos Kammerraad Lorenzon med at ordne mine Affairer og overgive alt, hvad der endnu vedkom Vestindien, til Procurator Schifter<sup>1)</sup> og Fuldmægtig Walløe<sup>2)</sup>.

Et Par Aar tidligere vilde Afskeden fra S. Thomas været mig langt suurere end nu, da mange af de, jeg yndede, allerede vare reiste foran mig, og andre vare blevne mig ligegyldige ved den Andeel de mere og mindre toge i den v. S[choltenske] Cabale mod mig. Vanskelig vilde jeg kunne beskrive de Følelser, hvormed jeg nu stundede til — sandsynligviis for stedse — at forlade S. Thomas. Jeg havde levet her i flere Aar i mere end een hæderlig og behagelig Stilling, nydt mange Glæder, men ogsaa döjet megen Kummer og Miskiendelse, især i den senere Tid. Med Tak til det eviggode Forsyn erkjendte jeg, at det var her, jeg ved dets Biestand og min egen utrættelige Flid — vistnok foreenet med mange heldige Omstændigheder — banede mig Vej til Uafhængighed og saa ganske forskiellige Kaar fra de, hvormed jeg betraadte Öen for noget over sex Aar siden.

Det var den 22. Marts, at jeg med den föromtalte Brig forlod S. Thomas; jeg fandt i Capt. Rosing en meget vakker Mand, og Veir og Vind begunstigede os meget i Begyndelsen af Reisen, men siden indfandt Jevndögnsvæiret sig med megen Storm og vestlige Vinde, som meget forsinkede os. Engang maatte vi i to Dage drive for Takkel og Toug i det haardeste

<sup>1)</sup> Erasmus Frederik Schifter. — <sup>2)</sup> Christian Walløe, senere Kasserer paa Set. Thomas og Set. Jan samt Justitsraad.

Veir, jeg har oplevet paa Söen, og havde Skibet ikke været desbedre, vare vi vist omkomne. Stormen var som oftest foreenet med et frygteligt Tordenveir; engang lod jeg mig binde fast i den aabne Kahytsdör (thi staae paa Dækket kunde jeg ikke) for at betragte det rædsomt skiönne Oprör i Naturen; det eene Lyn- glimt og det eene Skrald fulgte det andet midt i det yderst oprörte Hav. Endelig fik vi bedre Veir, saae den 19. April Cap Henrys Fyr og betraadte endnu samme Dag Colombi Land ved en liden Flække i Chesapeak Floden, Hampton, hvorfra vi om Aftenen kom til Norfolk, efterat have seilet tæt forbi et fransk Krigsskib under Hjeronimus Buonapartes Commando. Han ægtede ved denne Tid en Miss Patterson<sup>1)</sup> i Baltimore, som han siden, da hans keiserlige Broder kaldte ham til Konge i Westphalen, maatte forlade.

Mine Reisebemærkninger fra Norfolk til Philadelphia findes i vedlagte Blade, som skyldte hiin Tid deres Tilværelse. Man vil deri finde mange Anglicismer, som maae undskyldes med, at jeg i mange Aar skrev mere i fremmede Sprog, især engelsk, end i mit Modersmaal. Utilfredshed med Stilen var for endeel Aarsag i, at jeg dengang afbröd min Journal og siden indskrænkede mig til löse Notitzer, som det nu er vanskeligere at samle. To Ting har jeg især paa min Reise beklaget: Min Mangel paa videnskabelig Danelse og — at jeg reiste uden noget bestemt og egentlig Öjemed. Hvad der især vandt min Interesse dengang var Handel og Statsvæsen. Agerdyrkning, som siden blev mit Fag, blev desværre som oftest overseet, og dette har mange Gange fortrudt mig, saavel hvad angaaer mit Ophold i Nordamerica som i Engelland, hvor saameget nyttigt kunde været seet og lært.

<sup>1)</sup> Elisabeth Patterson, gift 1803 med Jerome Bonaparte, skilt 1805.

*De ovennævnte Reisebemærkninger:*

Hampton (19. April 1807) en liden Bye, hvor jeg fra Lodsbaaden i Forbigaaende landede for at afgive Breve til Posten.

Norfolk i Virginien (ank. 19. om Aftenen, afreiste 28. Efterm.) er en betydelig Handelsstad ved en Green af James's River; har 10 a 12000 Indvaanere. Skjönt ej Hovedstad (som Richmond er) er det den anseeligste og ansees som Stapel-Stædet for hele Virginiens Handel og Söefart. Indvaanerne opoffre sig ganske og aldeles til Forretninger og bryde sig lidet om Forlystelser. Fruentimmerne ere ret vakkre, i det Hele tagen. Virginianerne ere giestfrie, mere af Stolthed end Tilböjelighed. Jeg saae adskillige Skuespil; Theatret var vel indrettet, men Skuespillerne næsten alle maadelige, en Green og Mad. Wilmot undtagne; hiins Rolla og dennes Cora i Pizzaro vare saa vel givne, som man vel kan önske det. I Portsmouth, en liden Bye lige over for Norfolk, er en Navy Yard; jeg saae der 4 Kanoner-Baade af forskjellig Bygning, en Bombarder Galliot & Brig. I Norfolk gjorde jeg Bekiendskab med Hr. Frances Taylor, dansk Consul; saavel han som hans Kone vare meget elskværdige Mennesker. Hr. M. Meyer, til hvem jeg fra adskillige var anbefalet, viiste mig endeel Höfligheder og anbefalede mig nordefter. Foraaret begyndte allerede medens mit Ophold at viise sig i Ynde. Med Undtagelse af nogle simple, dog istandholdte Kirker, har Norfolk ingen seeværdig offentlig Bygning. Med Hensyn til hiine er det mig sagt, at den americanske Constitution antager, at Religioner maa staae eller falde ifölge deres sande, indvortes Værd. (Jeg underskriver maa-ske dette, hvad angaaer oplyste Mennesker, men — for den lavere Classe er en saadan Maxime i det

Mindste 100 Aar for tidlig anbragt). Authoriteter blande sig i Virginien og endeel andre af de forenede Stater aldeles ej i Religions Sager, ansætter ingen Geistlige; taalede maaskee vel ifølge heraf offentlig Afguds Dyrkelse; ikke langt fra dette er Methodist Sektens Raserie; man har seet flere 1000 Mennesker forsamlede paa Marken for at høre en Stymper-Prædikant af denne, og derhos som ved en Slags Magie vakkre, forblindede Mennesker rive Haarene af Hovederne, slaae sig m. m., der aldeles svarer til vore Begreber om Hedenskab og Afguderie, Fanatisme etc., der i deres synlige Udövelse have meget tilfældes. Jeg var nærværende ved presbyteriansk Gudstjeneste med fuld Huus og erfoer foruden dette Exempel, at oplyste Mennesker af forskjellige christelige Religioner af Drivt ære og dyrke dem. Dette forekommer at være et stærkt Beviis paa hiin Maxime, at Oplyste vel uden synderlig, i det mindste mindre Skade for det hele, kunde fraholde sig den udvortes Anseelse af Guds-frygt. Ogsaa overvar jeg et Folkevalg af Delegates til Lovgivningen i Staten Virginia; een af Candidaterne var en Urtekræmmer uden mindste Cultur, der ved Overtalelse o. s. v. havde skaffet sig en Mængde Stemmer; til Ære for America faldt han dog igiennem. Ved Valget var liden eller ingen Orden eller Værdighed. Man loe og tillod sig Spøg o. m., som om det var Börneværk at vælge sig Lovgivere. — Norfolks Handel er i betydelig Tiltagende. Fra Richmond og Omegnen modtages næsten hele Virginiens Production af Tobak, Meel, Bomuld og Mayis og afskibes til Europa og Vestindien saavel som de övrige Stater. — Givet mit Kaart til F. Taylor og Tabb<sup>1)</sup>).

Afgik 28. April Efterm. med Postbaaden fra Norfolk

<sup>1)</sup> Tabb var Köbmand i Egnen om Richmond. •et vakkert Menneske•.

over James Floden, sejlede 18 Miile i 1 $\frac{1}{2}$  Time til Hampton, en liden Bye, hvorved intet mærkeligt er uden et Sted tæt ved, hvor et stort Slag for 200 Aar siden blev leveret mellem Indianerne og de første Colonister; man viiser endnu et Slags Retranchement, Colonisterne opkastede. Kirken og Bygningerne ere meget forfaldne. Paa Paketbaaden og siden gjorde Bekiendskab med en ung Student fra Williamsburg ved Navn Hawkins, et vakkert Menneske af Talenter; han viiste mig omkring og gav mig Underretning om, hvad han vidste.

Om Morgenen d. 29. Kl. 9 herfra med Stagen, der aldeles er som Diligencen mellem Kiöbenhavn og Helsingöer (kun at den har 4 Heste), til Middag i York, en liden Bye ved York River, der för har været anseet men nu ved Norfolks Opkomst meget forfalden; den har nu aldeles ingen Söefart; er mærkelig for Lord Cornwallis Capitulation her i Revolutions Krigen. Hans Hovedkvarters Ruiner, alle Forskandsningerne o. s. v. viises endnu, saavel som en Hule ved Strandbredden, almindelig kaldet Cornwallis Cave, hvor han siges at have opholdt sig under Bombardementet af Americanerne under Washington og de Franske under Marquis de la Fayette. Den var 24 Fod dyb og 12 bred; har en mindre Side Afdeling. Klippen er en porös og sandig Masse ved Strandbredden. — Efterm. herfra til Williamsburg, ankom om Aftenen Kl. 6. Dette var forhen Virginiens Hovedstad; Sædet blev i 1780 forlagt til Richmond, og Byen er meget ubetydelig og tynt beboet men fremviiser mange Rudera af fordums Glands, især under den saakaldte kongelige Regiering. De cæneste af de offentlige Bygninger, der endnu staae ved Magt, ere: William & Mary's College, hvor omtrent 40 à 50 Studenter og ligesaa-

mange Grammar boys nyde Underviisning og Dannelsen. Ved det selve College (man maa ej kalde det Universitet, thi Universities her ere private Anstalter) er intet synligt mærkeligt; hvad den unge ovenomtalt Hawkins (som fik mit Kaart) kaldte et Museum, bestod af 30 udstoppede, for det meste almindelige Fugle og nogle faa ligesaa almindelige Dyr. Men — dette College har ret til en Slags Celebrité paa Grund af, at inden dets Mure dannedes en Washington, Jefferson, Randolph, Munroe, Maddison<sup>1)</sup> og flere Lys i Americas Historie; det er en almindelig Bemærkning, at Virginien eene producerer flere Talenter end alle de andre Stater tilsammen. — Dernæst the mad house o: hospital for lunatics, som jeg besaae; skjönt det er bestemt saavel for den eene som anden Benævnelse, er der dog ingen egentlige Gale, men kun Svagsindede; af omtrent 10 saadanne røbede flere ingen paa-faldende Tegn; disse vare alle mandlige; de Qvindelige kan ej sees af Mandfolk, da de næsten alle skylde disse deres Svaghed ved skuffet Kjerlighed, og Synet af dette Kjøn giör dem rasende. Det saakaldte Palace er nedrevet paa en Flöj nær; Capitolet har kun een Flöj tilbage, hvor District Court holdes. Cathedralkirken viiser Levninger af en stor gothisk Bygning, nu saa forfalden, at der næsten ej er en heel Rude i Vinduerne.

Forlod Williamsburg d. 30. April Kl. 5 a. m. og kom om Eftermiddagen til Richmond, Virginiens nuværende Hovedstad, beliggende paa den förste Elevation, jeg hidindtil har seet i Staten, der er mærkelig for flat Land. Förend jeg anmærker Noget om denne Bye, vil jeg recapitulere almindelige Observationer om hiin,

<sup>1)</sup> De fire af disse blev Præsidenter for de forenede Stater, nemlig George Washington 1789—97, Thomas Jefferson 1801—09, James Madison 1809—17 og James Monroe 1817—25. Edmund Randolph († 1813) var Statssekretær.

saavidt de til dette Centrum ere forekomne mig: I det hele synes Jordbunden paa denne Side the blue Ridge at være utaknemmelig, og Defricheringen<sup>1)</sup> gaaer derfor saameget langsommere for sig, som mange med denne Overbeviisning drage Vesten efter. For 3 Mile Skov fandtes neppe 1 Slette. Fyr er det almindeligste Træ. Af Huuse og mere paa Vejen fremlyste ingen synderlig Velstand; Frugttræer fandtes i Mængde; især falder det, naar det er — som nu — i Blomster dejlige Ferskentræ i Öjet; flere 100 saaes samlede; af den overvætted Mængde, man her har af denne Frugt, giöres Brændeviin, der, naar det faar nogen Alder, skal være meget velmagende. Vejene i Virginien ere meget maadelige, paa mange Steder halsbrækkende; man har ingen Chausséer; Jordbunden er altfor sandig og leeragtig til uden saadanne at turde ventes gode Veje; desuagtet gaaer Stagen 60 à 70 Mile (engelske) i omtrent 12 Timer og mindre, naar Beden og Skiftning fraregnes. Virginien, især de indre Floder deri, frembringe meget gode Östers, der er en almindelig Spise i mange Skikkelser. Vertshusene saavel i Byerne som paa Landet ere heel maadelige; især mangler der Opvartning og den Opmærksomhed mod Giester, der characteriserer de engelske, og er disse kjerkommen, især naar de ere fremmede i Landet.

Richmonds Beliggenhed er meget indtagende, i Skikkelse af en halv Maane, ved James River, der falder med temmelig Magt tæt herved; paa samme saavel som en Canal bringes i smaa Fartöjer Tobak, Meel etc. fra Landet hid; i Omegnen, dog ikke Richmond nærmere end omtrent 20 Mile<sup>2)</sup>, findes betydelige Kul Gruber, der give de engelske og skotske lidet efter. — I Richmond fandt jeg fölgende seeværdigt:

<sup>1)</sup> Jordens Oprydning, Opdyrkning. — <sup>2)</sup> Herhos forstaaes stedse americanske o: engelske Mille. (F. A.)



a. **The Armory**, Vaabenfabriken, en overmaade betydelig Indretning i det mindste ifölge dens Anlæg og Bestemmelse at tjene den hele Stat. Det Hele drives ved Vand; dette, foreenet med en temmelig simpel Mekanik, frembringer Værket. Vaabnene forekom mig plumpe og svære; de fleste Arbejdere ere Europæere. Kanon og Kugelstøberiet er endnu ej færdigt. Aarsagen til, at dette store Anlæg i det hele er meget tilbage og ej frembringer det halve af, hvad det kunde, er Statens Mangel paa Midler og slette Finantz-Forfatning. Lovgivningen (the legislation) ere bange for at sætte deres Popularité<sup>1)</sup> paa Spil ved Paalæg og Skatter, endog de billigste og lemfældigste; Lemmerne vil gierne vælges igien; og her seer man en slem Byld paa Folkeregieringen. Tildeels skal Richmonds (Virginis) Vaabenfabrik være et af de mange sørgelige Beviis, man möder paa menneskelig Caprice, og hvad den deels ödelægger, deels med et ledt Smil seer hentes ved Tidens Tand; een Lovgivning planerede og udövede, en anden kommer istedet, tænker anderledes, maa have noget for sig selv.

b. **Capitolium**, en meget stor og smagfuld Bygning paa en Höj, der beskuer Byen og Omegnen. Der holdes Retten og andre offentlige Handlinger.

c. En Anstalt, der kaldes penitentiary, et Slags Forbedrings og Tugthuus; den indvendige Indretning fik jeg ej Lejlighed at see paa Grund af, at de, jeg var anbefalet til, vare til en almindelig militair Parade den ganske Dag.

d. En meget anseelig Vandmölle, blandt de mange ypperlige af denne Slags, Omegnen besidder, den ypperste; den tilhörer en Rutherford og ligger ved Byens

<sup>1)</sup> Paa dens Altar offres al Selvstændighed og Grundsætning under Americas nuværende Forfatning. (F. A)

Udkant; ved en fortrinlig Mekanik, der levner Menneskehænder kun Opsyn, at udöse Hvede og Kornet og slaae Söm i Tönderne, males og pakkes her ved Hielp af 4 Mennesker fra 80 til 100 Tönder Meel om Dagen, rede til at skibes.

I Dag [o: 1. Maj], som Virginiens general Mönsterdag, vare saavel alle frievillige Corps som den egentlige (umonderede) Milice ude, ialt omtrent 10,000 Mand. Elendigere exerceret Militair har jeg aldrig seet, Borgerskabet paa S. Thomas ej undtagen; ikke den allersimpleste Evolution kunde de gaae igiennem uden at Officiererne forud maatte gaae omkring og sige: »Gentlemen! now we are going to etc.«. — Det er ubegribeligt og maaske et nyt, sørgeligt Beviis paa Følgerne af den ulykkelige Partieand, der raser i dette velsignede Land, at her, hvor man hver Dag i Aviser taler om Krig med andre Stater i Europa, som kunde man i Morgen gaae i Marken mod dem, gives saa jammerligt Militær; thi saa maa man kalde disse Corps i et Land, der saagodtsom ingen staaende Armée har.

2. Maj 3. a. m. fra Richmond, ank. Frederiksborg 7 p. m., 75 Mile. Vejene til Frederiksborg vare elendige og Vejret det allerubehageligste, man kan tænke sig; Stagen var derfor bestandig tildækket, og jeg saae Intet paa denne lange Route. Vertshuusene vare daarligere. Igaar (d. 1.) var det varmt i Richmond, i Dag frøs jeg til Marv og Been; saa afvexlende er Luftens Beskaffenhed, især i denne Deel af Staterne; ifølge Jefferson's Noter har man een Dag havt 110 Gr. og den paafølgende kun nogle og 60 Gr. Varme. Frederiksborg er et ubetydeligt Sted, har kun liden Handel; Söefart med Fartöjer af mindste Dybgaaende maa anløbe et Sted kaldet Ta[ppahannock], nærmere Rappa-

hannock Flodens Udløb i Chesapeakbayen. D. 3. spiste jeg med hr. James Ross's Introduction hos Major Jones. Den 4. Maj 3 a. m. derfra og ankom efter 18 Timers Reise af 50 Mile, hvoraf vi paa Grund af de ubeskrivelige, slette Veje maatte gaae mere end 16 og hvorpaa Stagen gik itu, 9 p. m. til Alexandria og tog ind i the city tavern & hotel, et meget elegant Vertshuus. Alexandria er ej slet saa stor og har langt fra ikke saamange Forretninger som Norfolk. Baltimore rivaliserer begge disse Steder, men især Alexandria. Den danske Consul, Hr. Jonathan Swift, var meget höflig mod mig; gav mig Anbefaling til Hr. W<sup>m</sup> Taylor i Baltimore og Opgave paa de, der handle til Vestindien. Da jeg Intet fandt her, der kunde fængsle min Opmærksomhed, afgik jeg den 6., 9 a. m., derfra med Paketen til Washington, men, förend jeg forlader Virginien, vil jeg anföre nogle almindelige Bemærkninger over dets Indvaanere: De ere de Rigeste og uafhængigste, overhovedet tagne, af Staterne; Mængden er meget hengiven til stærke Drikke som Whisky, Brændeviin, Rom, Ferskenbrændeviin etc.; Skinke er deres almindelige Spiise, jeg saae intet Maaltid uden denne Ret hos Höje eller Lave. Som alle Americanere kan de ej leve uden Politik og Partiegeist, den Fremmede væmmes ved at höre eenfoldige Mennesker tale om Statens Vel og Vee som om deres Mayis Ager. I Chesapeak Bayen bygges nogle af de beste og hurtigstseilende, dog ej mest varige Fartöjer i Verden, især nogle ganske egne, saakaldte Pilot Boats, hvoraf mange sælges til de spanske og andre Colonier i Sydamerica og Vestindien. Den Mængde smaa og større, næsten alle seilbare Floder, der giennemskjere Virginien, letter Handel og Samfärsel særdeles meget. Statens Hoved-Frembringelse er Hvede, dernæst Tobak og Mayis

eller indiansk Korn; Sædarterne udføres kun i forædlet Tilstand som Meel, undtagen noget Mayis til Vestindien. I Stæderne findes en synderlig Eensformighed hvad Bygninger angaae; de ere næsten alle af röde, brændte Steen, saa at man kan sige at have seet dem alle, naar man har seet een. Den samme Bemærkning giör T. Jefferson i hans »Notes«. Denne Omstændighed giör naturligviis Synet af dem mindre interessant end de europæiske. Aldrig faa Virginiaerne, der i det hele ere meget selvkierlige, mig til at underskrive deres Dom om det smukke Kiön (den hvide Del deraf), som de paastaae ere vakkre. I alle de større og mindre Steder, jeg hidtil har opholdt mig i flere Dage, været i Skuespillet, paa Gader og Spadsergange, i Kirker og private Huse, har jeg neppe seet ti smukke, som enhver af Europas Steder strax vilde fremviise; og skjule sig giöre de ikke; endog de Fornemmere holde meget af at staae i Vinduer og Gadedøre, sidde paa Platforme, saa at de ere ret synlige. Mændene ere derimod smukke i det Hele og have en vakker, frie Anstand.

Hvad Negere og Mulatter af begge Kiön angaae, men især Qvinderne, kan man neppe tænke sig styggere Skabninger; jeg har ikke seet een lidelig couleur Qvinde paa den hele Tour giennem Staten. Jeg hörte den meget fornuftige Aarsag angiven til denne Contrast med Vestindiens samme Folkeklasse hvad Qvindelkjonnet angik, at disse der gjerne plejes og opdrages med Omhu i Betragtning af deres Bestemmelse som Concubiner; her maa de give Plads for de Hvide, og Barnets förste Pleje, mere eller mindre blide Kaar, har sikkerlig stor Indflydelse paa dets Legemlige. — Glædespigerne i Virginiens Steder (det Samme skal være Tilfældet i Maryland) skal være særdeles belagde

med Venerie, hvorum jeg G. sk. Lov Intet veed af Erfaring!

Medens min Reise i denne Stat sysselsættes den offentlige Mening — og man hørte næsten Intet afhandle uden derom — med Oberste Burrs<sup>1)</sup> formentlige Forgribelse mod Staterne i Henseende til en formentlig Udrustning ved ham som privat Mand imod Spanierne; denne Sag skal nu afhandles i Richmond, og man mener overalt, at han vil vide paa en eller anden Maade at vorde friekendt. Sagen er yderst indvikket, og hvad den ej er giøre de indviklede Love den det. Meget privat Had og Animositet formeenes blandet i den.

Ankom til Washington 6. May Kl. 10<sup>1</sup>/<sub>2</sub> a. m. Planen til denne de forenede Staters Hovedstad er overmaade udstrakt men hidtil kun i ringe Grad realiseret; den er 5 Mile i bredeste Giennemsnit og 10 i Omkreds; de faa Bygninger, der ere opførte, ligge adspredte, saa at man inden denne store saakaldte Stads Grænser troer sig paa Landet; man gaaer over <sup>1</sup>/<sub>2</sub> Miil uden at see en Bygning. Capitolet ligger omtrent i Midten; kun den nordlige Fløj er færdig, og deri holdes Senatet og the house of Representatives, medens Congressen sidder, der nu ej er Tilfældet; den til hiint i nederste Etage indrettede Sal er omgivet med Piller og derovenpaa et stort Gallerie, bestemt for Tilhörerne; Salen er smuk, ikke pragtfuld; den er i Form af et Amphitheater; deri hænger foruden nogle ubetydelige Stykker tvende store Malerier, forestillende Kong Ludvig XVI og Dronning, i prægtige Rammer og Costume; de bleve Staterne forærede af den sal. Konge under Revolutionskrigen mellem dem og Frankrige og England. I anden Etage holdes for Tiden the house of

<sup>1)</sup> Aaron Burr; friekendtes for landsforræderske Planer i Septbr. 1807.

Representatives. Den sydlige Fløj er kun den udvendige Deel færdig af; i denne skal nysnævnte house of Repr. egentlig holdes; den dertil bestemte Sal strækker giennem 2 Etager, er rund, omgivet med Søjler og har en Kuppel foroven; Gallerierne til Tilhörerne hvile paa hine Søjler. Foruden disse tvende Fløje skal der være to Communications Bygninger Vest og Öst, men derpaa er endnu ej begyndt. Capitolet ligger nogle og 70 Fod over Flodbredden og har et anseeligt Udseende. I en lige Linie omtrent  $1\frac{1}{2}$  eng. Miile derfra ligger Presidentens Huus, en stor og smagfuld Bygning; paa hver af dens Sider, i nogen Afstand, er en stor [Bygning], i den eene af hvilke Finantzvæsenet og i den anden Stats-Secretariatet og Krigs Departementet bestrides. Man kan ej see disse adspredte Bygninger, dette store Terrain uden at tænke, hvor vigtig en Stad i Verden, denne efter al menneskelig Beregning engang maa blive; vi see det neppe, men vi maa lade noget til Efterslægten!

Jeg gjorde her formedelst adskillige Introductioner et meget behageligt Bekiendskab med Commandeur Captain Thomas Tingey, Chef for the navy Yard, en overmaade behagelig, aldrende Mand; han har været dansk Borger og boet i S. Croix i flere Aar (1773—82); han skulde engang draget til Kiöbenhavn at etablere sig, men strandede; hans sal. Kone var Creoline af St[aterne?], saa er hans ældste Datter. Ved hans Forbindlighed besaae jeg the navy Yard of the U. S., der — i ikke den største Skala — er meget fuldkommen; inden dens Mure forfærdiges alt, hvad der henhører til et Orlogsskibs Bygning og Udrustning undtagen de første raae Materialer og — Scjldug. Jeg var ombord paa Fregatten Chesapeak, 44 K[anoner], der ligger rede at afgaae til Middelhavet og er et dejligt Fartøj. Bas-

sinet er af den Beskaffenhed, at Krigsskibene maa gaae 10—12 Mile ned i Floden, forinden de kan indtage det svære Skyts. Marine Corpsets Barrakker ligge tæt herved; jeg gjorde Bekiendskab med dets Chef, Oberste Wharton, en af de smukkeste Mænd, jeg har seet. Han har været paa S. Thomas medens Revolutions Krigen som Officer med en Fregat.

Capt. Tingey præsenterede mig for Stats-Secretaire Maddison i hans Bureau, efter at jeg ved hans Boepæl havde allagt mit Kaart; det er en aldrende, meget affable og delagtig Mand. Man antager det for mere end sandsynligt, at han bliver President efter Jefferson ved næste Valg. Denne fik jeg ej gjort min Opvartning, da han er paa sit Landsted Monticello, der ligger meget langt herfra. Jeg samtalede med Maddison over  $\frac{1}{2}$  Time paa en meget interessant Maade. Blev introduceret for Tingey's 3 elskværdige Döttre, hvoraf en er Mad. Craver fra Alexandria, samt en Miss Margaret Roberts, en vakker, rødmoset amerikansk Lass. Spiiste der til Middag og tilbragte Dagen behageligen. Introd. til Dr. Thornton fra Tortola.

Skulde d. 8.,  $6\frac{1}{2}$  a. m., været fra Washington med Stagen, men ved Vertens Forsømmelse blev ingen Plads bestilt. Jeg vandrede selv til Georgetown, hvor Stagen gaaer fra, et lidet Sted,  $\frac{1}{2}$  dansk Miil fra Washington, af ingen Anseelse, bestilte Stagen og afgik d. 9.,  $6\frac{1}{2}$  a. m., fra Washington.

Vejene giennem denne Deel af Maryland ere bedre end Virginiens, skjönt paa nogle Steder slette nok: Landet er ogsaa mere smilende og frembyder nogle piktoresque Scener, dog endnu langt fra fuldkommen Udbedring og Dyrkelse. Skovenes Træer afvexle her mere end i Virginien, hvor man næsten Intet seer uden Fyr. Vertshuusene begynde og at blive bedre;

de faa Flekker, der ere paa Vejen mellem Washington og Baltimore, ere neppe værd at nævnes.

Ankom til Baltimore samme Dags Efterm. Dette er i mange Henseender een af Americas første Stæder og ansees som den tredie for Handel og Søefart; den har i de sidste 10 Aar mere end fordoblet sin Anseelse og tæller nu over 30 000 Indvaanere. Beliggenheden er lav, dog behagelig, omgivet af en Mængde nydelige Landsteder, hvor enhver Indvaaner, der i mindste Maade har Raad dertil, tilbringer Sommeren. Selskabeligheden aftager med denne, som jeg allerede bemærkede. Skuespillene, som gaves ved det Philadelphia Selskab, vare taalelige; en Wood og en Cone [?] udmærkede sig blandt de Spillende. Her er et saakaldt Observatorium uden for Byen, som paa en meget ingenieus telegrafisk Maade anmelder kommende Skibe. Fra Fortet paa Pynten havs en dejlig Udsigt ud over Chesapeak-Bugten. Jeg gjorde Bekiendskab med en deel Folk her, som ere anførte i min Tegnebog. Gaderne ere alle brolagde og forsynede med brede Fortoge; Byen har over 150 smukke Hyrevogne til billig Priis og stedse rede; man seer sielden Gaaende paa Gaderne uden i Forretninger. Damerne ere vakkre og omgiengelige; alle sige langt mere saa end Philadelphia's. Ved Madame Thompson's Godhed blev jeg introduceret til adskillige. Saavel dette Sted som Philadelphia drage uhyre Fordele af den i de senere Tider ved den spanske Regiering antagne Methode, fra La vera Cruz at bortføre Penge over America istedet for directe til Europa; naar Pengene ere ankomne her, gives eller sendes Vexler af de americanske Commissionairs til Europa. Her oplevede jeg et nyt Beviis paa Staternes ubehageligen afvexlende Climat, da det Natten mellem  $^{10}/_{11}$  Maj frøs 38 Gr. Fahrenheit. Balti-



mores Handel og Søefart saavel som dens Størrelse som Stad tiltage med hvert Aar og rivalisere Philadelphia og New York, især sidste, hvad Handelen paa Ostindien og China angaaer. Marylands fornemste egne Frembringelser ere Hvede og Tobak, af hvilken sidste store Qvantiteter udføres til Europa og Vestindien. Indvaanerne ere giestfrie og forekommende mod Fremmede; de af Baltimore, hvis Kaar tillade det, have en særdeles Forkierlighed for Landsteder omkring Staden, som for det Meste ere nydelige. Af den romersk Catholske Religion findes flere Indvaanere i denne Stat end i nogen anden i Unionen. Forresten tolereres som overalt alle andre Secter. Som i alle andre Nordamericas større og mindre Stæder findes her endel Banker, der særdeles lette Pengeomsætning og Handel. Den Tillid, man har til dem, er uendelig. I Baltimore tilbragte jeg nogle af de behageligste Dage af mit Ophold i Staterne, og efterlod der nogle interessante Bekiendskaber.

Derfra d. 17. om Morg. Kl. 5 med Stagen. Vejene blive nu bedre, Landet mere dyrket og behageligere; Stederne, man kommer igiennem, neml. Joppa, Hartford, Havre de Grace, Charlestown, Elkton, Christiana, Newport, Wilmington, Chester og Darby, ere ej noget mærkeligt ved. Ankom til Philadelphia d. 18. (Middag).

Denne Stad, der for 50 Aar siden kun havde 3000 Huuse og 20 000 Indvaanere, tæller nu 13 000 Huuse og imellem 90 og 100 000 Indv. Den nye store Broc over Skuykill Floden, der er af Træ paa Mur-Vælvinger, er et Mesterstykke i sin Art. Den Regelrethed, hvormed Gaderne ere allagde, er vel skjøn men noget eensformig og trættende, ogsaa skjelner man saameget mindre den eene fra den anden, som næsten alle Huuse ere hinanden lige; de ere bequemme, men selv

de største mangle store Sale. Torvet her er det ypperligste, der lader sig tænke i alle Henseender uden hvad Fisk angaaer, der maa hidføres nogle Mile til Lands. Indvaanerne ere bekjendte for deres ceremonieuse og formelle Sæder, hvorfor de selv skyde Skylden paa de mange Quækere, der angive Tonen. De mange see- og mærkværdige Ting her findes anførte i Moores og Jones's Travellers Directory, Philadelphia 1804. Pealer Museum er siden meget udvidet og besidder en Mængde Naturalia, som ere ordnede paa den skiön-neste Maade.

*Her ender Reisebemærkningerne.*

---

I Philadelphia tilbragte jeg et Par meget behagelige Uger, som jeg for en stor Deel har General Consul Pedersen<sup>1)</sup> at takke for. Allerede fra min Barndom i Soröe kiendte jeg ham; under mit Ophold i Vestindien vare vi i jevnlig Brevvexling og fornyede nu personlig som Mænd vores Barndoms Bekiendtskab. I hans Huus traf jeg jevnlig en ung Engellænder Augustus Foster<sup>2)</sup>, som var Legations Secretaire hos den engelske Minister; mindst tænkte jeg dengang, at jeg ni Aar derefter skulde hilse paa ham som engelsk Minister i Kiöbenhavn, hvor han meget godt erindrede vort americanske Bekiendtskab. Hr. Pedersen indførte mig i de bedste Huse i Philadelphia, hvor han nød almindelig Agtelse. Fra mine Venner i Vestindien havde jeg desuden en Mængde Introductions Breve, som overalt i Staterne skaffede mig en forekommende Modtagelse. Et saadant fra salig General Gouverneur

---

<sup>1)</sup> Peder Pedersen, senere Ministerresident, † 1851 som Konferensraad. Han var födt 1774 i Sorö. <sup>2)</sup> Aug. John Foster, storbritanisk Gesandt i Danmark 1814–24.

Mühlenfels — min trofaste Velynder og Beskytter — til General Hamilton forskaffede mig Adgang til dennes over al Beskrivelse yndige Ejendom the Woodlands, nærved Philadelphia, hvor man finder alt fra den raaeste Natur til den fineste Kunst foreenet.

I Foreening med Pedersen besaae jeg et Vandværk, anlagt af en Latrobe, som giör Americanerne Ære. Da Philadelphia ligger ved to Floder, hvis Vand er ubrugeligt, leed Staden megen Mangel paa denne vigtige Artikel, inden Hr. Latrobes Værk kom istand. Her bringe Pomper, som drives ved Damp, idelig en betydelig Vandmasse af godt Vand sammen, og denne föres giennem Render næsten 2 engelske Mile ind i den mest beboede Deel af Staden. Hr. Latrobe viiste os alle de kunstige Indretninger ved dette vigtige Værk for Philadelphia.

Philadelphia var indtil 1801 de foreenede Staters Regierings Sæde, da det blev forflyttet til Washington. Det er den störste og smukkeste Stad i Unionen, men kan i Henseende til Handel og Skibsfart ikke maale sig med New York, som har en fordelagtigere Beliggenhed. Staden har i alt 30 Kirker og Capeller, hvoriblandt nogle meget smukke. Som et Beviis paa den særdeles blandede Troesbekiændelse vil jeg her anförede, hvortil Kirkerne höre: 5 for Qvækerne, 6 for Presbyterianerne, 3 for Episcopale, 4 for Romerskatholske, 3 Lutherske, 2 Methodister, 1 for Covenanter, 1 for mæhriske Brödre, 1 for Baptister, 1 for Universalister, 1 for Africanere, 1 for Jöder.

Stadens Fængsel, foreenet med et Arbeidshuus, søger maaskee sin Lige i Verden saavel i Henseende til Locallet som Indretningen. Man seer her intet ledigt Menneske uden de faae, som dömmes til eenligt Fængsel. Blandt de övrige offentlig Bygninger i Phi-

Philadelphia staaer Pennsylvania Banken överst; den er bygget af hvidt Marmor, i fuldkommen græsk Stil, og den fremmede forundres ved at see en saa fuldendt og smagfuld Bygning i en Stad, som kun er 100 Aar gammel. Fattighuusene og Hospitalerne ere ypperlig indrettede.

Med min egen Hest og Vogn — en meget beqvem Gig — og ledsaget kun af min Tjener, som skifteviis maatte kjøre, forlod jeg Philadelphia den 3. Iuny med en meget behagelig Erindring af mit Ophold der. Det yndigste Veir begunstigede min Reise, som nu gik giennem et vel dyrket Land, ofte rigt paa de skiön-  
 neste Udsigter, især 12 eng: Mile fra Phil.; hvor man fra en meget høj Bakke har den meest udstrakte og yndigste, man kan tænke sig. Delaware Floden slynger sig ind i det fortryllende Landskab, der laae under mig.

Tredive Mile fra Philad: ligger Trenton, den første Stad i Staten New Jersey, i den yndigste Egn og tæt ved et betydeligt Vandfald. I Revolutions Krigen forefaldt her et Slag mellem General Washington og Engellændere og Hesser, af hvilke sidste 600 bleve fangne; man viser endnu Levninger af Forskandsningerne.

Jo nærmere man kommer den store Handelsstad New York, jo tættere bebygget finder man Egnen derom, som i Almindelighed er meget frugtbar. Elisabethtown, en nydelig lille Bye, er mærkværdig ved General Moreaus<sup>1)</sup> Ophold der, hvor den store Mand tilbragte flere Aar efter hans Forviisning fra Frankerig; senere boede han ogsaa i New York. Fra Newark, en anden meget smuk Flække, hvor mange anseelige Folk boe, gjorde jeg en Excursion til Patterson, en lille Bye med endeel Manufacturer ved Passaic Floden.

<sup>1)</sup> Jean Victor Moreau, faldt 1813 ved Dresden i Kampen mod Napoleon.

Her traf jeg atter den vakkre Aug. Foster. Det store Vandfald herved er meget mærkværdigt. Floden er omtrent 120 Fod bred og løber langsomt indtil tæt ved Faldet, hvor den pludselig nedstyrter brat, næsten 70 Fod, midt imellem Klipper. I Solskin seer man af Vandskummet mange skjønne Regnbuer, som forhøje dette stolte Natursyn. Da jeg flere Gange havde nydt dette, fortsatte jeg min Reise til New York, hvor jeg ankom den 6. Iuny og tog ind i et privat Logis hos Madame Wilkinson, hvor jeg havde den Glæde at treffe Frue Holte og Datter fra S. Thomas, i hvis Huus jeg havde tilbragt mange lykkelige Dage. Meget biedroge disse gode Mennesker til at gjøre mig mit Ophold i New York behageligt. Med dem gjorde jeg mange Excursioner i Omegnen, som næsten overalt er meget smuk.

New York er ikke saa regelret bygget som Philadelphia. Gaderne ere smallere og krummer paa nogle faae nær; de offentlige Bygninger ere ej heller saa mærkværdige, dog gode; men i Handelen hersker her overordentligt Liv. Her havde jeg den Fornøjelse at treffe daværende Regieringsraad, nu Generalgouverneur Benzon<sup>1)</sup> fra S. Croix og gjorde ved ham Bekiendskab med hans nuværende Svigerfader Hr. Astor, en af de rigeste og anseeligste Handlende i Staden, denne navn-kundige Millionair (Kjøbmand I. Astor), som senere med uhyre Bekostning og en mageløs Udholdenhed grundlagde Plantestedet Astoria ved Columbia Floden (see W. Irwings Astoria). Jeg saae her det første Dampskib sejle op ad Hudsons Floden, tilhørende Fulton. En fransk Medlogerende bød mig en Billet til at gjøre denne Tour med, spørgende, om jeg havde Lyst til at springe i Luften? Saaliden Troe havde

<sup>1)</sup> Adrian Benjamin Benzon blev Generalgouverneur 1816 og døde 1827.

man til Foretagendet. Desmere ærgrede vi os begge, da vi nogle Dage efter saae Dampskibet stolt og under jublende Musik komme tilbage velbeholden.

I □ à la Sincérité blev jeg paa S. Johannes Dag<sup>1)</sup> saare behagelig overrasket ved at forestilles for General Moreau, som böd mig sætte mig hos ham og underholdt sig med mig næsten  $\frac{1}{2}$  Time paa den mest forekommende Maade. Næste Dag aflagde jeg Besög hos ham i hans Huus i Staden, hvor han da boede; men da han kort derefter reiste til Elisabethtown, saa fik jeg — desværre! — ikke oftere Lejlighed at see denne store Mand, som havde vundet alle Menneskers Agtelse. Skade! at han seenere plettede denne ved at bære Avindskjold mod sit eget Fædreneland, hvorfor han ogsaa maatte böde med Livet.

I New York vilde jeg tage en Beslutning angaaende min videre Bestemmelse, om jeg skulde bereise mere af Staterne eller vende mig til Europa? Gierne havde jeg önsket det förste, thi alt, hvad jeg hidtil havde seet, gefaldt mig meget, ja saameget, at jeg kunde önsket at tilbringe mit övrige Liv i dem, hvilket ogsaa meget nær var skeet, da en betydelig Landstrækning paa Grændserne af Staterne Virginien og Kentucky (der nu i Frugtbarhed söger sin Lige paa Jorden), omtrent 20 000 Acres Land, netop i denne Tid ved offentlig Auction solgtes i New York. Efterat have forvisset mig om Adkomsternes Gyldighed indfandt jeg mig ved Auctionen og böd indtil 83 Centimer pr. Acre; men da hvidskede en Stemme mig, at jeg ikke burde forsage mit Fædreland, og Ejendommen blev tilslaaet en anden for  $\frac{1}{2}$  Centime mere. I dette Öjeblik er vist hver af disse Acres mere end 20 Dollars værd, saa at jeg kunde blevet en meget rig Mand ved

<sup>1)</sup> 24 Juni.

denne Handel, men — om jeg derfor var lykkeligere, derom tvivler jeg meget. Hvad der nu især bestemte mig til at nægte mig Fortsættelsen af min Reise i den nye Verden var, at jeg meget ønskede at komme til Europa inden Vinteren, thi vel havde min Sundhed allerede vundet meget, siden jeg forlod S. Thomas, men efter flere Aars Ophold i et tropisk Clima var jeg dog endnu meget ömfindtlig mod Kulde, som jeg gradeviis vilde vænne mig til. Ikke uden megen Overvindelse bestemte jeg mig til først i Iuly at afgaae med den engelske Paket Princess Maria, Capt. Pocock, via Halifax til Falmouth, thi jeg havde ønsket at see meget mere af disse lykkelige Stater, hvor Mennesket föler sit Værd under en repräsentativ Regiering, og hvor alt allerede dengang gik frem med Kjæmpeskridt til den Storhed, det nu alt mere og mere nærmer sig. I de sidste Dage af mit Ophold i New York forbedede man sig til paa en gandske national Maade at feire Uafhængighedens Aarsdag, den 4. Iuly, og jeg glædede mig til at bievaae denne Fest, da jeg blev underrettet om Paketens Afreise netop samme Morgen. Jeg maatte altsaa ombord og nöjes med fra Rheden at höre Artillerie Salverne fra Frihedens Land<sup>1)</sup>. Endnu samme Dag krydsede vi ud fra New York. Min eneste Reisefælle var en eng: Major W. Martin af det 8. ostindiske lette Dragonregiment, en vakker og underholdende Mand. I Begyndelsen af Reisen havde vi endel Modvind og Taage; den 10. saae vi Nova Scotias Kyster og kom til Ankers ved Halifax (Hovedstaden) den 12., hvor jeg gik i Land. Egnen om Halifax er öde og sörgelig; man sporer næsten ingen Vegetation; desmere maatte det overraske mig at höre,

<sup>1)</sup> (1840) Mine Anskuelse af den n. A. Frihed have siden forandret sig, idet jeg mener, at man kan ogsaa have formegit af det Gode. (F. A.)

at ej langt derfra var et lidet Paradis, som skylder Hertugen af Kent (forhen Gouverneur her) sin Tilværelse og kaldes efter ham Edwards Lodge. Jeg kunde saameget mindre modstaae Fristelsen at besøge dette Sted, som jeg ad samme Vej kunde gjøre mig bekiendt med en indiansk Stamme, som boede nær derved. Omtrent 9 Mile fra Halifax kom jeg til det omtalte, yndige Sted, som gjør Prinds Edward<sup>1)</sup> megen Ære; saavel Bygningen selv som Templet ved Söen, Haugen og alle dens nydelige, romantiske Spadsergange; alt dette overrasker saameget mere, som den hele Omegn er öde og mest bestaaer af Klipper med nogle enkelte Fyrretræer. Blandt Bygningerne udmærker sig især en Pavillon, indrettet til Læsestue, ovenover en Voilière<sup>2)</sup> og överst et Slags Observatorium, hvorfra man har en fortryllende men vild Udsigt. Skade, at alle disse skjönne Anlæg meget forfalde nu, da deres Skaaber er borte.

Nær herved er en indiansk Leir, det vil sige en Hob Indianere, boende nær ved Stranden i usle Hytter. Jeg besøgte dem næsten alle; de bestaae af nogle korsviis i Jorden nedstukne Grene, beklædte med Bark. Disse Mennesker kjende neppe til det, vi kalde de uundværligste Ting; de ere indolente, dovne og stygge. De Fleste saavel her som højere oppe i Landet, der have Samquem med de Hvide, ere Christne. De leve næsten allene af Fisk, som de fange i deres smaae Kanoer, med hvilke de gaae op ad Floderne, flere Hundrede Mile. Saalænge de have en eeneste Fisk i deres Hytte og ej ere sultne, kan Intet bevæge dem til at arbeide eller tænke paa noget Fiskerie. Regjeringen her har ved alle mulige Midler villet bringe dem til Arbeidsomhed, men forgiæves. Til Krig due

<sup>1)</sup> Dronning Victorias Fader.    <sup>2)</sup> Voilière.



de slet ikke. En Søn af Gouverneuren paa Prinds Edwards Æ, forhen S. Johns i S. Laurentz Floden, fortalte mig, at han havde anvendt utrolig Umage og Bekostning paa at faae nogle af dem dresserede til Soldater, uden Nytte. De bryde sig ej om Vaaben, og jeg saae intet lignende i deres Hytter. Den engelske Regiering forærer dem aarlig endeel Skydegeværer til Jagt og Klæder; hine sælge de strax igien for Brændeviin og Tobak. Deres Klædedragt er en Blanding af indiansk og europæisk, som seer besynderlig ud. Jeg beklager herhos meget, at jeg under mit Ophold i America ikke traf sammen med interessantere Indianere, hvoraf da endnu gaves mange.

Ved Halifax ere meget stærke Fæstningsværker, især fra Söesiden, og Stedet er en Samlings Plads for de engelske Krydsere norden for Bahama Öerne. Her findes gode Skibsværfter og en Dokke, hvor det største Linieskib kan repareres. Herfra udføres Træelast og især stort Mastetømmer, der mest kommer hid fra New Brunswick; ogsaa endeel tør Fisk. De indre Deelee af Nova Scotia ere frugtbare og bedre dyrkede end Egnen ved Halifax; dog er det langt fra, at Landet kan brödföde sig.

Den 15. Iuly forlode vi Halifax med god Vind, og den 17. saae vi det sidste Land af den nye Verden: Sable Island; derfra over Newfoundland's store Banker og vedvarende gunstig og stærk Vind, saa at vi hvert Ætmaal tilbagelagde fra 150 til 180 engelske Söemile. Capt. Pocock var en behagelig og dannet Mand og Beqvemmeligheder og Beværtning ypperlige; da vi den 31. Iuly allerede fik Lodskud og saae Landfugle, forekom den hele Reise fra den eene Verdensdeel til den anden over det store Ocean os som en Dröm, saa ualmindelig hurtig og behagelig havde den været. Den

1. August vare vi tæt ved Scilly Fyr og mödte der et amerikansk Skib fra London til Norfolk; vi talte med Captainen og fik her den første Efterretning om Tilsit Fredens Følger og den fra Engelland til Östersöen afsendte Expedition, som man allerede formodede var imod mit kjære Fædreland. Capt. Pocock anbefalede mig at skjule min Uniform og Vaaben som colonial Adjutant paa S. Thomas for at undgaac at blive Krigsfange, og jeg havde siden Aarsag at takke ham meget for disse Forsigtighedsregler. Den 2. August landede vi i Falmouth, og jeg betraadte nu gammel Englands Grund, meget förend jeg havde ventet. Kun Skade, at jeg skulde finde dette herlige Land i en fiendtlig Stilling mod mit eget. Denne uheldige Omstændighed betog mig meget af Nydelsen af mit saa ofte önskede Ophold i England. Vel havde jeg endnu ikke Vished om Krigen med Danmark, men den var neppe at omtvivle. I den danske Consul i Falmouth Joseph Banfield fandt jeg en saare agtværdig Mand, som gav mig alle de Vink, han som födt Britte turde; den Tilbageholdenhed, der her var Pligt for ham, lod mig beklage, at man ved at tage andre end et Lands egne Börn til dets Consuler i andre Lande, i saadanne kritiske Tilfælde som dette sætte selv de braveste Mænd i den piinligste Forlegenhed; thi Hr. B. kunde umulig her være Britte og Dansk tillige. —

Fra Falmouth gjorde jeg med Major Martin en Excursion til et druidisk Monument paa Kysten af Cornwall, kaldet Men Rock; en uhyre stor Steen, omtrent som Dækstenen paa et af vore Kiæmpegravmæler, ligger lös hvilende i Midten paa en Klippetop, hvis Bund naaer Havet. Naar man med en Stang stöder til den store Steen, bevæger den sig op og ned uden at forandre Sted, og uden at man kan see nogen Be-

fæstning, der forebygger dens Fald. De Folk, der paa viise denne Synderlighed, roe i en Baad tæt under, medens andre vakkle Stenen, for at vise hvor vis de ere paa, at den ej kan falde. Formodentlig holdes den af en magnetisk Kraft.

Fra Falmouth tog jeg i Selskab med Major Martin i Post Chaise (en tosædig Kareth), efter først at have afsendt min Tjener til Söes med min Baggage til London, giennem Cornwall til Bath. I Cornwall findes mangfoldige Jord Gravhöje, som gandske ligne de i de danske og svenske Lande; denne Provinds af England er nok en af de mindst frugtbare men vigtig for dens betydelige Tin Biergværker.

Strax ved Indgangen til Devonshire, een af de yndigste og bedst dyrkede, man kan tænke sig, kommer man til Plymouth, hvor jeg besaae alt, hvad en fremmed her tilstædes at see. Herfra gaaer Vejen giennem det yppige Landskab, overalt beplantet med levende Indhegninger, forbi en Mængde skjønne Landsteder til Hovedstaden i Provindsen, Exeter, hvor vi forbleve en Dag, saameget mere som her just var et meget stort Marked, hvorved vi havde Lejlighed at see en stor Samling af Mennesker af alle Stænder og flere af Engellændernes Yndlingsspil som Boxing, Hanefægtninger og mere. Cathedral Kirken her er en af de ældste i Riget; den er bygget af Kong Athelred, i det mindste begyndt i hans Tid. I denne store, i gammel gothisk Smag byggede Kirke ligge flere saxiske Konger og mange danske Helte begravne. Gierne havde jeg gjort mig noget nøjere bekiendt med det indtagende Devonshire, men min Reisefælle kunde ikke opholde sig, og jeg havde nu engang lovet at blive samlet med ham til London. Mellem Taunton og Wells (Hovedstaden i Somerset) er en af de mest fortryllende Ud-

sigter fra en meget høj Bakke; man har her en Horizont af henyed 60 eng: Miles Giennemsnit og seer paa engang den store engelske og den Bristolske Canal og det deiligste Landskab, indsluttet af begge disse Vande. Nær herved besaae jeg Ruinerne af et af de ældste og største Klosters i Norden: Glastonburry, hvorom haves mange underlige, ja vidunderlige Traditioner, blandt andet om en Tornebusk, som findes ved Ruinerne, og som siges at være immergrön; dens Stamme skal være en af Christi Apostles Vandringsstav, som han sadt ned i Jorden, idet han sagde: Her skal Klosteret staae! Manden, som viste mig Tornebusken, troede dette Sagn saa fast som Evangeliet, og saa giöre mange andre der i Egnen. Dette er et lidet Biedrag til Oplysningens Historie i det nittende Aarhundrede. — Vi nærmede os nu Bath, dette prægtige Forsamlingssted for den engelske Verden, hvor Kunsten kappes med den skjönne Natur; det var Aften, da vi kom til Staden, som er bygget i Form af en Halvmaane og syntes at være illumineret. Den paafölgende Dag var en af de behageligste under mit Ophold i England; min Major maatte her föje sig lidt efter mig. Jeg besaae the Pumproom (den store Forsamlingsstue for Badegiesterne); man kunde gierne kalde dette Værelse en Spadsergang tillige. The Sidney Gardens ere et indtagende Tillflugssted for beau Monde i det Frie; men hvad der for mig overgik alt i og ved Bath var Udsigten fra Lansdown Hill, tæt oven for Staden, som man her i den skjönne Skikkelse seer under sig med en Omegn som en Hauge, overalt giennemskåret af den sölvklare Avon Flod i Tusinde Krumninger. Jeg kunde ikke faae nok af denne magelöse Udsigt og forlod den kun ved Mörkets Komme.

I Bath fandt saavel Major M. som jeg, at vores hid-

til brugte Befordring: Postchaises var altfor bekostelig, skiöndt den behageligste, man kan vælge; han fandt den ogsaa for langsom, hvorimod jeg intet havde, da jeg derved fik bedre Lejlighed at see mig om. Vi besluttede altsaa at tage herfra til London i en Stage Coach (Dilligence), som ikke kostede os den tredie Deel. — Den 9. August om Morgenen Kl. 5 forlode vi Bath, hvis Yndigheder jeg aldrig glemmer, og kunde endnu samme Aften Kl. 9 være i London, altsaa i 16 Timer reise 105 eng. Mile; saa behagelig en saadan flyvende Reise kan være i mange Henseender, saa er den det dog ikke for den Fremmede, der önsker mere end at giennemflyve et Land som dette. For nogenledes at raade Bod herpaa byttede jeg min indvendige Plads med en höit oppe hos Kudsken, hvorfra jeg havde en viidere Udsigt, som det behageligste Veir begunstigede. Det var netop Söndag, saa at vi saae alt i Kisteklæder. Da vi nærmede os det Sted paa Vejen, hvor man seer Windsor til Höire, blev jeg der den store kongelige Standart vaer at vaje fra Taarnet, og man sagde mig, at dette tilkiendegav, at den kongelige Familie nu spadserede paa Terrassen; denne Lejlighed at see den kunde jeg ikke modstaae; men da Vejen til London ikke gaaer igiennem Windsor, maatte jeg iilsomst forlade Stagen og tage en Postchaise, som ogsaa öjeblikkelig var færdig, og ankom til Windsor netop tidsnok for at see Kongen og Dronningen<sup>1)</sup>, alle Prindsesserne, Hertugen af Cumberland og en stor Suite af den fornemste Adel spadserer paa Terrassen. Jeg var saa heldig at komme til at staae dem meget nær og hörte det kongelige Par tale meget nedladende til mange af de hosstaaende. Kongen syntes meget svag og gik meget langsomt. Dronningen var meget

<sup>1)</sup> Georg III., g. m. Prinsesse Caroline af Brunsvig.

oprømt og snaksom i sit tydsk-engelske Jargon. Prindsesserne Elisabeth og Mary vare meget corpulente. Næste Morgen besaae jeg det kongelige Capel og fra Slotstaarnet en overordentlig viid Udsigt over 12 forskellige Counties, ogsaa den smukke Dyrehauge; begav mig derpaa til London, hvor jeg ankom den 10. August om Middagen.

Förend man kommer til Hyde Park Corner, som er denne Europas folkerigste Stads Begyndelse, har man seet saamange i umiddelbar Forbindelse dermed og med hinanden staaende Landsbyer og Forstæder, som allene for sig kunde gielde for en Stad. Ved at komme til London fra den vestlige Kant som jeg, seer man strax dens smukkeste Side. Jeg tog ind i New Covent Garden, hvor jeg traf min Reisefælle, Major Martin, og min Baggage; men han blev kun her nogle faa Dage, og da jeg foretrak et privat Logis for det støjende og ofte usædelige Coventgarden, saa valgte jeg dette og fandt et meget godt i Adam Street, Adelphi, som jeg beholdt al den Tid, jeg var i London, og var meget vel fornøjet med. — At nævne og giennemgaae alt, hvad jeg saac og beundrede i denne Kjæmpestad, vilde blive altfor vidtløftigt og kun Gien-tagelser af det Meget, der er skrevet om den. De blandt disse Blades Læsere, som ønske at vide noget af alt dette, henviiser jeg især til Göedes Stranger in England (som vi ogsaa eje paa Dansk), saameget mere, som jeg omtrent har seet det samme i London og Omegn, som Göede, og min Bedømmelse stemmer meget med hans. Da der ikke spiltes paa de store Theatre, Coventgarden, Drurylane og Opera house, medens jeg var i London, maatte jeg nøjes med the Haymarket, et næt lidet Theater, omtrent saa stort som og noget ligt Kiöbenhavns, hvor Forestillingerne

vare meget gode. Jeg saae Wauxhall i al sin Pragt, S. Pauls i al sin Storhed og fra dens Cuppel det taagede Chaos under mig; det ældgamle Tower med Minderne af Historien, af de mange skyldige og uskyldige, Store og Smaae, som her have været berövede Friheden og Livet. Jeg saae de fortryllende Omegne af London ved jevnlige Farter paa Themsen, deels paa den nordlige Kant af London, hvor især de nydelige Flækker Hampstead og Highgate udmærke sig ved deres høje og yndige Beliggenhed. Jeg saae det gamle, forrögede Pallads S. James, der saalidet svarer til den Storhed, man tænker sig ved Britanniens Monark, det travle City og deri den Börs, hvor saamange Millioners Værdie afgjöres, de ubeskrivelig store og skjønne Dokker, endelig det kongelige Greenwich, hvor vist nok ingen Konge boer, men hvor dennes troe Søekrigere i en magelös behagelig Tilstand ende deres Dage. Jeg saae det ældgamle, stolte Westminster, i hvis Gravhvælvinger saamange Konger og store Mænd hvile, og hvor England viser Verden et Mönster paa national Erkiendelse af Fortienester. Jeg saae hiint Parlament, hvorfra en Chatams, Pitts og Foxes og mange fleres Veltalenhed satte Verden i Forundring; jeg var Tilhörer i dette Underhuus, hvor jeg nu hörte en Perceval, Sheridan og Grattan kappes med hinanden i de undertrykte irlandske Catholikers, saa ofte forgiæves paatalte Sag. — Jeg saae og nød alt dette og meget mere; og meget, meget mere vilde jeg have seet, dersom ikke mit Fædrelands Lidelser og Tanken om at være paa det Sted, hvorfra de udsprang, havde forbitret mig mit Ophold her; dertil kom, at jeg, uagtet i Besiddelse af et uindskrænket Creditiv fra et af de solideste Handelshuuse i Kiöbenhavn, formedelst Krigen og vores Consuls altfor store Betænkelighed

maatte indskrænke mine Udgivter og omsider tænke paa at komme til Fastlandet, hvor jeg atter kunde möde Credit. Jeg vedblev min Bestemmelse, först at reise til Paris, og muligt til Italien, og havde allerede betinget min Reise med en Skipper fra Kniephausen, som den eeneste Aabning, der under Fastlandets strænge Spærring dengang anbefaledes mig, — men en Dag kom min Skipper og gav mig mine forud betalte Guineas tilbage, sigende, at han ikke turde afseile, som paa en Maade vel var, da Consul Wulff<sup>1)</sup> senere nægtede mig det Fornödne til denne bekostelige Reise. Meget smertede det mig saaledes at maatte opgive denne tillokkende Reiseplan; det kom nu an paa at see mig om en anden. I London traf jeg ved denne Tid endeel af mine Bekiendte fra S. Croix, som agtede sig til Danmark via Gothenburg; jeg fandt snart, at det klogeste, jeg nu kunde giöre, var at gaae samme Vej i deres Selskab, som var mig ret behageligt, og tog denne Beslutning.

Den 8. September forlode vi London og ankom til Harwich, hvorfra vi den 12. afgik med Paketen Lady Frances, Capt. Flyn, til Gothenburg, hvor vi landede den 20. Her fik vi de förste paalidelige Efterretninger om Kiöbenhavns Bombardement og Capitulation; mit Hierte blödede, og Uvisheden om deres Skjebne, jeg havde kjær, gjorde mig meget sørgmodig; denne Stemning delte mit hele Reiseselskab, og for at adsprede os noget foretog vi os en Tour til den mærkværdige Trollhäтта Canal og Vandfald, som er een af de skiön- neste Naturscener, jeg har seet. Strax efter vores Tilbagekomst derfra forlode vi Gothenburg i en meget rummelig Kareth, som vi for fælleds Regning havde anskaffet; vort Selskab bestod af Kammerraad og Told-

<sup>1)</sup> Jens Wolff. adjungeret Konsul i London.



inspecteur Müller<sup>1)</sup> fra S. Croix, Hr. Isaac Benners fra Khavn., Hr. I. Stridiron og Charles Ferrall og Kenny fra S. Croix. Vores Reise igiennem Sverrig var ret behagelig, naar jeg undtager de slette Vertshuuse, som især ere paafaldende, naar man kommer fra England. — Det var en Morgen ved Solens Opgang at vi første Gang saae Fædrenejord, i det vi fra en høj Bakke bleve Cronborgs Taarne vaer. Saa dybt et Indtryk dette Syn gjorde paa os alle, der saalange havde været fiernede derfra og nu skulde skue det i Fiendevold — saa var jeg dog nok den, der følte mest ved netop at see Cronborg: Det var nu nærvæd syv Aar siden, at jeg seilede det forbie, i det jeg ved migselv lovede enten at see det igien som en velhavende og i Henseende til Formue uafhængig Mand eller aldrig. Jeg troede at have naaet det første Maal, da jeg forlod Vestindien uden at ahne den ulykkelige Krig; jeg var aldeles uvidende om, hvad Skade denne havde tilføjet mig enten ved Opbringelse eller ved Kiøbenhavns Brand og kunde i dette Öjeblik altsaa intet vide om min Formues Tilstand. Saa forgængelige og uvisse ere alle menneskelige Idrætter!

Ved vores Ankomst til Helsingborg saae vi Sundet fuldt af engelske Skibe og fik temmelige paalidelige Efterretninger om, hvad der havde tildraget sig under Krigen. Den 26. September betraadte vi Fædrenejord i Helsingöer, der for mig havde en saa særdeles Interesse; med Glæde erfarede jeg, at min höitagede fordums Foresatte Charles Fenwick endnu var her og nød alles fordelagtige Omdömme for hans Adfærd under Krigen. Han var nu virkelig brittisk Consul, og jeg fandt ham og hans værdige Moder uforandrede i deres Godhed mod mig; de modtog mig med en

<sup>1)</sup> Jacob Lindberg Möller.

Hiertelighed, som om jeg hørte til Familien. Jeg fandt ham nu givet med en meget elskværdig dansk Kone<sup>1)</sup> og omringet af nogle vakkre Børn. — Saagierne jeg havde ønsket at tilbringe nogle Dage her, saa ilede jeg dog med at komme til Kiöbenhavn. Saare behagelig blev jeg overrasket ved, at min Fætter H. Bilsted<sup>2)</sup> og mine tvende Brödre Hans og Gotlieb kom til Helsingöer for der at hilse paa mig. Mit vestindiske Reiseselskab tog forud til Hovedstaden, og efterat jeg og mine Slægtninge ret havde nydt Giensynets første Glæder, kom vi ogsaa dertil, jeg inderlig rørt ved at see al den Ödelæggelse, der havde rammet den. Meget blev jeg beroliget i Henseende til min Ejendom, som paa mere end een aldeles uformodet Maade var bleven reddet.

Saasnart jeg havde ordnet det allernödvendigste i Kiöbenhavn, ilede jeg at omfavne min gode Moder og Söster Elisa i Wallekilde, hvorhen jeg ledsagedes af mine Brödre Hans og Gotlieb og min Fætter Fritz Bilsted. Det var den 16. October vi tiltraadte denne Reise og toge lige til Wallekilde, hvor jeg havde den Glæde at træffe min Moder vel, men dette var desværre ikke Tilfældet med min eeneste og elskede Söster Lise, som leed af en tærende Sygdom, der kun gav lidet Haab om Helbredelse. Hun havde saa inderlig glædet sig til min Hjemkomst, men hendes Sygelighed betog hende og mig nu meget af denne Glæde. — Fra Wallekilde lagde vi Vejen ad Pedersborg for at besee dette mit Barndoms Opholdssted, thi

henrykt Manden seer de Steder,  
hvor han som Barn lyksalig var,

derfra til Soröe og tilbage til Kiöbenhavn den 21. Octob.

<sup>1)</sup> Susanne Johanne Berner. — <sup>2)</sup> Højesteretsadvokat Hans Bilsted.

Her førte jeg nu et ret behageligt Liv; jeg havde Adgang i mange fortrinlige Huuse, var ofte i Selskab og behövede ikke at nægte mig nogen anstændig Fornøjelse; men tilsidst bleve disse mig ganske ligegyldige, da jeg fattedes Kryderiet: En bestemt Beskiæftigelse. Til at finde denne vare Tiderne kun lidet skikkede. Engang vilde jeg vel søgt Ansættelse i et passende kongeligt Embede, men derimod var min Selvfølelse, da jeg vel vidste, hvor kummerlig og ad hvilke underlige Veje man som oftest maae arbeide sig til dette Maal.

Efterat de Engelse sidst i October havde forladt Siælland, kom vore Tropper fra Holsteen og med dem min Broder Henrik, som dengang var Regimentsskriver ved Kronprindsens Regiment. Da jeg som forhenværende Embedsmand i Vestindien forestillede mig for Kronprindsen, talede jeg ogsaa denne min Broders Sag for at erholde en Officier Plads for ham, som ogsaa senere lykkedes.

I December fik jeg et meget behageligt Logis hos Fröken Iessen, en meget dannet og retskaffen Dame, i hvis Kreds jeg nød mange glade Timer. Ved denne Lejlighed var jeg ogsaa under Tag med min Fætter H. Bilsted, med hvem jeg havde den venskabeligste Omgang; ogsaa kom jeg meget ofte i hans elskverdige Kones<sup>1)</sup> Faders, Commandeur Morgenstiernes Huus; og saaledes endtes Aaret 1807 — et af de indholdsrigeste i mit Liv!

Den 9. Januar 1808 blev jeg optaget i  $\infty$  Ordenens Ord: Harmonia — Symb: Velvillighed, Bestandighed, Stiltienhed.

Den 29. April berövede Döden mig min eeneste,

<sup>1)</sup> Anna Dorothea von Munthe af Morgenstjerne, hvis Fader var Troels Smith von M. af M.

elskede Søster Elisa, som alt længe havde lidt af Brystsyge og hensov i hendes Moders Arme i Vallekilde, 19 Aar gammel. — For tidlig visnede denne Blomst!!

I Maii Maaned forskaffede jeg min ældste Broder Hans Ansættelse som Lieutenant ved de annecterede Batailloner og biedrog til hans Equiepage.

Saa behageligt nu mit Ophold i Kiöbenhavn end i mange Henseender var, saa fölte jeg dog, at jeg maatte giöre en Ende paa min Uvirksomhed for at blive tilfreds med migselv. Gierne havde jeg tilbragt et Par Aar paa Reiser, men Krigen gjorde det vanskeligt og betænkeligt, da jeg ikke turde stole paa min Formues Realisation. Jeg vendte altsaa mine Blik til et Punkt, som siden min Barndom saameget havde interesseret mig, og saae mig om en passende Landejendom. Til den Ende sögte jeg Bekiendskab med Professor i Landoeconomien Begtrup og besøgte hans Forelæsninger; jeg gjorde ogsaa Bekiendskab med practiske Landmænd, besaae og kiöbslog om adskillige Ejendomme. Fra den 2. til 17. Iulii gjorde jeg i Selskab med min Fætter Hans Bilsted en meget behagelig Tour i Sjælland og paa Möen, ogsaa tildeels for at bese Landejendomme, men kom endnu ikke til nogen Handel. En vis Ængstelighed forböd mig at indlade mig paa meget store, da jeg var uerfaren i Landvæsenet. I August foretog Bilsted og jeg vores anden Tour i Sjælland og tog denne Gang Vejen nordlig, til Helsingöer, Fredensborg, Frederiksborg, Iægerspriis og derfra til Holbek og Kundbye hos min Fætter O. S. Bilsted (Landinspecteur), i hvis Selskab jeg besaae Svinningegaard, som Ejeren A. Ross agtede at sælge, og som temmelig anstod mig. Her saae jeg d. 7. Aug<sup>t</sup> förste Gang den Pige, som nu er mit Livs kjærlige Ledsager-

inde, vore Börns hulde Moder, Fröken Cathrine Elisabeth Ross, en Datter af Oberst P. A. Ross, som var i Besög hos hendes Broder. Först længe efter denne Tid gjorde hun det Indtryk paa mig, som bevirkede vores Foreening.

Herfra besøgte jeg min gode Moder og min for tidlig tabte Sösters Grav i Vallekilde, og efter nogle forgæves Underhandlinger om Svinningegaard og nogle Forhandlinger angaaende nogle større Ejendomme i samme Egn vendte Bilsted og jeg tilbage til Kiöbenhavn, der paa denne Aarstid mindre end nogensinde havde Tillokkelser for mig. I Slutningen af August foretog jeg mig atter en Tour til Wallekilde og Kundbye i Selskab med min yngste Broder<sup>1)</sup> og opholdt mig mest hos min Fætter Ole Bilsted, ved hvis Indsigter i Landvæsenet jeg omsider ventede et heldigt Udfald af mine Bestræbelser for at erholde en god Landejendom; jeg indlod mig atter i Handel med Ross, og denne blev endnu engang afbrudt. Den 14. Sept<sup>r</sup> kom jeg atter til Hovedstaden, hvor jeg snart derefter ved Breve fra O. Bilsted blev underrettet om, at Ross antog mit Bud paa Svinningegaard, hvorhen jeg da atter mod Slutningen af Sept<sup>r</sup> begav mig for endelig at afgjøre Handelen, som blev afsluttet hos Ross den 29. Sept<sup>r</sup>. Næste Dag reiste jeg i Selskab med Ross, hans Kone<sup>2)</sup> og Söster (nu min Betty), Ibsens<sup>3)</sup> og Ole Bilsted til Kiöbenhavn for endelig at afgjøre alt og træffe Anstalt til snarest muligt at tiltræde min nye Ejendom; dette skeete den 13. October, og jeg var derhos meget vel tilfreds med Ross's og hans Kones Adfærd.

---

<sup>1)</sup> Gottlieb Nyegaard. — <sup>2)</sup> Marie f. Sörensens. — <sup>3)</sup> Frederik Julius Ibsen, Kancellist, senere Kammerfourér. g. m. Elise Christine f. Sörensens; hun var Söster til Ross' Hustru.

Jeg var nu Landmand og havde naaet Opfyldelsen af mit kjæreste Önske. Mange af mine Venner bebreidede mig, at jeg ikke kiöbte en större Ejendom, hvortil jeg vist nok havde Evne men ikke Mod, thi jeg var uerfaren i Landvæsenet, og jo större Ejendom jo mere maatte jeg betale i Lærepenge. Uagtet jeg var kommen i en meget selskabelig og tæt beboet Egn, saa maatte dog dette Liv i Begyndelsen meget contrastere med mit foregaaende; men jeg fandt mig meget vel deri, især da jeg ivrig tog mig af alt og aldrig tillod Tiden at falde mig lang. Blandt de Bekiendskaber, jeg gjorde, maae jeg især nævne Baron Lövenskiolds<sup>1)</sup> Huus paa Lövenborg, hvor jeg tilbragte mange saare behagelige Dage; ved dette Bekiendskab nöd jeg gandske uventet den Lykke at komme i Selskab med vores Konge og Prinds Ferdinand, som den 30. Nov<sup>r</sup> aflagde et Besög der. Hans Majestæt dandsede med os til Kl. 12 og Prindsen hele Natten.

Ved Rosses gjorde jeg ved denne Tid Bekiendskab med Generalkrigscommissair Selchau<sup>2)</sup> til Selchausdal og hans Familie; een af Döttrene<sup>3)</sup> gjorde et Indtryk paa mig, som meget ivrig lod mig fortsætte Omgangen med dette Huus, der dog et Par Gange blev afbrudt og intet Maal förte til, mest formedelst Forældrenes besynderlige, stive Adfærd, sadt imod den Aabenhierlighed, hvormed jeg gik frem.

Jeg var nu snart 30 Aar og havde indtil da ikke elsket; mange ville smile herved, og dog er det saa, thi nogle Ubesindigheder af en phantastisk Beskaffenhed fra min tidligste Ungdom fortjene ej at regnes derhen. I Vestindien havde jeg omgivet mit Hierte med et Jernpantser, og da jeg idelig under mit Op-

1) Carl Severin Christian Herman Lövenskiold. — 2) Christian Andreas Selchau, g. m. Karen f. Kiær. — 3) Caroline Christine, f. 1792.

hold i Kiöbenhavn tragtede efter Landlivet, troede jeg endelig at maatte have en Landsbyepige; man vil see, at dette dog slog Fejl.

Vinteren gleed hen; Ross saavel som hans Kone beviiste mig ved enhver Lejlighed den störste og venkabeligste Deeltagelse og lettede mig som Begynder i Landvæsenet mange Ubehageligheder. Hans Söster Betty tilbragde endeel af Vinteren i Besög paa Gaarden, og jeg lærte her först at agte hendes mange gode Egenskaber.

Nu nærmede Foraaret 1809 sig og med det foröget Virksomhed for mig; jeg skulde etablere mig, fik en Huusholderske<sup>1)</sup>, og ifölge Bestemmelse ved Contrakten med Ross d. 1. May overtage alt, ude og inde, og Ross's forlade Gaarden. Formedelst Frue Ross's Barselseng gik noget over Tiden. Den 11. May flyttede hun til deres nye Boepæl lille Mörkegaard<sup>2)</sup>, kun 1 Miil fra Svinninge, hvorhen jeg fulgte hende; og samme Dag blev jeg behagelig overrasket ved et Besög af min äldste Broder paa hans Reise til Rendsborg.

Saalænge Ross og Familie endnu vare hos mig, fölte jeg mindre end nu min eenlige Tilstand, der ikke gjorde denne Sommer behagelig. Mit Hiem ydede mig flere Bryderier og Ubehageligheder end Glæder, og mange Dage tilbragte jeg hos mine Venner og Bekiendte i Eggen. Jeg nöd den Lykke at have min gode Moder nær ved mig — i Wallekilde — og kunde jevnligen see hende hos mig. Jeg havde rundeligt Udkomme og en god Eiendom, men fölte hver Dag, at jeg manglede — en Viv. Jeg var nu 30 Aar gammel, og saameget, jeg havde havt imod at givte mig for tidlig, saameget frygtede jeg at blive en knarvorn

<sup>1)</sup> Mad. Gärtner; vist Degn i Uby Andreas Munch Gärtners Enke Margrethe Hedevig f. Hansen. — <sup>2)</sup> Nu Orelund, Skamstrup Sogn.

Pebersvend. Blandt de Piger, jeg da kiendte, havde ingen mere vundet mit Venskab og Agtelse end Betty Ross, som jeg forhen har nævnet; man veed, hvor let disse Fölelser föde Kiærlighed. Henimod Efteraaret blev Tanken moden hos mig, at tilbyde denne brave, gode Pige mit Hierte og min Haand. Hun gav mig sit Lövte, og jeg fölte mig rolig lykkelig, uden Sværmerie, uden overspændte Begreber eller Forventninger. Hun var dengang i Kiöbenhavn, og hendes Fader (Oberst P. A. Ross), som var sygelig, gav snart sit Samtykke<sup>1)</sup>; i November blev vores Forening erklæret, og jeg indfandt mig i Kiöbenhavn med min tilkommende Svoger Alexander Ross for af ham og min Betty at forestilles for hendes Familie, hvoraf Største-deelen vandt min hele Tilbøjelighed, især hendes fortreffelige Tante, Kammerherreinde Linstou<sup>2)</sup>. — Da vi paa ingen af Siderne havde noget at bie efter, ledsagede jeg i December min Tilkommende til hendes Broder paa lille Mörkegaard, hvor vores Forening skulde finde Sted, og hvor jeg i hine sorgfrie Dage tilbragte saamange salige Timer, omringet af deeltagende Venner.

Det var saavel min Cathrine Elisabeths som mit Önske, i Stilhed at indgaac vores Forening, hvortil vi havde berammet den 12. Januar 1810; min gode Moder ledsagede mig til lille Mörkegaard, hvor vi traf min Bettys Söster<sup>3)</sup> og Veninde Iulie Mourier<sup>4)</sup>, og Vielsen blev forrettet af Pastor Rördam fra Undlöse om Aftenen. Jeg havde nu en Kone, som skulde deele

---

<sup>1)</sup> Han döde d. 12. May 1810, saa at jeg kun lidet har kjendt ham. Han var i sin Tid en rig Mand, men efterlod Intet. Min Kones Mödreearv var sikkert i Overformynderiet, omtr. 8000 rd. (F. A.) — <sup>2)</sup> Marie Elisabeth Ross, hvis anden Mand Kammerherre Ludvig von Linstow var död 1793. — <sup>3)</sup> Antonette Sophie Ross. — <sup>4)</sup> Julie Gertrude Mourier, der nogle Maaneder senere blev g. m. Henrik Harboe, senere Amtmand i Nedenæs Amt.



Livets Glæder og Sorger med mig og fölte mig lykkelig ved denne Tanke. Næste Dag toge vi og det lidet Selskab til vort Hiem, og den 17. holdt vi der et saakaldet anden Dags Bryllup, hvortil endeel af Egnens Beboere vare indbudne.

Efterat den Ruus havde lagt sig, som vel mere og mindre følger alle Nyegivte, begyndte jeg for Alvor at tænke over min daværende oeconomicke Forfatning og en fast Bestemmelse for Fremtiden. Da jeg forlod Vestindien, havde jeg betydelige Midler udestaaende der, og den strax paakommende Krig havde forhindret deres Inddrivelse. Stedse haabende paa Freden, og da at erholde mit, vare nu 3 Aar hengangne, og Tanken om Nödvendigheden for mig, selv at giöre en Reise til den nye Verden for at ordne alt blev saameget mere levende hos mig, som min Betty yttrede Lyst til at ledsage mig, og vi rigtigst gjorde dette dristige Skridt, inden vi fik mange Börn. Dertil kom, at Svinningegaard var vel en god men meget byrdefuld Eiendom, og at jeg lettelig kunde erholde en baade bedre og behageligere, især da mine Midler vare forögede ved Bettys liden Formue og snart kunde blive det endmere ved mit i Vestindien udestaaende. Jeg anmeldte derfor Svinningegaard til Salg og fandt allerede i Iuny en meget solid Kjöber i I. T. Neergaard<sup>1)</sup> fra Falster, som Handel blev afsluttet med den 23. for 75 000 rd., der med Hensyn til mine Forbedringer ved denne Eiendom og Pengenes mindre Værd ej var mere, end den kostede mig.

Efterat have afleveret Ejendommen benyttede jeg det Otium, der nu levnedes mig, til at unde min Betty og migselv en meget behagelig Tour, först til Soröc, hvor jeg förste Gang saae og yndede den Steemanske

<sup>1)</sup> Johan Thomas Neergaard, forhen til Benzonslund (Dönnnerup).

Familie (nær beslægtet med min Kone<sup>1)</sup>), derfra til Bekkeskov, og endelig var vores Bestemmelse at tage til det yndige Möen, men da min Betty var frugt-sommelig, og Vejene bleve slettere, kunde hun ej taale Kjørselen, hvorfor vi toge tilbage til Soröe, tilbragte nogle meget behagelige Dage i Kammerherre (nu Geheimeraad) Steemanns Huus og vendte derfra tilbage til vort Hjem, begge beskiæftigede med Tanken om vores forestaaende lange Reise; men af denne blev der intet, thi da jeg kom til Kiöbenhavn for at giöre Tilberedelser, erholdt jeg saadanne Oplysninger om mine vestindiske Anliggender, som gjorde min Nær-værelse der mindre fornöden, og jeg opgav den derfor aldeles for denne Gang.

Atter et Vendepunkt i mit Liv! Jeg havde solgt min Ejendom og fandt nu ikke mere nogen rimelig Anledning til at foretage den Reise, der bevægede mig dertil, saameget mindre som en Ven, der besad min fuldkomne Tillid, Hr. Christian Wallöe fra S. Thomas, nu reiste did og velvilligen paatog sig mine Forretninger der, som han med en sielden Iver og Uegen-nyttighed udförte. Han kjendte nöje alle mine Forbindelser og Forhold, saameget mere, som han allerede ved min Afreise fra Vestindien blev ansadt som min Befuldmægtigede der. Hertil kom, at min egen Didreise vilde have kostet mig det Firedobbelte af, hvad jeg skulde betale Hr. Wallöe for Uleiligheden.

At lade mine Penge ubenyttede paa en Tid, da deres Værd stedse forringedes, var ikke raadeligt; jeg besluttede altsaa igien at kjöbe en Ejendom, og da Pri-serne i Sjælland allerede var overdrevne, vilde jeg forsöge min Lykke i Jylland og med det samme see

---

<sup>1)</sup> Poul Christian Stemann, som var gift med hendes Moster Cathrine Elisabeth Wasserfall, var da Amtmand over Sorö Amt.

endeel af mine Fædres Land, hvorfra jeg baade paa Faders og Moders Side stammer. Efter en meget behagelig Sommer under Afvexling af Reiser og kjære Besög hos os, til hvilke sidste jeg især henregner, at min Fætter Højesteretsadvocat (nu Etatsraad og Generalfiskal) Bilsted med Familie tilbragte en Tid i vort Huus, forberedte jeg mig til min jyske Reise, som min Betty ikke kunde giöre med, saagierne vi begge önskede det, thi hun var nu temmelig langt henne i sit Svangerskab. Den 14. August tog jeg Afsked med hende i det visse Haab at være hjemme inden hendes Forlösning, og reiste giennem Fyen, hvor jeg ikke för havde været, over Veile etc. til mit gamle Randers, som jeg med levende Interesse gien-saae; besögte der alle de Steder, der fra Barndommen vare mig kjære, fornyede Bekiendskab med nuværende Etatsraad Lund<sup>1)</sup>, som gav mig Anslag paa adskillige Ejendomme; gjorde med ham en behagelig Excursion ad Viborg Kanten, for at besee nogle, fik Anslag paa Biörnkiær i Vendsyssel og reiste til Aalborg over Hobroe, hvor jeg havde den inderlige Glæde at treffe min gamle Farbroder Told- og Cons: Forvalter Niels Nyegaard ved god Helbred og inderlig fornöjet ved at see en Sön af sin kjære Broder Peder. Ifölge hans Anbefaling tog jeg til Herregaarden Kieldgaard i Salling, hvor jeg först blev meget koldt men siden artig modtaget af en Frue Lange, föd Stiernholm<sup>2)</sup>, da hun fik at vide, jeg var en Sön af den Nyegaard, hun havde kjendt i Randers. Ejendommen stod mig ikke an, og jeg ilede tilbage til Hobroe for at tage Afsked med min Farbroder og Tante og begive mig til Aalborg, som det alnede mig skulde omtrent være

<sup>1)</sup> Told- og Konsumptionskasserer Svend Christian Lund. — <sup>2)</sup> Overkrigskommissær Niels Krag Langes Enke Nicolette Hansine f. Stjernholm.

min Reises Maal; dertil ankom jeg d. 31. Aug: om Morgenen, tilbragte strax Dagen med at indhente fornødne Oplysninger om Biörnkiær, tog over Limfiorden til Gaarden, besaae den og fandt i Ejeren, Lieut. Toft<sup>1)</sup> en meget vakker Mand, jevn og uden Omsvøb, indledte Handel, og da jeg vidste, at der foruden mig vare to Liebhabere i Aalborg, og saavel Ejendommen som Prisen anstod mig, bleve vi snart færdige med Handelen og oprettede den 1. Sept<sup>r</sup> Contracten. Da jeg strax skulde tiltræde Gaarden, og det aldeles ikke convenerede mig saa hovedkuls at bryde op fra Sjælland, forpagtede jeg den og Avlingen bort til 1. May n. A. til en meget brav og vederhæftig Mand, Forpagter Nielsen<sup>2)</sup> paa Broerholt. — Jeg var nu bleven en liden jydsk Herremand og længtes efter at vide, hvad min Kone syntes om at boe i Vendsyssel. Efterat have ordnet alt paa bedste Maade tiltraadte jeg Hiemreisen fra Aalborg d. 10. Sept<sup>r</sup>. Da jeg paa Vejen fra Aarhus til Callundborg ankom med Smakken til Samsøe, blev det forbudet os at gaae videre paa Grund af Modvind og en stor engelsk Convoy, som var i Farvandet. Passagererne gik altsaa i Land, og vi ind-quarterede os hos en Bonde i Stauns, hvor vi havde det helt maadeligt, da Öen var saa belagt med Militaire, at vi neppe kunde erholde det nödvendigste. Mest ondt gjorde det mig for mine Heste, der först efter flere Dages Forløb kunde komme i Land. I denne ubehagelige Stilling tilbragte vi 8 Dage, men da forgik Taalmodigheden mig og 2 andre Passagerer; ved Brundbye Færgested bestilte vi en Roerbaad, og saa stærk var Vind og Ström imod os, at vi vare 14 Timer om at roe 2 Miile, til Refsnæs. Den 22. Sept<sup>r</sup>

<sup>1)</sup> Lars Toft, derefter Ejer af Østeraa. — <sup>2)</sup> Niels Nielsen, senere Ejer af Torpegaard i Vadum Sogn.

naaede jeg mit Hjem, fandt min Kone vel og glemte snart Reisens Besværligheder.

Som jeg havde ventet, saa fandt jeg hende, hengiven i den Tanke at følge mig, hvor Pligt og Bestemmelse kaldte. Imidlertid var det ingenlunde saa aldeles afgjort, at vi nogensinde selv kom til at beboe Biörnkiær, thi deels var den kjøbt i en Tid, da det var meget let snarlig at sælge igien med Fordeel, og deels kunde det maaskee lykkes mig at faae den fordelagtigen bortforpagtet. Alt dette overlod jeg for det første til Tiden og Omstændighederne.

Efteraaret hengled under behagelig Afvexling af at besøge og besøges; vi havde jo intet at forsømme dermed, og vores Formues Beskaffenhed tillod os dette behagelige Liv. I October var jeg i Kiöbenhavn for at meddele Wallöe de fornödne Documenter og Instruxer til hans forestaaende vestindiske Reise; min Broder Henrik, Lieutenant ved de siellandske Skarpskytter, ledsagede mig hiem i et kjært Besög. — Strax efter min Hiemkomst modtog jeg den behagelige Efterretning fra min Ven, General Consul Pedersen i Philadelphia, at min Befuldmægtigede i Vestindien, Procurator Schifter havde for min Regning sendt ham 4000 Specier i Vexler, som jeg snart kunde vente. Dette var især under de da ved Krigen spærrede Forhold et særdeles Held, da man liden eller ingen Regning turde giöre paa sit Tilgodehavende i Vestindien, som hvad mig angik da udgjorde omtrent det Halve af min Formue.

Den 21. November skjenkede Gud og min Betty mig det første Barn, en Datter, som blev kaldet Meta Marie efter min Moder og min Kones Tante, Frue Linstow.

Mod Slutningen af Aaret besluttede jeg at forsöge paa at bortforpagte Biörnkiær og raadførte mig i den

Anledning med G.h.raad Stemann og flere, og da min personlige Nærværelse derved var fornöden, vilde jeg strax efter Nytaar reise derover.

Ved mit Ophold i Kiöbenhavn i Terminen ankom fra Vestindien med en Hr. Hjardemaal<sup>1)</sup> et Barn Iacob Nicolaj<sup>2)</sup>, som jeg der fra spædeste Alder havde understöttet, og som jeg havde anmodet mine Venner der om at sende mig hjem for her at lade opdrage. Han fulgte med mig til Svinningegaard, hvor min Betty med Ömhed modtog ham. — Meget har saavel hans Hiemreise som mere med Hensyn til ham kostet mig. De gientagne Forsög, jeg gjorde med at lade ham lære noget, mislykkedes, saa at jeg omsider maatte sætte ham til Markarbeide, hvortil han syntes at have Lyst. Jeg vilde da gjort en duelig Avlskarl af ham, men da han var uskikket til strængt Arbeide, desuden af en trodsig og selvraadig Character, sögte han Tjeneste i Soröe, besvangrede en Pige, ægtede hende trods alle mine Forestillinger om, at han var ung og intet havde lært — og maae nu (1824) i trange Kaar böde for sin Ubesindighed<sup>3)</sup>.

Förend jeg forlader dette Aar, vil jeg anföre de Ord, hvormed jeg sluttede min Dagbog: »Farvel, du Aar, du mit Livs mærkelige! da min Betty blev gandske min, og da vores Meta födtes. — Forsynet skienke os mange, hvis ublide Timer ej vorde flere end dettes!«

Dagen efter Nytaar 1811 tiltraadte jeg i Selskab med Landinspecteur Bilsted min jyske Reise og ankom til Aalborg d. 8. Ian<sup>r</sup>. Efter mange Reiser, Underhandling og Forberedelser blev Biörnkiaer d. 16. ved offentlig Auction opbudet til Salg eller Forpagtning,

<sup>1)</sup> Köbmand Nicolaj Severin Hjardemaal. — <sup>2)</sup> Födt paa Sct. Croix 1803 af en farvel Kvinde Elisabeth von Berger. <sup>3)</sup> Han er nu (1840) efter megen Omflakken Skovfoged i Lolland, er gift og har adsk. Börn. (F. A.)

men uagtet mine Fordringer vare meget moderate, skeete dog intet Bud, og tydelig kunde jeg heri som af mere mærke, at man cabalerede mod mig som Fremmed, for at giøre mig kied af Ejendommen og faae den deslettere; men jeg lod mig ikke forknytte. Efter den forgiæves Auction gjorde jeg en Tour vester paa til en fraliggende Deel af Biörnkiærs Gods for at besee dette og indkjøbe Stude, da jeg nu selv maatte drive Gaarden, som gjorde et forlænget Ophold i Egnen nödvendigt. Den 25. Ian<sup>r</sup> forlod jeg og B. Aalborg og fornyede i Horsens mit Ungdoms Venskab med Conrad v. Bergen, som nu var Landmand men uden Virksomhed for Öjeblikket. Min Tillid til hans Duelighed og Retskaffenhed, foreenet med min Ulyst til at nedsætte mig i Vendsyssel, indgav mig at foreslaae ham for min Regning at drive Biörnkiær, hvorved jeg tillige hialp en Ven. Vi gjorde en foreløbig Aftale derom, og han lovede i Löbet af Vinteren at besøge mig paa Svinningegaard.

Ved min Hiemreise var det eneste mærkelige, at jeg i Nyborg traf min kjære Broder Henrik, da Lieutenant ved Jægerne og i Garnison der; Overfarten skeete med Iisbaade, og med megen Besværlighed naaede eg Siælland og ankom til min elskede Kone og Barn den 2. Februar.

Da det nu lakkede ad den Tid, vi skulde forlade Svinningegaard, og hverken jeg eller min Betty havde ret Lyst til at drage til Biörnkiær, saa var jeg betænkt paa at kjøbe en mindre Landejendom i Siælland og fölte mig underligen dragen til Egnen af Soröe, hvør jeg havde tilbragt endel af min Barndom, og hvør min Kone havde Paarørende. Den 13. Febr. begav jeg mig i Selskab med Landinspecteur O. Bilsted paa en Reise for at besee adskillige Gaarde, hvorom jeg

forhen havde corresponderet, kom til Sorøe og blev meget kiærligen modtaget af Stemanns, hvor jeg blev givet Anslag paa en Ejendom 1 Miil derfra, forhen kaldet Nyegaard, nu Frederikskilde, tog derhen, blev ganske indtaget saavel af Beliggenhed som alt, indtil Beboerne, Herr. Iörgen Fenger<sup>1)</sup> og hans vakkre Familie, og uagtet Prisen var høj, kjøbte jeg den dog (11. Febr.) for 40 000 rd, der efter daværende Cours udgjorde omtrent 8000 Specier, hvoraf jeg betalte det Halve, og tiltraadte nu denne skjønne lille Ejendom den 30. April, fuldkommen tilfreds med den Maade, hvorpaa Fenger afleverede alt. Her gjorde vi nu snart adskillige ret behagelige Bekiendskaber, deriblandt med vores værdige Præst Langhoff<sup>2)</sup> (hvis Kone er min Bettys Cousine), som Döden siden alt for tidlig berövede os; Madame Sand<sup>3)</sup> (nu Frue Iuhl), en aandrig, meget dannet Enke med 2 elskværdige Smaaepiger, med hvilken nærboende Familie vi i 10 Aar plejede venskabelig Omgang.

Iövrigt hengled dette Aar uden mærkelige Tildragelser, naar jeg undtager, at jeg uagtet Krigens Vanskeligheder erholdt adskillige Remisser fra Vestindien. — Min Kone og jeg foretog os nogle behagelige Smaareiser, blandt andet til Sparresholm<sup>4)</sup>, og havde jevnlige, behagelige Besög hos os selv. — Hun var nu frugtsommelig med det andet Barn, som blev födt den

<sup>1)</sup> Döde 1826 som Ejer af Herthalund ved Slagelse; hans Hustru var Helene f. Hellesen. — <sup>2)</sup> Jörgen Langhoff, Præst i Lyngø og Broby, g. m. Helene Cathrine Henningsen, Datter af Kancellideputeret Peter Henningsen († 1775) og Christine Elisabeth Wasserfall, som siden blev g. m. Amtmand Konferentsraad Michael Treschow. — <sup>3)</sup> Præst i Förslev Ole Frederik Sands Enke, Henriette Sophie f. Bradt, boede i Lundehuset ved Frederikskilde til 1821. da hun blev g. m. sin Mands Efterfølger, Konsistorialassessor Lorents Juhl Ogsaa derefter fortsattes Omgangen i en meget lang Aarrække. De to Dötre var Louise og Anne Sophie Sand. — <sup>4)</sup> Gaarden ejedes da af Niels de Bang († 1815), hvis Hustru Cathrine Amalie Henriette Callisens Moder var Halvsöster til Bettys Moder.



12. Januar, vores Bryllupsdag, og kaldet Cora Petronella, det sidste Navn efter min salig Svigermoder; ved dette Barns Daab om Sommeren havde jeg den Glæde at see alle mine da levende Södskende hos mig, nemlig Hans I., Lieutenant, Niels, Præst, Henrik, föromtalt, og Christian Gottlieb, Forvalter (nu Kirkesanger, 1826); af disse ere nu kun to i Live, nemlig den förste og den sidste. Niels döde 1817 som Præst i Næsborg, og Henrik [1820] i Kiöbenhavn.

Da jeg indsaae, at Frederikskilde var for liden en Ejendom til at leve af, og Pengenes idelige Förringelse gjorde det raadeligst at anbringe min övrige Formue, benyttede jeg Leiligheden, da jeg erfarede, at General Castenschiold <sup>1)</sup> vilde sælge den nærliggende Kongskilde Mölle, og kjøbte den 12. Nov<sup>r</sup>. samme for 50 000 <sup>rd</sup> D. C.; den der da staaende Skov, hvoraf jeg ved en Skovudskiftning kunde erholde Raadighed over den störste Deel, var værd mere end det Halve af denne Sum. Ligeledes kjøbte jeg den 18. do. paa Auction den til mine Jorder grændsende Arvefastegaard Teglgaard i Suserup for 25 500 <sup>rd</sup> D. C. og benyttede saaledes paa nogle faa Dage de eneste tvende Leiligheder, der gaves til at udvide min lille, yndede Ejendom. Allerede för end disse Kjöb havde jeg indledet Underhandlinger angaaende Salget af Biörnkjær i Jylland, især med Kammerraad Wiimh <sup>2)</sup>, der syntes at være en alvorlig Liebhaber, og da alt var modent, begav jeg mig den 23. Dec<sup>r</sup>. paa en Reise til ham paa Petersholm ved Weile, hvor jeg skulde möde min Ven von Bergen fra Biörnkjær; maatte gaae med Iisbaade over Beltet og tilbringe Jule-Aftens Nat paa Sprogöe i et helt comisk blandet Selskab og i et og samme Værelse med

<sup>1)</sup> J. F. Castenschiold til Frederikslund. — <sup>2)</sup> Adam Gottlob Wiimh. forhen til Lundbygaard.

alle mulige Stænder, 90 Personer i Tallet. Den 27. traf jeg v. Bergen i Weile, tog samme Aften med ham til Petersholm, indledede det nærmere af Handelen og kom den 29. tilende dermed, da jeg solgte Biörnkiær for 140 000 <sup>rd</sup> D. C., da ikke ahnende, hvad der saa snart vilde paafølge i Henseende til den store Forandring i vores Pengevæsen, som ogsaa med Hensyn til dette Salg skaffede mig mangfoldige Ubehageligheder og Tab. Efter fuldendt Arbeide kom jeg d. 4. Januar 1813 tilbage til mit kjære Hiem, vel tilfreds med min Reises Udfald.

Faa Dage derefter modtog vi Kundskab om den mærkværdige Forordning af 5. Januar, som forstyrrede mig i alle de Forhold, jeg saa nyligen havde indladt mig i og gjorde det mere end sandsynligt, at min Handel om Biörnkiær maatte ophæves, som og efter mange Bryderier omsider blev Tilfældet. Iövrigt bör jeg med Tak til Gud erkjende, at ihvorvel jeg ved denne voldsomme Forandring havde min Deel af Tab, saa jevnede dog nogenlunde det ene det andet, saa at jeg maatte skatte mig lykkelig fremfor saamange andre, der fast bleve ödelagte ved den.

Den 19. Februar blev min gode Kone om Morgenen Kl. 2 lykkelig forlöst med vores tredie Barn, en Datter, at kaldes Cathrine Elisabeth efter Frue Stemann.

I Löbet af denne Sommer havde vi mange kjære og interessante Besög af Venner og Frænder, deriblandt v. Bergen og hans Kone <sup>1)</sup>); da nu Handelen med Wiimh om Biörnkiær var ophævet, yttrede v. Bergen Lyst til at kjøbe den, og, uagtet han kun kunde udbetale meget lidet, saa bevægede dog den Tanke, derved at kunne begrunde noget varigt for v. B., mig til at sælge ham den, og blev Contracten udstædt i Sept: — dat:

<sup>1)</sup> Doris f. Bourgeau.

Iuly. Hvormange Ubhageligheder og Bryderier, denne Handel senere paadrog mig, vil siden sees.

Pengevæsenets idelige Forværrelse og Udsigt til en betydelig Gevinst bevægede mig til i November ved offentlig Auction i Sorøe at kjøbe et Stykke Skov, staaende paa min Gaards Grund i Suserup, for noget over 9000 Rbd., men da alle Priser pludselig faldt efter Fredsslutningen 1814 og jeg maatte laane Penge til at betale, hvad jeg i flere Aar ikke kunde sælge, saa opslugtes omsider hele Skovens Værdie af Renterne, og jeg kan nu sige aldeles at have tabt hele Kiøbesummen. Paa samme Tid lod jeg Kongskilde Mølles Skov udskifte fra Fællesskab med Fæsteren, der forvoldte mig mange Ubhageligheder, dels for at erholde en Fredskov og dels for at faae Raadighed til at borthugge og sælge den øvrige derværende Skov, som maatte skee inden visse Aars Forløb.

Den 18. April 1814 fødtes mig min første Søn, at kaldes Peder Alexander Harald. Gud velsigne hans Indgang og Udgang! — I Anledning af hans Daab havde jeg i Sept<sup>r</sup> et kjært Besøg af min elskede Moder fra Wallekilde. Jeg tilbød hende at forblive hos os, men hun vilde heller tilbage til sit Hiem, hvor hun nu havde været i 14 Aar, siden jeg reiste til Vestindien.

Saa kjær jeg havde Frederikskilde, gjorde jeg dog, for at gjøre en Tour til Vestindien til mine Affairs endelige Realisation, et Forsøg paa at sælge den med Tilliggende og havde endog en Auction, men fik intet antageligt Bud. I Sommerens Løb gav jeg atter Chr. Walløe Fuldmagt angaaende mit endnu i Vestindien udestaaende og havde jevnlige Besøg af mine Brødre og Svogre med flere.

Som en Følge af Freden fik jeg 1815 endeel i Vest-

indien efterladte Sager hiem, Böger, Vine o. s. v., der nu vare ligesom fundne.

Den 20. October födtes mig min anden Søn, at kaldes Conrad Sophus. Gud bevare fremdeles dette elskelige og flittige Barn, som til det Öjeblik, jeg skriver dette (1828), har forskaffet os saamegen Glæde.

I December fornyede jeg i Kiöbenhavn et Ungdoms Venskab fra Helsingöer med Consul Fairfax Fenwick, som vi siden uafbrudt have fortsadt. Ved ham blev jeg indført hos den engelske Minister Herr. A. Foster, som jeg havde kiendt paa min Reise i America og som med en Artighed, sielden at træffe i den Stand, modtog mig, og besøgte jeg ham i flere Aar, indtil han drog herfra til Turin.

Efterat jeg var underrettet om, at min gode Moder var angrebet af en Lamhed i Benene, forenet med Gigt og Krampe, tilkiendegav jeg hende, at jeg ikke kunde være rolig ved at vide hende syg blandt Fremmede, og at hun nu endelig maatte komme og blive hos mig for at ende sine Dage. Sidst i May Maaned 1816 afhentede jeg hende selv. Med beundringsværdig Taalmodighed bar hun sine ofte voldsomme Lidelser og blev os en kiær Forögelse i vores huslige Kreds.

Uagtet min Formues Tilstand endnu var saa god, at jeg i den Henseende ikke behövede mere (da jeg har frygtet Rigdom ligesaameget, som jeg har attraaet en tarvelig Uafhængighed), fornyede jeg i Aar min Translateur Bestilling, dels for at öve mig i de levende Sprog og dels for at vinde en passende Beskiæftigelse i de Mellemrum, der levnedes mig fra allehaande andre Sysler. Jeg tænkte dengang ikke paa, hvor nær det stod skreven i Skjæbnens Bog, at denne Virksomhed, der i Begyndelsen gik langsom, skulde blive et væsentligt Hiølpemiddel til at ernære mig og mine.

Blandt mine Sysler var og den kjære, selv at under-  
 vise mine Börn, efterat min gode Kone havde lært dem  
 at læse indeni. Jeg takker Gud saameget mere der-  
 for, som denne Omstændighed rimeligviis var den  
 nærmeste Anledning til, at der ved denne Tid opstod  
 og siden foregik en betydelig Forandring med mit  
 bedre Jeg i den vigtigste af alle Henseender, den re-  
 ligieuse. — Opdragen i en frivol Tidsalder, fortrolig  
 med og beundrende Rousseau og Voltaire, opstod,  
 da jeg skulde begynde Religions Underviisning med  
 mine Börn, det Spørgsmaal hos mig, om jeg kunde  
 forsvare at meddele dem saadanne Anskuelser? Jeg  
 raadførte mig herom med vores for tidlig tabte Præst,  
 sal. Langhoff, og han raadede mig at foredrage Bör-  
 nene Religionen i sin bibelske Reenhed, uden ratio-  
 nalistisk Tilsætning, som jeg ogsaa troligen fulgte.  
 Herved foregik umærkelig en Forandring i migselv, og  
 da der lykkeligviis paa den Tid rørte sig noget bedre,  
 og jeg hyppigen og gierne læste Grundtvigs Skrifter,  
 vi senere, da Gud hiemkaldte Langhoff, fik en ret-  
 troende Lærer i Herr. Olsen<sup>1)</sup>, og i mit Huus i Herr.  
 Linderup (hvorom siden), saa troer jeg med Guds Bi-  
 stand nu i denne Henseende at føle mig langt lykke-  
 ligere og roligere end tilforn og bedre istand til at  
 bære de Stöd, Skiæbnen senere tilføjede mig, i det  
 jeg takker Gud derfor og den, som han udsendte, og  
 beder ham bevare mine kjære Börn for den Vantro,  
 hvori jeg engang svævede.

I November fik jeg Besög af von Bergen og hans  
 Kone samt min ældste Broder Hans, alle fra Jylland.  
 De første forbleve til den 14. Ianuar 1817, min Bro-  
 der til den 21., da jeg havde en höist ubehagelig Scene  
 med ham, foranlediget ved hans Hærskesyge og for-

<sup>1)</sup> Christen Olsen, Præst i Lyngø og Broby Sogne fra 1822.

nærmende Adfærd mod min Kone og uskyldige Börn. Han forlod mit Huus uden Afsked, og uagtet jeg flere Gange har tilbudet ham Forglemmelse, har han dog stedse viist sig aldeles uforsonlig, hvorfor Gud forlade ham. Jeg har ikke seet ham siden og min gode Moder aldrig hørt fra ham.

Den 26. Marts fødte min Kone mig en Datter, at kaldes Amalia (efter Am: Callisen<sup>1</sup>), nu Beck).

I April (den 27.) hiemkaldte Gud min kjære Broder Niels, Præst i Næsborg ved Lögstör; kun kort nød han det gode Kald, han med saamegen Møje opnaaede; han efterlod Enke<sup>2</sup>) og en Søn.

Jeg kommer nu til en Begivenhed, som har havt en trykkende Indflydelse paa vores hele Liv og Levnet siden, og vil fremdeles have det.

Siden min Reise til Vestindien havde jeg staaet i Forbindelse med Grosserer Joh: Dav: Vogel i Kiöbenhavn, stundom meget betydelig, saaledes at han undertiden havde meget tilgode hos mig og til andre Tider jeg hos ham. Dette var nu Tilfældet, da han i October, deels for fra Vestindien indkomne Remisser, fra Salget af Biörnkiær og Mölleskovens Realisation, skyldte mig omtrent 25 000 Rbd. Sedler uden mindste Sikkerhed; mange vil vistnok bebreide mig en saadan Uforsigtighed, der vilde synes uforsvarlig, naar ikke den almindelige Mening havde hævet Vogel saa høit over alle andre Handlende, at man, naar mindste Tvivl opkastedes, hørte sige af de bedst underrettede, at han var saa god som Banken<sup>3</sup>). — Jo større nu

<sup>1</sup>, Marie Amalie Callisen. hvis Moder var en Halvsöster til Betty Nye-gaards Moder. var g. m. Rentekammerdeputeret Herman Beck. — <sup>2</sup>) Catharina Rebecca f. Brummer. Sønnen hed Christian Sophus August. — <sup>3</sup>) Hvad der saameget maatte bidrage til at nære denne Tryghed, var, at den deltes med mig af Mænd som Baron [Lucas Uytendal] Bretton, Khr. [Regerings-raad Hans Christopher] Lillenschield. Etatsraad [Sekretær i udenlandske Departement Peter Harboe] Friemann og mange flere. som selv vare til-

denne Tryghed var, des skrækkeligere rammede det Budskab mig, at han i October havde opgivet sit Boe; dog tröstede man mig fra Kiöbenhavn med, at det kun var en Standsning, og at han til Foraaret ventede at faae alt tilfredsstillende arrangeret. Imidlertid var jeg berövet en Rente Indtægt af over 1200 Rbd. om Aaret og nödsagedes efter Overlæg med min Kone at giöre betydelige Indskrænkninger; jeg nærede endnu det bedste Haab om Capitalen eller i det mindste den störste Deel af den, uden hvilket jeg maatte see Ödelæggelse imöde, da jeg var dybt indvikket i de Biörnkiærsker Anligger, havde mange Prioriteter her ubetalte, og Landejendomme paa den Tid stode i en meget lav Priis. I Tillid til Guds Beskiærmelse under den truende Fare gik jeg det kommende Aar imöde; og blev der end meget anderledes, end jeg havde tænkt, saa indsaae jeg dog fuldkommen, at jeg aldrig, selv under de heldigste Omstændigheder, ganske vilde kunne forvinde dette Stöd, angaaende hvilket en udmærket Mand<sup>1)</sup> deltagende skrev mig: »Der hörer Mod til at bære og Klogskab til at afværge, at sligt ikke vorder ödelæggende.«

1818. I Löbet af Vinteren plagede Vogel sine Creditorer om Samtykke til at overtage Boet igien. Jeg og flere, især National Banken, vare meget derimod. I Februar reiste jeg med Kone og 2 ældste Börn til Kjöbenhavn, hvor Vogels og hendes Taarer bevægede mig til at give efter og modtage hans Obligation, lydende paa 5 Betalings Terminer, hvoraf den förste i October d. A.; lignende bleve udstædte til alle hans

---

stæde, medens jeg var fraværende, og lede omsider dette store Tab med mig. — Erkjendtlighed for Vogels Redebonhed til uden mindste Sikkerhed at staae i store Forskud for mig biedrog ogsaa meget til, at jeg betroede ham saa store Summer. (F. A.)

<sup>1)</sup> Poul Chr. Stemann.

saakaldte gamle Venner, som han havde udseet til Offere for en sort Troeløshed. Om Sommeren hjemkom nemlig hans Vestindiefarere, og ligesom de kom indfandt sig Jöder og Grækere med Vexel Obligationer, der aldrig havde været anmeldte, fik fuld Betaling, og da October kom var saagodtsom alt medtaget, og Boet blev atter opgivet under Administration af Treschou og Hvidt<sup>1)</sup>. Om det endelige Udfald skal siden tales.

Jeg har forhen berørt mine indviklede Biörnkjærskes Anliggender, som det nu maatte være mig dobbelt vigtigt at berigtige, da de efter Vogels Fallit udgiorde mit sidste Haab, for at tilfredsstille Castenschiolds og Fengers Prioriteter i Kongskilde Mølle og Frederikskilde; v. Bergen havde solgt Biörnkjær, og den nye Ejer<sup>2)</sup> afhændet endeel af Bøndergodset uden at jeg var tilfredsstillet for min Prioritet. Dertil kom, at v. Bergen havde indladt sig i en ubesindig Transaction med Assessor Möller<sup>3)</sup> paa Agersøe, som i denne Tid var druknet, og hvis Enkes Laugværge, en Forvalter Rasmussen, en meget brav Mand, det var ligesaameget som mig om at giøre om at faae et Arrangement tilvejebragt. Ifølge Overenskomst med ham og forsynet med meget udstrakt Fuldmagt tiltraadte jeg den 10. Iuny en Reise til Aalborg, hvor jeg lykkelig, efterat have sidste Gang besøgt min gamle Farbroder i Hobroe, ankom den 13. til stor Glæde for alle vedkommende, der uden min Nærværelse intet kunde afgiøre. Eene stod jeg her, uden juridisk Consulent, midt iblandt mange stridende Interesser, og skal stedse med Hæder og Agtelse erindre en Procurator Iuhl<sup>4)</sup>, hvem Frue

<sup>1)</sup> Højesteretsadvokat Frederik Vilhelm Treschow og Grosserer Etatsraad Laurits Nicolai Hvidt. — <sup>2)</sup> Justitsraad Arent Hassel Rasmussen til Bundgaard. — <sup>3)</sup> Kancelliassessor, forhen Birkedommer i Ölands Birk Niels Wrigsted Möller († 1817), g. m. Hylleborg Olavia Blixencrone f. Kolling. <sup>4)</sup> Niels Juul, senere Hospitalsforstander i Aalborg.



Möllers Affairer vare anbetroede i Forvejen. Hans aabne, troehiertige Adfærd, forenet med megen Indsigt og Klogskab, biedrog væsentlig til en endelig, for mig heldig Afgiörelse, som fandt Sted efter mangfoldige Bryderier den 22., og kunde jeg ikke noksom takke den gode Gud, der sendte mig denne Lindring i min Kummer over Vogels Fallit og styrede alt saaledes, at jeg nu var kommen til Aalborg, thi Aaret efter blev alt saa forvikklet og Ejendommene faldt saa dybt, at jeg vist havde tabt mere end det Halve af min Fordring.

Paa denne Reise besögte jeg min afdöde Broder Niels' Enke og min Broder Gotlieb i Næsborg, forlod Aalborg til Söes den 23. Iuny om Aftenen og ankom efter en særdeles hurtig Reise til Kjöbenhavn næste Dags Aften og efter nogle Dages Ophold der til mit kjære Hjem den 27. efter en af de vigtigste og heldigste Reiser, jeg har foretaget i mit Liv.

Sommeren hengled behagelig under et lettet Sind med mange kjære Besög, især af min gode Fairfax Fenwick, som tilbragte nogle Dage hos os.

Den 26. Sept<sup>r</sup> blev min Betty lykkelig forlöst med det 7. Barn, en Datter, at kaldes Augusta (efter Augusta Stemann).

1819. I August d. A. gjennemgik jeg en meget svær og farlig Sygdom og var saa heldig at have min Broder Gotlieb her for at have Tilsyn med Hösten.

Mit jyske Arrangement ifjor sadte mig nu istand til ganske at udbetale Prioriteterne i Frederikskilde og det meste af dem i Kongskilde Mölle.

1820. Ifölge Geheimeraad Stemanns Indstilling blev jeg i Iuny Maaned udnævnt til Landvæsenscommissair i Soröe Amt og Tiendecommissair i Ringsted og Alsted Herreder, som var mig en behagelig Anledning

til udvidet Virksomhed. Omtrent paa samme Tid maatte jeg overlage en Bryggergaard i Kjöbenhavn<sup>1)</sup>, hvori jeg havde Prioritet; den var meget forfalden og har siden skaffet mig mangfoldige Bryderier og bekostelige Reiser, saa at jeg ofte har önsket at skille mig ved den. Egentligt Tab har den vel endnu ikke forvoldet mig.

I Löbet af denne Sommer havde min kjære Broder Gottlieb og Kone<sup>2)</sup> (en Söster af Etatsraad Engelstoft) indlogeret sig her i Egnen, som var meget behageligt for vores Omgang.

1821. Denne leed i Aar et föleligt Skaar derved, at Præsteenken Madame Sand, en meget dannet Kone med to elskværdige Dötre, som vi i 10 Aar havde levet i den venskabeligste Forbindelse med, ægtede Assessor Iuhl og flyttede herfra Egnen. Da Afstanden dog kun blev 2 Mile, havde vi haabet nogenlunde at fortsætte denne, men hun trak sig alt mere og mere tilbage og vi fölgelig ogsaa.

Hidtil havde jeg selv underviist mine kjære Börn, men da mine Söner nu voxede til, og jeg önskede, om det blev mig muligt, at anbringe dem til Studeringer, antog jeg i Efteraaret en Lærer til dem alle, Stud. I. T. Gad<sup>3)</sup> (nu Præst i Jylland), en vakker og duelig ung Mand, som ogsaa i selskabelig Henseende var mig behageligt.

Forresten hengled dette Aar uden noget mærkeligt.

1822. I May (d. 4.) bortkaldte den gode Gud vores elskelige Præst Langhoff i en tidlig Alder til stor Sorg for os alle. Hans Enke, en Cousine af min Betty, antog mig til Laugværge, som skaffede mig meget at

<sup>1)</sup> Brygger Lars Christensen Winthers Gaard, Matr. Nr. 120 B i Sværtegade, Hjørnet af Gammelmönt, forsikret for 19000 Rbd. Sölv. — <sup>2)</sup> Ingeborg Marie f. Engelstoft. — <sup>3)</sup> John Thomsen Gad, siden Præst i Kettinge, Stiftsprovst.

bestille. Jeg udførte dette Hverv med al Flid og Anstrængelse, som kun lidet blev paaskjønnet af Familien. Langhoffs Eftermand i Embedet blev Herr. C. Olsen fra Næsbye, en meget aandrig og retroende Mand men med et svageligt Helbred, til megen Sorg for Meenigheden.

Uagtet jeg havde ventet og ønsket at beholde Herr. Gad længere, kaldte dog hans Embeds Studier ham allerede atter fra os i November, hvornæst jeg besluttede for det første i Vinter selv at undervise mine Börn, som stadigen blev fortsadt indtil jeg i Foraaret 1823 modtog i mit Huus Herr. Stud. I. P. Linderup<sup>1)</sup>, som vi alle fik meget kjær og stedse vil bevare i venlig Erindring.

Efter 4½ Aars Mellemrum blev min Kone lykkelig forløst den 29. April 1823 med en Søn, at kaldes Georg Theodor. Gud velsigne hans Indgang og Udgang! og give os Evne og Indsigt til at opdrage de mange Börn.

I dette Aar tiltog mine Translations Forretninger betydeligt og kostede mig undertiden meget anstrængende og vedholdende Arbeide, som senere saare angreb mine Öjne og Nerver; dog arbeidede jeg ufortröden og glædedes og opmuntredes ved de mange hæderlige Vidnesbyrd, jeg modtog om Nøjagtighed og Flid, uden hvilket man vel neppe vilde sögt mig saa langt fra Kjöbenhavn og Helsingöer. Did foretog jeg min første Forretnings Reise i Februar 1824, som senere jevnlig blev gientaget til ligesaamegen Nytte som Behagelighed, i det jeg gienkaldte saamange kjære Ungdoms Erindringer og blev saa venlig modtaget af den Fenwickske Familie. Ved denne Leilighed gjorde jeg Bekjendtskab med Hr. Moritz Löbel<sup>2)</sup>, da første Commis og Secre-

<sup>1)</sup> Han hed dog Hans Peter Linderup. - <sup>2)</sup> Poul Edvard Moritz Löbel, senere brasiliansk og hannoveransk Vicekonsul i Helsingör og russisk Konsularagent. Han var g. m. Frances Barkley f. Mullens.

tair hos Consulen, og fandt senere i ham en hengiven Ven.

I Marts hjemkaldte Gud min Kones gode Tante, Kammerherreinde Linstow, som var den af hendes Nærpaarørende, der var mig mest hengiven og viste mig ved enhver Leilighed den inderligste Deltagelse i Vel og Vee. Jeg fulgte hende til Jordan og gjorde i Anledning af hendes Skifte et höist interessant Bekjendskab med Conferentsraad Adam Müller<sup>1)</sup>, en af Commissairerne. Den liden Arv, der var at vente, fik vi for det förste ingen Nytte af, da næsten hele Indtægten var bestemt til Jomfru Knudsen, saalänge hun lever, som kan blive mange Aar. Skee i dette som alt Guds velbehagelige Villie! Mere ondt end for mig-selv gjorde det mig for min Svoger Alexander, som ved denne Leilighed mistede en troefast Stötte.

I Iuny blev jeg udnævnt til tillige at være Medlem af Tiende Commissionen for Slagelse, Öster- og Vester-Flakkebjerg Herreder, altsaa nu for hele Soröe Amt.

1825. Ogsaa i dette Aar tiltog mine Translations Forretninger betydeligt, ligesom jeg ikke mindre end 3 Gange gjorde Forretnings Reiser til Helsingöer; ved denne Leilighed blev jeg foreslaaet at tage en Sön af Consul Fenwick i Huset til Opdragelse og Underviisning, og fulgte han hjem med mig i Iuny. Med maa-delige Anlæg forenedes hos lille Fairfax en temmelig forsömt Opdragelse, saa at vi fandt det yderst vanskeligt at biebringe ham Kundskaber, hvortil han aldrig yttrede Lyst. Planen var dengang, at han skulde i Soröe Skole efter fornöden Forberedelse.

Den 24. April blev min Kone lykkelig forlöst med en Datter, det niende Barn, at kaldes Elisa Sophie.

Den 1. Septemb. indtraadte mine Söner Harald og

<sup>1)</sup> Höjesteretsassessor Adam Gotlob Müller.

Conrad i Soröe Academies Skole som Skolesögende og bleve anbragte i den gode Christian Povelsens<sup>1)</sup> Huus, hvor de havde alt meget godt. Give Gud, at de ved Flid og god Opførsel maace gavne demselv og giengielde den Anstrængelse, det vil koste mig at holde dem til Studeringer. Nogle Dage derefter havde vi et kjært Besög af Fairfax's Forældre, som bleve her et Par Dage.

Som en Fölge af mine Sönners Anbringelse i Soröe forlod den gode, retskafne Linderup vores Huus i dette Efteraar for at fuldende sine Embeds Studia. Gud lade det stedse gaae ham vel! Han vil altid med Ven-skab erindres af mig og alle mine.

Efter nogle Aars Misforstaaelse mellem mig og min Fætter, Etatsraad Bilsted (nu Kammeradvocat) fornyede vi atter efter en forudgaaende Forklaring vores Omgang i December, som var mig meget kjært.

1826. Atter i Aar gjorde jeg jevnlige Forretnings Reiser til Helsingöer, ligesom det gik godt med Translationer og andre Beskiaeftigelser. Jeg er aldrig gladere, end naar jeg har fuldtop at bestille og derved kan erhverve noget til Hjelp til min talrige Families Underholdning.

Ved Soröe Academie Bygnings Fuldendelse nödsagedes jeg og flere, som havde Börn i Byen, at lade dem gaae over som Elever, hvilket er meget bekosteligt, og kun Gud veed, hvorvidt det skal blive mig muligt at holde ud, indtil mine Söner have fuldendt deres Studeringer. Alle mine Bestræbelser for at faae een af dem som Gratist have været forgiæves.

1827. I Ianuar blev Geheimeraad Stemann kaldet fra Soröe til en større Virkekreds som Statsminister og Cancellie Præsident. Hvad vi i selskabelig og andre

<sup>1)</sup> Köbmand i Sorö.

Henseender tabe ved denne elskelige Families Bortgang fra Sorøe efter 18 Aars jevnlig Omgang vil aldrig kunne erstattes os.

I April bleve begge vore ældste Døttre Meta og Cora confirmerede af Hr. Olsen. Gud lade dem i deres hele Liv høste Frugter af den gode Sæd, her er nedlagt.

Den 21. May fandt Sorøe Academies høitidelige Indvielse Sted ved vores gode Konges Nærværelse, den herligste Fest, hvori jeg har deltaget. I den Anledning vare vores Venner og Frænder Ibsens her og vi hos dem i Sorøe, og aldrig skal jeg glemme deres særdeles venlige Adfærd og de mange glade Timer, vi nøde i hinandens Selskab. Prinds Christian var nogle Öjeblikke paa Frederikskilde uden at jeg fik ham at see.

Glæde og Sorg vandre tilhobe! Dette maatte vi sande, da den gode Gud den 12. Octob. tog min elskede Moder bort fra os efter 11 Aars Ophold i mit Huus under jevnlig Smertes. Stort var vores Tab i mange Henseender, og aldrig ville vi glemme hendes inderlige Kjærlighed.

Efterat Vogels Boe nu i henved 9 Aar havde staaet under Behandling af Commissarier, fratraadte disse, og Baron L. de Bretton<sup>1)</sup> og jeg overtog i Efteraaret den övrige Realisation, som skaffede os begge meget at bestille og kun lidet Udbytte for os og vore Med-Creditorer, da Fordringerne vare forældede og forringede.

1828. I Foraaret var min kjære Kone mød mig i Kjöbenhavn og om Sommeren Cora med mig i Helsingöer, hvor vi begge nøde den venligste Modtagelse af Fenwicks og Löbels. I Hösten besøgte vi Justitsraad Smiths paa Bekkeskov, og jeg fornyede saaledes

<sup>1)</sup> Lucas Peter Baron de Bretton, da Avskultant i Rentekammeret, senere Stiftamtmand i Viborg.

efter et Mellemrum af 20 Aar et af mine vestindiske Bekjendtskaber, som siden, især giennem vore Börn, er fortsadt.

I Efteraaret deltog jeg i en meget betydelig Taxations Forretning over de Neergaardske Godser<sup>1)</sup> i Føiening med Justitsraad Richter<sup>2)</sup>.

1829. I November tog min kjære Datter Cora til Soröe for indtil videre som Lærerinde at forblive hos Kammerherre Stemanns<sup>3)</sup> efter deres Önske. Det er godt for unge Piger at komme ud af Hjemmefolderne, især i et saa godt Huus og med den Anledning til et behageligt Ophold, som Soröe nu tilbyder.

1830. I Februar modtog vi i vort Huus efter Callisens<sup>4)</sup> Anmodning og Anbefaling en Bogholder Weidemann<sup>5)</sup>, som vi snart fik meget kjær. Hensigten med hans Ophold her var at helbredes for Hang til Drik. I de 2 Maaneder glædede vi og hans Familie os til, at dette skulde lykkes, men pludselig faldt han tilbage og det i saa høj Grad, at vi i May maatte forlange ham afhentet herfra, som ogsaa skeete.

Efter længe at have önsket og mange Gange for-gjæves forsögt det, lykkedes det mig nu (i May) at sælge min Bryggergaard i Kjöbenhavn, som især i de senere Aar har været mig til megen Pläge, især med Haandværksfolk ved de idelige Reparationer, som stedse maatte tiltage ved en gammel Bindingsværks Bygning. I Betragtning heraf var jeg glad ved at blive af med den, endog med noget Tab.

Kort derefter (i Iuny) foretog jeg, min gode Kone,

---

1) Talen er om de vidtstrakte Godser, der tilhørte Etatsraad Peter Johansen Neergaard til Gunderslevholm. — 2) Kgl. Godsinspektör Ejnar Richter. — 3) Coras Moders Fætter Christian Ludvig Stemann, der havde efterfulgt sin Fader som Amtmand over Sorö Amt. — 4) Justitsraad Heinrich Callisen, forhen til Sörup — 5) Marcus Christian Weidemann: † i Grenaa 1833.

Betty og Augusta en meget behagelig Reise til Fairy-hill<sup>1)</sup> og Helsingöer, hvor vi venligen modtoges hos Löbels og tilbragte et Par meget behagelige Dage.

I August havde vi et temmeligt langt Besög af min Ven Fairfax Fenwick.

I November modtog vi i vort Huus efter Herr. Justitsraad Richters Anbefaling en Pastor Betz<sup>2)</sup>, hvis uheldige Skjæbne opvakte Deltagelse. Han skulde undervise vore Börn, men da dette gik meget uordentligt og hans Sjælsevner syntes at være slövede i stor Modgang og Lieutenant Kastrup<sup>3)</sup> syntes at have Lyst til at modtage ham i sit Huus, blev han der anbragt i Januar.

1831. I Februar blev jeg af Frue Knox<sup>4)</sup> i Helsingöer anmodet om at möde hende i Khavn for i Forening med Consul Rainals<sup>5)</sup> at give en Betænkning i Anledning af mellem hende og Familien opstaaede Stridigheder. Jeg indsaae snart, at Sagen ikke kunde afgjöres i Khavn og tog med hende til Helsingöer, hvor det med megen Anstrængelse lykkedes mig at bringe en Forening tilveje, der forebyggede de sørgeeligste Fölger af Familie Uenigheder. Erindringen om dette Hverv og den inderlige Taknemmelighed, hvormed det blev anseet, vil længe blive mig i kjært Minde.

D. 10. April bleve mine kjære Sönnere Harald og Conrad confirmerede i Soröe Kirke, hvor vi alle med dem den 17. communicerede.

I May foretog vi en yndig Tour til det skjönne Bekkeskov og Sparresholm.

---

<sup>1)</sup> I Tiköb Sogn, tilhörende Konsul Charles Fenwick. — <sup>2)</sup> Johan Michael Christian Betz, Præst i Grevinge, afskediget 1825. — <sup>3)</sup> Fhv. Löjtnant, Landmaaler, senere Landinspektör Justitsraad Johan Jacob Kastrup boede i Lundehuset og havde meget flittig Omgang med Familien paa Frederikskilde. — <sup>4)</sup> Elisabeth Frances f. Mullens, Enke eft. Köbmand George Knox. — <sup>5)</sup> Grosserer John Rainals. nordamerikansk Konsul.



Sidst i Iuly udbrød en epidemisk Sygdom her i Sjælland, som angreb og bortrev mange Mennesker. Den varede omtr. 3 Maaneder, og i et Pastorat, Alsted og Fjenneslev, med en Befolkning af 1200 Sjæle, døde i den Tid 110, som er et større Antal, end den asiatiske Cholera nogensteds paa lige lang Tid har medtaget. Ogsaa jeg blev heftig og langvarig angreben, og af hele Familien og Gaardens Folk slap kun en eneste fric. Ingen døde her paa Gaarden, men derimod Möller C. Eliesen<sup>1)</sup>. Min kjære yngste Broder Christian Gottlieb, Kirkesanger i Hundie ved Roeskilde, faldt som Offer den 9. Sept<sup>r</sup>. — Det var en ynkelig Höst. Den gode Gud havde givet nok paa Marken, men næsten alle Höstfolk vare syge og afkræftede. Til Lykke var Vejret stadigt godt, saa at dog alt blev vel om endog langsomt bjerget.

1832. I October foretog jeg, Moder, Meta og Cora en saare behagelig Tour til vore kjære Venner Löbels i Helsingöer, hvor vi modtoges med sædvanlig Hjertelighed og tilbragte 4 herlige Dage, ogsaa paa det yndige Odinshøj og Fairyhill<sup>2)</sup>.

1833. I April, d. 29., døde vores værdige, höist begavede Sjælesörger Pastor Olsen i Ljunge.

I Iuli absolverede begge mine kjære Sønner Harald og Conrad Examen artium med Laud: I den Anledning foretog jeg med dem, Moder og Amalia en Tour i det nordlige Sjælland, som endte i det kjære Helsingöer, hvor de logerede hos Knox', vi andre hos Löbels, og tilbragte 4 behagelige Dage.

I Nov<sup>r</sup> tog Meta som Lærerinde til Helsinge hos Pastor Matthiesens<sup>3)</sup>.

<sup>1)</sup> Claus Eliassen var Fæster af Kongskilde Mølle. — <sup>2)</sup> Charles Fenwick var död i Marts s. A., men Enken blev boende paa Gaarden med sin store Börneflokk. — <sup>3)</sup> Pastor Marcus Mathiesen var en fjærn Slægning, idet hans Farmoder Gertrud Elisabeth Nyegaard var Söster til P. N. Nyegaards Farfader.

I Pintsen 1834 havde vi den Glæde at modtage Besög af vore kjære Venner Löbels fra Helsingöer. Vi tourede brav, da Vejret begunstigede, havde Selskab her og nöde i 5 Dage disse herlige Menneskers Selskab. Vi indgik ved Afskeden en Pagt, at vi skulde besøge dem hver October og de os hver Pintse, men min Ven holdt den ikke. Cora tog herfra med dem til Helsingöer, hvor hun forblev en Maaned og kom hjem med mig fra Khavn i Iuny tilligemed Hedevig Hansen <sup>1)</sup>).

I Anledning af Valg til den forestaaende Stænderforsamling deltog jeg i Valgforhandlingerne i Soröe og Slagelse. Jeg havde mange Stemmer men takker Gud for, at jeg ikke blev valgt.

Oprettelsen af et landoconomisk Selskab for Soröe Amt gav mig endeel at bestille. Jeg var blandt de til Oprettelsen indbudne og blev siden valgt til Medlem af Districts-Commissionen.

I October foretog Moder og jeg, Cora og Augusta atter en herlig Tour til det kjære Helsingöer, hvor vi forbleve i 5 Dage og nöde det behageligste Ophold.

Strax efter min Hjemkomst bortfæstede jeg Kongskilde Mölle til Jappe <sup>2)</sup>, en meget brav Mand.

I December ledsagede min kjære Kone, som i flere Aar ikke havde været i Khavn, mig did tilligemed unge Betty. Under dette Ophold blev jeg enig med Oberstl: Urtekræmmer Schjödte <sup>3)</sup> om, at mine studerende Sønner, naar de, om Gud vil, næste Foraar forlade Soröe, erholde alle Fornödenheder i dette gode og solide Huus, hvormed jeg var meget vel tilfreds og vedblev at være det.

<sup>1)</sup> Hedevig Marie Hansen var Datter af Fuldmægtig i Hof- og Stadsretten Kancelliraad Hans Peter Hansen, hvis Moder var Söster til P. N. Nyegaards Farfader. — <sup>2)</sup> Lars Peter Jappe, som havde ægtet ovennævnte Claus Eliasens Enke Karen Larsdatter. — <sup>3)</sup> Laurids Schjödte, g. m. Diderikke Louise f. Bech.

1835. Den 12. Januar höjtideligholdt vi vores Sölvbryllup. Herren være takket for de 25 Aar, som svandt, og give, at vi med Hengivenhed i hans Villie maae gaae de imöde, vi end have tilbage at leve sammen!

D. 21. Februar bivaanede jeg i Soröe mine Sönners Proclamation som Cand. phil., begge med Laud: Herren være lovet, som saa hæderlig lod dem ende deres Studeringer i Soröe og give dem fremdeles Held til, hvad der er tilbage!

D. 17. April ledsagede jeg dem til Kjöbenhavn og forestillede dem for derværende Slægt og Venner. Herren velsigne deres Indgang og Udgang! De havde begge lovet mig, naar Gud bevarede Liv og Helbred, i 3 Aar at tilendebringe deres Embeds Examina, naar de holdtes frie for Informationer. Jeg fandt mig heller i denne store Bekostning end det Vaklende og gik den i Tillid til Guds Bistand og med mange Savn for os Andre imöde. Han hjalp, som Fölgen vil vise, og Löftet blev holdt paa Conrads Uheld nær, som dog i  $\frac{1}{2}$  Aar forvandt.

Den 26. April bleve mine kjære Döttre Amalia og Augusta confirmerede i Ljunge Kirke, i hvilken Anledning vi havde et talrigt Selskab her.

Allerede i Foraaret havde Herr. Carl de Neergaard anbefalet mig at modtage til Oplærelse i Landvæsen og andre Kundskaber et forquaklet ungt Menneske Otto D. Kaas<sup>1)</sup>). Han indrömmede vel, at det var en vanskelig Opgave, men da Betalingen, der af den Danneskjoldske Familie bödes (300<sup>r</sup> aarlig), var antagelig, meente han, det kunde være en betydelig Hjælp for mig, medens mine Sønner kostede mig saameget i Kjöbenhavn, og denne Betragtning alene bevægede mig til at entre. Imidlertid viste Udfaldet, at denne

<sup>1)</sup> Otto Ditlev Kaas, Søn af afd. Kaptajn Frederik Kaas.

Hjelp var dyrekjøbt. Efterat jeg personlig paa Gissel-feldt havde truffet den fornødne Aftale med Grevinden og Kaas' Værge Grev Christian<sup>1)</sup>), ankom Kaas hertil fra Iylland den 5. Iuny. Han var raac og meget forsømt, ikke frie for Hengivenhed til Laster og Udsvævelser og dertil kun lidet sandhedskjærlig. Gud veed, hvad jeg døjede med ham i noget over 2 Aar! Til enkelte Tider havde jeg vel et svagt Haab om at virke noget Varigt paa ham, men stedse nedrev han det igjen og skaffede mig mange sure Timer. Som Følgen vil vise paaskjønnede Familien kun lidet den Flid, jeg gjorde mig. Menneskene dømme jo næsten altid efter Udfaldet, og dog syntes man at lægge mig tillast, at O. K. ikke vilde lade sig forbedre. Dette var Grundtrækket i hans Character, og hvem kan omstøbe en saadan i hans Alder, nogle og 20 Aar?

1836. I Foraaret modtog jeg kongl. aabent Brev som virkelig Kammerraad.

Jeg kommer nu til en Begivenhed, der virkelig gjør Epoke i et saa temmelig eensformigt Liv som vores. Alt i flere Aar havde jeg ført venlig Brevvexling med min kjære Fætter Professor og Dr. Iacob Nieuwenhuis i Leiden, en Søn af min sal. Faders som Kjøbmand i Aalkmaar afdøde Broder Iacob. Han havde mere end een Gang lovet at besøge mig, men uden at holde det. Jeg følte en besynderlig Trang til et personligt Møde og gik længe svanger med den Tanke at gjøre den kjære Fætter til Skamme ved at reise til ham. Han havde vistnok bedre Raad at reise til mig, og det var immer Spørgsmaalet om den betydelige Bekostning, der ligesom lagde en uovervindelig Hindring

---

<sup>1)</sup> Grevinden var den unge Kaas' Fæster Johanne Henriette Valentine. Enke efter Christian Conrad Sophus Greve Danneskiold-Samsøe. Værgen var deres Søn Greve Frederik Christian.

ivejen. Da jeg engang talte herom med en höistaget, aldrende Dame af Familien<sup>1)</sup> og derhos sagde, at denne Tanke stedse forfulgte mig som et Vink fra oven, udbrød hun: »Naar saa er, maa og skal De reise, naar De paa nogen Maade kan, og ansee det som en höiere Styrelse og et Familieanliggende, mere end som en Recreation!« — Fra dette Öjeblik var jeg besluttet at bortrydde alle de mange Hindringer, der laae ivejen, og meddelte strax min kjære Fætter en Melding af min og Coras Ankomst, om Gud vilde, i May. Den blev glædelig modtaget, og den 5<sup>te</sup> forlode vi Hjemmet med de glædeste Forventninger, som ikke bleve skuffede. Da jeg maatte være i Kjöbenhavn i Iuny, var Tiden meget begrændset men slog dog ved brav at anvende den ret godt til. Et heldigt Foraar satte mig istand til, at faae Jorden tilsaaet inden min Afreise, som jeg saameget önskede. Da alle vore Begivenheder ere nöjagtig optegnede i Breve til min Kone (med Supplement), som findes herved lagte, saa forbigaaes de her<sup>2)</sup>. Kun vil jeg takke Gud for at alt gik saa vel, for al den Glæde, han lod os opleve, og for vores lykkelige Hjemkomst den 8. Iuny.

-----

*Brevene, der følger her, skyldes alle et Samarbejde mellem Fader og Datter, idet denne udfylder alle de Steder, hin har ladet staa ubeskrevne.*

## 1.

Hamborg d. 7. May 1836, Löverdag Aften. Kjære, gode Kone. Skjönt træt og temmelig fatigueret efter

<sup>1)</sup> Tante Stemann. — <sup>2)</sup> Ved den rörende Afsked med min gode Fætter yttrede han det Önske, at Familiebaandet maatte blive knyttet fastere ved Forbindelse mellem nogle af vore kjære Börn, og at vi til det Öjemed maatte bringe dem sammen. Fölgen vil vise, hvorledes dette gik i Opfyldelse. (F. A.)

36 Miles Reise i ligesaamange Timer, siden vi forlode det kjære Hjem, troer jeg dog ikke bedre at kunne benytte nogle Öjeblikke, inden vi begive os til Hvile i denne store Stad, end med at begynde paa et Brev til dig, som afgaaer herfra paa Mandag. Idet jeg meddeler mine Kjære en Beretning om den tilbagelagte Deel af Rejsen, forbigaaer jeg, hvad Peder og Georg<sup>1)</sup> vil have været istand til at fortælle (indbegrebet hvorledes vi uden Lieut. Guldbergs<sup>2)</sup> og min egen hurtige Fatning ved feile Underretninger i Wordingborg vare paa Nippet at forspilde den hele combinede Rejse), og vil altsaa tage fat, hvor vi betraadte Dampskibet og strax efter viftede Levvel til Georg, som nok ikke saae det, da Baaden strax fjernede sig saa stærkt. Han vil vel selv have fortalt, hvor lykkelig og næsten forstummet af de nye Gjenstande han var. Det gjorde mig meget ondt, at det var aldeles umuligt at skaffe ham Maskineriet at see, da Tiden var et Nu. Forresten troer jeg at have holdt alt, hvad jeg lovede ham, og han vil vist længe have godt af den Tour. Jeg haaber, at Peder bragte ham velbeholden hjem. — Altsaa: Vi steg ombord paa det dejlige, store Frederik den 6. og Cora var den eneste Dame ombord, blev altsaa anvist hele Dame Cahytten. Da jeg i Herrernes skulde oplede mig en Koje, fik Tjeneren det sublime Indfald at foreslaae mig som Fader til Damen at sove i Cahyt med hende, som jeg tog imod med begge Hænder. Vi souperede da der og gik kort efter til Hvile. Cora sov meget godt. Ingen af os fölte det mindste til Söesyge paa Overfarten. Kl. 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> vaagnedes vi efter Begjæring for i det yndigste Vejr at betragte

<sup>1)</sup> Kusken og den yngste Sön. — <sup>2)</sup> Löjtnant Hans Jörger Christian Höegh-Guldberg var Postmester i Vordingborg. Han var g. m. en Datter af den oftere nævnte «Fætter» Etatsraad H. Bilsted og regnedes altsaa til Slægten.

Indsejlingen i den skjønne Kieler Fjord, noget af det dejligste, man kan tænke sig. Kl. 5<sup>1</sup>/<sub>2</sub> vare vi iland i Kiel og havde allerede begyndt at holde Raad, om vi gjorde rettest i strax at begive os med Person Posten hertil, som vi saameget snarere besluttede, som det, vi ønskede at see ved Kiel, nemlig Düstern Broek, endnu ikke var i sin Sommerdragt, og det er mig nu i flere Henseender kjært, at vi gjorde denne liden Afvigelse fra vores oprindelige Plan. Kl. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> afgik vi fra Kiel, efterat jeg og Cora havde benyttet Tiden først med at synge de 2 engelske Morgenpsalmer til et i Posthuusgjæsteværelset opslaaet Piano og dernæst med at spadsere til Canalen, høre den første Nattergal m. m. — Da Cora forlod Dampskibet, troede hun at maatte sige Farvel til al Danskatalen, men, besynderlig nok, alle 11 Personer paa Diligencen vare Danske og Norske, og hun atter den eneste Dame. Vi havde en ret god Conversation, dejligt Vejr, skjønne Egne imellem Hede og Lyng, spiste Frokost i Neumünster, Middag i Bramsted, par force 4 Retter Mad, som ikkun kostede en Bagatel af 1 Specie!! (uforskammet, som alting er her). Til Hamburg ankom vi gjennem Altona Kl. 6<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, logere i Hotel de France, ret godt, forfriskede os lidt med Vadsk og Omklædning, hvorpaa jeg gik til Senator Schröder med min anbefaling men var saa uheldig at erfare, han var taget til sit Landsted, hvor han forbliver til Mandag Morgen. Dette var mig meget ubehageligt i flere Henseender. Imorgen gaae vi i Kirke, om Eftermiddagen i Rainvilles Hauge og maaskee paa Comedie. Cora har meget travlt med at opspørge forrige Miss Jacobsen fra Helsingöer og Haab om at det vil lykkes, som jeg meget ønsker. Jeg erfarede i Aften, at det Amsterdamer Dampskib kun er 2 Dage undervejs, saa at vi, om Gud vil, kan

vente at være paa Zuydersöen Onsdag Aften. Vi ere, Han være lovet, begge vel og begive os nu snart til Roe. God Nat, allesammen!

[Cora fortsætter:] Söndag. God Morgen allesammen siger jeg nu, siddende i et Vindue i Hotel de France med Georgs Skrivertöi foran mig, skimtede den deilige klare Luft, havende endt Theeskjænken, om lidt gaaende i Iacobi Kirke med Fader, og nu endelig, for at ende de stive Participier, jeg uheldigvis har faaet fat paa, bedende dem at see igjennem Fingre med Skriften her, da jeg ei tör anstrænge mine Öine, der allerede ere lidt træt af den stærke Motion, de have været udsatte for i disse Dage. Jeg bliver ganske forskrækket ved at see, at saa mange Linier ere smurte af uden at noget er fortalt, og vil derfor dreie Halsen om paa det foregaaende Æmne og puste Liv i et nyt. Ombord paa F. 6. havde jeg det saa godt, som det vel var mueligt, havde alle tænkelige Bequemmeligheder i den elegante Dame Kahyt — sov, tvertimod Forventning (hvilken var at blive sösyg midt om Natten og — etc.), saa haardt som en Steen indtil Kl. 4 $\frac{1}{2}$ , da Tjeneren vækkede os; i en Fart löb jeg op paa Dækket, hvor en skjön Udsigt over Indlöbet til Kielerfjord, oplyst af den opgaaende Soel, der tydelig viste, hvorledes den hvide Taage drog hen over den speilklare Söe, modtog mig og gav mig en deilig Morgenhilsen; dette Syn er endnu det skjönreste, jeg har nydt; næsten gjorde det mig ondt at forlade F. 6., saa godt havde jeg havt det. Kl. imellem 1 og 2, da vi spiste til Middag i Bramstedt (under Spiisning af en Prindsessebudding med Citroncraim til) saae jeg paa mit Uhr og lod Tankerne vandre til min Have og min Bænk, hvor jeg tænkte mig at finde nogle af Selskabet; kuns önskede jeg at vide, hvem af dem



alle, der sad paa min Bænk. Det var ret underligt for mig at være ene Dame blandt saamange Herrer; der var blandt dem 2 unge Normænd, som interesserede mig; den ene var meget godmodig og naturlig. Jeg sad ved Siden af ham, taledede endel med ham og nød meest Opmærksomhed af ham. Han var blond, høi og smekker, jeg troer, han hedder Berg. — Nu skar jeg Frokost til Fader og gjorde den Opdagelse, at Möllerens Suer<sup>1)</sup> ikke existere mere, kuns Skelettet af dem er tilbage som en venlig Erindring om det tabte Gode! nok er det, at de have smagt Fader fortræffeligt.

[Faderen fortsætter:] Søndag Middag. Vi have tilbragt den skjønneste og mest nydelsesrige Formiddag, man kan tænke sig, og bör meddele eder deraf, hvad vi kan. Beretningen derom: Paa samme Tid som vist flere fra Frederikskilde hørte vores gode Fenger<sup>2)</sup>, hørte vi i S<sup>t</sup> Jacobi Kirke Doctor Schmalz, en ret god og vist rettroende Prædikant. Derfra gik vi, gelejdede af en Cicerone, til Lungfernstieg, gjorde en deilig Roetour paa Alsteren, som alt er magelöst skjönt. Derpaa auf den Wall, en yndig Promenade, og til Ellb Pavillonon, hvorfra man seer Skibe i 100viis og Hannover ligeoverfor. Saa til Altona til Onkel Wasserfall<sup>3)</sup>, som blev meget glad ved at see (nej, desværre, det kan han ikke) os. Den arme Mand har i 4 Uger været aldeles blind. Gigten har kastet sig paa Öjnene. Han har Haab om at faa Synet igjen og hilser meget. Vi skal nu til at spise, næsten forstumlede af det meget, vi denne Formiddag have oplevet. I Eftermiddag tage vi en Drosche til Rainville Hauge og derfra til den

<sup>1)</sup> Antagelig Suder. — <sup>2)</sup> Johannes Ferdinand Fenger, Præst i Lyngø 1833—54. — <sup>3)</sup> Antagelig Johan Heinrich Wasserfall, der var Morbror til Brevskriverens Kone.

store Comedie. Der gives i Aften der Glöchner von notre Dame de Paris med Chor. Imorgen faaer jeg meget at bestille, og vi agte at gaae ombord paa Dampskibet om Aftenen for ikke at risikere at komme for sildigt den lange Vej om Morgen. Det er sædvanligen kun 36 Timer undervejs, saa at vi, om Gud vil, kan være i eller ved Amsterdam Onsdag Eftermiddag. Gud være med eder alle, som kjærligst hilses af eders hengivne Ven og Fader Nyegaard.

Det yndigste Vejr har hidtil begunstiget os. Naturen er her saa fremmelig fremfor hos os. Hils alle gode Venner og lad Fenger læse dette!

[Cora fortsætter:] Mandag Morgen Kl. 7<sup>1/2</sup>. God Morgen, kjære Venner, her see I mig igjen lidt; Fader har kun levnet mig lidt Plads, saa jeg skal snart være færdig. Alle vore Begivenheder igaar har Fader jo fortalt og jeg kan kuns tilføie, at jeg næsten var ör i Hovedet iaftes ved at lade Tanken glide over, hvad jeg havde seet og hört den hele Dag. Jeg moerede mig godt paa Comedien, skjönt mine Öine næsten ei kunde mere, da jeg kom derhen, men tillykke havde jeg beholdt min lille lette pene Hat paa, som prægtig tog af for den ellers fatale Lampe, saa at jeg havde som en Parasol for mig hele Tiden. Jeg gav mig i Snak med en Dame, der sad ved Siden af mig, og vi bleve meget godt bekendte, som man kan blive det i et Skuespilhuus; hun hedder Frue Winther. Naar jeg bare ikke skal tale saa at mange höre det, saa generer det mig ikke synderlig at tale tydsk, men saa er jeg en Hare. — Istedet for at tage til Rinville Have igaar Eftermd. blev det os raadet at tage til Herbste-hude<sup>1)</sup> og Tivoli. Vi toge en elegant Drosche, havde vores Tjener med os og kjörte næsten rundt om hele

<sup>1)</sup> Maaske Harvestehude.

Hamburg, saae de deiligste Villaer, Haver og Anlæg. stode af ved Herbstehude og drak Caffé i en Lystskov der, saae en Mængde Mennesker, der forsamlede, og moerede os prægtigt ved vores incognito; det er saa underligt ikke at kjende eller være kjendt af nogen.

Igaar Eftermd., da vi kjörte omkring, mödte vi een af vore norske Reisefæller; det var moersomt at see et bekjendt Ansigt engang. — Den omtalte Hr. Petersen<sup>1)</sup> inviterede os igaar (Söndag) Formd. til en Tour paa Alster, som vi modtog; det var deiligt at roe omkring derude og see sig omgivet af hele Iungfernstieg. Herren var allerede temmelig munter; han vilde absolut, at vi skulde spise hos ham til Middag, drikke Kaffe med ham, gaae paa Comedie med ham paa förste Plads, ja, han var alt for venlig, og næsten vidste jeg ikke, hvad jeg skulde gjöre eller sige til alle hans Galanterier; jeg forholdt mig ganske roelig og lod som om jeg ei hörte ret meget af det. Imidlertid mærkede Fader nok, at det var gall fat med ham og entrede paa ingen af hans Forslag; vi saae ham siden ikke den hele Dag. — Igaar Middags havde vi her ikke mindre end 5 Retter: Krebsesuppe, Spinat med Tunge, Fisk (Tunge), Poulardsteeg, Kage, Appelsiner, röd Viin. — Igaar paa vor Vandring saae vi et Menagerie af vilde Dyr, Björne, Tigere, Leopardter, Aber, Hyæner, Slinger, Papegöier m. m.; jeg smagte nogle Dadler paa Vandringen og gjemte nogle hjem. — Vi har et rart roeligt Værelse til Gaden, god Opvartning, alting meget godt. — Kl. 4½ igaar tænkte jeg paa dem allesammen ved Kaffe; jeg drak deres Skaal og tömte mit Glas til Bunden. E. K.<sup>2)</sup> var vist hos dem; hils hende. — Bare Moder maa være rask; gid jeg snart kunde höre fra dem, jeg længes efter at vide,

<sup>1)</sup> Han er ikke nævnt forhen. — <sup>2)</sup> Elise Kastrup fra Lundehuset.

hvordan I have det, naar jeg er ude af Tumelen; saa støtter jeg mit Hoved til Frederikskilde og hviler mig lidt der. Hils Fengers, Kastrups, alle hvem der kommer og hvem der ere. Hils Christensens<sup>1)</sup>, Iappes. Fader er rask og i godt Humeur. Hils Meta, mine kjære AA. og B.<sup>2)</sup>, Georg, Elise, Kaas, Pigerne. Moder hilses meest af alle. --- Adieu allesammen, hav det godt. Moder maa være rask.

## 2.

Monnikendam d. 12. May 1836. Torsdag Morgen. Kjære Kone! Hvorledes kan jeg bedre anvende min Morgenstund end med at begynde paa et Brev til dig, som snart skal fuldendes i og afsendes fra Leiden, i det jeg knytter den i Hamburg afbrudte Traad. Efter en temmelig travl Morgen i Mandags med at besee det hollandske Dampskib m. m. kom jeg med Lejeltjeneren igjennem de brillante Boutik Gader og fik det gode Indfald at sende ham hjem efter Cora, som ellers skulde tilbragt Formiddagen med at musicere i Hotellet. Jeg gik imidlertid op og ned ved Börsen, hvor de snart kom til mig, Cora ret glad over mit Indfald. Efterat have seet den uhyre Menneskevrimmel ved Börsen og endnu engang laget Afsked med den dejlige Jungfernstieg, pakkede vi ind, spiste ved Table d'hôte, musicerede lidt hos Vertinden og kjørte Kl. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> til Havnen, kom ombord paa det store Dampskib, hvor der vare temmelig mange Medrejsende af forskjellige Nationer, men kun een Dame foruden Cora, en Baronesse Lefort fra Mecklenburg. Kl. 12 om Natten lettede Skibet, medens vi sov, og inden Dag vare vi ved Glückstad. Vejret var koldt, saa at man frøs

<sup>1)</sup> Det er Gartnerfamilien paa Frederikskilde. <sup>2)</sup> Det er hendes Söstre : Amalie, Augusta og Betty.

paa Dækket, men Farten fortreffelig. I Nordsöen tumlede Bølgerne os saaledes, at Cora om Morgenen blev søesyg og Baronessen kort derefter, som varede til næste Morgen. Henad Middag fölte jeg mig noget ilde, gik strax iseng og blev opvarmet, uden at det kom til Udbrud. Jeg blev i Sengen til næste Morgen Kl. 5, da vi allerede vare i Zuydersöen, altsaa længe förend, vi havde ventet det. Da Söen nu var roligere, kom vore 2 Damer paa Dækket, og Skibet skjöd en herlig Fart. Kl. 1 igaar Middags kunde vi allerede see Monnikendam, altsaa 24 Timer, förend vi havde beregnet det. Efter Raadförsel med Captainen blev det, medens vi spiste til Middag, besluttet at leje en tilkommende Baad for strax at gaae der iland, da jeg jo nu intet havde at bestille i Amsterdam, som vi paa Hjemreisen vil besee lidt. Med den sidste Bid i Munden maatte vi over Hals og Hoved i Baaden for ej at sinke Skibet. Alle Passagererne tilraabte os level, og omtrent Kl. 4 landede vi i denne nydelige, ægte nordhollandske Flække, mere Kjöbstæd end Landsbye. Vore Slægtninge bleve paa det Höjeste overraskede ved at see os 24 Timer, förend vi vare ventede. Conrad<sup>1)</sup> er nu i Amsterdam for der at modtage os idag, men vil have at söge de bortflöjne Fugle her. Vi bleve paa det kjærligste modtagne, og Fannys Söster, en nydelig Pige, gjorde en rar Spadseretur med os rundt om Byen, medens Ferdinand<sup>2)</sup> studerede<sup>3)</sup>. Vi skal nu Kl. 9<sup>1</sup>/<sub>4</sub> hen at höre ham prædike.

Leiden d. 14. May 1836 (fortsat 15. og 16.). Efterat have hört en meget god christelig Prædiken af Ferdinand, hvoraf jeg, over Forventning, forstod det Meste,

<sup>1)</sup> Coenraad Jac. Nicol. Nieuwenhuis, senere Dommer. -- <sup>2)</sup> Ferd. Jacobus Domela Nieuwenhuis, Broder til nysnævnte Coenraad, var da Præst i Monnikendam, senere Professor. «Fanny» er hans Hustru Henrietta Frances f. Berry. <sup>3)</sup> Den fölgende Dag var Christi Himmelfartsdag.

og sungen de hollandske Psalmer, hvoraf jeg kan sige, jeg forstod alt og strax opfattede Melodierne, holdt en pæn lukket Vogn for Døren, som medtog F., mig, den søde Anna Berry (20 Aar), Fannys Søster, og Cora, som har faaet hende meget kjær og talte engelsk med hende langt bedre, end jeg havde ventet, ligesom det ogsaa gaaer C. ret godt med Tydsken, hvortil det hjælper meget, at de, hun taler med, ogsaa ere noget svage i Tingen. Vi gjorde i 4 Timer en herlig Tour i Nordholland, i Omegnen af Monnikendam, saae den store Canal, hvor jeg traf et stort, dansk Skib, for hvis Flag jeg tog Hatten af og strax derpaa med Cora sang: »Vift stolt paa Codans Bølge« samt fortalte Legendens om Dannebrog; derfra til Brook, vist et af de mest originale Steder i Verden, en Blanding af Kjöbstæd og Landsbye, hvor saamange Rige boe, de besynderligste Mennesker af Verden, endog med Skikke, som ikke findes noget andet Sted i Holland, deriblandt en, som jeg ikke kan forbigaae at fortælle. Ethvert Huus har foruden de almindelige Døre een, som aldrig aabnes uden, naar en Datter givtes og gaaer ud deraf, og naar et Liig udføres. Om det snurrige Agerbrug i denne Deel af Landet skal jeg fortælle, naar jeg kommer [hjem]. Vi vare inde hos en Bondefamilie og besaae alt. En smuk Datter, som kom fra Kirke, havde Guldsmykker paa Hovedet for mere end 100 r. Velstanden maae her vist være overordentlig stor. Efter en herlig Aften toge vi om Morgenen 7½ til Vandet het Y overfor Amsterdam, gik med den smukke Vogn paa et forunderligt Hestemølle Skib over til A., hvis Beliggenhed og Udseende herfra er imponant, kjørte igjennem et Stykke af denne synderlige, store Stad, som jeg paa Hjemvejen agter at besee, ad en nydelig Vej til det berømte Haarlem,

hvor min kjære Fætter og Cousine<sup>1)</sup> samt Henrik Bernard<sup>2)</sup> mødte os med deres egen, skjønne, hollandske Equipage. Jeg glemte at sige, at Ferdinand ledsagede os saavel som Conrad, der var sendt til Amsterdam for der at modtage os. Ferdinand bliver her til Mandag, som glæder mig, da jeg har faaet ham meget kjær. Han er ivrig i sit Kald og har noget tilfælleds med vores Fenger, som du maae hilse og sige, at F. har lovet mig en Udsigt over den religieuse Tilstand i Holland. Da vi stege af i Haarlem stod min Fætter ved Vognen. Vi omarmede og kyssede hinanden og vare begge dybt rörte, takkende Gud for den store Glæde, han havde forundt os, saaledes at samles. Han er en saare livfuld Mand, smukkere end Portraitet, rödmosset, og taler godt tydsk og fransk. Cousine stod i Dören og hilsende mig hjerteligen. Hun seer noget svagelig ud. I Haarlem besaae vi, saavidt Tiden vilde tillade det, de skjønne Blomsterhauger med en Hyacinth og Tulipanflor uden Lige; endvidere en højst curiös Ting, som er egen for denne smukke Bye, og som bestaaer deri, at, naar en Kone kommer i Barselseng, fæstes paa Huusdören noget, der ligner en Barnehue paa et lidet Bræt, og kan man af enkelte Figurer see, om den Födte er en Dreng eller Pige. Er Moderen Enke, da er Grunden graalig. Kl. 5 om Efterm: ankom vi til denne skjønne Stad<sup>3)</sup>, hvor vore Tanker saa ofte have dvælet, og satte os strax til et godt Bord, hvor man drak Velkomst og erindrede eder kjærligst. Min Fætters Huus er stort og elegant. Vi fik strax Valget mellem hver et mindre og begge et stort Værelse og valgte det Sidste for dog

<sup>1)</sup> Professor Jacob Nieuwenhuis og hans 2. Hustru Anna Margaretha Elizabeth Clazina f. van Pesch. — <sup>2)</sup> Forriges Søn, senere Dr. jur., Godsejer. — <sup>3)</sup> c: Leiden.

at tale lidt sammen Morgen og Aften. Alt er her saa nydeligt og for alle Bequemmeligheder er der sørget paa det mest rundhaandede. Löverdag Morgen gik Conrad og Henrik ud med os. Vi besaae Markedet, som i disse Dage holdes her, Torvene, de Bourg, en imponant, höjt beliggende Ruin fra Romernes Tid, midt i Byen, og har man derfra en herlig Udsigt. Dernæst til den botaniske Hauge, som söger sin Lige i Europa. Hvad saae vi dog for skjönne Ting der fra alle Verdens Egne! Augusta, som vi der talte om, var bleven hovedsvimmel, og vi vare nær derved. Hvor (vistnok behagelig) træet kan man dog ikke blive af den uafbrudte Nydelse! Om Eftermiddagen spadserede vi alle paa Boulevarderne, en Promenade, som gaaer rundt om Lejden og er opstaaet ved at sløjfe Fæstningsværkerne. Gud veed, at vi have nydt næsten til Overmaal i saamange Henseender, saa at vi begge næsten ere undseelige ved saaledes at nyde, medens I savne; men Söndagen (dette skrives Mandag Morgen) var dog vistnok den mærkeligste Dag, vi endnu paa vores herlige Rejse have oplevet, og overgaaer vel den i Hamborg meget. Om Morgenen Kl. 5<sup>1</sup>/<sub>2</sub> holdt en nydelig Barousche<sup>1)</sup> for Dören, som jeg, Cora, Ferdinand, Conrad og Henrik bestege. Vi kjörte (ogsaa) gjennem yndige, sjællandske Bögeskove med Nattergale til Haag, hvor vi Kl. 7 saae Kongen<sup>2)</sup> og Prinds Henrik i Froeprædiken. Derpaa toge vi til det elegante Badested Scheveninge, <sup>1</sup>/<sub>2</sub> Miil fra Haag, og spiste der Froekost, besaae alle Indretningerne, vendte tilbage til Haag, besaae nogle Kirker og sang i een, hvor der var et herligt Orgel, Ordene: En herlig Morgensol etc. til den os velbekjendte Melodie. Derpaa mödte vi de Gamle, som vare komne i den större Equipage

<sup>1)</sup> En Slags Kaleshevogn. — <sup>2)</sup> Vilhelm I.



(Fætter holder her 4 Heste) og samledes hos en Pastor Schultz til Kaffé, hvor vi traf endeel andre. Der blev meget musiceret af die Zauberflute m. m.; ogsaa sang vi Rheinwein Sangen. Derpaa gik vi alle ud i de Bos (le Bois) strax udenfor det dejlige Haag, et Slags Charlottenlund. Saac en uhyre Beaumonde, siddende og gaaende i de dejligste Grupper, hvorom man neppe hos os kan gjøre sig et Begreb. Da Solformørkelsen begyndte og siden kastede et guult Skjær paa al den Pragt, tænkte vi paa vore Kjære, hvis Öjne maaskee i samme Öjeblik vare henvendte paa det herlige Himmellegeme. En militair Musik, som overgaaer vores, spillede Rule Britannia, Marlborough m. m. men især nogen os ubekjendt Harmonie Musik, hvori en Fuga, som bragte Cora ind i den syvende Himmel. Vognene mödte os i Skoven, og Kl. 3 forlode vi dette Paradiis. Ved Middagsbordet proponerede Ferdinand Forældrenes Sölvbryllups Skaal, og alle Sönnerna overrakte dem nogle kostbare Sölv Foræringer. En höjst rörende Scene fandt Sted. Vi havde alle Taarer i Öjnene. Egentlig var d. 3. May Dagen, men den blev ikke fejret, lildels paa Grund af vores forventede Komme. Adrian og Dionys<sup>1)</sup> ere fraværende i Skolen. De komme for at vi kan see dem, og da vil vel en lille Familiefest finde Sted. I Aftes vare vi hos en Præst Mattes, en rar Familie, hvor der blev dygtig musiceret. Her er tvende Pianoer, hvoraf det ene et fortræffeligt engelsk til stor Glæde for Cora og Conrad, som spiller meget godt. Denne Formiddag er bestemt til Skrivning og Læsning i Roe. Uden et saadant Hvilepunkt, som jeg har maattet tilfægte mig, ere de overvættes, uafbrudte Nydelser altfor trættende. Man er virkelig

<sup>1)</sup> Parrets 10 yngste Sönnerna. Dionys Christiaan blev senere Dr. jur. og Godsejer, Adriaan Jacob ligeledes Dr. jur., Oversætter.

nærved at mishandle os med Godhed. Hvorledes skal vi nok kunne takke den gode Gud for alt det Meget, hvormed han hidtil har begunstiget os! Vi befinde os begge saa saare vel og have neppe havt en Regndraabe. (Han give, at det maae regne noget paa vore törre Iorder!). Her bryder man sig ikke derom. Efterat jeg nu har fulgt Hovedbegivenhederne til dette Öjeblik, vil jeg ende med at give en kort Udsigt over Land og Mennesker, især de, der ere os saa kjære. Naar du seer de Personer, som fandt det underligt, at jeg vilde rejse til Holland, da siig dem, at det er et herligt Land, fuldt af Ejendommeligheder, som vist ikke staae tilbage for mange andre i alskens Seeværdigheder. Mage til skjönne og reenlige Steder, Villaer etc. har jeg aldrig seet og derhos en Reenlighed, som overgaaer alt Begreb hos os. En Tydsker sagde engang, at Gaderne i Hollands Stæder ere saa rene, at man kunde drikke Melk af dem (Steenbroen). En Hollænder svarede: »Tingen er rigtig, men Ideen saa smudsig, at den kun kunde komme fra en Tydsker« (Godt sagt!). De fleste Landsbyer ere større og smukkere end de fleste af vore Kjöbstæder, selv mindre. Skjönne Egne findes mange af, og det meget Vand gjør der en herlig Effect. Og nu Menneskerne: Hvor flittige! hvor pæne og for det meste sædelige! At see Bönderne, især de quindelige, i Söndags Dragt er noget forbavsende med Hensyn til den rimelige Velstand, der vistnok her ligger til Grund. Vore kjære Slægtninge har jeg allerede tildels portraiteret; jeg vil nu complete det Manglende. Min Fætter er lille af Væxt, gesvindt i alt (comme moi) og har overordentlig meget tilfælleds med min sal. Broder Niels. Cousine er ikke meget talende, som især gjør mig ondt for Cora (der har noget Haab om at see den rare Anna Berry her

nogle Dage). Ferdinand er lille, ret livfuld, stundom alvorlig og fordybet, men ynder ogsaa Spøg. Han ligner sin afdöde Moder<sup>1)</sup> saameget, at hans Nyegaard-ske Træk ere faa. Conrad er ikke smuk, men livfuld, meget snaksom og beleven. Han har vist seet endeel af Verden. Henrik Bernard er en elskelig og meget smuk Yngling, rödmosset, med store brune Öjne. Har noget tilfældeds med vores Conrad. De hænge allerede alle ved mig med Liv og Sjæl. Hvorledes skal det gaae inden Enden, maae Gud vide. Desværre taler Henrik kun lidet fransk og mindre tydsk. Han sagde mig igaar saa rörende: »Hvor det gjør mig ondt, at jeg mangler Ord til at tale med min kjære Onkel, som jeg saagjerne vilde!« Han er saa naturlig og inderlig godmodig. Anna Jacoba<sup>2)</sup> er et smukt, overordentlig livfuldt Barn, lidt forkjælet; hun er færdig at quæle mig med Kjærtegn og Spøg, og det er nok af hende, jeg skal lære at tale hollandsk, om det ellers skeer. Hun sidder nu og plager Cora, for at jeg kunde blive ved at skrive. — Strax efter vores Ankomst og ofte siden er det omtalt, at Cora skulde blive her. Hvad dette skal blive til, vil jo paa flere Sider fordre meget Overlæg, som nærmere maae skee. Min Fætter var nu hos mig i Morgenbesög og fortalte sin Plan, til hvilke at lægge han er en Mester. Paa Torsdag rejser hele Familien til Godset de Engh ved Utrecht, og vi blive der til 3. Pindsedag, möde Adrian og Dionys og foretage derfra mange Excursioner. I næste Uge til Rotterdam og maaskee Delft m. m. I Mellemrummene besees de mange mærkværdige Museer og Cabinetter, her ere, saavelsom nogle store Manufacturer, som vist ogsaa meget vil interessere Cora. Hvad

<sup>1)</sup> Professor Jac. Nieuwenhuis' 1. Hustru Caroline Vilhelmine Ferdinandine f. Domela. † 1810. — <sup>2)</sup> Professorens yngste Barn, ikke fuldt 10 Aar gl.

synes du om alle disse skjønne Planer! Gud give os Helbred til at nyde godt af dem! I kan da følge os i Tankerne. Du seer, min Ven, atter en Prøve paa min slemme Vane at holde mere, end jeg lover, i det dette allerede imorgen afgaaer, og jeg er allerede paa det andet Ark, förend Cora har begyndt. Men da dette er det Eneste, vi kan unde eder af vore Nydelser, bör jeg vel spendere den Porto, ikke sandt? — Gud give nu dette maae finde Eder og Alt vel ved det kjære Hjem, hvorfra vi paa Torsdag vente at modtage de förste Efterretninger. Naar du veed, at Tante Stemann er paa Waldbyegaard, maae du endelig med et Par eller 3 af Börnene tage derhen og unde dig den Nydelse at tilbringe en Dag. Om Natten vil du vel ikke nu være ude. Synes du, og K.<sup>1)</sup> er artig, kan han jo kjöre. Maaskee kunde det mere Petronella<sup>2)</sup> at kige i mine Breve? — Hav den Godhed, naar du modtager dette, at skrive et Par Ord til Gjæstgiver Sörensen<sup>3)</sup> i den hvide Hane med Underretning om, at jeg, om Gud vil, som sædvanligt kommer der d. 12. eller 13. og udbeder mit sædvanlige Logis. Hils alle gode Venner og omfavn alle mine Kjære, ligesom du i Tankerne omfavnes af Din trohengivne Mand P. N. Nyegaard. Alle her hilse paa det kjærligste og ønske, at du var ogsaa her. Dit Billede er her og seet af alle. Gud være med Eder!

[Cora fortsætter:] Kjære Venner! her har I mig for en lille Stund; jeg har malet fast hele Formiddagen i min journal og vil nu, förend jeg gaaer ned, hensætte mig i[blandt] Eder og tale lidt om alt, hvad der beskæftiger min Sjæl. Vist er det, som Fader skriver,

<sup>1)</sup> Den tidligere omtalte O. D. Kaas. — <sup>2)</sup> Petron. Stemann, senere g. m. Neergaard til Svenstrup. — <sup>3)</sup> Poul Sörensen bestyrede Gæstgiveriet for sin Moder; det var Vestervold Nr. 209 i Köbenhavn.

vi nyde for meget ad Gangen. Jeg kan være saa uhyre træt paa Aanden af at ville og skulle beundre og fornøie mig over alt, hvad der vises os. Gid jeg vidste, hvordan I have det — saa ofte, naar jeg glæder mig allermeest, og Hiertet bliver mig fuldt, tænker jeg heftigst paa Eder alle, som ligge mig saa nær, og ønsker, at jeg var Eder nærmere, kunde tale med dem, der kjende mig og ikke misforstaae mine Ytringer, min Væren, mein ganzes Ich, dog, hvor daarligt at tale saadan. Ingen kjender mig dog som Gud i Himlen, Han, der seer hver en Krog i mit Huus, og for hvem jeg altid kan aabne mig, naar jeg vil. — Der ligger for mit Öie saamange Scener, jeg skulde beskrive, saamange Materier at udbrede mig over, at jeg ikke veed, hvor jeg skal hen med det, da jeg har saa lidt Plads. — Reisens Gang har Fader jo fortalt indtil denne Time; en Mængde Smaabegivenheder har jeg noteret i min journal, som jeg skal fortælle, naar jeg kommer hjem. Allerede siden Fredag have vi nu været her i det saa ofte omtalte Leyden, en meget smuk Bye; vi boe her som den rige Mand, herligt og i Glæde. Alle her ere saa venlige og forekommende, saa jeg ikke kan sige det. Jeg holder ret meget af Oncle, han seer saa god ud og er saa glad over vores Nærværelse. Tante kan jeg saalidt tale med; paa fransk er det nödt til at gaae -- og det gaaer a la merveille (!); naar jeg taler ti Ord, saa ere vel de 9 gale, men hvad gjør det? Med den hjertens gode (smukke) Henri taler jeg ogsaa fransk (det er en heel Comedie med den Sprechen her), vi lee ad hinanden, naar vi ikke kunne udtrykke os, og beklage, at vi ikke kunne tale hinandens Sprog. Conrad og jeg have lavet et Sprog af engelsk, fransk, tydsk og somtid hollandsk, en heel fricassée; fransk

taler han godt; det er jeg nu en Stymper i; de andre Sprog fusker han i, men det er just Løier og giver Anledning til endeel Spøg. Han phantaserer nydeligt paa Claveer. Han har Skade paa det ene Öie, er slet ikke smuk, men har et ret interessant Ansigt. Igaar, da vi vare i Haag, dejeunerede vi paa en Restauration (brillant), gik lige ned til Nordsöen paa det tætte Sand, der ligger; det var herligt at være der. Jeg tænkte paa Danmark, da jeg saae de skummende Bølger, som maaskee havde reist derfra og hertil, jeg tænkte paa Arien af Marie Stuart og glædede mig over det stolte Syn, vi havde for Öie. Herrerne kjøbte nogle Smaating der og forærede mig.

At jeg var sösyg, har jo Vatter fortalt; jeg var det meget og maatte ligge i min Køje omtrent i 36 Timer — jeg kunde endog ikke komme mig den første Aften i Monikendam. Der er rart at være. Ferdinand holder jeg meget af; gid I kunde lære ham at kjende. Fanny er stille, bliid og ganske qvindelig. Anna Berry er en nysselig Pige, som I speak english with det bedste, jeg kan, som jo rigtignok ei er stort; hun kommer maaskee her nogle Dage. Igaar gjorde jeg Bekjendtskab med en tydsk Dame hos en Pastor Mattes. Der musicerede vi endeel; jeg sang den lille franske que mon sort est, lille Viggo o. fl.; man gjør der meget af Musik. Mine Öine ere, sagt i en god Tiid, ubegribelig gode; bisweilen har jeg lidt ondt i dem, naar det blot ikke vil blive til andet, da de blive brugte overmaade meget til at see alleslags; jeg befinder mig ellers meget vel; det er meget mueligt, at jeg bliver feed herovre, for de ere reent gale med deres Coffy, Viin etc. og nöde uhyre. Deres Anretning i det Hele er forskjellig fra vores, Maden i sig selv ei. — Alle hilses paa det kjærligste. Gud give, at I maa være

raske. Jeg tænker, der er dygtig Travlhed paaferde med alleslags; jeg skammer mig næsten, at jeg intet gjør uden fornöie mig i Overmaade. — Nu er Meta vel borte. — Conrad og jeg spille og variere sammen, han paa Guitarre og jeg paa Klaveer; han er virkelig et Genie i Musik. — Tag til takke med hvad jeg har skrevet, thi hvor gjerne, jeg vilde, saa kan jeg ikke gjøre det bedre for Pladsens Skyld. — Gud give, at Fader og jeg friske og velbeholdne maatte see Frederikskilde d. 8. — Jeg fornöier mig til at være paa Landet en 8 Dage; Frihed og Landet mag ich so gern; det er ellers ikke stivt her. — Man har faaet mig til at forandre min Frisure, saa jeg gaaer med mit Forhaar som AA.<sup>1)</sup>)

## 3.

den Engh, den 21. May 1836. Kjære Kone! Siddende her paa et Gjæsteværelse i anden Etage, magnifikt som det paa Bekkeskov, og med en Udsigt over det yndigste, hollandske Landskab, den store Stad Utrechts Taarne lige foran mig, begynder jeg atter paa et Brev til mine Kjære, fra hvem jeg nu hver Time venter fra Lejden at modtage det første Brev efter saamange Dages Forløb, og knytter Beretningen om, hvad der er vederfaret os, til hvor jeg i Mandags sluttede. Tirsdag Form: besaae vi med begge Sønnerne et Bildhugger Gallerie og en stor Samling af ægyptiske Mumier, carthagiske og etruskiske, romerske og græske Oldsager. Mumierne vare især højst mærkelige i alle deres Lag og saa forunderlig vel vedligeholdte efter omtr. 3000 Aar, nogle saa pæne og friske, som om de vare fra igaar. Klædningsstykker og Prydelser hele og holdne. Mange nydelige Ting

<sup>1)</sup> Betyder hendes Söstre Amalie og Augusta.

fra Herculanium og Pompæi. Jeg tænkte ofte paa min gode Georg, hvor begejstret han her vilde været. Om Eftermiddagen i den store Equipage alle til nogle mærkelige Saltværker og det kæmpemæssige Sluseanlæg ved Katwyk, som forbinder den her hendöende Rhiin med Havet, hvorom jeg har adskilligt særligt optegnet. Vi saae her atter, som ved Scheveningen, höje Sandbanker (Dyner) og en vild, dog skjön Natur, som saa underlig kontrasterede med den övrige store Yppighed, her tætved findes. Vi stode nu 3. Gang ved Nordsöen. Naar vi, om Gud vil, see den den 4., da ere vi paa Hjemvejen til Eder og vort kjære Fædreland. Onsdag Form: besaae vi Raadhusets skjönne Malerie Samling, hvoriblandt nogle udmærkede Stykker, især af Leidens Historie. Dernæst det over hele Europa beröimte store Museum, til at gennemgaae hvis mange Sahle man kunde anvende næsten ligesaamange Dage, og som vi nu maatte gjöre paa nogle Timer, som det jo næsten altid gaaer paa Rejser, hvor Tiden er saa begrænset som vores. Alt er naturhistorisk. Först Skeletter fra Elephanten til Musen i ordentlige Overgange, fra Hvalen til den mindste Fisk. Dernæst alt udstoppet i naturlig Skikkelse. Især tildrog 2 Giraffer sig vores Opmærksomhed, hvoraf den ene især stor og skjön. I Steen udskaarne Fremstillinger af Alperne. Alle Mineralier, fra de simpleste Ærtser til de kostbareste Ædelstene. En Topas havde kostet 100,000 Gylden. Hvilke uvurderlige Skatte findes ikke her! Hvor ofte tænkte jeg ikke paa Georg! Om Efterm: besaae vi nogle smukke Kirker, og jeg var om Aftenen med Conrad paa Studenter Concert, hvor ingen Dame kunde komme, som ret gjorde mig inderlig ondt for Cora, da det virkelig gik hende nær at savne hendes kjæreste Nydelse, som her vilde bleven



stor; thi de skjønneste Sager blev herligen udförte af et rigt Orchester; ogsaa vare nogle Syngende Nr. Som noget curiöst maae anföres, at Tilhörerne sade ved Borde med Tobakspiber. Flere Studenter vare meget artige og talte med mig, sigende blandt andet, at de kunde nok see, at jeg yndede Musik. Blandt andet gaves Ouverturerne til den Stumme og Fra Diavolo. Torsdag Morgen gik Toget efter Bestemmelsen til den Engh. Kl. 7 holdt 2 smukke Equipager og en Baggagevogn (alle Fætterens) for Dören. Vejen gik langs med Rhinen og som oftest tæt ved den, og jevnlig gjordes en Omvej for at söge de skjønneste Steder. Noget fra Leyden vare vi et Par Timer om at besee et pragtfuldt Herresæde med de skjønneste Hauger, Orangerier, Fuglesamlinger m. m. Hvilken Pragt og Rigdom! Blomster fra alle Verdensdele og ligeledes Gjæs, Ænder, Höns og Fugle. Videre besøgte vi paa Vejen en under Godset hörende Forpagter- eller Bondegaard med alle Indretninger ude og inde. Om den Orden, Reenlighed og Velstand, her hersker, kan kun den, der har seet sligt, gjøre sig et Begreb. Omtr. Kl. 5 kom vi til dette skjønne Herresæde, hvor der ude og inde findes en Elegance og Smag, som faa Steder hoes os. Cora og jeg have et fælleds Værelse, som jeg ovenfor har beskrevet dig. Man overöser os med al venlig Opmærksomhed og Godhed, overflödigg og lækker Spise og Drikke indbegrebne. Det Eneste, vi savner, er -- vores Frihed! thi vi ere bogstaveligen Slaver fra Morgen til Aften, kan aldrig være et Öjeblik i Roe, saa at jeg maae stjæle og fægte mig til at gjøre mine Antegnelser og skrive dette. Man er desuden bestandig paa Farten, og min Fætter er idelig paafærde om Morgenen og jager alt afsted. Her er Piano, som flittig bruges om Aftenen af Cora og Conrad. Man

gaaer sildig iseng og maae for det meste tidlig op, saa det gaaer ud over Søvnen. Om Aftenen spadserede vi i de dejlige Hauger og Anlæg. Fredag Form: besaae vi de nærliggende Bøndersteder, roede paa Canalerne, og om Efterm: foretoges en dejlig Promenade til en højst mærkelig, stor Ruin af et Slot<sup>1)</sup>,  $\frac{1}{2}$  Miil herfra. Vi klavrede med stor Besværlighed omkring derinde og sang noget under Hvælvingerne; drak Thee i det Grønne og musicerede om Aftenen, som de fleste her gjøre meget af. Min Fætter opgiver selv, hvad han bedst synes om, og det lader til meget at more ham, saa gesvindt, distrait og underlig philosophisk ustadig den inderligen gode Mand ellers er. Löverdag Morgen toge vi i 2 Vogne til Utrecht,  $\frac{3}{4}$  Miil herfra, og besaae denne skjønne Stad med en yndig Omegn, det store Bibliothek og et for mig højst interessant Cabinet for Agerdyrknings Redskaber. Der mødte os Dionys og Adrian, hver fra sin Skole. Den første er som Folk er flest, ret godmodig men ikke smuk. Adrian er meget smuk, ualmindelig livfuld, har noget tilfældeds med Edward Knox<sup>2)</sup>, og er vores Georg ikke ulig i Ansigt. I Utrecht saae vi smaae Huse under Gaderne, ved de lave Canaler, som saae underligt ud. Mange Levninger af gamle Mure, hvoraf nogle fra Romernes Tid. Sildig Middag her. Aften Musik.

Söndag 22<sup>de</sup>. Imorges, efterat have önsket hinanden en glædelig Pintse, toge vi med 2 Vogne til Zeyst paa hiin Side Utrecht, et yndigt beliggende Sted, hvor der boe mange Hernhutter, ganske som i Christiansfeld. Vi vare i deres meget smukke, simple Kirke, hörte en meget god Prædiken og Psalmer med Basun Accompagnement til Orgelet. Derefter besaae vi deres

<sup>1)</sup> ter Haar. — <sup>2)</sup> Elev paa Sorö Akademi. senere bosat i Australien; Sön af Köbmand Georg K. i Helsingör.

Indretninger og Boutiker, hvor min kjære Fætter forærede mig et Sölv Zigarfoutral til Erindring og Cora en smuk Syeæske. Siden spadserede vi meget i de smukke Alléer og Skovpartier, som omgive Byen, hilsede mange af vore kjære Bøge og hørte Nattergalen. — Da vi forlode Lejden, blev Ordre givet at sende dit Fredag forventende Brev herud. Jeg var iaftes lidt urolig over dets Udeblivelse og blev desgladere, da jeg ved vores Hjemkomst havde den Nydelse at modtage det. Gud være lovet, at alt dengang var vel ved mit kjære Hjem! og takket være du og alle for det Meddelte. At jeg ikke kan svare hver især forstaaer sig selv. Bring hver Skriver min Tak ret faderlig. Jeg har idag ifølge mit sidste Brev tænkt mig eder paa Waldbyegaard. For Kastrup gjør det mig inderlig ondt. Hils og bevidn ham min hjertelige Deltagelse og Önsker om god Bedring. Imorgen gaaer Touren til Henriks andet Gods Schononge<sup>1)</sup>, 1½ Mile herfra, som jeg endelig maae bese. Tirsdag tilbage til Leyden; Onsdag atter til Haag, hvor vi ere inviterede af Præsten Schultz, og formodentlig sidst i Ugen til Delft og Rotterdam. Du seer, vi ere ideligen paa Farten. Hvad maae ikke alt dette koste! Jeg vilde være undseelig derved, dersom min Fætter ikke i Fortrolighed havde meddelt mig Underretninger, hvoraf det fremlyser, hvor riig Familien er. Henriks Godser ere rundeligen 300 Tusinde Rbd. værd, og min Cousine og hver af de andre Börn have faaet 40,000<sup>2)</sup> efter den rige Onkel<sup>2)</sup>, saa at han til Börnene blive myndige har i aarlig Rente en Snees Tusinde foruden Gage etc. — Angaaende vores Hjemrejse kan jeg endnu intet bestemt melde, dog tvivler jeg om, at vi gjøre den tillands efter de indhentede Oplysninger, saa at, der-

<sup>1)</sup> 3: Schonauwen. — <sup>2)</sup> Han hed Ravée.

som du intet til det Modsatte hörer fra mig forinden, kan Onsdagen d. 8. Iuny om Eftermiddagen sendes den gule Vogn efter os til Corsöer med fornödent Hestefoder til ud ad Natten. Er du saa vel, da kommer Du vel selv for at modtage os. Hvis ej, en anden. Efter modent Overlæg mellem Cora og mig er det nu saagodtsom aldeles besluttet, at hun ikke bliver her, hvorum mere siden. Man taler stedse derom, men vi afparere det bedste, vi kan. Cousine er inderlig godmodig, men ikke meget interessant. En Demoiselle<sup>1)</sup> her taler meget godt tydsk og er ret intim med Cora. Man seer aldrig et fremmed Menneske her, som er höjst besynderligt hollandsk. Alle holde meget af os og vil endelig vi skal blive længere, som jo ingenlunde lader sig gjöre. Gud veed, at jeg, saa godt vi end have det, dog længes efter mine vante Sysler og alle mine Kjære! Tilvisse, min Ven! vil Rejsen koste meget, langt over min Regning, tildels fordi Cora som Dame stedse maatte være paa 1. Plads og jeg altsaa med, men jeg fortryder det ikke og maae spare det igjen paa 100 Maader. Desuden vil den give os alle et Udbytte for Livet paa mere end een Maade, derom er jeg ganske overbeviist, uden hvilket jeg aldrig kunde besluttet mig til den. — Jeg slutter med 1000 kjærlige Hilsener fra og til Alle, som Gud være med nu og stedse. Eders troe hengivne Ven og Fader Nyegaard. — Hils vor gode Præst og andre Venner!

[Cora fortsætter:] Kjære Venner. Ved Midnatstide, efter at Fatter har endt, saa kan jeg nu först begynde for strax igjen at slutte, og hvad af alt det meget, jeg har at sige, skal jeg dog tage fat paa? Hvad jeg glædede mig over Eders Breve, hvorfor jeg takker dem

<sup>1)</sup> Hun hed Hollerman (se Side 144).

alle tilsammen; jeg smilede over adskillige Punkter. Det glæder mig jo, at alt er vel. Jeg har det virkelig meget godt, langt bedre, end jeg nogensinde havde ventet mig her i et fremmed Land; alle ere saa venlige og opmærksomme, Onkel veed ikke det Gode, han vil gjøre mig. Igaar, da vi vare i Utrecht, hvor der er nydeligt, trak han omkring med mig i Boutiquerne og spurgte, hvad jeg vilde have; havde jeg ganske benyttet mig af hans Godhed, saa kunde jeg havt, jeg veed ikke hvormeget; enkelte Smaating bad jeg ham om; jeg vilde jo ei misbruge den og være ubeskednen. Hver evige Dag taler man om, at jeg dog skal blive her, og var det ikke saalangt fra Hjemmet, kunde jeg Sproget og skulde det ikke vare et heelt Aar, jeg troer, jeg gjorde det. Jeg holder virkelig meget af dem alle. Een Ting er ogsaa, at jeg intel ordentlig havde at bestille, og jeg troer, jeg, naar Fader var reist, vilde finde mig uhyre alene og faae Hjemvee. Jeg er fast i at sige nei til alle Propositioner, og vil Gud saa see I mig med Fader.

Idag, første Pintsedag, vare vi i en tydsk hernhutisk Kirke; tænk hvor rart for mig, at det saaledes skulde tilgaae. Meta og Augusta huske vist, at jeg store Bededag i Liunge taledede om 1<sup>ste</sup> Pintsedag, hvorledes jeg skulde have det. Dengang troede jeg — ikke godt, og dog, jeg har næsten hele Dagen havt det meget rart og er glad og vel tilmode for det meste, især her paa den Engh, hvor her er landlig Frihed, en deilig Have, Baad, Lund, Klaveer, Guitarre m. m., ogsaa en tydsk Dame, som er meget interessant. Idag, da vi spadserede omkring i de hernhutiske Boutiquer, elegante til det yderste, forærede Henri mig et nydeligt Skriin med pletterede Sager (Saxe, Fingerböl etc.) i; det er tout à fait nysseligt; jeg er ret fornöiet der-

over. Conrad forærede mig en lille Flacon med forgyldt Laag. Her er fyrsteligt indrettet i alle Maa-der, ikke store Værelser, men saa nydelige, med Ta-  
peter, kostbare Tapper, Meubler etc. Conrad og jeg musicere hver evige Aften, baade sammen og vexe-  
viis; han spiller Guitarre fra Bladet og jeg synger væk, saa det gaaer muntert! Han sender en Hilsen til Danmark. — I de hernhutiske Boutiquer traf vi nogle danske Fruentimre fra Fyen. Comisk er det, at alle troe, jeg er yngre, end jeg er; forleden spurgte en Dame mig, om jeg var over 18 Aar, og igjen en anden sagde, jeg var ikke mere end 20. Fætterne og jeg have megen Spøg sammen; jeg maae være forsigtig og gjør mig ogsaa Umage; det er ikke altid let, naar jeg bliver . . . . .[?], som tit hænder. — Hils Kastrups og alle andre. Hils min Have, min Bænk, Forhöiningen, hvor vi vare den sidste Aften. Hils Brödrene, naar der skrives. Havde jeg flere Kjoler, ja saa kunde jeg godt bruge dem; vi ere idelig paa Farten. Min Hat er jeg meget fornöjet med. Min gule Kjole gefaller dem, den gamle Skjönhed! Jeg troer, jeg har strikket en 4 a 6 Omgange, ist das nicht stark? Lidt har jeg læst. Jeg er nær ved at tænke paa tydsk! Adieu, adieu. — Det er allerede anden Pintsedag. En glæde-  
lig Fe[st; god] Morgen og god Nat paa eengang. — Hils Fenger og siig ham, at jeg har det godt. Fami-  
lien her er meget gudfrygtig; den beder tilbords (og fra) altid. Onkel taler meget rart om Religionen. — Elise og Georg hilses venligst. — Idag spiste jeg 4 Iordbær for hver af os 4 Söstre; jeg tænkte paa hver især; det var Ieres Söndags Kaffe Tiid. — Mine Öine tör ei mere, ellers kan jeg ingenting see imorgen. Farvel, farvel, a Dieu alle, alle, modtag min bedste Hiisen. — Hvor vi ere, spadserer jeg immer med

Onkel under Armen. — Kjære Mutter! ja, jeg kan ikke skrive meer.

## 4.

Leiden d. 26. May 1836 (sluttet d. 31. Morgen). Min kjære, gode Kone! Ieg begynder atter paa et Brev til dig, næst Guds Hjelp det sidste, du denne Gang kan vente at modtage. Mit forrige blev sluttet Söndag Aften og af migselv Mandag Morgen afgivet paa Posthuset i Utrecht, da vi om Morgenen kjørte derigjennem til Henriks andet Gods Schonauwe, som vi eller, rettere sagt, jeg ret nøje besaae, og var jeg inde hos adskillige Bønder. Den rige Onkel ligger her begravet paa en Öe. Der er ingen Boepæl, kun nogle ærværdige Ruiner. Ieg stod tæt ved Lechfloden og saa Provindsen Geldern ligeover for. En pæn Bøgeskov hörer til Godset. Kl. 6 kom vi i en ösende Regn tilbage til den Engh og efter Bordet blev som sædvanligt musiceret brav. Tirsdag Morgen havde man foranstaltet et Fiskerie for os paa Canalerne tæt ved Huset. Vi toge dernæst Afsked med det dejlige Sted, spiste tidlig Middag. Cora havde faaet Husbestyrerinden Mselle Hollerman meget kjær og tog nödig fra hende. Kl. 8 kom hele Familien i 2 Vogne her tilbage ad en yndig Vej paa den anden Side af Rhinen for at skaffe os Afvexling. Vi vare dernæst en Times Tid paa det store Marked, her i disse Dage holdes, og som var ret interessant at see. Igaar, Onsdag Formiddag, holdt Cora og jeg formeligt Raad i Henseende til vores Hjemrejse, hvorpaa vi nu alvorligen maae tænke. Efterat have vejet alle Pours & contres ved Hjelp af alle de Oplysninger, jeg havde forskaffet, og især i Betragtning af, at Cora saameget önskede det, blev besluttet at foretage den tillands, saaledes at vi, om Gud vil, afgaae herfra Onsdag d. 1. Iuny, for-

blive i Amsterdam, hvor den gode Ferdinand møder os, til Fredag Eftm., da vi derfra afgaae med Diligencen til Deventer og videre Noordhorn, Lingen, Osnabruck, Bremen, og kan da efter nogle vaagne Nætter vente at være i Hamburg Tirsdag Morgen d. 7., maae derfra strax tage Extrapost til Kiel og begive os om Aftenen ombord paa Löven, for Onsdag Morgen Kl. 5 at afgaae med den. Saaledes er Planen. Du seer, Rejsen vil blive meget fatigueret, men vi haabe begge at kunne udholde den, især da man meget godt om Natten kan sove i de magelige, lukkede Vogne. Angaaende vores Afhentelse Onsdag Aften, hvorom jeg sidst skrev, maae jeg gjøre den nödvendige Bemærkning: at Opgaven af Corsöer er grundet paa en Beregning, hvori jeg muligens fejler, hvorfor det er absolut nödvendigt, at du strax, naar du modtager dette, jeg mener bedst ved en Express til Karrebek eller Corsöer, indhenter paa alidelig Kundskab om, hvilket af disse Steder Löven forventes Onsdagen d. 8. I Karrebek kan du henvende dig til kongl. Strandtoldbetjent Chr. Sörensens, og i Corsöer til Hr. Consul Iversen<sup>1)</sup>. Du sender da Vognen til det opgivne Sted, hvor den næst Guds naadige Bistand vil træffe os.

Efterat vores Conseil var tilende, gik vi i den lutherske Kirke, hvor Cora spillede nogle danske Melodier paa Orgelet og derefter Organisten noget meget smukt. Om Eftermiddagen var Cora med de ældre og yngre paa Markedet og jeg med Conrad om Aftenen atter paa Studenter Concert, der ikke var slet saa god som den forrige. Imorges tidlig tog Cora med Conrad og Henrik i Trækskøjte til Haarlem for at møde og hidbringe Anna Berry, som bliver her, til hun med os tager til Amsterdam. Conrad lovede mig, at Cora idag

<sup>1)</sup> Købmand Hans Iversen.



i Haarlem skulde faae det bedste Orgel i Verden at høre og komme til at spille derpaa. I Formiddags var jeg med Dionys og Adrian for at besee et Agerdyrknings Cabinet, som var ret vakkert. Professoren var selv med og meget forekommende. Min Fætter er atter idag ved Synodet i Haag, men ventes hjem til Middag Kl. 5, da vi ogsaa formode, de fra Haarlem ere her. Jeg har nu for Öjeblikket intel videre at fortælle og bryder derfor af. Dog, endnu eet: Jeg havde idag Visit af en Major<sup>1)</sup>, som jeg iaftes paa Concerten gjorde Bekjendskab med, en højst interessant Mand, som har tjent under Napoleon i Spanien m. m. og taler mange Sprog. Ogsaa af en Student, som lærer dansk, og som jeg maatte give 1½ Times Underviisning i Udtalen, der falder Hollændere meget vanskelig. — De fra Haarlem kom sildig hjem, bragte Anna Berry og havde moret sig godt, især Cora, som i en Time havde hört det første Orgel i Europa, mesterligt spillet paa. Den 27. om Morgenen tidlig tog Fætter, jeg, Cora, Anna, Conrad og Henrik til Delft gjennem en yndig Egn med Skov og en næsten uafbrudt Række af Lyststeder og Herresæder. I Delft besaae vi i 2 Kirker Admiralerne Tromps (ogsaa bekjendt i vores Historie) og P. v. Heynens<sup>2)</sup> smukke Gravminder samt Wilhelm d. 1<sup>st</sup> prægtige, et mærkeligt Kunstværk i Marmor og Bronze. Ogsaa det Huus, hvori han blev dræbt (see Schiller). Derfra til den store, smukke og livfulde Stad Rotterdam, som vi ret bevandrede, og hvor vi ogsaa besøgte et Cabinet med mange skjønne, physiske Apparater og interessante Modeller, et stort og skjönt Camera obscura, hvis Effect morede os alle, især vore Damer. Det var et le-

<sup>1)</sup> Boele (se nedenfor). — <sup>2)</sup> Cornelis Martenz Tromp og Peter (Piet) Hein.

vende Malerie som en Myretue af Mennesker, og mere. Vi kom hjem i god Tid og gik lidt tidligere end sædvanligt til Roe, hvortil vi alle trængte. Den 28. tilbragte jeg Morgenen med at recapitulere, skrive og læse. Kl. 11 toge Fætter, Cora, jeg og Conrad til Haag, hvor vi vare indbudne til Middag hos Pastor Schultz, en meget interessant Mand, som taler godt tydsk. Der vare desuden to andre meget vakkre Præster, Medlemmer af Synodet, og en berömt Digter Klein fra Amsterdam. Vi spadserede i den skjønne Bois og saae mange af Gjenstandene fra sidst, nu meget grønere. Cora og jeg hörde dernæst Orgelspil, som hun saa gjerne vil. Ved Bordet var Samtalen levende, og jeg fik meget at vide om Gejstligheden her, som vistnok vil interessere vores gode Fenger, naar jeg engang faaer Tid at fortælle ham det. Ved og efter Bordet blev musiceret, og Kl. 11 kom vi i dejligt Maaneskin her tilbage. Söndagen d. 29. var Cora og jeg i den franske reformerede Kirke her og fik en ret god Prædiken. Kort derefter kjörte vi med Fætter, Conrad og Anna B. en herlig Tour i Omegnen af Leyden, Egne, hvor vi ikke för havde været. I en stor Landsbye Noordwijk vare vi i en meget smuk catholsk Kirke, hvor vi bievaanede den synderlige, pragtfulde Guds-tjeneste. Saameget man end kan have imod den, saa virker den dog underligen paa Gemyttet. Om Aftenen vare næsten alle ved en Forestilling af nogle Kunstberidere, som gjorde deres Ting udmærket godt. Mandag d. 30. toge vi alle til Kongens skjønne Pavillon i Skoven ved Haag og besaae samme. I nogle Værelser ere sjeldne Kostbarheder fra China og Japan. Især maatte vi beundre en herlig Sahl, fuld af de kosteligste Malerier af forskjellige berömt Mestere under Rubens, af hvemselv fandtes 2 Stykker, for et af hvilke

er budet 100,000 Gylden. Alt har allegorisk Hentydning paa en Stadtholder Frederik Henriks<sup>1)</sup> og hans Gemahlindes Levnet og Död. Derfra begave vi os til Haag (3. Gang) gjennem den dejlige Skov, mödte Prinds Frederik og besaae en af de skjönneste Malerie og Raritets Samlinger i Europa i det saakaldte Mauritz Huus. Vi have Cataloguet og vil nærmere tale om denne herlige Nydelse. Blandt Rariteterne vare Tromps Kaarde og Rustning, Wilhelm d. 1<sup>st</sup> Klædning, hvori han blev dræbt, med Kugle Hullet m. v. Om Aftenen vare Major Boele og Student le Court her for at musicere med Cora. Den förste spillede ret godt Flöjtte med hende og l. C. sang til Guitarre ret godt. Tirsdag Morgen sidder jeg nu her, beskæftiget med dette og mere Skriverie. Bestemmelsen for Dagen er endnu at see et Cabinet her, pakke ind i Efterm. og tilbringe den sidste Aften i Familiens Kreds. Imorgen Kl. 10 tage vi med Diligencen med Anna B. herfra til Amsterdam, hvor Ferdinand möder os. Om vores Ophold der og det övrige af vores Hjemrejse vil det Foregaaende give dig Begreb. Jeg slutter nu saaledes disse Uddinier af vore Begivenheder. At udfylde dem, naar vi ved Guds naadige Godhed sees, vil forskaffe os alle mangan herlig Nydelse. Et ikke ringe Udbytte af denne skjönne Rejse. At vi alle begynde at blive noget veemodigen stemte ved Tanken om den nære Afsked, kan du vel tænke. Taarerne komme ofte min hjertensgode og kjærlige Fætter i Öjnene, og vel mig med. Naar vi sees, skal jeg fortælle om en mærkelig Samtale, jeg forleden Dag havde med ham, hvoraf blandt andet hans broderlige Sindelaug mod mig fremlyste. Det er nu bestemt, at Conrad og Henrik komme til os 1838, som især med Hensyn til vore

<sup>1)</sup> 1625—47.

Sønner convenerer meget godt, da de jo da næst Guds Hjelp skulle være færdige. Cousine er hjertensgod men ikke interessant. Hun taler saa ofte om dig og vil vide Besked om alt hos os. I Formiddag ere Sønnerne beskjæftigede med at skrive Breve til vores. Cora venter paa Papiret, hvorfor jeg vil overlade det övrige til hende i det jeg anbefaler eder alle og mit kjære Hjem i Guds Beskjærmelse og faderligen hilser, om- armer og kysser eder alle! Din trohengivne Mand Nyegaard.

[Cora fortsætter:] God Morgen allesammen, her har I mig igjen et Öieblik. Jeg er idag ophængt med alle mulige Begivenheder og kan kun skrive kort; vil Gud, saa sees vi jo snart. Hvad er den Tiid dog gaaet! Gud skee Lov, godt! Jeg havde ingensinde troet, at jeg kunde have det saa godt her — og nu glæder jeg mig over at vende tilbage til vores lille landlige Frederikskilde efter al den Tummel og Faren. At jeg har hört Orgelet i Haarlem, fortæller jo Fader. Det var tilvisse en deilig Time, jeg tilbragte i den skjønne Kirke; jeg sagde ofte til Conrad, at jeg var næsten ude af mig selv af Henrykkelse; det er det skjønneste, jeg nogensinde har hört, hvorom man ingen Idee kan gjøre sig. I Rotterdam spiste vi paa en Auberger (7 Mennesker) og drak Eders Skaal, som da finder Sted hver Middag. (Vi havde desforuden mange andre comiske Skaaler. Onkel har immer grumme travlt med mig og mine Forhold i Danmark; han vil gjerne pille noget ud af mig; somtid leer jeg ad det, andre Gange gjør det mig alvorlig, da det Capitel levendegjør saa mange af Tiden ellers medtagne Begivenheder). Vi sang ved Bordet en dansk, en engelsk og hollandsk Nationalsang og vare temmelig lystige. Jeg promenerede hele Tiden med Professoren. (Det er noget uhyre,

hvad det maa koste, altid ind paa store Auberger, alting brilliant og altid mange Mennesker). I den catholske Kirke havde jeg en rar Time, jeg hørte og betragtede alt med den mest spændte Opmærksomhed; hvor interessant at see deres Skikke. Det gjorde et dybt Indtryk paa mig, jeg tænkte meget paa Fenger og paa de store catholske Kirker, vi have hørt saa meget om; den Røgelse Lugt, den rivende Musik, alt er saa forunderligt; jeg var saaledes tilmode, at jeg gjerne kunde have kastet mig paa Knæe som de andre.

Det kjære, yndige Haag var jeg 3. Gang i; en Skov (Busch) der er saa yndig, saa lieblich; jeg elsker den Busch, store, ranke Bøgetræer, Alleer, Broer, Vand, Pavillioner. Byen selv er smuk, Egnen nydelig; vi spiste Frokost i en Pavillion eller rettere uden for imellem Pillerne; det var herligt. Vi saae Malerier, ja gid I havde seet dem med mig. Jeg har aldrig seet saadanne. Der var eet Stykke, forestillende Christus værende taget ned af Korset, Iohannes, Marie og Marie Magdalene; det var saa levende, at jeg ved at staae der længere vilde troe at see det i Virkelighed, og jeg var nær ved at græde, betragtende den dybe Smerte, der var malet paa alle Ansigter, saa naturligt var det. Jeg ønskede at have Söstrene om mig, at jeg ret kunde udöse mig. Jeg havde den Troe, at mit Hjertes Tanker i det Öieblik naaede dem, og at de ogsaa tænkte paa mig. I Sandhed var det en herlig Formiddag: jeg levede og aandede for Malerkunsten, saae flere unge Malere siddende at copiere. Jeg ønskede, at jeg kunde det, jeg var opfyldt, da jeg gik derfra. Hos Pastor Schulz i Löverdags var det behageligt. Vi promenerede i den Busch, ved Bordet sadde vi 2½ Time! Vi sang for dem; min Skaal blev drukket, Mamsell Cora (!!). Jeg morede mig godt. Jeg var forleden med

Onkel og Tante paa Markedet her i Byen; jeg fik adskillige Smaating.

Onkel veed ikke det Gode, han vil gjöre mig. N'avez Vous pas besoin de quelque chose? Det siger han og Fætterne ofte; jeg maa jo ei være ubeskeden og siger ofte nei, hvor jeg virkelig kunde have Lyst til eet og andet, men det kan jo ei gaae an; nogle Smaating vil jeg jo bringe med til Eder alle, det moerer mig saameget. Fader har været saa god at forære mig 5 Gylden (3 Rd. 2 Mk.). Vi vare forleden Aften til Paardespil (Beridere) fra 8½ til 12 (!). Tænk, hvilken Aftennydelse! Forresten var det meget godt, smukke Dragter og Heste. Dog jeg kunde ikke rigtig begribe, at jeg var der. Igaar Aftes var her den omtalte Major og Hr. de la Cour, mørk, ret smuk, som har en smuk, blöd Tenor Stemme, som han forstaaer at bruge behageligt (hvad det var mig en Nydelse at høre ham synge til Guitaren); han undrede sig over, at jeg kunde tale saa godt tydsk, da jeg ikke var vant til det! Han troede, man talede tydsk overalt i Danmark (det er rigtige Löier at blive anseet for en Tydsker). Forleden paa Paardespillet var der en Dame, der sagde til Conrad, at jeg var formodentlig fransk (que dites Vous, mes amis??); ja, jeg sprecher og parlerer heel jammerligt, saa jeg tit er færdig at lee over migselv, andre Gange færdig at græde over, at jeg ikke kan sige, hvad jeg vil; en Kelte(!) hollandske Ord har jeg ogsaa lært, hvorover man meget moerer sig. Svibler her ere alt for dyre til at det skulle være at tænke paa at tage nogle med; man kan ellers ikke faae dem som hos os, givende af Gartneren; nei i dyre Domme maa enhver betaales. — Mine Öine ere gode! det er næsten ubegribeligt, da jeg bruger dem saa uhyre. Fader har været lidt forkölet, men er nu

rask igjen. Gid I have det godt. Gud give, vi maa træffe alt ved det gamle. Nu har vi den sidste Dag her. Forunderligt, ja tilvisse en forunderlig Tanke: jeg kan ei fatte det alt, at Dækket nu vil rulle ned for denne Scene af mit Liv efter at det först med Besværlighed blev rullet op. Det er mig som en Dröm. — Jeg haaber, at mine Cypresser staae godt. Augusta skal staae til Ansvar. Jeg er nu i dette Öieblik i Haven. rundt omkring i alle Gangene og seer paa al deres Reengören og seer saa paa mig selv og min Pynt! I have deiligt Veir. Det er her hver Dag godt Veir. — Endnu hver Dag taler man om, at jeg skulde blive, men man er nu engang vant til at höre mine Indvendinger; see nu, det var et lille Aar at blive i Holland, som saa mange, ogsaa jeg selv, har talt om; men nei, Sproget og Beskjæftigelse, det er 2 væsentlige Ting, og Afstanden. Alting har föiet sig for mig. — Jeg glæder mig til at see Ferdinand i Amsterdam; han er een af de faae her, som forstaae lidt af mig, Onkel ogsaa. Msel. Hollermann paa Engh er en interessant Pige. — Her bliver jeg saa adspredt og forfaren i alle Begivenheder. — Tirsdag d. 7<sup>de</sup> ved Aftensbordet, tænk saa paa mig, drik min Skaal i Vand; jeg er saa rimeligvis i Kiel. Jeg vil Kl. 8<sup>1/2</sup> tænke paa Eder. Adieu, snart er jeg igjen den gamle hos Eder. — Vær hjertelig hilset allesammen, glem ingen. Jeg er ret nær hos Eder i dette Öieblik. Vil vor kjære Gud det, saa er mit Legeme det ogsaa snart. — Moder hilses særskilt; jeg har ingen Plads til de andre.

— — — — —

Supplement, der giver en Udsigt over, hvad der senere har tildraget sig indtil vor Hjemkomst:

For at gjöre Afskeden med mine kjære Paarørende

saa kort som mulig havde jeg flere Gange i de sidste Dage af vores Ophold, naar der taltes om Følgeskab paa Vejen til Amsterdam, frabedet mig samme, da jeg meente, det kun vilde tjene til at gjentage den bittre Skilsmisse; men den sidste Aften i Leiden, da jeg havde anmodet Conrad om at bestille Pladser i Dili-gencen, tilkjendegav min kjære Fætter mig, at han paa ingen Maade saaledes vilde lade os rejse, men at han, Cousine og Conrad vilde ledsage os til Haarlem, hvor jeg første Gang omfavnede ham, og at han kun der vilde skilles fra os. Vi maatte da samtykke i al denne Godhed og tilbragte en taare- og veemodsfuld Af-ten i den kjære Familiekreds. D. 1. Iuny om Morgenen Kl. 8 kjørte Fætter, Cousine, Cora, Conrad, Anna B. og jeg til Haarlem, hvor vi bleve overraskede ved at treffe Henrik og Adrian, afgaaede med Trækskøjten, for alle at være samlede ved Afskeden. Min Fætter tog ind i en Auberge lige over for det Sted, hvorfra Trækskøjten afgaaer til Amsterdam, for at være hos til det sidste Øjeblik. Conrad bad mig bönlig om at maatte ledsage os did, som jeg först var meget imod, da jeg meente, han forsömte sine Studeringer formeget, men maatte omsider give efter, som siden var mig meget kjært, især for det Selskab, han i A. ydede Cora, medens jeg paa anden Maade, især med den kjære Ferdinand, var beskjæftiget. Nu kaldte man os om-bord; mange Taarer flöde ved den rörende Afsked med alle, men især med min elskede Fætter. Han blev længst staaende og vinkede ad os. Gud lönne ham for al hans broderlige Kjærlighed mod mig og faderlige mod Cora! Han er et ædelt og sjelden be-gavet Menneske, saavel practisk som theoretisk Philo-soph, og dertil en god Christen. Paa den ret smukke Tour til Amsterdam med Anna Berry og Conrad vare



vi meget forstemte og kun lidet blev talet. Vi toge der ind i det af min Fætter for os bestilte Logis i Garnaelen Doelen, hvor vi havde det meget bequent og saae paa den temmelig lange Vej fra Trækskøjten dertil meget af den store Stad. Efter Maaltidet ved Table d'hôte kjørte jeg til Grosserer Frederik Smit i Affairer og saae atter meget af Staden, da han boede langt borte. Ved min Tilbagekomst fandt jeg Cousin Ferdinand ifølge Lövte fra Monnikendam. Det var mig en stor Nydelse atter at samles med dette elselige Menneske, som nu vilde blive hos os indtil vores Afrejse fra Amsterdam. Vi tilbragte en meget behagelig Aften paa vores Værelse efterat have beseet A: brillianteste Boutik Gader ved Lys. Næste Formiddag besøgte vi det skjønne, store, kongelige Palais, som tilforn har været Raadhuus, bemægtiget af Ludvig Napoleon. Det er en collosalsk Bygning, som staaer paa mange 1000 Pæle og rager op over alt andet som vores Slot i Kjöbenhavn. Der findes især en saare skjön, imponerende Sal, om hvilken Napoleon, da han saae den, skal have sagt, at han, om det var muligt, vilde tage den med sig til Paris. Hoffet fra Haag opholder sig her en kort Tid hvert Aar. Siden besaa vi den store Malerie Samling i Trippenhuis, som dog maae staae tilbage for den i Haag. Om Aftenen vare vi i den tydske Comedie og saae Oberon, maadelig udfört. Fredag Morgen tidlig toge vi alle 4 med et smukt Dampskib til Zaandam, en Stad i ægte nordhollandsk Stiil, som har noget tilfælleds med det i Brevet N<sup>o</sup> 2 beskrevne Broek; alt i gammel Smag. Vi besøgte det her af Peter den store beboede Træehuus, hvor alt findes i samme Tilstand, hvori han for over 100 Aar siden forlod det. For at den skröbelige Bygning deslængere kan trodse Tidens forlærende Paa-

virkning, har hans Sönnesöns Datter, Prindsessen af Oranien, ladet opføre et muret Huus med aabne Vægge udenom det lidet Træehuus. Alexander indmurede med egen Haand en liden Steen i Væggen, hvorpaa staaer: »for den store Mand er Intet lidet«.

Under vores korte Ophold i A. havde jeg to Gange Brev fra min kjære Fætter i Leiden, begge fulde af Kjærlighed og Veemod. Han siger blandt andet, at han endnu tænker mig halvt hos sig, saalænge han veed, at jeg betræder hollandsk Grund. — Efter Middagsmaaltidet nærmede Afskedstimen sig. Ferdinand og Conrad fulgte os til Diligencen, hvormed vi skulde afgaae, omfavnede os hjerteligen og gik ved Siden af Vognen langt ned ad Gaden, til en stærkere Kjørsel nödte dem at blive tilbage. Aldrig glemmer jeg disse Dage i A., da jeg havde saamangen interessant Samtale med min kjære Ferdinand, det hjertensgode Menneske! Kl. 5<sup>1</sup>/<sub>2</sub> forlode vi A. og vare kun lidet stente til at nyde godt af nogle ret smukke Partier ved vores Vej, som vi passerede, inden Mörket faldt paa. Tredie Gang berörte vi om Aftenen Utrecht, hvor vi forbleve en Time. Da Cora og jeg i Mörket stege i den nye Vogn, troede vi at være alene i den Afdeling, og jeg foreslog hende hver at lægge sig paa et af Sæderne, som ikke gefaldt hende. Vi sov da siddende, saa godt vi kunde, og saae om Morgenen en Herre ligge foran os i dyb Sövn uden tilforn at have vidst det mindste om hans Nærhed. Om Morgenen kom vi til Deventer, hvor vi ret qvægede os ved en god Caffée Frokost, nydt i god Roe, saae lidet af Byen, der ligger i en temmelig ufrugtbar og fattig Egn, saa at jeg siden har spögt med mine hollandske Paarörende, i det jeg skrev dem, at Aarsagen, hvorfor de havde imod vores Hjemrejse tillands, var formodentlig, for at vi ikke skulde

see Hollands fattige Provindser ovenpaa det rige nord og Syd Holland. Fra Deventer til Nordhorn havde vi et interessant Rejseselskab af nogle tyske Damer fra Lingen, som vare meget snaksomme og ligesom vi havde besøgt hollandske Slægtninge, seet næsten alt det Samme, vi havde seet, og hvis Bemærkninger over Land og Folk stemmede meget overeens med vores. De forlode os i Oldensal. I Nordhorn lod jeg os indskrive til Osnabrück, vel meget ud af vores Vej, men som man sagde mig var den eneste Maade at stöde til Diligencen, som gaaer til Bremen. Ved Udkjørselen fra Nordhorn, en Grændsefastning, toge vi da den sidste Afskeed med det kjære Holland og de gode Veje, med uhyre Bekostning anlagte af brændte Muursteen paa Kant. De, vi nu betraadte, vare elendige, og alt til Lingen röbede Armod. L. selv er uanseelig, har et Gymnasium, af hvis Elever vi saae nogle i ægte Burschen Costume, saa forskjellige fra de vakkre hollandske Studenter. Efter et kort Ophold gik vi over i en tysk Diligence med en Grobian af Conductor. Paa de Regler, der bleve leverede os, stod blandt andet, at ingen maatte röge Tobak i Karelhen, men denne Person, som skulde overholde det, smögede hele Natten, naar han ikke snorkede. Henimod Morgen nærmede vi os Osnabrück, som ligger i en ret smuk Egn men har et meget forfalden Udseende, en synderlig Contrast til de nys forladte, pæne hollandske Stæder. Paa Posthuset bleve vi anbefalede Auberget »Stadt London«, som var nær derved; aussen blank, binnen krank! Iammerligere Anstalt traf vi ikke paa vores hele Rejse, og dertil uforskammet dyrt. Efterat have recreeret os noget, benyttede vi det ret gode Vejr denne Söndag Formiddag til paa egen Haand at vove os ud i Staden, ogsaa for at besee nogle af de mange

aabne Kirker. Først traf vi paa Palladset, hvor den mindeværdige westphalske Fred blev sluttet, dernæst saae vi endeel gamle Levninger af forfaldne Fæstnings Mure, og endelig 3 Kirker, luthersk, reformert og catholsk; bemærkede i den første nogle fra vore under Alterens Sacramente meget afvigende Skikke. Efter Middagsmaaltidet begave vi os atter til Posthuset, hvorfra vi afgik med Diligencen Kl. 7 Aften med et ret behageligt Rejseselskab, en Fabrikherre Stermann fra Elberfeld og en ung Russer. Førstnævnte fik vi især meget kjær ved samstemmende Anskuelser og livfuld Underholdning. Saalænge vi kunde see, var Egnen smuk. Vi saae i det Fjerne ret anselige Bjerge og smukke Skov Partier. Da vi om Aftenen holdt ved et Vertshuus, og jeg lövede nogle Öjeblikke, efterat de andre vare i Vognen, hörte jeg Lyden af en ilukkende Dör og de barske Ord: Fahr zu! Der sad Cora med 4 Herrer. Ieg löb, men havde en rask Karl ikke löbet bedre og grebet Hestene i Tömmen, var jeg vel bleven staaende og kjört agterud. Om Natten passerede vi lutter Hede, og henimod Dag kunde vi allerede see Bremens Taarne. Egnen er öde og styg. Kl. 9 ankom vi til B. og toge ind i et meget godt Hotel, Lindenhof; restaurerede os kosteligt, og jeg gik derpaa ud for at opsöge en Frue Grüner, Datter af min i Vestindien Foresadte, Commandant v. Scholten, med hvem jeg der i flere Aar havde levet under Tag. Ieg fandt ogsaa hendes Mands Boepæl, men det var formodentlig for tidligt for den naadige Kjöbmands Frue, og, da jeg siden kom igjen, var hun ude. Siden spadserede vi alle omkring i Byen og saae nogle smukke Promenader, det Eneste der foruden det gode Logis gefaldt os i Bremen. Vi spiste kosteligt til Middag ved Table d'hôte i et stort og blandet Selskab,

hvoriblandt en meget coquet Skuespillerinde, som blev meget fêteret og ret morede os. Om Eftermiddagen d. 6. Iuny Kl. 5 afgik vi med Diligencen fra Bremen. Vejen gik næsten bestandig gjennem Hede og frembød intet interessant. Vi sov ualmindelig trygt om Natten, kun af og til vaagnede ved under Nikken at støde paa hinanden, som gav Anledning til Latter. Da Morgensolen vaagnede os i et yndigt Vejr, saae vi Harburgs Taarn og Hamburgs mange med enkelte Partier af den skjønne Elb, saa forskjellig fra den triste Weser, som vi nys forlode. Hvor fölte vi os lettede og frie, i det vi lösnedes fra de jagende Diligencers Aag og bleve Herrer over vores Væren! Vi ilede til et net, godt Auberge, recreerede os paa bedste Maade med god Caffée m. m., og vare alle saa ualmindelig muntre og velstemte. Vi behövede saameget mindre at jage, som der hveranden Time gaaer Lejlighed til Hamburg, og valgte at afgaae med en saakaldet Evert Kl. 8. Selskabet var meget talrigt, og vi foretrak denne Befordring for Dampskibet, netop fordi Everten gaaer langsommere, og vi saaledes desbedre kunde nyde det maleriske Skue, som Elben, dens skjønne Bredder, Altona med den deilige Paillemaille og Hamburg frembyde. Ved Ankomsten til Hamburg toge vi venlig Afsked med vort Rejseselskab fra Osnabruck og Bremen, især med den vakkre Stermann, som vi havde faaet ret kjær. Vi ledsagede vores Baggage lige til det danske Postamt, hvor vi ventede Brev poste restante fra det kjære Hjem og ikke bleve skuffede. Da vi erfarede, at ingen Diligence afgik til Kiel förend om Aftenen, og vi da maatte være der for at træffe Dampskibet Löven, var jeg i den bekostelige Nödvendighed at tage Extra Befordring. I en uhyre Skynding blev dette arrangeret. Vi vare imidlertid blevne trængende til at

nyde noget og gik ind paa det første Spisested, vi kunde treffe, nöde en god Frokost, medens Vognen tillavedes, og læste det kjære Brev fra Hjemmet, som, Gud være lovet, indeholdt gode Efterretninger. Ved i en smuk Wienvogn at forlade Hamburg traf det meget heldigt, at vi endnu engang fik den skjønne Lungfernstieg og Alstern at see. Vejret var yndigt, og baade Cora og jeg vare saa underlig tilfredse med efter saa lang Tid atter at være alene og utvungne at kunne samtale i Modersmaalet. I Langenfelde havde man sagt os, at vores Baggage skulde visiteres (Noget, der ingensteds i Holland eller Hannover var skeet) med et langt Ophold. Da Toldbetjenten<sup>1)</sup> kom til Vognen, spurgte han om mit Navn. Da han hörde det, videre, om jeg var beslægtet med 2 Nyegaard'e, som gik i Slagelse Skole? Paa Svaret, at de vare mine Brödre<sup>2)</sup>, fulgte mange Spörgsmaal om dem, som havde været hans Skole Kammerater og Venner. Om-sider spurgte han mig, om jeg paa Ære vilde forsikkre, at Baggagen ingen toldbare Vare indeholdt. Da dette var skeet, bukkede han og önskede os en lykkelig Rejse til Postillonens store Forbauselse og Glæde ved at undgaae Ophold under Visitationen. Fra Quickborn tog jeg Vogn lige til Kiel for at undgaae Ophold paa de 2 Stationer Bramsted og Neumünster. Vi havde en herlig Schwager, som kjörte magelös hurtigt med samme Heste, saa at vi Kl. 9 om Aftenen holdt ved Skibbroen i Kiel ligeud for Löven efter Kl. 2 at have forladt Quickborn og tilbagelagt 9 Mile i 7 Timer. Vi lode os nu indskrive og længtes efter Sengehvile efter i 4 Nætter ikke at have været afklædte. Med nogen Vanskelighed lik vi et Par gode Senge, hvor Hvilen smagte

<sup>1)</sup> Kammerraad Peter Hjersing, Toldkontrollör og Visitör i Langenfelde, der 1793 blev Student fra Slagelse Skole. — <sup>2)</sup> Hans og Niels.

fortreffeligt. Uden at jeg mærkede det mindste dertil gik vi under Damp Kl. 2 om Morgenen, og da jeg Kl. 6 kom paa Dækket, laae Fyen og Langeland lige for os. Jeg kaldte paa Cora, for at ogsaa hun kunde betragte det skjønne Svendborg Sund og den hele skjønne Seilads i det yndigste Vejr. Reiseselskabet var ret behageligt og alle vel stemte. Snart saae vi det kjære Sjællands Kyster, og Kl. 4 Efterm. ankom vi til Corsøer. Mange stode paa Broen for at modtage Venner, og jeg havde efter mine trufne Foranstaltninger haabet, at nogen af mine var deriblandt, men dette Haab blev formedelst en Misforstaaelse skuffet. Derimod bleve vi venligen modtagne af Consul Iversen, som ledsagede os til sit Huus med megen Gjestfrihed. En Times Tid derefter kom min Vogn med vores Betty, som da var den første, vi omfavnede. Kl. 6 forlode vi Corsøer og ankom Kl. 10 om Aftenen d. 8. Iuny til Frederikskilde, hvor vi havde den Glæde at treffe alle og alt vel, og kunde under Gjensynets Fryd ikke nok takke den gode Gud, der paa begge Sider havde bevaret os, og for den Nydelse, han ved denne herlige Rejse havde forundt os alle, de ikke Deltagende i Meddelelsen. Aldrig skal jeg fortryde dens ikke ubetydelige Bekostning, thi bedre har jeg vel sjelden anvendt Penge. At den i mere end een Henseende har givet og vil give Udbytte for Livet er min fulde Forvisning. Og saaledes tager jeg Afsked med disse Blade.

---

*Selvbiografien tager atter fat:*

I October foretog jeg i Selskab med min kjære Kone, Cora og min Georg en Tour til det gamle Helsingøer, den Sidstnævnte især med Hensyn til hans nærføre-

staaende Udgang i Verden. Jeg troede, at han ved at see det muntre, levende Sted kunde faae Lyst enten til Handel eller Søefart og ønske sig saaledes anbragt, men uagtet han sværmede for alt der, stod dog stedse hans Hu til mekaniske Sysler, som han fra tidlieste Barndom havde havt kjær. Lidet tænkte vi dengang paa, at den gode Gud saa tidlig vilde forsørge dette elskelige Barn i en bedre Verden. Herom mere siden. I 7 Dage forbleve vi hos vore kjære Venner Löbels og nöde Gjestmildhed og Forekommenhed af mange andre Bekjendte. Blandt andet fornyede jeg Bekjendtskab med Baron Lucas de Bretton, med hvem jeg havde arbejdet i de Vogelske Sager, og tilbragte en behagelig Dag hos ham paa Cronborg Ladegaard.

Ved min Nærværelse i Khavn i Dec<sup>r</sup>, hvorhen min Georg ledsagede mig, blev det ved Fröken P. Stemanns Mægling hos Instrumentmager Marschal afgjort, at han til næste Foraar skulde i Lære hos en Sönderberg<sup>1)</sup>), som arbejder for og under M., der selv ikke antager Lærlinge. Efter udstaaet Lære skulde han gaae over paa Ms. Værksteder og dernæst reise udenlands. Saa-dan var Planen. Georg var meget vel tilfreds dermed. Gud vilde anderledes!

1837 den 2. April blev min Georg confirmeret og beholdt uagtet alle Khavns. Forargelser i et reent og fromt Hjerte de gode Lærdomme, vores Fønger havde indpræntet. Den 17. ledsagede vi det kjære Barn til Soröe, hvorfra han afgik til sin Bestemmelse med Dagvognen. Vore Taarer og faderlige og moderlige Önsker ledsagede ham. Kun kort skulde han nyde den Tilfredshed med sin Stilling, som han saa ofte bevidnede mig, hvorhos han med en for hans Alder usædvanlig Resignation fandt sig i smaae Ubehageligheder. Hans

<sup>1)</sup> Christian F. Sönderberg.



Lærelyst var ualmindelig, og for at tilfredsstille denne var det aftalt, at al den Tiid, Mesteren vilde forunde ham, skulde anvendes til Tegning, Musik, Gymnastik m. m., alt hvilket meget glædede det fromme, nøisomme og erkjendtlige Barn, hvis tidlige Bortgang jeg længe, længe med Taarer vil mindes.

Efter adskillige Ubehageligheder med den föromtalte O. D. Kaas forlod han os den 13. Sept<sup>r</sup>, da jeg maatte lade ham bringe til Gisselfeldt, hvorfra jeg havde modtaget ham.

I Nov<sup>r</sup> ledsagede jeg Meta til Callundborg paa hendes Reise til Provst Ingerslev<sup>1)</sup> i Westervig som Lærerinde. Hun havde 2 Gange, siden hun forlod Helsingør, været uheldig med Valg<sup>2)</sup>. Vi haabede her nogen mere Varighed, men allerede kort derefter opstod en ubehagelig Brevvexling med Provsten, som endtes med, at hun kun forblev der omtr. 1 Aar. Oftere, saalænge jeg lever og kan ernære hende, skal hun ikke forsøge Verden paa den Maade.

1838. I Foraaret absolverede begge mine Sønner Embeds Examen, Harald juridisk med Laud. til Theoreticum og Practicum, Conrad theol. kun med Haud. (spec. script. laude dign.). Dette sidste foranledigede en Beslutning, at han atter forsøger sin Lykke til Oct: i d. A., og da der tydelig laae mere Uheld end Mangel paa Flid for Dagen, gav jeg ham som en Tröst i hans Sorg mit Samtykke til hans Forlovelse med Caroline Schjödte, en Datter af Oberstl. S. Gud give dem megen Lykke! Min Kone tog nu til Khavn for at besøge Sønnerne og tröste Conrad, som kom hjem med hende tilligemed Caroline, Harald först senere.

---

<sup>1)</sup> Peter Laurits Bering Ingerslev. — <sup>2)</sup> I Juni 1836 kom hun til Postmester Ritmester Henning Andreas Gether i Köge og Maj 1837 til Forpagter paa Vemmetofte Johan Peter Hertel.

Allerede da jeg var i Holland, havde min kjære Fætter lovet mig et Besøg med Familie, naar mine Sønners Embeds Examen var overstaaet, og det var meldt os, at vi engang i Iuly kunde vente denne Glæde. Efter Forventning over den beregnede Tid kom de kjære Venner<sup>1)</sup> endelig den 30. Iuly om Eftermiddagen; hvilket glædeligt Möde! Under deres 11dagige Ophold her gjorde vi alt, hvad der stod i vores Magt, for paa bedste Maade at underholde de sjeldne Gjæster, men Vejret var næsten uafsladelig saa ugunstigt med Regn og Kulde, at mange projecterede Toure gik overstyr, især da de Gamle vare meget sensible, og dette virkede ugunstigt paa min kjære Fætters Humeur. Hvad der især lod til at interessere ham var Bekjendskabet med den Stemannske Families tre Grene<sup>2)</sup>, som han alle fik meget kjær og ofte siden har bedet mig hilse. Det selskabelige Liv, som man neppe kjender i Holland, gefaldt dem meget her, ligesom næsten alt andet overgik deres Forventning. Jeg ledsagede dem over Frederiksborg og Helsingöer til Kjöbenhavn, paa hvilken Reise jeg lod dem see saameget, som den knappe Tid vilde tillade. Den 16. August om Aftenen tog jeg en meget rörende Afsked med de Gamle og — min kjære Datter Augusta, som de havde indbudet at følge med til Holland. De to Unge fulgte mig om Morgenen den 17. til Dagvognen, hvor vi med Taarer skildtes. Gud kun veed, om og naar jeg seer nogen af de Kjære igjen.

I October (d. 12.) overraskede min gode Ven Löbel med elskelige Kone og 2 Miss Ellahs<sup>3)</sup> os med et kjært

<sup>1)</sup> Nemlig Prof. Jac. Nieuwenhuis med Hustru og Sønnerne Coenraad og Hendrik. -- <sup>2)</sup> Der aflagdes Besög hos Fru Stemann paa Valbygaard og hos Amtmand Stemann i Sorö. Sidstes Söster Catharina Elisabeth var g. m. Generalkrigskommissær Peter Otto Rosenörn i Sorö: disse, der havde hyppig Omgang med Familien paa Frederikskilde, repræsenterer vist med deres Börn den 3. Gren af Familien Stemann. — <sup>3)</sup> Utvivlsomt Konsul i Helsingör James M. Ellahs Dötre Frances og Hilde.

Besög og forbleve her til den 16. Vi underholdt dem paa bedste Maade, som Vejret vilde tillade det.

Vores kjære Conrad absolverede i samme Maaned anden Gang theol. Embeds Examen, nu med Laudabilis, hvorfor Gud være lovet. Han blev kort efter engageret som Huuslærer hos Proprietær Busk<sup>1)</sup> til Benzonseje, at tiltræde næste May. Vinteren tilbringer han hos os med Studering og Övelse i Prædiken, hvortil han synes at have gode Anlæg. Hans forlovede tilbragte  $\frac{1}{4}$  Aar hos os.

Harald havde fattet en Idé om at forsöge sin Lykke i Vestindien. Uagtet jeg Intet egentlig havde derimod, fandt jeg det dog Faderpligt at gjöre ham opmærksom paa Alt, hvad der kunde tale imod, og da jeg nærmere fik undersøgt, hvad han havde udrettet og Udsigternes Beskaffenhed, opgav han den ganske efterat være kastet paa Sygeleje paa Frederiks Hospital i 5 Uger. Min Ven Justitsraad Birch<sup>2)</sup> i Slagelse havde den Godhed at ville modtage ham til Foraaret som den anden paa Contoiret, hvor han vil kunne lære meget. Tiden i Khavn har han ikke anvendt til Erhverv og Kundskabers Udvidelse, som han burde. Da han saa slet har bestaaet denne Pröve, er det nödvendigt, at han kommer derfra. Under andre Omstændigheder havde jeg maaskee bequemmet mig til endnu nogen Tid at bidrage til ham, for at han kunde gaee en mere theoretisk Vej, hvortil han maaskee er mere skikket. Vandbier vil jeg ikke ernære! Han maae nu forsöge Verden, og naar han aldeles kan ernære sig selv, gaee hvad Vej han vil.

Sidst i Nov<sup>r</sup> fik vi Efterretning om, at vores elskede Georg var betænkelig syg paa Frederiks Hospital af

<sup>1)</sup> August Busek, g. m. Johanne Marie f. Secher. — <sup>2)</sup> Borgmester i Slagelse, Birkedommer og -skriver i Antvorskov Birk Peter Lund Birch.

Betændelse i Brystet og Underlivet. Den 6. Dec<sup>r</sup> ilede jeg til Khavn, uvidende om han var levende eller död. Jeg traf ham Gudskeelov endnu ilive men meget mat. Han glædedes og oplivedes ved at see mig, men ak! det var de sidste Livsglimt! Den 8. om Efterm. bortkaldte den Alvise det elskede, vist for Evigheden modne Barn fra os, og jeg fristede første Gang den lunge Skjebne at staae ved et Barns afsjælede Legeme; og dertil den hele Families og Saamanges Yndling! Saaledes har jeg aldrig i mit Liv lidt. Det var og er og vil længe blive som om et Stykke var skaaret ud af mit Hjerte. Tid og Religion kan vel læge Saaret, men Savnet vil følge mig til min Grav! Herren gav, Herren tog, Hans Navn være lovet! Den 13. ledsagede jeg hans jordiske Levninger til Hvilestedet paa den nye Assistentskirkegaard, Gravnummer 154. — Gud, hvilken Dag! Takket være han, som gav mig Styrke til at bære Sorgen! Strax efter ilede jeg hjem for at tröste og tröstes.

Min Dagbog for 1838 ender med disse Ord: Farvel du Aar, ualmindelig rigt paa Begivenheder for os: Mine 2 ældste Sønner fik hæderlig Embeds Examen. Herren bortkaldte den elskte tredie, min uforglemmelige Georg. Vore hollandske Paarørende vare her og medtog vore kjære Augusta, ogsaa vores gode helsingöerske Venner.

Glæde og Sorrow vandre tilhobe!

1839. Vinteren tilbragte vores kjære, elskelige Conrad her, og [den] gled meget behagelig hen. I Foraaaret tiltraadte han en meget god Huuslærerplads hos Propr. Busk paa Benzonseje ved Roskilde. Min anden Søn Harald begyndte allerede ved Uvirksomhed, slet Oeconomie og Vakklen fra det Ene til det Andet at lægge Grunden til al den Qual, han i flere Aar forvoldte os.

I April modtog vi fra de kjære i Holland det glædelige Budskab, at vores Augusta under Betingelse af vores Bifald var forlovet med den elsk- og agtværdige Coenraad Nieuwenhuis, Dr. juris. Da han saavel ved vores Besøg i Holland som sit her med Forældrene i høj Grad havde vundet vores Agtelse og Kjærlighed, var her Intet at betænke sig paa, og vi meddelte strax de kjære Forlovede vores Samtykke og Velsignelse. Herren har hidtil (1848) ikke skuffet vores glade Haab og Forventning. Elisas Födselsdag, d. 24. April, blev Forlovelsen declareret her i en Vennekreds.

Vores kjære Cora tiltraadte i Foraaret en Lærerinde Plads hos Justitsraad Möllers<sup>1)</sup> i Præstøe, som senere vil findes at have havt en saare vigtig Indflydelse paa hendes Fremtid.

Efterat have formaaet min Ven Herr. Justitsraad Birch i Slagelse til at modtage Harald paa sit Contoir for at öves i det Practiske og rive ham ud af uheldige Forbindelser i Khavn, var han (H.) saa uskjön-som ikke at ville tiltræde; reiste i dets Sted til Langeland<sup>2)</sup> og spillede en Tragedie, der dybt rystede mig, men som jeg ikke nænner her omstændelig at omtale. D. 13. May kom han hertil fra Langeland, höist extrisk stemt, fortællende mig om hans afgjorte Ulyst til det Juridiske og hans Attraae at absolvere theologisk Embeds Examen. Jeg var desværre saa svag at indgaae derpaa, nu overbeviist om, at det Hele kun var beregnet paa at komme tilbage til det for ham saa fordærlige Khavn. Efter mange Bekostninger varede det kun kort, inden jeg fik at vide, at han al-

<sup>1)</sup> Byfoged og Birkedommer Jacob Möller, g. m. Else Cathrine f. Poulsen.

— <sup>2)</sup> c: Til By- og Herredsfoged Etatsraad Marcus Pauli Karenus Holst v. Schmidten i Rudköbing, der var Fader til hans gode Ven og Studiefælle Ulrik Christian v. S., senere Borgmester i Aarhus, og hvis Hustru Louise f. Björn havde vist ham megen Venlighed.

deles havde opgivet Theologien, og han begyndte nu atter det forhen omtalte Liv der. Gud forlade ham al den Sorg, han har forvoldt os!

Den 4. August havde jeg, Harald og Amalia den Glæde i Wordingborg at modtage vores kjære Augusta velbeholden fra Holland. Hun skulde nu tilbringe Tiden her indtil det i May eller Iuny næste Aar berammede Bryllup. I Efteraaret foretog hun og Amalia en meget behagelig Reise til Kjöbenhavn og Helsingöer (hos de kjære Löbels).

1840. I May (d. 20.) havde jeg og Augusta den Glæde i Corsöer at modtage hendes kjære Forlovede Coenr. Nieuwenhuis fra Holland. Vi havde nu ret travlt med Tilberedelser til Bryllupet og paa bedste Maade at underholde vores saa kjære Gjæst; foretoge i den Anledning mange Toure og finde endnu en Glæde i at erindre hans træffende Bemærkninger om Ting og Personer, samt hvorledes han tilvandt sig Alles Yndest og Agtelse. I en utrolig kort Tid tilegnede han sig vort Sprog i den Grad, at han i et Selskab holdt et smukt Foredrag paa Dansk ved en Toast til min og manges Forundring. Hans som Forlover daglig forventede Broder Henry ankom först Dagen för Bryllupet, som fandt Sted d. 20. Iuny under Nedbedelse af Herrens Velsignelse til denne Forening. I denne glædelige Anledning vare mine Söner og Hanna N.<sup>1)</sup> her. D. 22. s. M. tiltraadte de Nyegivte og Henry N. en Reise til Sverrig og Norge, hvorom vi jevnlig glædedes ved at höre fra dem. Den 7. August kom de velbeholdne tilbage, saare tilfreds med Reisen. Efter endeel Toure og mange Besög, som traf i den travleste Höst, ledsagede jeg, Moder og Amalia de kjære

<sup>1)</sup> Eleonora Elisabeth Johanne Sophie Nyegaard, Gottliebs Datter. var hyppigt Gäst paa Frederikskilde.

Hollændere til Wordingborg d. 16. August og saae dem derfra afgaae med Dampskibet, ledsagede af vores inderligste Önsker om en lykkelig Fremtid. Paa denne Reise paadrog jeg mig en stærk Forkjölelse, som Fölge hvoraf jeg deels laae syg og deels skrantede hele Efteraaret. Den gode Möller lappe hjalp mig trolig med Tilsyn ved den ufuldendte Höst og Efteraarsarbejder.

I Sept. erholdt jeg Brev fra Henri Nieuwenhuis, hvori han anholder om vores kjære Elisass Haand. Hun var da meget ung, endnu ej confirmeret, og det var virkelig en betænkelig Sag. Efterat have confereret med min gode Kone besluttede vi at meddele hende denne vigtige Sag og höre hendes Mening. Efter den förste, næsten barnlige Forundring tilkjendegav hun, at hun havde fattet Godhed for H. og gjerne indgik Forening med ham, naar det passende lod sig gjöre. Da der Intet var at indvende mod ham, som vi kjendte fra en god Side, og han desuden var meget riig, gav jeg ham paa egne og Elisass Vegne Samtykke med det udtrykkelige Paalæg, at han strax maatte erhverve sine Forældres. Dette gjorde han ikke. Hans Fader, min gode Fætter, var billigviis fortrydelig over dette Manquement, og ihvorvel han i og for sig Intet havde mod Partiet, raadete han til at temporisere, for at de unge Mennesker kunde lære nöjere at kjende hinanden. Omsider blev det vedtaget, at Elisa til Foraaret skulde til den Ende rejse til Holland, men Gud havde bestemt anderledes, som Fölgen af denne i mange Henseender tragiske Begivenhed vil vise.

Vor kjære Conrad besøgte mig, selv syg, i min Sygdom. Hans blev Typhus. Han svævede mellem Liv og Död, men Herren bevarede ham dengang. Imidlertid maatte han som Reconvalescent forblive her hele Efteraaret.



Allerede i min Sygdom havde vores kjære Cora betroet mig, at hun saagodtsom ansaae sig forlovet med Cand. theol. A. C. Petersen<sup>1)</sup> fra Als, Huuslærer paa Nysøe. Han kom her i Julen, og da jeg havde hørt alt godt om ham, og han meget gefaldt os alle, erholdtes mit faderlige Samtykke til denne Foreening.

Saaledes sluttedes dette begivenhedsrige Aar med Tak og Hengivenhed.

1841. I Januar deltog jeg som Medlem af Valg-Comitéen i de første Valg til Provindsialstænderne. Samtidig vendte vores kjære Conrad, nu restitueret, tilbage til Benzonseje.

Det maae her være Stedet at omtale en ovenantydnet Begivenhed, som har forvoldt mig og andre Paagjeldende mange bitre Timer:

Efterat Henri Nieuwenhuis og vores Elisa som Forlovede i Löbet af Vinteren havde vexlet Breve, blev jeg saare ubehagelig overrasket ved i dette Foraar fra ham at modtage et Brev, hvori han uden fjerneste Anledning fra vores Side aldeles ophæver den indgaaede Forbindelse med hende uden derfor at angive nogen anden Grund end nogen svulstig Snak om »Gefühl und Liebe«. Billigen indigneret over denne Adfærd foreholdt jeg ham og Faderen, hvilke uberegnelige Følger den kunde have for Elisas Roe og hele Fremtid, ogsaa i materiel Henseende, og ansaae det derfor som Pligt (en vist meget ubehagelig med Hensyn til ænge og venlige Familie Forhold) af Henri at paastaae en passende Reparation efter vore Loves Aand. Efter en meget ubehagelig Brevvexling herom, hvori min kjære Fætter især udhævede, at saadant ikke samstemmede med de hollandske Love, og hvor-

<sup>1)</sup> Alexander Christian Petersen, siden Præst i Jydstrup og Valsøllille i 56 Aar.



hos han glemte, at Handlingen og Brudet var begaaet her, bequemmede man sig endelig til at udbetale Elisa 5000 Gylden, som erholdtes og bleve udsatte for hende. Gud være derhos lovet for, at hun med en for hendes unge Alder sjelden Resignation bar sit skuffede Haab; men inderlig beklager jeg, at min gode Fætter optog denne Sag saaledes, at vores hidtil i mange Aar förte venlige Brevvexling gik istaae. Min kjære hollandske Svigersön, som jo maatte föle sig afficeret, teede sig her som altid, og ingen ubehagelige Fölger sporedes paa vores kjærlige Forhold. Den höist sörgelige Ende paa denne Sag findes senere her.

I Iuly havde vi den Glæde at see de kjære Löbels hos os i nogle Dage efter et altfor langt Mellemrum. Jeg havde i denne Sommer og Efteraar usædvanlig mange Tiende Forretninger og opholdt mig i den Anledning to Gange flere Dage paa Skjoldnæsholm<sup>1)</sup>, sidste Gang med Cora, som Petersen jevnlig besøgte her.

I Efteraaret reiste min gode Kone til Kjöbenhavn for at forsöge paa at arrangere Haralds vedvarende ulykkelige Forhold, især oeconomiske, Frugten af fortsat Uvirksomhed. For en kort Tid beroligede vi os ved Tanken om, at det var lykkedes hende, og Haabet om en bedre Fremtid, men skuffedes snarlig.

1842. I Iuny besøgte jeg med Moder, Betty og Elisa paa nogle Dage de kjære Löbels i Helsingöer, som var os en sand Recreation.

Vores Meta, hvis Helbredstilstand idelig forværredes, tog i Foraaret til Khavn for at tilbringe nogen Tid paa Frederiks Hospital, hvorfra hun vendte tilbage i Sept. uden synderlig Bedring.

I Sept. foretog jeg og Elisa en meget behagelig Tour

<sup>1)</sup> Den ejedes da af Kammerherre Johan Andreas Bruun Neergaard.

til Maggaard nærved Svendborg hos Herr. F. Fenger<sup>1)</sup>, som med Familie gjorde os det korte Ophold meget behageligt.

Iövrigt gled Aaret hen som sædvanligt med mange Besög og tilstrækkelig Beskæftigelse.

1843. Min gode Kone, som endnu ikke havde seet Holland og inderlig længtes efter et Besög hos de kjære Börn der, tiltraadte i Forening med Datter Betty den 26. May en Reise dertil. De bleve borte til den 8. Iuly, da vi glade modtog dem i god Behold og med de herligste Erindringer af denne behagelige Udflugt. Nogen Malurt derpaa gjöd Haralds forstyrrede Indfald at være i Holland samtidig med dem i det ikke behagelige Ærinde der at gjöre Laan til hans Daarskabers Fortsættelse. Jeg fraraadte min Svigersön og hans Broder Henri paa det Bestemtteste at inklade sig herpaa, forsikrende dem, at jeg baade vilde og kunde hjælpe ham, naar jeg indsaac, det var til hans sande Gavn. Men de laante ham endda og havde siden den Græmmelse, at han taabelig forödte det Laante istedetfor at anvende det som lovet dem.

I October foretog jeg en Reise til Helsingöer, hvor jeg omtr. 8 Dage forblev hos de kjære Löbels. Opholdet blev deels forlænget ved, at en yndig beliggende Ejendom Meulenburg var paa billige Vilkaar tilkjöbs. Længe havde jeg tænkt paa under fremrykkende Alder at sælge mine Ejendomme her og tage Ophold nær mine bedste Venner, Löbels, hvortil nu en saa god Lejlighed tilbödes. Handelen blev sluttet, dog med 8 Dages Betænkning for mig, for at jeg personlig i et Familieraad kunde overveje denne vigtige Forandring

<sup>1)</sup> Frederik Fenger, der var g. m. Birthe Christine f. Hellesen, var Broder til Frederikskildes tidligere Ejer Jörg. F. og Faribroder til Præsten J. F. F. i Lyngø.

med mine kjære her. Resultatet blev, at man heller vilde blive her; og vel var det, da Löbels ikke længe efter aldeles forlode Helsingöer; thi vel have vi og andre Venner og Bekjendte der, men Löbels var dog fornemmelig den trækkende Magnet.

Kort efter modtog jeg fra min kjære hollandske Svigersön et saare vigtigt Brev, hvori han under dybeste Taushed underretter mig om, at hans Broder Henri efter megen Omflakken ikke kan glemme vores Elisa og önsker at vide, hvorledes vi i saa Henseende var sindede. Det var en saameget tungere Opgave for mig, som jeg under den paalagte Taushed ej engang turde aabne mig for min kjære Kone. Mit Svar gik ud paa, at da jeg stedse havde anseet Henris tidligere Adfærd i denne Sag som en Ungdoms Ubesindighed, havde jeg personlig Intel imod ham, at Elisaa Haand og Hjerte vare, saavidt mig bekjendt, frie, og at jeg Intel havde imod, at han besøgte os for anden Gang at prøve sin Lykke. I piinlig Uvished hengik Efteraaret, indtil den haarde Skjæbne rammede os, at vores elskede, af Alle yndede Elisa saagodtsom aldeles uden foregaaende Sygdom pludselig ved Döden berövedes os den 13. December. Hvo formaaer at beskrive en Faders Fölelser ved et saa elskeligt Barns Bortgang, især under slige Omstændigheder? Den rædsomme Tanke om Muligheden af, at Henri kunde komme for at følge sin paatænkte Brud til Jorden, forfulgte mig stedse i hin Sorgens tunge Dage, og jeg erfarede siden, at var Döds Budskabet kommet to Dage senere til Holland, havde han været her. Herren gav, Han tog; Hans Navn være lovet! Anden Gang stod jeg nedböjet ved et elsket Barns Baare, borttrykket pludselig i den fejreste Alder. Den elskelige Ingemann, som personlig bevidnede os sin Deltagelse og meddeltes den tragiske

Sag, var saa venlig nogle Dage efter at sende os følgende smukke, rørende Digt, som siden af min Sviger-sön blev oversat [paa] Hollandsk for at meddeles Henri.

Det var en Sommerquæl liflig og sval —  
 Der dandsed en Jomfru i Kildernes Dal;  
 Hun var glad som Fuglen i Lunden.  
 Hun dandsed saa let som Fjærbolten sprang,  
 Som Kornlærkens Iublen klang hendes Sang.  
 Nu den Dands og den Sang er forsvunden.

Der stod en Iomfru ved Kildernes Ström —  
 Det risled i Kilden som sang om en Dröm,  
 Men hun sang om Glæden, som kommer.  
 Den Ungersvend, helst hun dandsede med,  
 Tre Sommere savned blivende Sted —  
 Men han tænkte paa hende hver Sommer.

Der fløj en Fugl over Kildernes Dal —  
 Saa gædefuld sang den en Vinterdag sval —  
 Den vist sang om Vaaren, som kommer.  
 Hvad Fuglen har sjunget, Iomfruen veed —  
 Hun smiled og böjed Hovedet ned —  
 Hendes Sjæl fløj til Englenes Sommer.

1844. Dette Aar hengled uden anden mærkelig Begivenhed end den glædelige, at Coras Forlovede, vores kjære A. C. Petersen, henimod Slutningen ved Kammerherre Neergaards Godhed blev kaldet til Sognepræst for Iydstrup og Valdsöelille. Efter den lange Venten blev nu deres Bryllup, om Gud vilde, berammlet at afholdes næste Foraar, og Travlhed overkom vore Quindfolk.

1845. Atter iaar bortkaldte den gode Gud et af vore kjære Börn, vor förstefödte Meta Marie. Hun havde i flere Aar været svagelig og hensov den 13. April i Herren.

Den 16. May fandt Coras og Petersens Bryllup Sted

i al Stilhed formedelst det saa nylige Dödsfald. Strax efter begave de Nyegivte sig til Khavn og derfra til deres Hjem i Iydstrup. Gud give dem megen Lykke og Tilfredshed!

Af vor hele store Börneflokk var nu Betty den eneste hjemme, og da vi indsaac, det vilde blive hende for censomt og besværligt, saameget mere, som min i Huusholdningen saa ivrige kjære Kone begyndte at svækkes, var det vedtaget, at Amalia efter omtr. 4 Aars Ophold i Holland skulde vende tilbage. Vi havde nu den Glæde at modtage hende ret vel d. 30. Aug.

I October foretoge vi Gamle os en Recreations Rejse til Kjöbenhavn for at besøge de kjære Löbels og andre Venner.

1846. Efterat jeg i længere Tid ikke havde ønsket at see Harald her formedelst hans vedvarende Vakklen, Uvirksomhed og forstyrrede Anskuelser af Livet og dets Værd, modtog vi ham i Ian<sup>r</sup>, efterat det nu var vedtaget, at han i dette Foraar afgaaer til Vestindien for der at prøve et nyt Liv. Han opholdt sig her nogen Tid og syntes alvorlig at ville forbedre sig, hvortil Gud give Lykke.

I Anledning af Coras forventede Nedkomst tog min kjære Kone i Febr. til Iydstrup for at forblive, til Alter vel overstaaet. D. 2. Marts födtes den lille Iohannes<sup>1)</sup>, hvis Daab vi bivaanede d. 18. May i Forening med Löbels, Ingemann o. fl.

Allerede i Löbet af Vinteren havde vi havt den Glæde at modtage Melding om et i May forestaaende inderlig kjært Besög af vore hollandske Börn og Börnebörn, som lykkelig og vel ankom d. 28. og forbleve hos os til d. 26. August, en gjensidig Nydelse, som jeg ikke formaaer at beskrive. Mange Excursioner

<sup>1)</sup> Peter Jacob Johannes: han blev Adjunkt ved Sorö Akademi.

bleve foretagne og Mange besøgte os i denne glade Tid. De kjære 3 Börnebörn<sup>1)</sup> vandt Alles Yndest.

Harald var allerede i Foraaret afgaaet til Vestindien, hvortil jeg equiperede ham. Gud give ham Lykke!

Vores kjære Conrad blev udnævnt til Catheket i Skive og havde Bryllup med sin Caroline Schjödte efter en meget lang Forlovelse först i Juny (d. 5.)

I Efteraaret var min kjære Kone i længere Tid hos vore Börn i Iydstrup og skrantede næsten bestandig efter Hjemkomsten. Dette tiltog saaledes, at hun i Febr. og Marts 1847 maatte søge Sengen. Sygdommen var i Leveren, og en lang Tid hengik mellem Haab og Frygt, indtil den gode Gud den 8. April bortkaldte fra os min 37 Aars troe Livsledsagerinde, som jeg saalidet havde tænkt paa at overleve, som vi Aaret tilforn havde truffet for hendes Enkestand beroligende Dispositioner; men Mennesket spaaer, Gud raader! At vores kjære Savnede i det sidste Leveaar havde nydt saamange Familieglæder, var os dog til nogen Tröst i vor store Sorg.

Jeg stod nu eene, dog nej! Gud havde endnu bevaret mig to kjære Döttre, som troligen vil stræbe at træde i den gode Moders Sted. Uden denne Støtte turde jeg i min Alder ikke tænke paa at forblive her, hvor jeg dog saagjerne vilde ende mine Dage.

I August reiste Amalia for at besøge nogle hollandske Venner i Frederichstad i Slesvig og vendte tilbage i Sept.

I September foretog jeg og min kjære Datter Betty en meget behagelig Reise til vores gode Börn i Skive. I Randers besøgte vi en Ungdoms Veninde Frue Rejersen<sup>2)</sup>, som saare venlig modtog os. I Skive traf vi

---

<sup>1)</sup> Peder Nicolaas, f. 1842, blev dansk Generalmajor; Anna Margarethe Elisabeth Clasina, f. 1844; Jacob, f. 1845. — <sup>2)</sup> Herredsfoged Justitsraad Andreas Ludvig Reiersens Hustru Charlotte Cathrine f. Reiersen.

vore Kjære vel og tilfredse, min Conrad meget yndet og agtet af Alle, og gjorde jeg da adskillige interessante Bekjendskaber.

Fra Harald havde vi ret gode Tidender. Han var i Virksomhed som const. Fuldmægtig i Secretariatet med god Udsigt til det Bedre.

1848. I Marts foretog jeg en Reise til Kjöbenhavn, hvor allerede sporedes megen Bevægelse i Anledning af Februar Revolutionen i Frankrige, Thronskiftet her og den oprørske Aand i Hertugdömmene, der snart skulde indvikkle Landet i en blodig men hæderlig Krig og bringe Omvæltning af mange bestaaende Forhold, haarde at fordöje for mit gamle conservative Hoved, medens Mange anderledes sindede jublede over den saakaldte Frihed. Det vil nu give sig i Enden, om denne kan bestaae. Allerede forlængst havde jeg paataenkt med Amalia i denne Sommer at besöge mine Kjære i Holland, som nu formedelst Krigens Uroe og pecuniaire Byrde maatte opgives og vel neppe mere vil finde Sted, da jeg uagtet mit for min Alder gode Befindende alt mindre og mindre kan taale at savne Hjemmets tilvante smaae Bequemmeligheder.

I Löbet af Sommeren forefaldt mange Tiende-Foretninger, som i flere Dage ad Gangen holdt mig fra Hjemmet og forböd paatænkte Recreationer.

Efter et utilgivelig langt Mellemrum havde vi i Iuny et kjært Besög af de gode Löbels, som kom fra Iydstrup med Cora og Börn<sup>1)</sup>, men bleve kun 3 Dage. Min kjære Sön Conrad med Kone og Barn<sup>2)</sup> besögte os i Iuli og August.

Allerede tidlig skulde jeg smage Frugt af den saa-

<sup>1)</sup> Ovennævnte Johannes samt Theodor Alexander (f. 1848), der döde som stud. philol. — <sup>2)</sup> Catharine Elisabeth (f. 1847), der blev g. m. Præsten F. D. T. Engelstoft.

kaldte Frihed og Bondebevægelse. For at gjøre Bondevennerne (quasi) til Gefal foranstaltede en vis Minister<sup>1)</sup> Sag anlagt mod de Mange, der i Tillid til det ophævede Rentekammers liberale Anskuelse af vore stringente Fæstelovgivning havde overtraadt samme, og altsaa ogsaa mod mig for Anvendelsen af Hovedparcellen af Teglggaard i Suserup, en Sag, som forvoldte mig saare mange Ubehageligheder og stort Tab, da jeg i Foraaet 1849 under de allerugunstigste Conjunctioner nødsagedes for Spotpriis at sælge bemeldte Parcel 3000 Runder, hvad jeg i 1847 kunde erholdt for den. Imidlertid havde jeg den Satisfaction at blive frikjendt ved alle Retter, men jeg kan med Sandhed sige, at jeg vandt min Sag og tabte mine Penge og desuden en meget betydelig aarlig Indtægt, som jeg havde ved den Maade, hvorpaa jeg upaataalt i 28 Aar havde anvendt denne Ejendom.

I Sept. og ind i October foretog jeg og mine kjære Döttre en særdeles behagelig Tour til Kjöbenhavn og Helsingöer, begge Steder paa det Venligste modtaget og underholdt af vore Venner. Paa Hjemvejen besøgte vi de Kjære i Iydstrup.

Forresten hengled Aaret uden mærkelige Tildragelser uden de, som vare en Følge af den vedvarende Krig og vores Friheds Ruus.

1850. Det Samme kan siges om dette Aar, thi vel fik vi i Iuly en saakaldet Fred, men Enhver forudsaae, at Opröererne ikke vilde ændse den, som og bekræftedes. I Löbet af Sommeren besøgte min gamle Svoger A. Ross og min kjære Sön Conrad os, og i Sept. var jeg og mine Döttre atter i Kjöbenhavn, hvor vi havde det meget behageligt og gjestede mange.

1851. Atter i dette Efteraar var jeg med mine kjære

<sup>1)</sup> P. G. Bang.



Döttre i Khavn, lidet ahnende, hvad bitter Sorg og Savn der, med Hensyn til Amalia, forestod os. Hun var saa ualmindelig vel og livsglad og glædede sig til en anden Kjöbenhavns Reise i Ianuar, da hun d. 17. Dec. blev angreben af Lungebetændelse og kun efter faa Dages Sygeleje bortkaldtes fra os d. 23. Det er 5. Gang i 13 Aar at jeg maae sige: »Herren gav, Herren tog, Hans Navn være lovet!« men Han veed, hvor tungt det falder en gammel Mand saaledes at nedsænke den Ene efter den Anden af Sine i Jordens Skjöd.

Min Sön Harald var nylig ankommen fra S. Croix, inderlig glædende sig til at tilbringe en glad Iuul her, og maatte nu nöjes med at dele vores Sorg.

1852. I Sommer havde vi efter et langt Savn et kjært Besög af vore Venner Löbels, og jeg øndeel Bryderier i Anledning af det nye Vejanlæg her og Alt, hvad dermed stod i Forbindelse, hvoraf det Mindste ikke var Opposition fra Bondevennerne og Consorter. Det lykkedes mig at overvinde denne og Mere, og er jeg nu, da jeg nedskriver dette, meget vel tilfreds med den heldige Ende, den brydsomme Sag tog.

Harald, som havde tilbragt Endeel af Sommeren her, drog atter i Efteraaret til Vestindien, uden at hans Ophold herhjemme havde gavnet hans Sag der under det spændte Forhold, hvori han var geraadet med de Magthavende, som paa alle optænkelige Maader drillede og skadede ham. Dog haabede vi, at han idetmindste vilde erholde en Procurator Bevilling, men ogsaa dette glippede.

I September foretog jeg og Betty en meget behagelig Receptions Reise til Fyen ifölge Indbydelse fra Biskop Engelstoft (min Broderdatter Hannas Halvbroder). Hele den elskværdige Familie var utrættelig i at vise os al mulig Opmærksomhed og Velvillie, og

de faa Dage henglede paa den behageligste Maade. Fra Odense toge vi til Ryslinge, hvor vi hørte den udmærkede Prædikant Birkedal, hos hvem vi tilbragte en meget behagelig Dag.

I Nov. var jeg i længere Tid lidende og ofte senge-  
liggende af rheumatiske Tilfælde, tildels podagristisk,  
men gjenvandt i Dec. Helbreden.

Iulemorgen tidlig vækkedes vi med Brandraab fra den altfor nærliggende Kongskilde Mølle, som meget snart var en Gruushob. Vinden førte skraas paa vor Bolig, som næsten vidunderlig blev reddet ved en faldende Regn. Jeg trøstede den agtværdige Brandlidte<sup>1)</sup> med, at han, naar Svie og Savn vare overstaaede, vilde i alle Henseender befinde sig bedre efter end for Ulykken, som i fuldeste Maade er bekræftet. Jeg kan herhos ikke nok paaskjønne, hvorledes alle Conflicter i denne sørgelige Anledning uden en eneste Uvillie paa nogen af Siderne jevnedes mellem mig og den brandlidte Fæster; vist et meget sjeldent Tilfælde!

1853. I Löbet af May, Iuny og Efteraaret deltog jeg i mange og trættende Tiende Forretninger, som i flere Uger uafbrudt holdt mig fra Hjemmet, med Tak til Gud for at jeg i min høje Alder kunde befinde mig saavel under og efter slige Strabadser.

I Iuly og August havde vi et kjært Besög af vor Conrad med Kone og 3 Börn<sup>2)</sup>. Han søgte da ivrig Forflyttelse, som først næste Aar skulde lykkes.

Möllens Brand foraarsagede nogle gavnlige Ændringer i det ovenomtalte Vejanlæg.

I Efteraaret foretog jeg og Betty vor sædvanlige Re-  
creations Reise til Khavn., hvor jeg efter mange Aars

---

<sup>1)</sup> Lars Peter Jappe. — <sup>2)</sup> Ovennævnte Catharine Elisabeth samt Lauritz Ludvig Gundelach (f. 1849), der blev Præst i Gimlinge, og Lovise Amalie (f. 1852), der blev g. m. Pastor Uffe Birkedal.

Mellemrum var i Friemurerlogen og blandt over 100 befandtes den ældste i Alder og den ældste Mester. Jeg havde i Kh. Lejlighed at virke Noget for Harald, som man havde nægtet Ansættelse i Vestindien, og han blev i Nov. meddelt Bevilling som Procurator i Helsingöer, hvorom jeg strax underrettede ham, for at han kunde vende tilbage, som dog först skeete i Foraaret. Han har der havt meget at kjæmpe imod, især en Conflict med en fordums Skolekammerat Knox<sup>1)</sup>, men vi haabe dog, at han vil bane sig en Vej, eller maaskee alter drage til V. Indien, hvortil hans Hu synes at staae.

1854. I Foraaret deltog jeg i en ret interessant Taxations Forretning for Soröe Academie i Forening med Overkrigscommissair Hage<sup>2)</sup> og nød megen Opmærksomhed af Bestyrelsen. Som ifjor havde jeg mange, ja endflere Tiende Forretninger og var i 7 Uger med Undtagelse af Søndagene uafbrudt fra mit Hjem.

I July og August nöde vi den store Glæde at have vore kjære hollandske Börn og 2 Börnebörn<sup>3)</sup> her og kunde ikke nok beundre Augustas ungdommelige Udseende og Elskværdighed, som vandt alle Hjerter. Under deres Ophold blev vor danske Conrad tilbudt Blidstrup Præstekald ved Frederiksborg, som han sandelig ikke betænkte sig paa at modtage, hvortil vi vist have Grund at ønske ham megen Lykke. For at være ham behjælpelig med Raad og Daad mödte jeg ham paa Stedet i Octob. i Forbindelse med min og Bettys sædvanlige Khavns Reise, og han er nu, jeg skriver dette, installeret der og vel tilfreds, G. v. l.

Vor kjære, mere end 20aarige Præst Fenger blev

<sup>1)</sup> John Knox, der senere blev By- og Herredsskriver i Svendborg. —

<sup>2)</sup> Johannes Philip Hage, Gaardejer i Pedersborg, landökonomisk Forfatter. —

<sup>3)</sup> Nemlig Peder Nic. og Anna Marg. Elis. Clas.

ogsaa iaar kaldet fra os. Hans og Families Fjernelse vil være os et stort Tab, hvorhos det dog er en Tröst, at vi atter have faaet en saa brav Mand i Hr. Tryde<sup>1)</sup>).

I Julen havde vi Besög af den kjære Harald.

I denne Sommer endte jeg min 35aarige Virken som Tiendecommissair, og meget vel tilpas, da Forretningerne uagtet et for min høje Alder sjeldent Velbefindende dog begyndte at falde mig altfor besværlige og trættende. Med kjær Erindring seer jeg tilbage paa en Virksomhed, der meget har interesseret mig, og hvori jeg tör troe at have gavnet ikke Lidet. Forunder Gud mig at leve flere Sommere, vil jeg være mere raadig over Tiden til en og anden Recreation, og tænker jeg allerede paa en Reise til mine kjære hollandske Börn næste Sommer.

I October foretog jeg og Betty den sædvanlige Tour til Iydstrup, derfra til vore Venner Mathissens<sup>2)</sup> i Roeskilde og vore Kjære i Blidstrup, hvor vi fandt dem lykkelige og tilfredse, omsider til Kjöbenhavn, hvor vi havde den Glæde at være samlede med Cora og Börn samt Harald, der nu fölte sig ret tilfreds i Helsingöer med gode Forretninger og meget yndet og anseet. Paa Hjemvejen besøgte vi de kjære Fengers i Taastrup. Harald besøgte os i Julen.

1856. Nærmest foranlediget af Kongskilde Mölles gjentagne Brand i Marts, foreenet med Udsigten til en uundgaaelig Højesterets Proces (et daarligt Arvegods) solgte jeg denne Ejendom, som jeg ogsaa gjerne önskede i Iappes Familie, for 16,000 Rd., som egentlig var 19,000, da I. havde 3000<sup>r</sup> i Bygninger fra forrige Brand, og for Vejrmöllen, og vil ved den forögede aarlige Indtægt, om I. lever, i 20 Aar blive 28,000.

<sup>1)</sup> Holger Kongslev Tryde, Præst i Lyngø og Broby Sogne 1854—82. —

<sup>2)</sup> Den tidligere nævnte Præst i Kirke-Helsingø Marcus Mathiesens Enke Christine Marie f. Begtrup, der var flyttet til Roskilde.

D. 29. May tiltraadte jeg og Betty den længe paa-tænkte hollandske Reise og ankom til vore elskede Börn i Woerden d. 1. Iuny. Vi tilbragte der herlige, uforglemmelige Dage med mange interessante Excur-sioner, traf alle af den kjære Familie vel undtagen min gamle Fætter, der gik i Barndom og neppe kjendte mig, som var et stort Skaar i min Glæde. Jeg saae min kjære Datter Augusta lykkelig i et yndigt Hjem, omringet af 6 elskelige, velopdragne Börn<sup>1)</sup> og en af alle agtet og yndet Mand, der var utrættelig i Godhed og Opmærksomhed mod os. Den 19. Iuny forlode vi Holland, havde en meget heldig Hjemreise, paa hvil-ken vi tilsidst besøgte min kjære Broderdatter Hanna Bagger<sup>2)</sup> i Fyen, og naaede lykkeligen vort kjære Hjem d. 24. om Aftenen, begge saare tilfredse med Udbyttet af denne herlige Recreation<sup>3)</sup>.

---

<sup>1)</sup> Nemlig foruden de paa Side 175 nævnte: Ferdinand Jacob (f. 1848), Catharina Elisabeth (f. 1851) og Hendrik Bernard (f. 1855). — <sup>2)</sup> Eleonora Elisabeth Johanne Sophie Nyegaard var s. A. blevet g. m. Præsten Frederik Vilhelm Bagger i Haagerup (∩: Brahetrolleborg Sogn). — <sup>3)</sup> Den ved denne Tid omtrent 77 Aar gamle Rejsende havde ikke længer den Skrivelyst som 20 Aar forhen; derfor affærdiges hele Rejsen med disse faa Linjer. Af hans »Skriv-Calender« for dette Aar sés, at han og Datteren forlod Hjemmet om Aftenen, sejlede fra Korsør til Kiel og d. 30. kom over Altona til Hannover, hvor der overnattedes. Næste Dag over Minden til Oberhausen og derfra med Vogn til Wesel, hvor de blev om Natten. Den 1. Juni med Post til Emmerich og derfra med Jærnbane til Woerden, hvor hans Svigersøn C. J. N. Nieuwenhuis da boede som Kanton-Dommer. Dér paabegyndte han to Dage efter et Brev til sin Søn Harald, hvori det bl. a. hedder: »Vi bleve Søndag Aften paa Banegaarden her med aabne Arme modtagne af alle Kjære, som, G. v. l., ere vel, en yndig Börnesflok, som ikke har mange Mager. Man førte os til et Hjem, som jeg uden Overdrivelse kan kalde et jordisk Paradis, tæt indenfor Fæstningsporten, en stor, smuk og rummelig Boepæl med en stor og yndig Hauge, hvorfra Udsigter til det yppige Land, saa at man synes mere at være paa Landet end i en Stad, og saa de glade og lykkelige Börn og Börnebörn som den skjønneste Politur paa det Heele, der vel kan fryde et Faderhjerte.« Den 5. fortsættes: »I Forgaars Eftm. vare vi — efter paa Vejen at have besøgt den store Ruin ter Haar, hvor jeg fandt mit Navn saa tydeligt som fra igaar, med  $\frac{20}{100}$  36. nu tilføjjet  $\frac{4}{100}$  56 — paa den Engh, hvor vi mødtes med Henri og Kone [Sara Maria f. van Welze], som er meget mandhaftig, men forresten naiv og elskværdig og aaben og imødekommende. Jeg fandt desværre min gode Fætter aldeles

Kort efter vores Hjemkomst havde vi den store Glæde at modtage Underretning om min kjære Søn Haralds

i Barndom; kun nogle Øjeblikke havde han et Begreb om, hvem jeg var. Dette og at jeg ikke kan tale med de elskelige Börneborn (de to ældste [Peder Nicolaas og Anna Margar. Elisab. Clas.] vel en Smule fransk) ere de eeneste Skyggepunkter i det Lys, der hidtil har omgivet os, deri indbegrebet det yndigste Sommervejr. — Igaarmorges toge vi til Utrecht. Om Form. hos Dionys, der lever en garçon i Nærheden og blev saare glad ved at see os. Til Middag hos Henri, der boer prægtig tæt udenfor Byen; der mødte vi Adrian og en nydelig Kone [Suzane Madeleine f. Pillet] fra Paris. som var saare venlig imod os og til Afskeed hjertelig kysede mig. Om Aftenen kom vi for sildig paa en Concert i Tivoli, altsaa uden Musik. Utrechts Omgivelser er noget af det Skjønneste, jeg har seet, og det var i det Heele en saare behagelig Dag. Ieg kan fast sige, at jeg er nærved at segne under Byrden af al den Godhed og Opmærksomhed, man viser mig. — Ved Bordet hos H. kom jeg til at tale om Sundtolden, Quæstionen hvorom jo nu er löst paa en Maade, der vist bringer mange Champagnepropper til at knalde hos eder [o: i Helsingör]. Da jeg yttrede dette, sagde H.s Kone: Ogsaa her! og strax skeete det. Lad dem kun protestere, naar de bare betale. Saaledes kan jo Sagen henstaae i mange Aar. Alle spurgte til eder i Danmark og bade at hilse. — For at Du kan gjøre Dig et Begreb om det Liv og Verkehr her hersker, vil jeg fortælle Dig, at her daglig gaae 14 Banetog tæt forbi mine Vinduer og Læseplads i Haugen. . . . Igaar reiste Adrians til Paris og i næste Uge vente vi Henris her. — Iaftes var her i Besög en Ven af Coen [o: Coenraad], Ingenieur Capt., meget dannet. Han sagde mig, at Regjeringen maatte skamme sig ved ikke at ansætte en Mand med Coens Kundskaber, Talenter og Dytighed i højere Stilling.\* Den 7. sluttes: »Iaftes var her et udsögt Selskab af Byens Folk, nydeligt arrangeret og med megen god Musik. Der var flere meget interessante Mennesker, som næsten alle talte godt fransk og tydsk, langt bedre, end da jeg sidst var her. Skade, at næsten Ingen taler engelsk, som dog gaer lettest for mig. Betty hjælper sig over Forventning og lærer nok snarere noget hollandsk end jeg.\* — M. H. t. Rejsens videre Forløb giver Skrivkalenderen følgende: D. 8. Juni Morgen med Coen, Augusta og lille Ferdinand til Amsterdam, i Natura artis og Midd. hos Ferd. Nieuwenhuis, hjem 9; D. 9. Caffé hos Borgem: Berelius; D. 10. Henri og Marie her Midd., Eft. med dem til Potsdam; D. 11. Morgen alle til Slot Susdyk [o: Soestdijk], Pavillion og til Midd. hos Richards [o: Pastor Jacques Jeremie Richard, der var g. m. Coens yngste Söster] i Hilversum, hjem 10; D. 13. Form. Visiter, Aften Concert, tydske Sangere; D. 15. Form. skjön Tour til Lindsokte (Baron Arnim), Dionys mødte os og med os til Woerden; D. 16. Aften hos Lebruyers (Capt.); D. 17. Eft. til Utrecht, Studenter Maskarade, hjem Nat 1½; D. 18. Indpakke og Aften til Emmerick, hvor overnattede; D. 19. Morgen derfra paa Rhinen til Oberhausen og Hamm, hvor overnattede; D. 20. Morgen over Minden og Hannover til Altona, hvor overnattede; D. 21. Morgen til Flensborg, hvor overnattede; D. 22. Morgen over Apenrade, Haderslev etc. til Assens og Haagerup, overnattede der; D. 23. Skjön Tour til Brahetrolleborg; D. 24. fra Haagerup Morgen, over Nyborg, ankom lykkelig hjem 9½, G. v. l. alt og alle vel!

Udnævnelse til Byefoged i Nexøe og Aakirkebye samt Herredsfoged paa Bornholm. Gud være lovet, at han saaledes efter megen Omtumlen er i en god Havn!

Höehöstens anstrængende Besværlighed, foreenet med andre Ubehageligheder ved den i min höje Alder alt mere og mere byrdefulde Avling her, modnede en længere nærret Tanke om en Forandring enten ved Forpagtning eller Salg. Da jeg saameget önskede at ende mine Dage her, foretrak jeg det Förste, som lykkedes<sup>1)</sup>, og lever nu i Haabet om en rolig Livsaften.

Den 8. August havde jeg den Glæde at være omringet af alle mine danske Börn og Börnebörn, og dertil kom et overraskende Besög af de kjære Löbels.

I Efteraaret besögte jeg og Betty de Kjære i Iydstrup og Blidstrup, hvor vi fandt alt og alle vel, og hermed takkes Gud for dette begivenhedsrige Aar.

1857 begyndte med den glædelige Efterretning, at min kjære Sön Harald var forlovet med Petraea, en Datter af Kammerraad Iespersen<sup>2)</sup>, Ejer af St. Kannikegaard paa Bornholm. Gud give dem megen Lykke!

Allerede i Foraaret fölte jeg en mærkelig Forandring i mit Befindende, hidtil saa usædvanligt godt for min Alder. Jeg leed og har siden lidt af chroniske Alderdoms Svagheder, hvorimod Lægekonsten nok ingen Midler kjender. Desuagtet foretog jeg i Iuny med B. en Reise til Wallöe<sup>3)</sup> og Bornholm, som dog bekom mig over Forventning, havde mine kjære danske Börn hos mig i August og besögte med B. i Sept. Iydstrup, Blidstrup og Taastrup.

1858. I Februar blev min kjære Datter Betty henlagt paa et langvarigt Sygeleje, og jeg selv senere sam-

<sup>1)</sup> D. 6. August overtoges Avlingen af Kromand Christen Knudsen i Frederikskilde Kro. — <sup>2)</sup> Jochum Bohn Jespersen. — <sup>3)</sup> For at besöge sin Hustrus Kusine Frk. Isabella Eleonore Dorothea Stemann.

tidig med hende. Det var en Trængselstid, hvorpaa dog den gode Gud gjorde en god Udgang. Før at den Medtagne destidligere kunde nyde Luft og Bevægelse, anskaffede jeg en lukket Vogn. I Iuny var hun saavidt restaureret, at vi kunde foretage Reise til Iydstrup, derfra til Blidstrup (Barnedaab<sup>1)</sup>), hvorfra jeg besøgte Charles Fenwick paa Montebello ved mit gamle Helsingör. Paa Hjemvejen forblev B. nogle Dage hos de kjære Fengers i Taastrup. Vi befandt os begge ret vel efter denne Udflugt. I August vare alle mine danske Börn og nogle Börnebörn samlede her, Severine Ross med Harald og Petraa. I October var jeg og B. atter et Par Dage i Iydstrup.

1859. Atter iaar i Ian<sup>r</sup> maatte min kjære B. friste den Skjebne at henlægges paa et langvarigt Sygeleje, og jeg af og til samtidig. Det var meget langvarigere end ifjor og ogsaa betænkeligere. Ikke för i May turde hun vove sig ud. Dog kunde vi i Iuly foretage vores Reise til Iydstrup, Blidstrup og B. til Taastrup. I Sept. havde vi et meget kjært Besög af de hollandske Börn med en Sön Ferdinand.

I Betragtning af de mange Penge, der gaa ud af Landet for Tobak og det Held, jeg i mange Aar har havt med Dyrkning deraf, har jeg i de sidste Aar efter Kundgjörelser uddeelt Frö og Anviisning til omt. 200 Personer. Derhos har Landhuusholdnings Selskabet og Professor Iörgensen<sup>2)</sup> interesseret sig for Sagen. — Jeg har uddeelt Frö og Anviisning til Dyrkning og Behandling til 270 Personer.<sup>3)</sup>

Jeg bör ikke undlade i disse Erindringer at anföre Noget om mine mange, nu alle hedengangne Södskende og deres Afkom:

<sup>1)</sup> Caroline Margrethe Schiödtte Nyegaards. — <sup>2)</sup> Bendt Söborg Jörgensen. — <sup>3)</sup> Senere tilföjet.



1. Hans Iörngen döde ugift som afskediget Captain af Landetaten.
2. Niels döde som Sognepræst i Iylland og efterlod en Søn Sophus, der döde som Skolelærer i Norge.
3. Henrik döde ugift som afskediget Lieutenant.
4. Carl döde som Apotheker Lærling i Norge.
5. Ernst Henrik döde som halvvoxen.
6. Iacob Iersin döde ugift som ansat i Secretariatet paa S. Croix.
7. Christian Gottlieb döde som Skolelærer i Hundie, Greve Pastorat, og efterlod en Datter Hanna, nu gift med Sognepræst Bagger i Fyen.  
Hun er altsaa det eneste Afkom efter de 8 Södskende.
8. Elisa Sophie döde ugift, 19 Aar gl.

I April 1860 blev min kjære Betty atter henkastet paa Sygelejjet af hendes foregaaende Tilfælde, som hun gjennemgik med hendes sædvanlige christelige Taalmod og Hengivenhed i Guds Villie, dog under min idelige Angst for at blive berövet hende. Selv havde jeg i Vinterens Löb og seenere befunden mig noget bedre end forrige Aar, som er sjeldent i min høje Alder, og vovede mig i Iuly til aleene at foretage en lille Udflugt til de kjære Baggers i Haagerup ved Trolleborg, hvor jeg tilbragte nogle meget behagelige Dage. Ved min Hjemkomst havde jeg den Glæde at finde Betty oven Senge og i ret god men langsom Bedring.

Kort efter i August at have seet mine danske Börn og nogle Börnebörn her toge jeg og B. til Iydstrup, jeg derfra med Ioh. Petersen til Blidstrup uden B., da Lægen fandt Reisen for hende did for trættende og Luften for kold. Istedet derfor tog hun til Fengers i Taastrup. D. 13. Sept. afhentede jeg hende i Sorö.

hvor jeg traf Eleonora Stemann, som fulgte hjem med os.

D. 5. Decemb. blev min kjære Betty atter henlagt paa Sygelejet og som forrige Gang plejet af den vakkre Maren fra Braaby.

1861. I Marts havde jeg den Glæde, at min hollandske Datter Augustas Søn Peder saa hæderlig bestod den militaire Höjskoles Examen, at han af 16 blev N<sup>o</sup> 1, og det efter kun 1<sup>3</sup>/<sub>4</sub> Aars Forberedelse, derunder indbefattet det danske Sprog, som han ikke kjendte, da han kom hertil. Gud lade ham stedse vedblive!

I May forlod den godmodige Clara Lübschitz os efter 8 Aars hengivne Tjeneste og blev aflöst af E. Kastrup<sup>1)</sup>, der staaer saa langt tilbage for hende, idet hun med en næsten latterlig Indbildskhed foreener total Mangel paa Quindelighed og Fölelse, dertil en Forstokkethed i Characteren, som gjør hende uimodtagelig for Rettelser.

D. 30. April var det 50 Aar siden, jeg tiltraadte Frederikskilde. Kun faa bebo saalænge eet Sted uden at være födt der! Hvad er ikke oplevet i denne lange Tid!

Efter en langsom Reconvalcens var Betty G. v. l. atter saavel, at hun i Iuly kunde foretage en Tour til Iydstrup og de efter Fengers Död i Marts sörgende Venner i Taastrup. Da alle Udflugter fra Hjemmet nu saare ængste mig, maatte jeg iaar opgive mit för sædvanlige Besög hos mine kjære Börn og nöjes med at see dem her i August.

I Iuly havde vi et kjært Besög af min Broderdatter Hanna og hendes Mand, Pastor Bagger fra Fyen.

Angaaende Möller Iappes Adfærd henvises til mine

<sup>1)</sup> Elise Kastrup, Datter af den S. 113 nævnte Landinspektör J. J. K.

extraherede »Erindringer og Betragtninger«, hvor samme findes omstændelig afhandlet.

---

*»En gammel Mands Erindringer og Betragtninger«, som der ovenfor hentydes til, er efter Opfordring af Svi-gersönnen Pastor A. C. Petersen i Jydstrup skrevet 1858 ff. De indeholder paa 23 Kvartsider först en ganske kort Ekstrakt af Selvbiografien, derefter nogle politiske Be-tragtninger over Absolutismens Fortrin for den fri For-fatning, der straks gav Anledning til Overgreb, og endelig spredte Erindringer uden nogen kronologisk Rækkefølge. For saa vidt muligt at undgaa Gentagelser meddeles her kun en Del af dette Manuskript, og det, der meddeles, gives efter Tidsfølgen:*

Fra mit Ophold i Helsingöer kan meddeles følgende mærkelige Bidrag til de bekjendte Underslæb i den russiske Embedsstand:

I Sommeren 1798 kom en russisk Flaade og Armée i Sundet for i Forening med de Engelske under Her-tugen af York at operere mod de Franske i Holland. Det engelske Consulat, hvortil jeg hörde, forestod de meget betydelige Leverancer, deriblandt en Mængde Pallisader, som det heed til Forskandsninger i Holland, og som vi med stor Besvær og Bekostning forskaffede fra Forstvæsenet, som ved Bönder skulde aflevere dem ved Snekkesteen. Paa den dertil bestemte Dag fik jeg det Hverv at möde, modtage, afskibe og erholde Quitarer. I Forventning af store Barkasser fra Krigs-skibene, saae jeg til min Forundring kun en Officer i en lille Iolle ankomme. Han legitimerede sig for mig, tog mig afsides, sigende, at man egentlig ikke

havde Brug for Pallisaderne men nok vilde sælge dem til Bønderne eller Andre for en meget billig Priis. Forbauset over et saa skamlöst Forslag erklærede jeg ham, at jeg ikke veeg fra Stedet, förend mit Mandat var skeet Fyldest, hvorover han blev meget vreed, roede atter ombord og kom efter nogle Timer med endeel store Baade, som indtogte Pallisaderne, hvorfor jeg fik behörig Tilstaaelse. Om Aftenen saa vi med stor Forundring disse Barkasser med bemeldte Ladning roe forbi Cronborg ned til Lappen, hvor man havde solgt dem, maaskee for  $\frac{1}{10}$  af, hvad de kostede. Efter den endte store Leverance blev jeg sendt ombord til Admiral Tehitschakoff (senere, som General, Napoleons Svöbe i Rusland) med alle Regninger og Vexler til Underskrift. Medens hans Secretair reviderede alt dette, var den store Mand saa artig at invitere mig til Middag, som jo meget maatte smigre et saa ungt Menneske. Strax efter sagde han mig, at Alt var rigtigt paa det nær, at der maatte tillægges Vexlerne nogle 100 £ Sterling som Chefens sædvanlige Honorar eller Sportel og bad mig gaa iland for at hente dette Belöb og forandre Vexlerne. Da jeg forsikkrede ham, at dette vilde være aldeles frugtesløst, blev han meget vreed og underskrev i Harme, hvorpaa jeg vilde tage bort, men han mindede mig dog om sin Indbydelse, og jeg blev; men han var ikke elskvärdig under Maaltidet.

Noget af det meget Interessante, jeg har oplevet og kæmpet og virket imod, var Misbrugen af vores Neutralitet under den franske Revolutionskrig og senere, som paaförte os Englands Angreb i 1801 og 7.

Allerede i Helsingöer som Consulatsecretair havde jeg Leilighed ved Certificaters Udstedelse at see meget

rettet, som kunde havt uheldige Følger under de da saa hyppige Visitationer, og virkede ved andre piquante Begivenheder der, blandt andet den saakaldte Brissonske, saaledes kaldet efter en forvoven engelsk Fregat-captain, der i Nordsöen havde taget en norsk, oprindelig engelsk, Iagt, der formeentlig var ulovlig priisdömt af en fransk Kaper og Consul i Bergen. Skipperen sögte Beskyttelse under det danske Vagtskibs Kanoner. Flere engelske Krigsskibe ankom i Sundet og danske fra Kjöbenhavn, og det var ligeved et Bombardement paa Helsingöer, da Sagen blev diplomatisk afgjort. — Medens jeg fungerede som Secretair paa S. Thomas, hvor denne Misbrug dreves i det Store og næsten skamlöse, faldt i mine Hænder ved Revisionen af et Fallitboe en Kjöbmands egenhændige Fortegnelse paa franske, engelske og hollandske Skibe, som han lod fare under dansk Flag, som jeg strax anmeldte for Regjeringen, og hvorfor han blev alvorlig straffet. Engang kom en Franskmand til mig paa Contoirtet og böd en betydelig Sum for et af de Borgerbreve, der opbevaredes, og som var ældre end Krigens Udbrud. Kun saadanne respecterede England. Ieg havde stor Lyst til at kaste ham ned af de höje Trapper, meldte Sagen til Commandanten med den Bemærkning, at jeg kunde svare for migselv men ikke for mine Contoirister, som havde Adgang til Arkivet, og formaaede ham til en Indstilling til Regjeringen om Bemyndigelse til at brænde alle de gamle Borgerbreve efterat have forfattet en Fortegnelse over dem som den eeneste sikke Betryggelse mod et saa skammeligt Misbrug, som vi ogsaa erholdt.

Blandt de mange Temperatur Forandringer, jeg har oplevet, er een saa mærkelig, at jeg ikke undlader at

anförelse den her. Jeg kom i April 1807 fra S. Thomas til Norfolk i det sydlige Virginien, og, da vi roede op ad Chesapeak Floden, med 30<sup>o</sup> R. Varme. Ved Ankomsten til Norfolk om Aftenen var Heeden i Husene næsten quælende. Jeg gik iseng med et tyndt Teppe over mig og lod en Jalousie staa aaben og vaagnede om Morgenen ved Lyden af, at man gjorde Ild i Kaminen. Jeg spurgte Opvarteren, om han var gal, naturligviis med Erindring om Aftenens Heede. Han svarede, at dersom jeg saae ud af Vinduet, vilde jeg finde, at han ikke var gal. Jeg saae da Iorden bedækket med Sne, som blev liggende til henad Middag.

Fra min Reise i America anföres följande lille Begivenhed: Jeg skulde en Morgen begive mig med Dilligencen fra Richmond i Virginien til Washington. Det havde om Natten blæst en Orkan. Vejene vare dengang elendige, og som vi kjörte igjennem en meget stor Skov, fandt vi et meget stort Fyrretræ omblæst tvers over Vejen. At komme til Siden var umuligt. Eggen var tyndt befolket, og Postillonen forsikkrede, at der vilde hengaa mange Timer, inden han kunde erholde Hjelp til at oversaae og bortvælte det store Træ. Her vare gode Raad dyre. Vi vare 10—12 Passagerer, uden Levnetsmidler, omtr. 2 danske Mile fra nærmeste By Alexandria i en sölet Vej en temmelig kold Aprildag. Jeg sad ved Siden af og ligefor en Franskmand med Kone og to voxne Dötre. Han spurgte mig, hvad jeg agtede at gjöre. »Tage Stok i Haand og gaa til Alexandria«, svarte jeg. Henvendende sig til Konen sagde han: »Havde jeg ikke eder, gik jeg med den danske Herre«. »Kan Du gaae, kan vi ogsaa«, sagde Konen, og strax stege vi alle fire(!) ud i Sölet. Det var vel

en meget trættende Promenade, men den gik under Spøg og Sang, og henad Aften kom vi til A., fik et fortræffeligt Logis, à tout prix tørre Klæder, med en højst comisk Scene, da vi samledes, iførte os lidet passende Stykker, til en udmærket Souper, derpaa gode Senge, medens man tørrede vore egne Klæder. Først om Morgenen ankom Diligencen med de andre for-sultne og forfrosne Passagerer, meget flauue ved vores Velbefindende.

En Morgen ved min Frokost i Philadelphia meldte min Tjener mig en ringe klædt dansk Mand, som var mig meget kjært, da jeg i lang Tid ikke havde hørt eller talt et dansk Ord. Han gjenkjendte mig ved Indtrædelsen, men jeg ikke ham, som befandtes at være den for Feighed i 1801 landsforviste Capt. Schultz<sup>1)</sup> af Marinen, som jeg ofte havde seet i Helsingöer. Han havde i America prøvet meget forgjæves og var meget trængende. Foruden en god Frokost og en Pengegave leverede jeg ham en Anbefaling til Chefen for et Orlogsværft<sup>2)</sup>, som paa min Reise havde beviist mig megen Opmærksomhed, og havde kort efter den Fornøjelse at erfare, at han var ansat der, meget fordelagtigt.

I New York hørte jeg oftere Robert Fulton omtale som en anden Salomon de Cases. De fleste ansaa ham for gal. En Dag kom en vakker Franskmand, som var min Huusfælle, med to Billetter og tilbød mig den cene. Jeg spurgte ham, hvortil de vare? Han svarede: »Til at springe i Luften!« Takkende for Tilbudet sagde jeg, at jeg endnu ikke var kjed af Livet.

<sup>1)</sup> Kaptajnlöjtnant Philip Schultz, dømt fra Livet 1801, benaadet paa Bøtterstedet, hensat paa Munkholm, landsforvist 1803. — <sup>2)</sup> Se Side 63.

Ieg saae nu, at de löde paa en Tour med et Dampskib (den förste) op ad Hudsonsfloden til Staden Albany og Retour. Den betegnede Dag indfandt vi og Tusinder os paa Stedet, men kun nogle Enkelte af de, der havde Billetter, havde Mod til at benytte dem. Vi vare Vidner til Fultons Faders Forbandelser og de smaa Vanskeligheder, der fandt Sted ved Afgangen, der omsider gik for sig. Den berammede Tilbagekomstdag indfandt vi og Mange os atter og saae det lille Skib med vajende Flag og Musik at komme stolt ned ad Floden, vi meget flaue ved ikke at have benyttet Leiligheden til den förste Dampskibsfart i Verden. Fultons Triumph var magelös; man var nærvædet at ville bære ham. Saaledes ere Americanerne!

\*

\*

Med Hensyn til hvad oven er anført om min Formues Redning bör jeg ikke forbigaae at beröre en Tildragelse i Halifax, hvor jeg gjorde Bekjendskab med en saare vakker ung Englænder, som ved Afskeden kaldte mig ind i et Værelse og sagde: »Ieg har faaet Dem kjær og vil gjerne bevise Dem en Tjeneste. Ieg veed, hvad De ikke veed, og kan mulig bidrage til at redde Endeel af Deres Ejendom; dersom De har nogen iland paa de danske Öer, saa lad den ikke komme paa Söen. Skriv strax i saa Fald 3 ligelydende Breve til Deres Agenter for at forhindre Afskibningen.« Ieg gjorde det og det eene kom netop til S. Thomas et Par Dage, förend Vare, mig tilhörende, til et Belöb af omtr. 5000 Dollars skulde været paa Söen og alt-saa tagne. Ieg fik siden at vide, at den unge Mand var Secretair hos Gouverneuren paa Barbados og maae have vidst om den danske forestaaende Krig. Da Öerne siden capitulerede, blev al Ejendom iland respecteret.

\*



Ved min Ankomst til Falmouth i 1807 besögte jeg med gode Anbefalinger fra America den derværende danske Consul Sir I. Banfield. Han tog mig ind i et Cabinet og beklagede den Conflict, der var mellem hans Pligter som engelsk Undersaat samt Byens Borge-mester og som dansk Consul. »Ieg veed bestemt«, sagde han, »at den engelske Expedition gjelder Danmark og venter hver Dag Ordre til at sequestrere 3 her i Havnen liggende danske Skibe. Gaa De som Landsmand ud til dem med Advarsel om snarest muligt at söge en fransk eller hollandsk Havn, dog uden at nævne mig.« Ieg gjorde det. De to Captainer gjorde mange Vanskeligheder, men den 3., en Flensborger, saae jeg næste Morgen sejle ud af Havnen. 3 Uger senere mödte jeg paa Londons Börs de andre 2 Captainer, meget modfaldne, da deres Skibe nu vare under Beslag. Ved min Ankomst til Kjöbenhavn forefandt jeg et Taksigelses Brev fra det Flensborgske Rhederi. I en senere Samtale med daværende Generaltoldkammer Præsident Grev F. Moltke fortalte jeg ham denne Begivenhed og havde noget derefter den Fornöjelse at læse, at der var sendt I. Banfield en meget værdifuld Sölv Pokal med en smuk Indskrift.

Da jeg var i London bidrog den krigeriske Tilstand ikke Lidet til at gjøre mig Opholdet i England mindre behageligt. Dog var det en Tröst for mig, at Nationen var meget imod denne Krig, i den Grad, at da jeg en Dag i Richmond med nogle Venner og Landsmænd formedelst en voldsom Tordenstorm tyede ind i en Pavillion med dækkede Borde, hvor vi toge Plads ved et og indbyrdes talte Engelsk, som Fremmede for det Meeste gjøre i England, og jeg foreslog den Skaal, at

dette rasende Vejr maatte naae Sundet og vælte de engelske Skibe som Træerne i Parken, stod en Engländer, som sad Ryg om Ryg med mig og hørte det, op og sagde lydeligt: »En Herre udbragte saadan Skaal, hvoraf jeg maae formode, at han er Dansk. Jeg drikker den med«, mange med ham, og det Mærkeligste var, at Ingen protesterede.

\*

\*

I Kjöbenhavn traf jeg endnu [ved Hjemkomsten fra England 1807] vore rovgjerrige Fjender og kom i et Selskab i Berörelse med Sir Arthur Wellesley (senere Wellington) og flere anseete Officerer. Verten, som var dansk, takkede dem for den Delicatesse, at de mödte i sorte Klæder, hvortil W. svarede: »Vi have saaret formeget med den röde Kjole, hvor vi vare nödte dertil, til at gjöre det uden Nödvendighed.« Da Vinen löste Tungerne, spurgte Verten ham halvt spögende, om der var nogen Grund for Rygtet om, at de ikke vilde forlade Sjælland, som vedtaget i Capitulationen, hvortil W. svarede: »Jeg kan kun sige Dem min personelle Meening, og den er, at vi begik en meget slet Streg, da vi kom her, og vil begaae en meget dum, naar vi gaae herfra.« De gik dog virkelig, som vedtaget, efterat jeg med dyb Veemod havde seet vore herlige Krigsskibe bortslæbes, en Plet, som England aldrig vil kunne afvadske.

\*

\*

Det kunde vel her være et passende Sted at anföre Noget om den Deel, jeg for min ringe Person har havt i den for Danmark saa vigtige Convertering af Öresundstolden. Allerede som ungt Menneske i Helsingöer fandt jeg det meget betænkeligt, at vores Regjering

meget vilkaarligt forhøjede Satserne, ganske stridende mod Tractaten til Christianopol med Holland, hvorpaa de seener med andre Magter ere baserede. Denne bestemmer 1 pCt. af Værdien for alle ikke i den vedføjede Tarif nævnte Vare, hvorimod man t. E. af Twist skal have fordret 4—5. Efter mange Aars Forløb anmodede min forrige Principal, den engelske Consul Fenwick, mig om at assistere ved en Revision af Tarifen (jeg troer det var i 1826—27) som skulde gaae igjennem det engelske Gesandtskab i Khavn. Da vi dermed vare færdige bad han mig personlig afgive det Heele til Ministeren Hr. A. Foster<sup>1)</sup>, som jeg kjendte fra min Reise i America, og som jeg fandt kjendte Lidet eller Intet til dette Væsen. Efter et Par Timers Forklaring, som han velvillig lyttede til, sagde han mig halvt spögende: »Ieg troede, De var en god Patriot, og nu bidrager De til at arbeide paa at skille Danmark ved flere 100.000 om Aaret.« »Netop deri bestaaer min Patriotisme«, gjensvarede jeg, »thi vi maae hellere have det Mindre med Rette og Udsigt til at beholde det end det Meere med Uret og idelig Frygt for at miste det Heele, hvorved vi vare meget nær i Wien.« — Aarene gik, og Converteringen kom ofte paa Bane. I 1841 var jeg atter i Helsingöer, kort efter at en Tractat med England ang: Tolden var sluttet paa 10 Aar. I et Selskab fortalte en af Told Embedsmændene, hvis Søster var Hofdame hos Dr. Caroline Amalia<sup>2)</sup> mig, at Kongen en Aften havde sagt Dronningen, at han havde havt heele Statsraadet imod sig i Converterings Sagen, uagtet han havde sagt dem

<sup>1)</sup> Denne var kun til 1824 storbrittanisk Gesandt her. Begivenheden maa derfor henføres til et tidligere Tidspunkt end det formodede. — <sup>2)</sup> Surnumerær Kæmmerer ved Öresunds Toldkammer Ernst Christian Frederik Walterstorffs Søster Marie Ernestine Vilhelmine W. var da Kammerfröken hos Dronningen.

næsten aldeles ordlydende, hvad jeg som foran anført yttrede til den engelske Minister, Noget, der jo maatte være mig meget behageligt at høre.

Som et ikke umærkeligt Bidrag til, hvorledes man aldeles uskyldig kan blive miskjendt, undlader jeg ikke at anføre Følgende:

Min salig Kone var en Søsterdatter af afdøde Geheimeraadinde Stemmann, og vi plejede i de mange Aar, Familien boede i Sorø, venlig, ja fortrolig Omgang med dem, som endog gik saavidt, at jeg stundom var undseelig ved Mandens store Forekommenhed imod mig, saameget yngre. Omsider kom han til Kjøbenhavn som Minister; ogsaa der frekventerede vi Huset, i Begyndelsen under samme venlige Forhold. Nogen Tid efter<sup>1)</sup> blev han meget kold og frastødende mod mig, og da han ikke var behagelig at tale sig tilrette med, spurgte jeg En af hans Nærmeste om, hvad der var ivejen, og fik til Svar, at han var meget vreed, fordi jeg i »Edingburg Review« havde ladet indrykke noget om, at han og Ørsted vare dygtige Gartnere til at beklippe Træerne men glemte at soignere Roden. Omtrent lignende Ord havde jeg yttret i et Selskab hos den engelske Minister<sup>2)</sup>, da man spurgte mig om min Meening om de to Ministres Færd, efterat de havde oversvømmet Landet med en Mængde, deels meget trivielle Love (see Collegialtidende fra den Tid). Nu har formodentlig en af Gjæsterne rapporteret Stemmann denne min Yttring, og da det ovenomtalte kort efter fandtes i Reviewen, maatte det endelig være mig, der havde indrykket det, som om det ikke kunde være

<sup>1)</sup> Omslaget synes at have fundet Sted i sidste Halvdel af 1836. — <sup>2)</sup> Henry Watkin Williams Wynn.

en Anden af Gjæsterne eller enhver Anden, der havde samme Tanker. Saameget er vist, at jeg aldrig har sendt Noget til Redactionen. Ieg ventede forgjæves paa, at St. skulde tage Initiativet til en Forklaring. Maaskee feilede jeg i ikke selv at gjøre det, skjönt Manden, som foranført, var vanskelig at tale sig tilrette med.

For at give mine Efterlevende et klart Begreb om det næsten latterlige og derhos højst utaknemmelige Forhold, hvori Möller Iappe uden mindste Anledning fra min Side i den seenere Tid efter mange Aars venlige Omgang har sat sig til os, anseer jeg det rigtigt at meddeele en Fremstilling af det Passerede, begyndende med Begyndelsen:

Kort efter Fæster af Kongskilde Mölle C. Eliasens Död<sup>1)</sup> var der flere Lysthavende til Enken og Fæstet; af personlig Godhed for Fader<sup>2)</sup> og Sön foretrak jeg Iappe paa meget billige Vilkaar.

Efter Möllens første Brand<sup>3)</sup> erfarede jeg, at han paa egen Haand havde formaaet Branddirecteuren til at nedsætte Assurance Belöbet, uden at tilkalde mig som Ejer, hvilket var aldeles ulovligt. Ieg kunde naturligviis gjort min Ret gjeldende hos begge, men bar over med den brandlidte Mand. Ved bemeldte Brand mistede han ogsaa alle sine Penge og værdifulde Papirer, deriblandt et Beviis fra min salig Kone, belöbende med Renter c. 1000 Rd. men kun betalbart efter min Död. Da Manden var i Forlegenhed for Contanter, leverede jeg ham af egen Tilskyndelse det heele Belöb 8 Dage efter Branden, hvorfor han dengang var mig meget erkjendtlig.

<sup>1)</sup> 1831, se ovenfor S. 114. — <sup>2)</sup> Fisker ved Sorö Akademi Peder Iappe, der ogsaa havde været Fisker ved Frederikskilde. — <sup>3)</sup> 1852, se ovenfor S. 179.

Derpaa hengik Aarene under den bedste Forstaaelse indtil Möllebygningerne afbrændte anden Gang<sup>1</sup>). Kort før havde jeg som Ejer foröget deres Assurancebelöb med c. 2000 Rd., og I. sagde, at jeg jo paa en Maade havde skjænket ham dette Betydelige, da han ifölge Fæstebrevet selv skulde opbygge og nu kunde faae bedre Bygninger. Derpaa fulgte Salget af Möllen til ham. De 12000 Rd. bleve indestaaende mod gjensidig  $\frac{1}{2}$  Aars Opsigelse. Kort efter meddelte I. mig en skriftlig Erklæring, at hverken han eller hans Arvinger maatte opsige, saalænge jeg levede, noget som der dengang ikke var mindste Sandsynlighed for<sup>2</sup>). I 1857 indtraf Pengecrisen. Ieg spurgte da engang I., om han solgte en Td. Rug for 4<sub>r</sub>, naar Andre fik 5, sagde ham, at han levede af Möllebrug og jeg for største Deel af Renter, og at jeg nu maatte have 5 pC., som saamange Andre, eller opsige. Han bestræbte sig forgjæves for at erholde Noget til 4 pC., og da jeg fandt ham meget ilde tilmode, nedsatte jeg til 4 $\frac{1}{2}$  pC. skjönt overbeviist om, at han dengang ingensteds vilde kunne erholde under 5. Seenere erfarede jeg, at han bestræbte sig for hos Sorö Academie at erholde Pengene til 4 pC. og foreholdt ham hans ovenanförte Forpligtelse om Ikkeopsigelse, som han sagde at have glemmt, og bad mig alligevel at tilstæde Forandringen. Havde jeg ikke været saa gammel og svagelig, havde jeg vistnok sagt ja, da jeg meget godt endnu kunde erholde 5 pC., men jeg duede sandelig ikke til at reise omkring for at see paa nye Prioriteter, og den, jeg havde, var saa god, at jeg saare nödig gav Slip paa den. Han maa nu have befunden sig i en Forlegenhed ligeoverfor Sorö Academie og blev saare vred paa mig, fordi han havde begaaet den Dumhed at glemme, hvad han

<sup>1</sup>) 1856, se ovenfor S. 181. — <sup>2</sup>) Nemlig: At de kunde vinde noget ved.

havde indgaaet eller söge Kundskab derom hos mig, inden han henvendte sig til Akademiet, hvilket forekommer mig noget abderitisk. Han maa virkelig have store Tanker om sigselv, naar han troer at Berövelsen af hans Omgang i mindste Maade afficerer mig, hvorhos der ikke hörer megen Skarpsindighed til at indsee, hvo af os der taber meest derved; og han synes at ville indføre en nye, næsten banditagtig Industrie ved at sige: »Naar De ikke gjør selv det Urimeligste, jeg anmoder om, vil jeg ikke omgaaes Dem.« Havde jeg indvilget, kunde han maaskee sagt: »Jeg har givet Dem nogle 1000 Rd. formeget for Möllen; maa jeg bede om dem tilbage, eller jeg vil ikke omgaaes Dem!« — Sluttelig bemærkes, at der ifølge officiel Bekjendtgjørelse af Indenrigsministeriet er udfærdiget 3300 Bevillinger til at svare 5 pC. og derover, saa at han kan siges at være i stort Selskab og derhos kun til 4 $\frac{1}{2}$ . Jeg har flere Gange forelagt migselv det Spørgsmaal, om jeg i mindste Maade har forurettet, forulempet eller fortrædiget Möller I. og besvaret det med 3 Gange Nej. Hvad Renten angaaer, saa bydes og forlanges der endnu i 1861 hyppigen i de offentlige Blade 5 pC. med meget god Sikkerhed. I. har kjøbt mine Penge til 4 $\frac{1}{2}$  pC. saalænge jeg lever. Havde han kjøbt et Quantum Rug paa Levering à 4 $\frac{1}{2}$  R. pr. T., og denne Artikel inden Leveringen kunde kjøbes for 4 Rd., vilde han da vægre sig ved at betale det Accorderede og blive vred, om han gjorde det? En Handel er en Handel.

---

*1862 blev P. N. Nyegaards sidste Leveaar og det gled hen i Stilhed. Ofte modtog han Besög af Börn og Börnebörn og i Maj var han sidste Gang i Jydstrup. Efter den 9. Decbr. forlod han ikke sit Hjem. Den 18. blev*

*han sengeliggende, endnu Juleaften laa han og spillede lidt paa sin Guitar, der trolig havde fulgt ham hele Livet igennem. Han døde d. 28. efter at have haft den Glæde gentagne Gange at se Jappe ved sit Sygeleje, hvilket han selv har noteret i sin Kalender, som han førte med rystende Haand indtil to Dage før sin Død; den 5. Januar 1863 blev han nedsat i Familiebegravelsen paa Lyng Kirkegaard, hvor hans Moder, hans Hustru og tre af hans Døtre allerede hvilede og hvor siden flere af hans Børn og Börnebørn er samlede med dem.*

---





## Navneregister

Sidetallet staar i Parentes, naar en Person eller et Sted er omtalt uden at nævnes ved Navn. — Lokalteter i Byer maa søges under Byens Navn, f. Eks. Capitolet under Washington, Trippenhuus under Amsterdam. — Adskillige Stednavne, men kun ganske enkelte Personnavne, er det fundet overflødig at medtage.

- Ache, Ole Borch, Advoc. reg. paa S. Croix, 37.  
Aggersö, V. Flakkebjærg H., 105.  
Albany ved Hudsonfloden 193.  
Alexander I, russisk Kejser, 155.  
Alexandria, Virginia, 60, 191 f.  
Alkmaar, Holland, 117.  
Alsted-Fjenneslev Pastorat 114.  
Altona 122, 158, 182 f.  
Amsterdam 127 f., 145, 153 f., 183.  
Andréa, Johs. Casp., Gross. i Kbhvn., 40.  
Arnim, Baron, til Lindskote, 183.  
Astor, I., Köbm. i New York, 70.  
Astoria, Oregon, 70.  
d'Auchamp, Erançois Louis, Generalkrigskomm., 21.  
Avon Floden, England, 77.
- B**agger, Eleonora Elisab. Johanne (Hanne) Sophie, f. Nyegaard, 167, 178, 182, 186 f. — Fr. Vilh., Præst i Brahetrolleborg, 182, 186 f.  
Baltimore, Maryland, 65 f.  
Banfield, Joseph, dansk Konsul i Falmouth, 75, 194.  
Bang, P. G., Minister, 177.  
de Bang, Cathr. Amalie Henriette, f. Callisen, 97. — Niels, til Sparresholm, 97.  
Barbados, Vestindien, 193.  
Bath, England, 77.  
Bech, Diderikke Louise, se Schiødte. — Herman, Rente-
- kammerdeputeret, 103. — Marie Amalie, f. Callisen, 103.  
Begtrup, Christine Marie, se Mathiesen. — G. O. B., Professor, 85.  
Benners, Isaac, i Kbhvn., 82.  
Bentzon, Adrian Benjamin, Generalguvernör, 47, 70.  
Benzonseje, Ramsö H., 164 f., 169.  
Berelius, Borgm. i Utrecht, 183.  
Berg, fra Norge, 122.  
Bergen, Norge, 190.  
v. Bergen, Conr. Peter Heinr., til Björnkær, Toldassistent, 14 f., 18, 22, 96, 98 f., 102, 105. — Doris, f. Bourgeau, 99, 102.  
v. Berger, Elisab., paa S. Croix, 95.  
Bering, Peter Laur., Præst i Vestervig, Provst, 162.  
Bernier, Susanne Johanne, se Fenwick.  
»Bernt Anker«, Briggen, 50 f.  
Berry, Anna, (126), 127, 131, 135, 145 ff., 153. — Henriette Frances, se Nieuwenhuis.  
Betz, Joh. Mich. Chr., Præst i Grevinge, 113.  
Bilsted, Anna Dorothea, f. v. Munthe af Morgenstjerne, 84. — Fritz, 83. — Hans, Generalfiskal, Etatsr., 83 ff., 92, 110, 119. — Jacob, Gross. i Kbhvn., Cancellir., 8, 16. — Maren Severine, f. Nyegaard, 8. — Ole Severin, Landinspekt., 85f., 95f.

- Birch, Peter Lund, Borgm. i Slagelse, Justitsr., 164, 166.
- Birkedal, Louise Amalie, f. Nye-gaard, 179, (184). — Schöller Parel. Vilh., Valgmenigheds-præst i Ryslinge, 179. — Uffe, Præst i Ribe, 179.
- Björn, Louise, se v. Schmidten.
- Björnkær, Kær H., 92 ff., 95 f., 98 f., 103 ff.
- Blidstrup, Holbo H., 180 f., 184 ff.
- Boele, Major, Holland, 146, 148, (151).
- Bonaparte, Jerome, 52. — Ludvig, 154.
- Bonony, Joseph, Plantageejer paa S. Thomas, 29, 32.
- Borch, Anna Margr., f. Grüner, 6, (18 f.). — Carl Anker, Sub-  
rektor paa S. Thomas, 6, 11, 15, 18, 24 f.
- Bourgeau, Doris, se v. Bergen.
- Bradt, Henriette Sophie, se Sand og Juhl.
- Brahetrolleborg, Salling H., 183.
- Bramstedt, Holsten, 120 f.
- Bremen 157.
- v. Bretton, Lucas Peter, Baron, Stiftamtmand, 111, 161. — Lucas Uytendal, Baron, Plan-  
tageejer, 103.
- Brisson, engelsk Fregatkapt., 190.
- Brochmand, Mich., Mægler paa S. Thomas, 33, 47, 49.
- Broek, Holland, 127, 154.
- Brorholt, Kær H., 93.
- Brummer, Cathr. Rebecca, se Nyegaard.
- Brundby, Samsö, 93.
- Braaby, Maren, 187.
- Bundgaard, Hvetbo H., 105.
- Burr, Aaron, Oberst i U. S. A., 62.
- Busck, August, til Benzonseje, 164 f. — Johanne Marie, f. Secher, 164.
- Bækkeskov, Baarse H., 91, 111, 113, 136.
- stitsr., til Sörup, 112. — Ma-  
rie Amalie, se Bech.
- Caroline, engelsk Dronning, 78 f. — Amalie, dansk Dronning, 196.
- Castenschiold, J. F., General, til Frederikslund, 98, 105.
- »Charlotte Vilhelmine«, Skibet, 19, 22.
- Charlottenlund, Sokkelund H., 130.
- »Chesapeake«, Fregatten, 63.
- Chesapeake Bay, U. S. A., 60, 65.
- Christensen, Simon, Gartner paa Frederikskilde, 125.
- Christian VIII 111, (196).
- Christiansfeld, Slesvig, 139.
- Christianssted, S. Croix, 35.
- Claessen, Jean Jacob, Köbm. i Helsingör, 13.
- Classen, Mich., Konsul i Marok-  
ko, 13.
- Cone(?), Skuespiller, i Balti-  
more, 65.
- Cornwall, England, 76.
- Cornwallis, Charles Mann, Lord Brome, Feltmarskal, 55.
- Cornwallis Cave, Virginia, 55.
- le Court (de la Cour), Student, Holland, (146), 148, 151.
- Crab Island, Vestindien, 31.
- Craver, Madame, i Alexandria, 64.
- Danneskiold-Samsöe, Fr. Chr.,**  
Greve, 117. — Johanne Hen-  
riette Valentine, f. Kaas, Grev-  
inde, 117.
- De Bos (le Bois, Busch), Lyst-  
skov ved Haag, 130, 147, 150.
- Delaware Floden, U. S. A., 69.
- Delft 146 f.
- Den Engh, Holland, 136, 138,  
142 f., 144, 182.
- Désirade, Vestindien, 23.
- Deventer, Holland, 155.
- Devonshire, England, 76.
- Domela, Caroline Vilh. Ferd., se Nieuwenhuis.
- Düsternbrook ved Kiel 120.
- Eckard, Chr. Ditl., Köbm. paa**  
S. Thomas, Etatsr., 29.
- Callisen, Cathr. Amalie Henriette,**  
se de Bang. — Heinrich, Ju-

- Edward, Hertug af Kent, Guvernør, 73.  
 Edwards Lodge, Nova Scotia, 73.  
 Elben 158.  
 Eliassen, Claus, Fæster af Kongeskilde Mölle, (100), 114 f., 198.  
 Elisabeth, engelsk Prinsesse, 79.  
 Elizabethtown ved N. York 69, 71.  
 Ellah, Frances, 163. — Hilde, 163. — James M., Konsul, i Helsingör, 163.  
 Emmerich ved Rhinen 182 f.  
 Engelstoft, Cathr. Elisabeth, f. Nye-gaard, 176, 179, (184). — Chr. Thorning, Biskop, 178. — Frants Dan. Thorning, Præst i Vesterborg, 176. — Ingeb. Marie, se Nyegaard. — Laur., Professor, 107.  
 England 75 ff.  
 Ethelred, Konge i England, 76.  
 Exeter, England, 76.  
**Fairyhill**, Lyng-Kronborg H., 113 f.  
 Falmouth, England, 75, 194.  
 de Falsen, Jörg. Conr., Kommandör, til Söbysögaard, 47.  
 de la Fayette, M. J. P., Markis, 55.  
 Fenger, Birthe Christine, f. Hellesen, 171. — Frederik, til Maegaard, 171. — Helene, f. Hellesen, 97. — Johannes Ferdinand, Præst i Lyng, senere i Höje-Taastrup, 122 f., 125, 128, (141), 143, 147, 150, 161, 171, 180 f., 185 ff. — Jörgen, til Herthalund, 97, 105, 171.  
 Fenwick, Charles, Konsul, i Helsingör, 13 f., 16 ff., 20 ff., 82, (109 ff.), 113 f., 196. — Charles L. C., Konsul, paa Montebello, 185. — Fairfax, Konsul, 101, 106, 113. — Fairfax, Barn, 109. — Hestor, 13, (82). — Nicolai, Generalkonsul, i Helsingör, 11 ff. — Susanne Johanne, f. Berner, 83, (110), 114.  
 Ferdinand, dansk Prins, 87.  
 Ferrall, Charles, af S. Croix, 82.  
 Fleischer, Carl Gottl., Havneme-ster paa S. Thomas, 29, 34.  
 Flensborg 48, 183, 194.  
 Flyn, Skibskapt., 81.  
 le Fort, Baronesse, fra Mecklen-  
 borg, 125 f.  
 Foster, Aug. John, storbrittanisk  
 Gesandt i Danmark, 67, 70,  
 101, 196.  
 Fredensborg 14.  
 Fredericksburg, Virginia, 59.  
 Frederik, Hertug af York, 188. —  
 VI. 87, (111). — Hendrik, Stat-  
 holder i Nederlandene, 148.  
 »Frederik den 6.«, Dampskibet,  
 119, 121.  
 Frederikskilde, Alsted H., 97 f.,  
 100, 105 f., 111, (121), 125,  
 (143), 149, 167, (184), 187, 198.  
 — Kro 184.  
 Frederiksstad, Slesvig, 175.  
 »Freja«, Fregatten, 19.  
 Friemann, P. Harboe, Sekretær,  
 Etatsr., 103.  
 Fulton, Robert, 70, 192 f.  
**Gad**, John Thomsen, Stiftsprovst,  
 107 f.  
 Georg III, engelsk Konge, 78.  
 Georgetown, Virginia, 64.  
 Gether, Henning Andr., Ritme-  
 ster, Postmester i Köge, 162.  
 Gisselfeld, Ringsted H., 162.  
 Glastonbury, England, 77.  
 Green, Skuespiller, i Norfolk, 53.  
 Grundtvig, N. F. S., 102.  
 Grüner, Adelgunde Elisabeth. Amal.,  
 f. v. Scholten, 44, 157. — Anna  
 Margr., se Borch.  
 Gärtner, Andr. Munch, Degn i  
 Uby, 88. — Margr., f. Hansen, 88.  
 Göteborg 81.  
**Haag**, Holland, 129, 135, 147 f.,  
 150.  
 Haarlem, Holland, 127 f., 145 f.,  
 149, 153.  
 Hafensicht, S. Thomas, 29.  
 Hage, Johannes Philip, Gaardejer  
 i Pedersborg, 180.  
 Halifax, Nova Scotia, 72, 74, 193.

- Hamborg 120 ff., 125, 158 f.  
 Hamilton, General, i Philadelphia, 68.  
 Hamm, Westfalen, 183.  
 Hampstead ved London 80.  
 Hampton, Virginia, 52 f., 55.  
 Hannover 182 f.  
 Hansen, Hans Chr., Købm. i Randers, 5, 19. — Hans Peter, Fuldmægtig, Kancellir., 115. — Hedevig Marie, 115. — Joh. Fr., Vejer og Maaler i Randers, 5. — Margr., se Gærtner. — Peter, Biskop ov. Fyns Stift, 9.  
 Harboe, Henr., Amtmand, 89. — Julie Gertrude, f. Mourier, 89.  
 Harburg ved Elben 158.  
 Haundorph, Chr., Præst i Pedersborg, 5.  
 Hawkins, Student, fra Williamsburg, 55 f.  
 Hein, Peter, Admiral, 146.  
 Hellesen, Birthe Christine og Helene, se Fenger.  
 Helsingborg 82.  
 Helsingör 11, 13 f., 82 f., 101, 108 ff., 113, 160, 163, 172, 177, 180 f., 183, 188 ff., 192, 195 f.  
 Henningsen, Helene Cathr., se Langhoff. — Peter, Kancellideputeret, 97.  
 Henrik, hollandsk Prins, 129.  
 Henriksen, Henr., kst. Skifteforvalter i Christianssted, 35, 50.  
 Herculanium 137.  
 Hertel, Joh. Peter, Forp. paa Vemmetofte, 162.  
 Herthalund, Slagelse H., 97.  
 Het Ij, Holland, 127.  
 Highgate ved London 80.  
 Hilversum, Holland, 183.  
 Hjardemaal, Nic. Severin, Købm., 95.  
 Hjersing, Peter, Toldkontroll. i Langenfelde, Kammerr., 159.  
 Holland 125—156, 182, 188.  
 Hollermann, Demoiselle, 141 f., 144, 152.  
 Holte, Peter, Mægler paa S. Thomas, 24 f., 29, 33; hans Enke og Datter 70.  
 v. Holten, Chr. Ludv., Kapt., 36, 39.  
 Hudson Floden, U. S. A., 70, 193.  
 Hundige, Tune H., 114.  
 Hvidt, Laur. Nic., Gross., Etatsr., 105.  
 Höegh-Guldberg, Hans Jörg. Chr., Løjtn., Postmester i Vordingborg, 119.  
 Haagerup, Salling H., 183.  
 Ibsen, Elise Christine, f. Sørensen, 86, 111. — Fred. Jul., Kammerfourér, 86, 111.  
 Ingemann, B. S., 172, 174.  
 »Iris«, Fregatten, 33.  
 Iversen, Hans, Købm. i Korsör, Konsul, 145, 160.  
 Jacobsen, Miss, fra Helsingör, 120.  
 Jappe, Karen, f. Larsdatter, 115. — Lars Peter, i Kongskilde Mølle, 115, 125, 168, 179, 181, 187, 198 ff. — Peder, Fisker ved Sorö Akademi, 198.  
 Jefferson, Thomas, Præsident for U. S. A., 56, 64.  
 Jennings, R. D., engelsk Købm., 39.  
 Jespersen, Elise Marie Petræa, se Nyegaard. — Jochum Bohn, Kammerr., til St. Kannikegaard, 184.  
 Jessen, Fröken, i Kbhvn., 84. — Carl Vilh., Kaptajnløjtnant, 27.  
 Jones, Major, i Fredericksburg, 60.  
 Juhl, Henriette Sophie, f. Bradt, 97. — Lorents, Præst i Förslev, Konsistorialassessor, 97, 107.  
 Juul, Niels, Prokur., Hospitalsforst. i Aalborg, 105.  
 Jydstrup, Ringsted H., 169, 173 f., 176 f., 181, 184 ff., 200.  
 Jörgensen, Bendt Söborg, Professor, 185.  
 Kannikegaard, St., Bornholm, 184.  
 Karrebæk, Ø. Flakkebjærg H., 145.  
 Kastrup, Elisabeth (Elise) Cecilie, Husjomfru paa Frederiks-

- kilde, 124, 187. — Johan Jacob, Løjtn., Landinspekt., 113, 125, 140.
- Katwijk, Holland, 137.
- Keldgaard, Salling, 92.
- Kenny, fra S. Croix, 82.
- Keutsch, Joh. Math. Fr., Landfysikus, 35.
- Kiel 120, 159, 182.
- Kieler Fjord 120 f.
- Kiær, Karen, se Selchau.
- Klein, hollandsk Digter, 147.
- Klemp, Jörg. Berger, Degn i Vallekilde, 20.
- Kniphausen, Oldenburg, 81.
- Knox, Edward, Elev paa Sorø Akademi, 139. — Elisabeth Frances, f. Mullens, 113 f. — George, Köbm. i Helsingör, 113, 139. — John, Byskriver i Svendborg, 180.
- Knudsen, Jomfru hos Kammerherreinde v. Linstow, 109. — Christen, Kromand i Frederikskilde Kro, 184.
- Kolling, Hylleborg Olavia Blixencrone, se Möller.
- Kongskilde Mølle, Alsted H., 98, 100, (103), 105 f., 115, 179, 181, 198 f.
- Korsör 141, 145, 160, 167, 182.
- Kronborg 82. — Ladegaard 161.
- Köbenhavn 81 ff., 101, 104, 107, 112, 176, 179.
- Köge 162.
- Kaas, Johanne Henriette Valentine, se Danneskiold-Samsøe. — Otto Ditlev, Landvæsens-elev, 116 f., 125, 133, 162.
- »Lady Frances«, Paketten, 81.
- Landsdown Hill ved Bath 77.
- Lange, Nicolette Hansine, f. Stjernholm, 92. — Niels Krag, Overkrigskomm., 92.
- Langenfelde ved Altona 159.
- Langhoff, Helene Cathrine, f. Henningsen, 97, 107. — Jörgen, Præst i Lynge, 97, 102, 107.
- Lappen ved Helsingör 189.
- Larsdatter, Karen, se Jappe.
- Latrobe, Ingeniör, i Philadelphia, 68.
- Lebruyers, Kaptajn, i Holland, 183.
- Leiden 126, 128 f., 134, (136 f.), 144, 153.
- Lemvig, Meta Sophie, se Nye-gaard.
- Lillienskiold, Hans Chrfr., Rege-ringsraad, Kammerherre, 47, 103.
- Lindemann, Vilh. Anton, Gene-ralgouvernör, 27.
- Linderup, Hans Peter, Cand. theol., 102, 108, 110.
- Lindskote, Holland, 183.
- Lingen, Hannover, 156.
- v. Linstow, Ludv., Kammerherre, 89. — Marie Elisabeth, f. Ross, 89, 94, 109.
- London 79 ff., 194.
- Lorenzon, Henning, Kammerr., 40 f., 51.
- »Lougen«, Briggen, 26.
- Ludvig XVI, fransk Konge, 62.
- Lund, Svend Chr., Toldkasser. i Randers, Etatsr., 92.
- Lundehuset, Alsted H., 97, 113.
- Lübschitz, Clara, Husjomfru paa Frederikskilde, 187.
- Lynge, Alsted H., 201.
- Löbel, Frances (Fanny) Barkley, f. Mullens, 108, 163. — Poul Edv. Moritz, Vicekonsul, i Helsingör, 108, 111, 113 ff., 161, 163, 167, 170 ff., 174, 176, 178, 184.
- »Löven«, Skibet, 145, 159.
- Lövenborg, Merlöse H., 87.
- Lövenskiold, Carl Sev. Chr. Herm., Baron, 87.
- Madison, James, Præsident for U. S. A., 56, 64.
- Maegaard, Sunds H., 171.
- Magens, Joch. Melch., Prokurator, Landfoged paa S. Jan, 19, 35 ff.
- Marschall, Andr., Pianofortefabri-kant, 161.

- Martin, W., Major, fra Ostindien, 72, 75, 77, 79.
- Mary, engelsk Prinsesse, 79.
- Maryland, U. S. A., 61, 64, 66.
- Mathiesen, Christine Marie, f. Begtrup, 181. — Gertrud Elisabeth., f. Nyegaard, 114. — Marcus, Præst i K.-Helsingør, 114, 181.
- Mattes, Præst i Leiden, 130, 135.
- v. Mehren, Chr., Köbm. i Helsingør, 18.
- Meinertz, Thiis, Koffardikaptajn, 19, (23).
- Melstedt, Kettel Johnsen, Kapt., 40 ff., 47 f.
- Men Rock, Cornwall, 75.
- Merry, Anton, engelsk Envoyé, 21.
- Meulenberg ved Helsingør 171.
- Meyer, M., i Norfolk, 53.
- Minden, Westfalen, 182 f.
- Moldrup, Cathr. Elisabeth., se v. Scholten.
- Moltke, Frederik, Generaltoldkammer-Præsident, 194.
- Monnikendam, Holland, 125 f., 135.
- Monroe, James, Præsident for U. S. A., 56.
- Montebello ved Helsingør 185.
- Monticello, U. S. A., 64.
- Moreau, Jean Victor, fransk General, 69, 71.
- Mourier, Julie Gertrude, se Harboe.
- Mullens, Elisabeth. Frances, se Knox. — Frances Barkley, se Löbel.
- v. Munthe af Morgenstjerne, Anna Dorothea., se Bilsted. — Troels Smith, Kommandør, 84.
- v. Mühlenfels, Balh. Fr., Generalguvernør, 47, 68.
- Müller, Adam Gotlob, Højesterets-assess., Konferensr., 109.
- Möller, Madame, paa S. Thomas, 46. — Else Cathr., f. Poulsen, 166. — Hans Jörg., Advoc. reg. paa S. Croix, 35. — Hylleborg Olavia Blixencrone, f. Kolling, 105 f. — Jacob, Byfoged i Præstö, 166. — Jacob Lindberg, Toldinspektør paa S. Croix, 82. — Niels Wrigsted, Birkedommer, Kancelli-assess., til Aggersö, 105.
- Mölleskoven, Alsted H., 103.
- Mörkegaard, Lille-, Tudse H., 88 f.
- Napoleon I, Kejser, 154, 189.
- Neergaard, Carl, Etatsr., til Gunderslevholm, 116. — Joh. Andr. Bruun, Kammerherre, til Skjoldenæsholm, 173. — Joh. Thomas, til Svinningegaard, 90. — Peter Johansen, Etatsr., til Gunderslevholm, 112. — Petronella, f. Stemann, 133, 161.
- Neksö 184.
- Newark ved N. York 69.
- New Brunswick, Canada, 74.
- New York 68 ff., 192.
- Nicolaj, Jacob, se Nyegaard.
- Nielsen, Niels, Forp. paa Brorholt, 93.
- Nieuwenhuis, Adrian Jacob, Dr. jur., Oversætter, 130, 132, 139, 146, 153, 183. — Anna Jacoba Maria Geertruida, se Richard. — Anna Margaretha Elisabeth Clasina, f. van Pesch, 128, (131, 134, 141, 149, 151, 153, 163). — Anna Margaretha Elisabeth Clasina, 175, 180, 183. — Augusta, f. Nyegaard, 106, 113, 115 f., 129, 136, 142, 152, 163, 165 ff., (174), 180, 182 f., (185). — Caroline Vilhelmine Ferdinandine, f. Domela, 132. — Catharina Elisabeth, 182. — Coenraad (Coen) Jacobus Nicolaas, Overdommer, Dr. jur., 126, 128 ff., 132, 134 ff., 138, 143, 145 ff., 149, 151, 153, 155, 163, 166 f., (170 ff., 174, 180), 182 f., (185). — Dionys Christiaan, Dr. jur., til den Engh, 130, 132, 139, 146, 183. — Ferdinand Jacob, Stadsarkitekt i Utrecht, 182 f., 185. — Ferdinand Jacobus Domela, Dr. theol., Præst, Professor i Amsterdam, 126, 128 ff.,

- 132, 135, 145, 152 ff., 183. — Hendrik (Henri) Bernard, Dr. jur., til Schonauwen, 128 f., 132, 134, (136), 140, 142 f., 145 ff., 153, 163, 167 ff., 171 ff., 182 f. — Hendrik (Henri) Bernard, 182. — Henrietta Frances (Fanny), f. Berry, 126 f., 135. — Jacob, Dr. phil., Professor i Leiden, 117 f., 128 ff., (131, 134, 138 f., 142 ff., 146 ff., 153, 155), 163, (168 ff., 182). — Jacob, 175. — (Nye-gaard), Jacob Severin, Köbm. i Alkmaar, 117. — Peder Nicolaas, Generalmajor, 175, 180, 183, 187. — Sara Maria, f. van Welze, 182 f. — Suzane Madeleine, f. Pillet, 183.
- Noord-Hollandsch-Kanaal (127).  
Noordwijk, Holland, 147.  
Nord-Amerikas forenede Stater 52—72.  
Nordhorn, Hannover, 156.  
Norfolk, Virginia, 52 ff., 191.  
Nova Scotia 72 ff.  
Nyborg 96.  
Nyegaard, Amalia, 103, 114, 116, 136, 167, 174 ff., 178. — Augusta, se Nieuwenhuis. — Caroline Margrethe, f. Schiödde, 162, (164), 175 f., (179). — Caroline Margrethe Schiödde, 185. — Cathrine Elisabeth (Betty), f. Ross, 86, 88 ff., 97, 99, (102 f., 104), 106, (108 f., 111 f., 114 f., 118, 125, 136, 144, 160, 162, 167 f., 170 ff., 174 f., 197 f., 201). — Cathrine Elisabeth (Betty), 99, 113, 115, 160, 170 f., 174 f., (177), 178 ff., 182 ff. — Cathrine Elisabeth, se Engelstoft. — Cathrine Rebecca, f. Brummer, 103, 106. — Christian Carl, Apotekerlærling, 5, 20, 186. — Christian Gotlieb, Forvalter, Skolelærer i Hundige, 7, 20, 83, 86, 98, 106 f., 114, 186. — Christian Sophus August, Lærer i Moss, 103, 186. — Conrad Sophus, Præst i Blidstrup, 101, 110, 113 ff., 132, 162, 164 f., (167), 168 f., 175 ff., 179 f., (184 ff.). — Cora Petronella, se Petersen. — Eleonora Elisabeth Johanne Sophie, se Bagger. — Elise Marie Petræa, f. Jespersen, 184 f. — Elise Sophie, 109, 143, 166, 168 ff., 172 f. — Elise Sophie Gregoria Marie, 7, 20, 83, 85 f., 186. — Ernst Henrik Ridderman, 5, 10, 186. — Georg Theodor, 108, 119, 121, 137, 139, 143, 160 f., 164 f. — Gertrud Elisabeth, se Mathiesen. — Hans Jörgen Nicolaj, Kaptajn, 3, (5), 6, (18), 83, 85, (88), 98, 102, 159, 186. — Henrik Ernst, Regiments-skriver, Løjtn., 4, 13, 18, 22, 84, 94, 96, 98, 186. — Ingeborg Marie, f. Engelstoft, 107. — Jacob Jersin, Skriver ved Gouvernementet paa S. Croix, 5, 17, 20, 27, 186. — Jacob Severin, se Nieuwenhuis. — Lauritz Ludvig Gundelach, Præst i Gimlinge, 179, (184). — Louise Amalie, se Birkedal. — Maren Severine, se Bilsted, — Meta Marie, 94 f., (104), 111, 114, 136, 142, 162, 170, 173. — Meta Sophie, f. Lemvig, 3, (5), 7, (17 f.), 20, (36, 83, 86, 88 f., 94, 100 f., 103, 111, 201). — Niels, Toldforvalter i Hobro, 92, (105). — Niels, Præst i Næsborg, 3, (5), 6, (18), 21, 98, 103, 131, 159, 186. — Peder Alexander Harald, By-og Herredsfoged, i Neksö, 100, 109, 113 ff., 162, 164 ff., (167), 170 f., 174 ff., 178, 180 ff., (186). — Peder Nicolai, Tolder i Randers, Administrator, 3 ff., 15 ff., 25, 92.
- Nyegaard, (uægte Linje), Jacob Nicolai, Skovfoged, 95.  
Nygaard, Alsted H., 97.  
Nysö ved Præstö 169.

- Oberhausen** ved Duisburg 182 f.  
**Odinshøj**, Lyng-Kronborg H., 114.  
**Oldenzaal**, Holland, 156.  
**Olsen**, Christen, Præst i Lyng-  
 102, 108, 114.  
**Osnabrück** 156.  
**Otto**, J. T. L., Garnisonskirurg  
 paa S. Thomas, 19.
- Passaic Floden**, New Jersey, 69.  
**Paterson**, New Jersey, 69.  
**Patterson**, Elisabeth, g. m. Jerome  
 Bonaparte, 52.  
**Pedersborg**, Alsted H., 83, 180.  
 — Præstegaard 5 ff.  
**Pedersen**, Peder, Generalkonsul  
 i Philadelphia, 67 f., 94.  
**van Pesch**, Anna Margar. Elisabeth.  
 Clas., se Nieuwenhuis.  
**Peter den Store** 154.  
**Petersen**, Alexander Christian,  
 Præst i Jydstrup, 169 f., 173,  
 (175), 188. — Anna Elisabeth  
 Cora, (184). — Carl Chris-  
 tian, Godsforvalter paa Eriks-  
 holm, (184). — Cora Petro-  
 nella, f. Nyegaard, 98, (104),  
 111 f., 114 f., 118 ff., 123,  
 125 ff., 129 f., 132 f., 137 f.,  
 140 f., 144 ff., 149, 153 ff.,  
 157 ff., 166, 169 f., 173, (175),  
 176, 181, (184 f., 186). — Peter  
 Jacob Johannes, Adjunkt  
 ved Sorö Akad., 174, 176, (184),  
 186. — Theodor Alexander,  
 Stud. philol., 176, (184).
- Petersholm**, Nörvang H., 98 f.  
**Philadelphia**, Pennsylvania, 65 ff.,  
 192.  
**Pillet**, Suzane Madeleine, se Nieu-  
 wenhuis.  
**Plymouth**, England, 76.  
**Pocock**, Skibskapt., 72, 74 f.  
**Pompei** 137.  
**Portorico**, Vestindien, 30.  
**Portsmouth**, Virginia, 53.  
**Potsdam**, Holland, 183.  
**Poulsen**, Else Cathr., se Möller.  
**Povelsen**, Chr., Köbm. i Sorö, 110.  
**Prince Edward Peninsula**, S.  
 Lawrence Floden, 74.
- »Princess Maria«, Paketten, 72.  
**Prom**, Samuel, Mægler paa S.  
 Thomas, 48.  
**Præstö** 166.
- Quickborn**, Holsten, 159.
- Rainalds**, John, Gross. i Kbhvn.,  
 Konsul, 113.  
**Randers** 3 ff., 92, 175.  
**Randolph**, Edmund, Statssekret.  
 i U. S. A., 56.  
**Rasmussen**, Forv. paa Espe, 105.  
 — Arent Hassel, Justitsr., til  
 Bundgaard, 105.  
**Ratken**, Kapt. paa »Sally«, 39.  
**Ravée**, Godsejer i Holland, 140,  
 (144).  
**Reiersen**, Andr. Ludv., Herreds-  
 foged, Justitsr., 175. — Char-  
 lotte Cathr., f. Reiersen, 175.  
**Rhinen** 137 f.  
**Richard**, Anna Jacoba (Anna Co)  
 Maria Geertruida, f. Nieuwen-  
 huis, 132, (183). — Jacques  
 Jeremie, Præst i Hilversum,  
 183.  
**Richmond**, Virginia, 54 ff., 62,  
 191.  
**Richmond ved London** 194.  
**Richter**, Ejnar, kgl. Godsinspek-  
 tör, 112 f.  
**Rink**, Guvernör paa S. Martin, 39.  
**Roberts**, Margaret, Miss, 64.  
**Rosendal**, Christen, Præst i Tjele, 4.  
**Rosenland-Goiske**, Peter, Over-  
 auditör, 34.  
**Rosenörn**, Cathr. Elisabeth., f. Ste-  
 mann, 163. — Peter Otto, Ge-  
 neralkrigskommissær, i Sorö,  
 163.  
**Rosing**, C. W., Koffardikapt., 50 f.  
**Roskilde** 181.  
**Ross**, Antonette Sophie, 89. —  
 Cathr. Elisabeth., se Nyegaard. —  
 James 60. — Marie, f. Sören-  
 sen, 86, 88. — Marie Elisabeth.,  
 se v. Linstow. — Petronella,  
 f. Wasserfall, (98). — Poul  
 Alexander, Oberst, General-  
 adjutant, 86, 89. — Poul



- Alexander, Proprietær, Toldbetjent, 85 ff., 109, 177. — Severine Marie, 185.
- Rotterdam 146, 149.
- Rubens, Paul, Maler, 147.
- Rudköbing 166.
- Rutherford, Møllejejer i Richmond, 58.
- Ryslinge, Gudme H., 179.
- Rördam, Thomas Schalt, Præst i Ondløse, 89.
- »Sally«, Briggen, 39.
- Samsö 93.
- Sand, Anne Sophie, 97, (107). — Henriette Sophie, f. Bradt, 107. — Louise, 97, (107). — Ole Frederik, Præst i Førslev, 97.
- San-Juan, Portorico, 30.
- Sankt-Croix, Vestindien, 27 f., 34 ff., 63.
- Sankt-Martin, Vestindien, 39.
- Sankt-Thomas, Vestindien, 23 ff., 32 ff., 36 ff., 40 ff., 45 f., 48 f., 59, 64, 190, 193.
- Scheveningen, Holland, 129, 137.
- Schifter, Erasmus Fr., Prokurator paa S. Thomas, 51, 94.
- Schiöde, Carol. Marg., se Nye-gaard. — Diderikke Louise, f. Bech, 115. — Laurids, Urtekræmmer i Kbhvn., Oberstløjtn., 115, 162.
- Schjöth, Jens Riddermann, Rektor, Præst i Ballerup, 4.
- Schmalz, Præst i Hamborg, Dr., 122.
- v. Schmidten, Louise, f. Björn, 166. — Marc. Pauli Karenus Holst, Byfoged i Rudköbing, Etatsr., 166. — Ulrik Chr., Borgmester i Aarhus, 166.
- v. Scholten, Fröken, 45. — Adelgunde Elisab. Amalie, se Grüner. — Casimir Vilh., Oberst, Kommandant paa S. Thomas, 25 ff., 34, 37 f., 40 ff., 48, 51, (190). — Cathr. Elisab., f. Moldrup, 42.
- Schonauwen, Holland, 140, 144.
- Schröder, Senator i Hamborg, 120.
- Schultz, Præst i Haag, 130, 140, 147, 150. — Philip, Kaptajn-løjtn., 192.
- Schuykill Floden, U. S. A., 66.
- Secher, Johanne Marie, se Busck.
- Selchau, Caroline Christine, 87. — Chr. Andr., Generalkrigskomm., til Selchausdal, 87. — Karen, f. Kiær, 87.
- Selchausdal, Löve H., 87.
- Skive 175.
- Skjoldenæsholm, Ringsted H., 70.
- Slagelse 115, 159, 164.
- Smidt, Claus Langhaar, Skifteforv. i Christianssted, 37.
- Smit, Frederik, Gross. i Amsterdam, 154.
- Smith, Mich. Leigh, kst. Politimester i Christianssted, til Bækkeskov, 35, 111.
- Snekkersten, Lyng-Kronborg H., 188.
- Soestdijk, Holland, 183.
- Sorö 6, 67, 83, 90 f., 96 f., 115, 163, 197. — Akademi 110 f., 180, 199.
- Sparresholm, Hammer H., 97, 113.
- Sprogö 98.
- Stavns, Samsö, 93.
- Stemann, Augusta Elisab., 106. — Cathr. Elisab. (Betzy), f. Wasserfall, 91, 99, 118, 133, 163, 197. — Cathr. Elisab., se Rosenörn. — Chr. Ludvig, Amtmand i Sorö, 112, 163. — Isabella Eleonore Dorothea, 184, 187. — Petronella, se Neergaard. — Poul Chr., Gehejmestatsminister, 91, 95, 97, 104, 106, 110, 197 f.
- Stermann, Fabrikant i Elberfeld, 157 f.
- Stjernholm, Nicolette Hansine, se Lange.
- Stridiron, I., fra S. Croix, 82.
- Swift, Jonathan, dansk Konsul i Alexandria, U. S. A., 60.
- Svinningegaard, Tudse H., 85 f., (88), 90, 95 f.

- Söbötter, Adam, Major, Rege-  
ringsraad, 47.
- Sönderberg, Chr. F., Instrument-  
mager, 161.
- Sörensen, Chr., Strandtoldbetjent  
i Karrebæk, 145. — Elise Chri-  
stine, se Ibsen. — Marie, se  
Ross. — Poul, Gæstgiver i  
Kbhvn., 133.
- Tabb, Köbm. ved Richmond, U.  
S. A., 54.
- Tappahannock, Virginia, 59.
- Taylor, Frances, dansk Konsul i  
Norfolk, 53 f. — W<sup>m</sup>, i Balti-  
more, 60.
- Teglgaard i Suserup, Alsted H.,  
98, 100, 177.
- Ter Haar, Ruin i Holland, 139,  
182.
- Thompson, Madame, i Baltimore,  
65.
- Thornton, Dr., fra Tortola, 64.
- Tingey, Thomas, Kommandör-  
kapt., Washington, 63 f., (192).
- Tofl, Lars, Løjtn., til Bjørnkær, 93.
- Torpegaard, Kær H., 93.
- Tortola, Vestindien, 48.
- Trenton, New Jersey, 69.
- Treschow, Christine Elisabeth., f.  
Wasserfall, 97. — Frederik  
Vilhelm, Højesteretsadvokat,  
105. — Michael, Amtmand,  
Konferensr., 97.
- Trollhättan 81.
- Tromp, Cornelis Martenz, Admi-  
ral, 146, 148.
- Tryde, Holger Kongslev, Præst i  
Lynge, 181.
- Tschitschagov, Paul Vasilivitsch,  
Admiral og General, 14, 189.
- Taastrup, Høje-, Smørum H., 184 f.
- Utrecht, Holland, 136, 139, 142,  
155, 183.
- Valbygaard, Slagelse H., 133,  
140, 163.
- Vallekilde, Ods H., 20, 83, 86.
- Vallö, Bjeverskov H., 184.
- Wallöe, Chr., Kasserer, Justitsr.,  
51, 91, 94, 100.
- Walterstorff, Ernst Chr. Fr.,  
surn. Kæmmerer ved Öresunds  
Toldkammer, 196. — Ernst  
Fr., Greve, Generalguvernör,  
34. — Marie Ernestine Vil-  
helmine, Kammerfrk. h. Dronn.  
Caroline Amalie, 196.
- Washington, Virginia, 62 ff., 191.
- Washington, George, Præsident  
for U. S. A., 55 f., 69.
- Wasserfall, Cathr. Elisabeth., se Ste-  
mann. — Christine Elisabeth., se  
Treschow. — Joh. Heinr., i  
Altona, 122. — Petronella, se  
Ross.
- Weidemann, Marc Chr., Boghol-  
der, 112.
- Wellesley (Wellington), Arthur,  
195.
- van Welze, Sara Marie, se Nieu-  
wenhuis.
- Vemmetofte, Fakse H., 162.
- Vera Cruz, Mexico, 65.
- Wesel ved Rhinen 182.
- Weser Floden 158.
- West, Hans, Rektor, Notar. publ.  
paa S. Croix, 35.
- Vestindien 22, 60 f., 66, 90, 97,  
100, 174, 178, 180.
- Wharton, Oberst, Washington, 64.
- Wiihm, Adam Gottlob, Kammerr.,  
til Lundbygaard, 98 f.
- Vilhelm I af Oranien 146, 148. —  
I, Konge af Holland, 129.
- Wilkinson, Madame, i N. York, 70.
- Williamsburg, Virginia, 55.
- Wilmot, Skuespillerinde, i Nor-  
folk, 53.
- Winding, Hans Cramer, Byfoged,  
36 f.
- Windsor, England, 78.
- Winther, Fru, i Hamborg, 123.  
— Lars Christensen, Brygger  
i Kbhvn., 107.
- Virginia, U. S. A., 53 f., 56 f.,  
60 ff., 64.
- Woerden, Holland, 182 f.
- Vogel, Joh. Dav., Gross. i Kbhvn.,  
40, 103 f., 111.

- |   |   |
|---|---|
| Wolff, Jens, adj. dansk Konsul<br>i London, 81.<br>Wood, Skuespiller, i Baltimore,<br>65.<br>Woodlands ved Philadelphia<br>68.<br>Vordingborg 119, 167 f.<br>Wynn, Henry W. W., engelsk<br>Gesandt i Kbhvn., 197. | Yorktown, Virginia, 55.<br>Zaandam, Holland, 154.<br>Zeist, Holland, 139 f., (142).<br>Zuidersöen 126.<br>Ørsted, A. S., Statsminister, 197.<br>Aalborg 92 f., 95, 105 f. |
|---|---|



